

C:\Users\Plazma\Desktop\Pausanias - Cesta po Řecku 1,2\JPD5\Černá věž.pdb

PDB Name: Černá věž  
Creator ID: REAd  
PDB Type: TEXT  
Version: 0  
Unique ID Seed: 0  
Creation Date: 8.8.2010  
Modification Date: 8.8.2010  
Last Backup Date: 1.1.1970  
Modification Number: 0

Jamesová Phylis Dorothy  
Černá věž

## 1 / ODSOUZEN K ŽIVOTU

Měla to být poslední asistentova vizita a Dalglish měl podezření, že toho žádný z nich nelituje. Nadutá blahosklonnost na jedné straně a slabost, vděk a závislost na straně druhé mohly sotva nabídnout uspokojivý základ k solidnímu, byť i krátkodobému vztahu mezi dospělými lidmi. Do Dalglishova nemocničního pokoje vplula nejprve vrchní sestra jako předvoj a po krátké prodlevě vstoupil v doprovodu družiny svých nohsledů i sám asistent. Byl už oblečen na onu nóbl svatbu, kterou měl ještě před polednem počít s svou přítomností. Kdyby si namísto obligátního karafiátu nevetkl do klopky rudou růži, mohl by jít i za ženicha. Oba, on i jeho květ, byli zářivou ukázkou cizelérské dokonalosti, skvěli se v dárkovém balení, jakoby chráněni neviditelnou lesklou fólií před nevyzpytatelnými poryvy větru, náporů mrazu a doteky nemotorných prstů, které by mohly pošramotit jejich křehkou krásu. Dílo završoval lehký nádech jakési drahé vůně, se vši pravděpodobností vody po holení. Dalglish ji dokázal vystopovat i v tom všemocném nemocničním pachu zeli a éteru, kterému jeho nos za poslední týdny už přivykl natolik, že ho sotva zaznamenával. Svita mediků se seskupila kolem postele. S dlouhými vlasy a v krátkých bílých pláštích vypadali jako hejno družiček poněkud nevalné pověsti.

Školené, odosobněné ruce vrchní sestry Dalglisha svlékly, aby se mohl podrobit poslední z řady prohlídek. Po zádech a po hrudníku mu putoval chladivý kotouč stetoskopu. Tahle prohlídka byla sice jen pouhá formalita, ale doktor byl jako vždy důkladný. V ničem, co dělal, nebyla stopa ledabylosti. I kdyby vyšlo najevo, že se v původní diagnóze mýlil, teprve v téhle chvíli, ani by mu nepřišlo na mysl vyslovit víc než jen zběžnou omluvu. Napřímil se:

"Dostali jsme nejnovější zprávu z patologie, tentokrát si, myslím, už můžeme být naprosto jisti. Cytologie byla vždycky podezřelá, to jistě, a diagnózu komplikoval zápal plic. Ale akutní leukémie to není, není to žádná forma leukémie.

Uzdravujete se - naštěstí - z atypické mononukleózy. Blahopřeju vám, komisaři. Dělal jste nám starosti."

"Spíš jsem vám tu dělal zajímavý případ, starosti jste dělali vy mně. Kdy odsud můžu odejít?"

Velký muž se zasmál a úsměvem vyzval svou svitu, aby se s ním shovívavě pozastavila nad dalším z případů rekonvalescentské nevděčnosti. Dalglish rychle prohodil:

"Myslím, že budete potřebovat mou postel."

"Vždycky potřebujeme víc lůžek, než můžeme mít. Ale není proč spěchat. Ještě vás toho hodně čeká. Ale uvidíme, uvidíme."

Když odešli, natáhl se na záda a bloudil očima po oněch několika krychlových stopách anestezizovaného prostoru, jako by pokoj viděl poprvé. Umyvadlo s pákovou baterií, úhledný a praktický noční stolek s karafou na vodu, dvě omyvatelné židle pro návštěvy, nad hlavou stočená sluchátka, na okně záclony s nenásilným květovaným vzorem, vše na nejnižší přijatelné hranici vkusu. O těchto věcech si myslel, že budou to poslední, co v životě spatří. Bylo to ubohé, bezbarvé, neosobní místo, dobré právě tak k umírání. Podobně jako hotelové pokoje, byl i tento zamýšlen pro přechodný pobyt. Ať už jeho obyvatelé odcházeli po svých, nebo odjížděli pod prostěradlem na vozíku do márnice, nic tu po sobě nezanechávali, dokonce ani vzpomínku na svůj strach, na své utrpení a naději.

Rozsudek smrti mu dávali najevo přesně tak, jak se domníval, že se to obvykle děje; pochmurnými pohledy, jakousi falešnou srdečností, šepotem lékařských konzultací, nadbytkem klinických testů, a dokud to nezačal vyžadovat, i neochotou a váhavostí vyřknout diagnózu či prognózu. Že je odsouzen k životu mu ovšem oznámili bez valné sofistiky, jakmile měl to nejhorší za sebou. Není divu, že to v něm vyvolalo o to větší vztek. Říkal si, jaká je to od lékařů neuváženost, ba přímo nedbalost, nejprve ho tak důkladně smířit se smrtí, a pak zničehonic prostě obrátit. Bylo mu trapně, když si teď musel vzpomínat, jak lehce a téměř bez lítosti mávl rukou nad svými životními radostmi a neodkladnými zájmy. Když nad ním visela bezprostřední hrozba, že o ně přijde, ukázaly se totiž takové, jaké doopravdy jsou - v lepším případě pouhá šidítka, v horším banální mrhání časem a energií. A teď by se k nim měl pokorně vrátit a zase uvěřit, jak že jsou důležité, alespoň pro něho samého. Pochyboval, že ještě někdy uvěří, že by mohly být důležité i pro druhé. Až se mu vrátí síly, ono už se to nějak dá do pořádku samo. Zdraví se mu začas vrátí do starých kolejí. Smíří se s tím, že je naživu a že nemá jinou alternativu, a přičte-li tento zvrácený nával vzteku a apatie na vrub slabosti, ještě nakonec uvěří, jak šťastně vyvážl. Kolegové si oddechnou, že je ušetřil trapných rozpaků, a budou mu blahopřát. Od té

doby, co smrt převzala od sexu úlohu velkého tabu, stala se z ní náraz stydlivka. Umřít dřív, než budete na obtíž a než budou mít vaši známí důvod zapřít rituální píseň o "šťastném vysvobození", se prostě pokládá za projev nejhoršího vkusu.

V této chvíli si však nebyl jist, zda se dokáže smířit se svým zaměstnáním. Poodstoupil už vlastně do role diváka - a brzy již nebude ani tím - a vůbec se necítil připraven k návratu na hlučnou scénu světa. Ale když už to musí být, zamýšlel si tam najít nějaký koutek, kde není tolik násilí. Ve chvílích, kdy byl při vědomí, o tom zatím mnoho nepřemýšlel, nebyl na to čas. Dosud to bylo spíše přesvědčení než rozhodnutí. Nastal čas změnit směr. Soudní předpisy, rigor mortis, vyšetřování, rozjímání nad rozkládajícím se masem a roztržtými kostmi, celé to krvavé řemeslo stíhání lidí - s tím vším skoncoval. Existují i jiné způsoby, jak naložit s časem. Ještě sice nevěděl přesně jaké, ale on už si je najde. Čekaly ho dva týdny rekonvalescence, kdy bude moct dospět k rozhodnutí, rozumně si ho zdůvodnit, ospravedlnit před sebou samým a - což bude nejobtížnější - najít slova, jimiž se pokusí obhájit je před vrchním komisařem. Odcházet z Yardu v téhle době nebylo nejšťastnější. Budou to považovat za dezerci. Ostatně příhodná doba k odchodu se nenaskytne nikdy.

Nebyl si jist, zda rozčarování z vlastní profese vyvolala výhradně choroba, ta připomínka nevyhnutelné smrti, nebo jestli to byl symptom daleko hlubšího neklidu; oněch zeměpisných šířek středního věku, kde se bezvětrí střídá s nejistými vichry, při kterých si člověk uvědomí, že odložené naděje se už neuskuteční, že přístavy, které nestihl navštívit, už teď neuvidí, že tahle plavba a mnoho dalších před ní mohly být pouhé omyly, a že už vlastně nevěří ani mapám, ani kompasu. Triviální a neuspokojivé se mu zdálo nejenom jeho zaměstnání. Když ležel beze spánku v tomto ponurém neosobním pokoji a jako mnoho pacientů před ním pozoroval reflektory projíždějících aut, šlehačící napříč po stropě, a když naslouchal tajemným tlumeným zvukům nočního života nemocnice, prováděl skličující inventuru svého života. Jeho žal za zemřelou ženou, tenkrát tak opravdový a srdceryvný - jak pohodlně našel v té osobní tragédii výmluvu, aby se už citově nezapletl. Jeho milostné poměry - třeba ten, co mu v poslední době s křečovitou nepravdivostí zabíral nějaký ten čas a o trochu víc energie, - jak jsou nezávazné, civilizované, příjemné a nenáročné. Rozumělo se, že není tak docela pánem svého času, srdce mu ovšem zůstávalo celé. Byly to emancipované ženy. Měly zajímavá zaměstnání, pohodlné byty a dokázaly se spokojit s tím, co mohly získat. Zcela určitě byly osvobozeny od těch zmatených, upatlaných, zničujících citů, které cloumaly životy ostatních žen. Rád by věděl, co měla tahle obezřetně plánovaná setkání, jejichž účastníci se připravovali na slast jako vypulírovaný párek chovných koček, společného s láskou; s neuklizenými ložnicemi, špinavým nádobím, plinkami, hřejivým, stísněným životem manželství a odpovědnosti. Ztráta ženy, zaměstnání i poezie - to všechno mu posloužilo, aby si obhájl soběstačnost. Ženy, které měl, odpovídaly spíš nárokům jeho poezie než předobrazu jeho mrtvé manželky. Citů si vážily pramálo, zato chovaly přehnanou úctu k umění. A co bylo nejhorší - nebo snad nejlepší - nedokázal by se změnit, i kdyby chtěl, a na ničem z toho mu nezáleželo. Bylo to absolutně bezvýznamné. Za posledních patnáct let úmyslně nezranil jedinou lidskou duši. Nyní si náhle uvědomil, že je to snad to nejhorší, co se dá o člověku říct. Jestliže se tedy nic z toho nedá změnit, zaměstnání přece jen změnit může. Nejprve však musí splnit jeden osobní závazek. Doufal sice, a bylo v tom hodně zvrácenosti, že ho tohoto úkolu pohodlně a ve vši tichosti zprostí smrt, jenomže teď už byla tahle výmluva bezpředmětná. Vzepřel se na loktech, sáhl do nočního stolku pro dopis od otce Baddeleyho a konečně si ho poprvé důkladně přečetl. Starému pánovi jistě bude skoro osmdesát. Ani tenkrát před třiceti lety, když přišel do Norfolku k Dalglieshovu otci jako vikář, už to nebyl žádný mladík. Drobný, nevýkonný, k zbláznění nepraktický a popletený ve všem kromě toho nejpodstatnějšího a vždy věrný svému nesmlouvavému já. Byl to teprve třetí dopis, který od něj Dalgliesh kdy dostal. V záhlaví měl datum 11. září a byl odeslán z Toyton Grange.

Milý Adame,

vím, že máš jistě hodně práce, ale byl bych velmi rád, kdybys mohl přijet. Uvítal bych, kdybys mi jako odborník poradil v jisté záležitosti. Není to nijak urgentní, jenže srdce se mi, jak se zdá, opotřebovává víc než to ostatní, co ze mě ještě zbývá, a tak bych neměl příliš spoléhat na zítřek. Bývám tu každý den, ale tobě se asi nejlíp bude hodit víkend. Měl bych ti říct, abys věděl, co můžeš očekávat, že jsem kaplanem na záměčku Toyton Grange, soukromém domově pro invalidy, a že tu bydlím v Hope Cottage, která je na pozemku sídla, za což vděčím laskavosti správce, pana Wilfreda Ansteyho. Obědvám a večeřím obvykle na záměčku, pro tebe by to ale nemuselo být přijatelné a také by to samozřejmě ukrajovalo z času, který strávíme spolu. Takže využiju své cesty do Warehamu a obstarám zásoby. Mám jeden volný pokojík, do kterého se nastěhuju, abys tu měl dost místa.

Poslal bys mi lístek se zprávou, kdy přijedeš? Auto nemám, ale přijedeš-li vlakem, pět minut od nádraží má půjčovnu aut William Deakin (personál na nádraží ti ukáže cestu), je na něho spolehnouti a není drahý. Autobusy z Warehamu jezdí nepravidelně a nejedou dál než do Toyton Village. Pak se dá jít půl druhé míle pěšky, což je za dobrého počasí docela příjemné, ale možná že budeš po tak dlouhé cestě unavený. Jestli ne, namaloval jsem ti na zadní stranu dopisu mapku.

Mapka by zaručeně zmátla každého, kdo si zvykl spoléhat se spíš na důkladné publikace National Survey než na kartografická díla z počátku sedmáctého století. Zvlněné čáry pravděpodobně představovaly moře. Dalgliesh tam postrádal už jen namalovanou velrybu právě vypouštějící gejzír vody. Autobusová zastávka v Toytonu byla vyznačena zřetelně, ale roztržená čára, která od ní vycházela, se nejistě klikatila kolem různorodé směsi polí, bran, hospod a remízků z trojúhelníkových zubatých smrků a často se vracela zpátky, když otec Baddeley zjistil, že, obrazně řečeno, zabloudil. Titěrný falický symbol na pobřeží, očividně zaznamenaný jako významný orientační bod, neboť se nalézal v blízkosti vyznačené trasy, byl označen "černá věž". Mapka zapůsobila na Dalglieshu stejně, jako na nadšeného otce působí první kresbička dítěte. Zasl, jak hluboko musel propadnout slabosti a apatii, když dokázal

nevnímat její naléhavost. Zašátral v zásuvce, a když nahmatal pohlednici, krátce na ni napsal, že přijede autem v pondělí 1. října odpoledne. Tak by měl mít dost času na to, aby se dostal z nemocnice a prvních pár dní rekonvalescence strávil doma ve svém bytě v Queenhythe. Pohlednici podepsal jen iniciálami a nalepil na ni známky v dostatečné hodnotě, aby mohla být odeslána expres. Opřel ji o karafu s vodou, aby nezapomněl požádat sestru, ať ji vezme na poštu.

Měl ještě jednu drobnou povinnost, patřila k těm, pro něž se cítil daleko méně vybaven. Ale to může počkat. Bude muset navštívit Cordelii Grayovou anebo jí napsat a poděkovat za květiny. Netušil, jak se mohla dovědět, že je v nemocnici, snad od svých přátel na policii. Vedla detektivní agenturu Bernieho Prydea - pokud ovšem ještě nebankrotovala, což se podle všech ekonomických zákonů i zásad spravedlnosti už dávno mělo stát -, a to zřejmě znamenalo, že udržovala s jedním či dvěma policisty kontakt. Také se o jeho nepříjemné chorobě mohly náhodně zmínit londýnské večerníky, když komentovaly čerstvé ztráty mezi nejvyššími šaržemi Scotland Yardu.

Byla to malá, pozorně aranžovaná kytice z vlastnoručně utržených květin, tak jedinečná jako Cordelie sama, okouzující protipól všech ostatních květinových darů, které dostal: skleníkových růží, zbytnělých chryzantém rozčepýřených jako oprašovadla z peří, rychlených jarních kytek a uměle vypadajících gladiol, růžových plastických květů, které páchly po anestetiku a trčely na vláknitých stoncích. Jistě byla nedávno v nějaké venkovské zahradě; uvažoval, kde asi. Zcela nelogicky myslel i na to, jestli se neodbývá s jídlem, ale pak tu směšnou myšlenku odehnal. Jasně si vzpomínal, že v kytici byly stříbrné kvítky nevěstina závoje, tři snítka podzimního vřesu, čtyři růžová poupata, ne ta vyhladovělá a hubená zimní poupátka, ale bohatá a plná, oranžově žlutá a jemná jako první květy léta, delikátní stonky zahradních chryzantém, oranžově bílé bobule a jako klenot uprostřed zářivá jirina. Celá kytice byla obložena srstnatými zelenými listy, které si z dětství pamatoval jako králíčí uši. Bylo to dojemné a velice mladistvé gesto, které by - jak věděl - starší nebo zkušenější žena nikdy neudělala. Kytici dostal jen s kratičkým vzkazem, že se doslechla o jeho nemoci a posílá mu květiny, aby mu popřála brzké uzdravení. Musí ji navštívit nebo jí napsat a osobně poděkovat. Telefonický vzkaz, který v agentuře místo něho vyřizovala jedna ze sester, nestačí.

Jenže tohle i jiná, podstatnější rozhodnutí mohou počkat. Nejprve musí navštívit otce Baddeleyho. Nezavazovala ho k tomu pouhá úcta, ale téměř synovský vztah. Zjistil, že navzdory potížím i trapnostem, které se daly očekávat, se těší, až starého kněze zase uvidí. Neměl v úmyslu dát se znovu přilákat ke své profesi, i kdyby se o to otec Baddeley byl i bezděčně pokoušel. Jedná-li se o věc, která náleží policii, o čemž pochyboval, může ji převzít oddělení v Dorsetu. A pokud vydrží podzimní sluníčko, bude Dorset stejně příjemné místo k rekonvalescenci jako kterékoli jiné.

Tuhý bílý obdélník opřený o karafu s vodou byl podivně neodbytný. Dalglish cítil, jak neustále přitahuje jeho pohled - jako by to byl jakýsi mocný symbol, písemný verdikt, jenž ho odsuzuje k životu. Byl rád, když mu sestra přišla říct, že končí službu, a vzala ho s sebou na poštu.

## 2 / SMRT KNĚZE

### (I)

O jedenáct dní později, dosud zesláblý a nemocničně bledý, nicméně euforizovaný ošidným pocitem zdraví, jaký rekonvalescenty obvykle stihá, opustil Dalglish svůj byt v Queenhythe vysoko nad Tenží a ještě před rozbřeskem vyrazil z Londýna na jihozápad. Přede dvěma měsíci, když se přihlásila choroba, se váhavě, ale s konečnou platností rozloučil se svým Cooperem Bristol a nyní seděl za volantem Jensena Healeyho. Byl rád, že už není v záběhu, a cítil se s výměnou vozu jakžtakž smířen. Nastoupit na novou životní dráhu se zbrusu novým autem by bylo protivně banální. Dozadu dal kufřík a pár nezbytností k piknikování včetně vývrtky a do kapsy si vsunul výtisk Hardyho románu *Návrat rodáka* a průvodce po význačných stavbách Dorsetu, vydaný Newmanem a Pevsnerem. Měl to být výlet rekonvalescenta se vším všudy; důvěrně známé knihy, krátká návštěva u starého přítele jako záminka k cestě, neplánovaná trasa, stanovovaná den co den podle okamžitého nápadu po známých i neznámých končinách, a nakonec i zdravé dráždění osobních problémů, které odůvodní samotu a marnivé hovnění vlastním zálibám. Rozladilo ho, když při poslední obhlídce bytu bezděčně sáhl po výjezdovém kufříku, který si brával na místo činu. Nedokázal si ani vzpomenout, kdy naposledy odjížděl bez něj, vlácel ho s sebou i na dovolenou. Kdyby ho teď nechal doma, potvrdil by tím rozhodnutí, o němž bude během nastávajících čtrnácti dnů sice čas od času přičinlivě přemýšlet, ale které, jak věděl, už v hloubi duše učinil.

Do Winchesteru dojel relativně brzy, a tak si ještě stihl dát poněkud opožděnou snídani v hotýlku ve stínu katedrály. Za dvě hodiny, které strávil znovuobjevováním města, se přes Wimborne Minster vydal do Dorsetu. Cítil v sobě jakousi nechuť dojet do cíle cesty. Maličko, skoro bezcílně si zajel na severozápad do Blanford Forum, koupil si tamk obědu láhev vína, housky s máslem, sýr a nějaké ovoce a pro otce Baddeleyho pár lahví Amontillada. Pak se ploužil na jihovýchod winterbourskými vesničkami a přes Wareham do Corfe Castle.

Velkolepé kameny, symboly odvahy, krutosti a zrady, stály na stráži v rozsedlině hřebenu Purbeckých kopců, tak jak tu čněly už celé tisíciletí. Když pojídal svůj samotářský oběd, ty nehostinné šiky zvrstvených a zohavených kvádrů, které se vysoko tyčily proti mírné obloze, Dalglish neustále přitahovaly. Jako by váhal projet v jejich stínu a nechtěl se vzdát samoty tohoto poklidného a nenáročného dne, utrácel čas neúspěšným pátráním po protěžích v mokřině porostlé klečí. Teprve potom se vydal na posledních pár mil cesty.

Toyton Village: šňůra řadových domků, zvlněné střechy z šedého kamene blýskající se v odpoledním slunci; na konci vesnice nijak malebná hospoda, okem zachytil nezajímavou kostelní věž. A pak už silnice, lemovaná kamennou zídou, mírně stoupá mezi řídkými ostrůvky jedlí. Dalglish rozpoznával krajinu z mapky otce Baddeleyho. Cesta se brzy

rozvětví, jedna úzká silnička se stočí na západ, aby kopírovala okraj ostrohu, druhá povede k bráně a skrze ni k Toyton Grange a dál k moři. A tady, jak očekával, to bylo. Těžká železná vrata zasazená do zdi z plochých kamenů, složitě a dovedně navržených tak, aby do sebe přesně zapadaly. Zídka byla zarostlá lišejníky a završená hřívou vlající trávy. Byla to stavba tak stará a trvalá jako mys, z něhož se zdálo vyrůstat. Po obou stranách brány byly umístěny cedulky s nápisem. Ta nalevo byla novější; stálo na ní:

Nerušte laskavě naše soukromí

Cedule vpravo byla nabádavější, malba písma byla sice vybledlá, ale profesionálněji provedená.

## VSTUP ZAKÁZÁN

### SOUKROMÝ POZEMEK

Nebezpečné útesy Žádný přístup k pláži

Parkující vozy a přívěsy budou odtaženy

Pod nápisem byla upevněna mohutná schránka na dopisy.

Dalglish si pomyslel, že každý motorista, kterého by tato milá směs žádostí, varování a výhrůžek nechala chladným, by se jistě hodně rozmýšlel, než by riskoval tlumiče a pérování svého vozu. Za bránou se cesta prudce horšila a kontrast mezi poměrně hladkým povrchem příjezdové silnice a kamenitou cestou mezi balvany působil téměř jako symbolicky zdvižený prst. I brána, třebaže nebyla zamčená, se zavírala na těžkou petlici důmyslné konstrukce, a manipulace s ní by případnému narušiteli poskytla dost času, aby si případnou nerozvážnost rozmyslel. Dalglish při své zesláblé kondici otvíral bránu s námahou. Když zajel dovnitř a bránu za sebou zase zavřel, přepadl ho pocit, že se uvázal do záležitosti, které dosud zcela nerozumí, a že to nebylo moudré. Ta záležitost se vši pravděpodobností nebude mít trapně co do činění s ničím, co on ovládá. Bude to cosi, o čem se jen člověk povznesený nad tento svět - a snad i trochu senilní - může bláhově domnívat, že to pomůže vyřešit policejní důstojník. Ale budiž, přinejmenším má jakýsi okamžitý cíl. Vrací se, třebaže váhavě, do světa, kde lidé mívají problémy, pracují, milují se, nenávidí, pachtí se za štěstím a také - neboť i přes jeho zaječí úmysly bude jeho dosavadní profese stále vzkvétat - zabíjejí a jsou zabíjeni. Když se vracel k vozu, padl mu do oka chomáček neznámých kytek. Bledě narůžovělé bílé hlavičky se zvedaly z mechového polštářku na vrcholu zdi a jemně se zachvívaly v mírném větru. Dalglish přistoupil blíž a nehnutě a tiše pozoroval jejich nenápadnou krásu. Poprvé ucítil čistý, napůl neskutečný pach moře. Vzduch se mu teple a měkce opřel o kůži. Náhle ho zaplavilo štěstí, a jako vždy v takových vzácných a pomíjivých chvilkách, byl překvapen čistě fyzickou povahou své radosti. Rozlévala se mu v žilách jako drobné vření. Pouhý pokus analyzovat její podstatu už znamenal ztratit ji. Rozpoznal v ní ale to, čím vskutku byla: první náznak znovuobjevené radosti ze života.

Auto se kodrcalo po stoupající cestě. Když po nějakých dvou stech metrech dojel na vrcholek svahu, očekával, že uvidí rozprostřenou modř Kanálu, zčeřenou až k dalekému obzoru, ale čekalo ho zklamání, které si dobře pamatoval z dětství, když cestou na prázdniny nebylo moře ani po nesčetně zklamaných nadějích stále ještě na dohled. Před ním se rozprostřelo mělké údolí poseté skalisky a počmárané vyšlapanými stezkami. Po pravé straně pak stálo cosi, co nemohlo být nic jiného než zámček Toyton Grange.

Byl to solidně postavený kamenný dům tak z první poloviny devatenáctého století. Majitel však neměl šťastnou ruku při volbě architektky. Dílo představovalo jakousi úchylku nevhodnou jména gregoriánské architektury. Dům byl orientován směrem k pevnině, řekněme na severovýchod, a urážel tak Dalglishovy osobní a poněkud temné zásady architektonického vkusu, které vyžadovaly, aby dům na pobřeží byl obrácen k moři. Nad vchodem se táhly řady oken, v prvním poschodí byla okna zdobená obrovskými klenáky, o patro výš byla menší a bez ozdob, jako kdyby se jim je jen s obtížemi podařilo vecpat pod tu nejpozoruhodnější část stavby - jónský štít završený sochou - nemotorným a z téhle vzdálenosti neidentifikovatelným kusem kamene. Uprostřed zíralo kruhové okno, liché Kyklopovo oko lesknoucí se ve slunci. Štít zatlačoval nezajímavý portál do naprosté bezvýznamnosti a dával celé fasádě ušlápnutý a těžkopádný vzhled. Projekt, myslel si Dalglish, by se dal vylepšit, kdyby fasádu vyvážily rozšířené arkýře, ale buď došla inspirace, nebo peníze, a dům zůstal kuriózně nedokončený. Odpudivá fasáda nejevila známky života. Možná že chovanci bylo-li tohle označení vůbec na místě - bydlí v zadní části domu. Navíc bylo teprve půl čtvrté, a to - jak věděl z nemocnice - bývá v podobných institucích mrtvý čas. Asi všichni odpočívají.

Všiml si tří domků, dva stály asi sto metrů od zámčku, třetí osamoceně výš na výběžku k moři. Domníval se, že směrem k pobřeží zahlédl ještě čtvrtou střechu, ale nebyl si tím zcela jist. Mohl by to být pouhý skalní výběžek. Protože nevěděl, který z domků je Hope Cottage, bylo nejrozumnější zamlžit nejprve k bližší dvojici. Když se rozmýšlel, co udělá, vypnul motor - a tu poprvé zaslechl moře, ten tlumený neustávající rytmický šum, který je jedním z nejzádumčivějších zvuků vyvolávajících vzpomínky a představy. Dosud nebylo znát, že by jeho příjezd někdo zpozoroval; ostroh byl tichý, nebylo slyšet ani ptáky. V té prázdnotě a osamělosti ucítil cosi podivného, až zlověstného, co nedokázalo rozptýlit ani měkké odpolední slunce.

Jeho příjezd k domkům nevylákal do okna žádnou tvář a ani ve dveřích se neukázala postava v sutaně. Byly to dvě staré jednopodlažní stavby, postavené z vápence, jejichž kamenné střechy, typické pro Dorset, pokrývaly zářivé polštářky smaragdového mechu. Hope Cottage, čili vila Naděje, stála vpravo, Faith Cottage, tj. vila Víra, nalevo, jména byla namalována poměrně nedávno. Třetí, vzdálenější vilka se pravděpodobně bude jmenovat Charita. Pochyboval, že by v tomhle eponymickém pojmenování měl prsty otec Baddeley. Ani se nepotřeboval podívat na jmenovku na vrátkách, aby poznal, v kterém z domků kněz bydlí. Bylo zcela nemožné spojovat jeho, jak si vzpomínal, totální nezáměr o okolí s pouťovými záclonkami, s hrncem pnoucího se břečtanu a fuchsii, co visel nade dveřmi Faith Cottage, nebo s oněmi dvěma křiklavými truhlíky letních květů, které byly rafinovaně umístěny po obou stranách vchodu. Dva betonové hříbky střežící branku vypadaly jako sériové kousky a působily tak kouzelně předměstsky, až Dalglish



překvapilo, že na nich nevidí dřepět zahradní trpaslíky. Hope Cottage byla naproti tomu přísně asketická. Pod oknem stála solidní dubová lavice, sloužící k posezení na sluníčku, vchod byl zaneřáděn změtí povalujících se klacků a ležel tu i starý deštník. Závěsy v oknech, zjevně z nějaké těžké načervenalé látky, byly zataženy.

Na jeho zaklepaní se nikdo neozval. Také nikoho nečekal. Oba domky byly očividně prázdné. Dveře neměly zámek, jen jednoduchou petlici. Po vteřině ji odsunul a vešel dovnitř do přitmy. Teplo a pach knih s nádechem zatuchliny ho náhle vrátily o třicet let zpátky. Rozhrnul závěsy a do místnosti vpadlo světlo. Oči poznávaly známé věci: jednohý kruhový stůl z růžového dřeva, zmatnělý prachem, stál uprostřed pokoje; u stěny psací stůl s roletou; a pak ušák s vysokým opěradlem, tak starý, že roztrženým potahem vyčouvalo čalounění a ve vysezeném důlku prosvítalo dřevo. Opravdu je to totéž křeslo? Ten záblesk paměti musí být klam. Ale byl tu ještě jeden předmět, stejně povědomý, stejně starý. Za dveřmi visel Baddeleyho plášť a nad ním jeho vytahaný a zplihlý baret.

Právě při pohledu na ten plášť přišlo Dalglieshovi na mysl, že je něco v nepořádku. Bylo mu divné, že tu hostitel nečeká, aby ho přivítal, napadlo ho však hned několik vysvětlení. Pohled, který poslal, nedošel; otce Baddeleyho mohli narychlo povolát do zámku; nebo odjel do Warehamu nakupovat a zmeškal zpáteční autobus. Bylo dokonce možné, že úplně zapomněl, že mu má přijet host. Ale odešel-li, proč si nevzal plášť? Představit si ho, ať v létě, nebo v zimě, oblečeného do něčeho jiného prostě nešlo.

Právě v tu chvíli si Dalgliesh všiml něčeho, co jistě už koutkem oka zahlédl, ale nevěnoval tomu pozornost; hromádky archů s vytištěným černým křížem, které ležely na psacím stole. Vzal horní list papíru a zanesl ho k oknu, jako by doufal, že na světle se ukáže, že se mylil. Omyl však byl vyloučen. Četl:

MICHAEL FRANCIS BADDELEY, KNĚZ

NAROZEN 29. ŘÍJNA 1896

ZEMŘEL 21. ZÁŘÍ 1974

REQUIESCAT IN PACE

POHŘBEN 26. ZÁŘÍ 1974

NA HŘBITOVĚ U SV. MICHALA

A VŠECH ANDĚLŮ

V TOYTONU V DORSETU

Byl jedenáct dní mrtev a pět dní pohřben. Ale přece by byl poznal, že otec Baddeley zcela nedávno zemřel. Jak jinak by se dal vysvětlit onen pocit jeho přítomnosti, který v domě stále ulpíval, pocit, že je někde nablízku a že stačí jen zavolat a on sáhne na kliku. Hleděl na starý známý vyrudlý plášť s těžkou přezkou - opravdu si starý pán za těch třicet let nepořídil nový? - a pocítil palčivý smutek, téměř žal, který ho překvapil svou prudkostí. Zemřel jeden starý člověk.

Určitě šlo o přirozenou smrt; pohřbili ho dost narychlo. O jeho smrti ani o pohřbu noviny nepsaly. Jenže starého pána cosi trápilo a zemřel, aniž se mohl svěřit. Najednou mu velice záleželo na tom, aby se přesvědčil, že otec Baddeley dostal jeho lístek, že nezemřel s přesvědčením, že jeho volání o pomoc zůstalo bez odezvy.

Bylo jen přirozené podívat se do raně viktoriánského psacího stolu, který kdysi patřil Baddeleyho matce. Otec Baddeley, jak si vzpomínal, stůl zamykal. Ani v nejmenším sice nepatřil k tajnůstkářům, ovšem každý kněz musí mít alespoň jednu jedinou zásuvku, kterou chrání před slídivými očima uklízeček a zvědavých farníků. Dalgliesh si vybavil otce Baddeleyho, jak šátrá v hlubokých kapsách svého pláště a hledá starodávný klíček od stolu, přivázaný kusem provázku k staromódnímu kličku na prádlo, aby se odlišil od ostatních klíčů. Pravděpodobně zůstal v některé z kapes pláště.

Zalovil rukou v obou kapsách s provinilým pocitem, že okrádá mrtvé. Klíč tam nebyl. Přistoupil ke stolu a zkusil víko. Lehce se otevřelo. Sklonil se k zámku a prohlížel si ho, pak si z auta přinesl baterku a díval se znovu. Nemylil se: zámek byl vylomený. Byla to čistá práce a nevyžadovala ostatně nijak velké úsilí. Zámek byl ozdobný, ale nepříliš solidní, měl sloužit jako ochrana proti nenechavým zvědavcům, ne však proti cílevědomému zloději. Byl vypáčen dlátem nebo nožem, pravděpodobně ostřím nože na dopisy vsunutým mezi desku stolu a víko. Poškození bylo pozoruhodně malé, jenže šrámy i sám vylomený zámek mluvily jasnou řečí.

Ne ovšem o tom, kdo to spáchal. Mohl to udělat sám otec Baddeley. Kdyby ztratil klíč, neměl by ho čím nahradit; a kde by v tomto Zapadákově sháněl zámčnicka? Otec Baddeley, jak si ho Dalgliesh pamatoval, by si sice ani v nouzi nepomáhal páčidly a silou, avšak vyloučit se to nedalo. Mohlo se to také přihodit až po jeho smrti. Kdyby se nenašel klíč, musel by se někdo z Toyton Grange dostat do stolu násilím. Mohly se tam skrývat dokumenty a papíry, bez nichž se neobešli: zdravotní pojistka; adresy přátel, které bylo třeba vyrozumět; testament. Odehnal podobné dohady popuzen tím, že už uvažuje, zda by si před dalším pátráním neměl navléct rukavice, a rychle prohlédl obsah zásuvek. Nic zvláštního. Zájem otce Baddeleyho o světské věci byl vskutku minimální. Upoutala ho však věc, kterou okamžitě poznal. Byla to úhledně srovnaná hromádka školních sešitů s bledě zelenými deskami. Věděl, že do takových si otec Baddeley psával deník. Takže tyhle sešity se ještě prodávají, nepostradatelné bledě zelené sešity s aritmetickými tabulkami na zadní straně desek! Vyvolávaly vzpomínky na základní školu stejně jako pokaňkané pravítko nebo mazací guma. Do takových sešitů si otec Baddeley od nepaměti psával deník, jeden sešit mu vždy vystačil na čtvrt roku. Teď když na dveřích zplihle visel ten starý černý plášť a na nos útočil zatuchlý církevní pach, vybavoval si Dalgliesh ten rozhovor naprosto zřetelně: jako by nepřestal být desetiletým klukem a jako by otec Baddeley, ve středních letech, ale už tenkrát jakoby bez věku, stále seděl za svým stolem.

"Takže je to jenom obyčejný deník, otče? Není tam o vašem duchovním životě?"

"Je to duchovní život; obyčejné věci, co člověk dělá z hodiny na hodinu."

Adam se s egoismem mládí zeptal:

"Jenom o tom, co děláte vy? O mně tam není?"

"Není. Jenom o tom, co dělám já. Pamatuješ si, v kolik hodin se dnes odpoledne sešlo Sdružení matek? Tento týden byly u vás v salónu. Začaly, myslím, dřív než obvykle."

"Bylo to ve dvě čtyřicet pět místo ve tři, otče. Arciděkan potřeboval brzo odejít. Musíte to mít všechno přesně?"

Zdálo se, že otec Baddeley o otázce přemítá. Krátce, leč se vši vážností, jako by to pro něj bylo cosi nového a překvapivě zajímavého.

"Ano, myslím, že ano. Jinak by to ztratilo smysl."

Chlapec Dalglish, jehož chápání onen smysl tak jako tak unikalo, se sebral a odešel za svými poutavějšími a daleko méně odtazižitými zájmy. Duchovní život. To byl výraz, který často slýchal z úst farníků svého otce, nikdy však ne od kanovníka samého. Příležitostně se pokoušel si tu mysteriózní jinou existenci představit. Žila se v témž čase jako obyčejný život, určený vstáváním, jídlem, školou, prázdninami; nebo šlo o existenci v jakési odlišné rovině, kam on ani jiní nezasevěnci nemají přístup, ale kam se otec Baddeley může uchýlovat podle libosti? Ať tak či onak, s oněmi pečlivými záznamy každodenních trivialit to jistě mělo máloco společného.

Vzal do ruky poslední sešit a prohlížel si ho. Systém otce Baddeleyho se nezměnil. Vše bylo při starém, půl stránky na každý den, odstavce úhledně oddělené čarou podle pravítka. Čas, kdy denně odříkával ranní modlitby a nešpory; kam šel a jak dlouho mu to trvalo; jednou za měsíc cesta autobusem do Dorchesteru; jednou týdně do Warehamu; hodiny, kdy pomáhal na Toyton Grange; a pár suše zaznamenaných radostí; metodický výčet, kterak naložil s každou hodinou pracovního dne v té dlouhé řadě nezajímavých let, výčet dokladaný s úzkostlivou pečlivostí účetního. "Je to duchovní život; obyčejné věci, co člověk dělá z hodiny na hodinu." Opravdu to nemůže být takto jednoduché?

Kde však je současný deník, sešit pro třetí čtvrtletí 1974? Otec Baddeley měl ve zvyku schovávat si staré deníky za poslední tři roky. Mělo tu tedy být patnáct sešitů, a bylo jich jen čtrnáct. Deník končil sklonkem června 1974. Dalglish si uvědomil, že téměř horečně prohledává zásuvky psacího stolu. Deník tam nebyl. Ale něco přece jen našel. Pod třemi potvrzenými účty za uhlí, petrolej a elektřinu byl zastrčený list laciného tenkého papíru s amatérsky a nakřivo vytištěným nápisem Toyton Grange v záhlaví. Níže kdosi napsal:

"Proč nevypadneš z domu, ty starej pokrytče, a nepřenecháš ho někomu, kdo by byl doopravdy k užítku? Nemysli si, že nevíme, na co ty a Grace Willisonová pomýšlíte, když ji jako zpovídáš. To by se ti líbilo, dělat to doopravdy, co? A co ten kluk ze sboru? Nemysli si, že to nevíme."

Dalglisha víc popudila stupidita onoho sdělení než zášť, která z něj čísel. Byla to bezdůvodná zášť, která navíc postrádala byť i pochybné jádro pravděpodobnosti. Chudák sedmdesátiletý otec Baddeley, nařčený zároveň ze smilstva, sodomie a impotence! Mohl rozumný člověk brát tenhle dětinský blábol tak vážně, že by se ho to dotklo? Za své kariéry přečetl Dalglish hodně jedovatých anonymů. Tohle byla poměrně slabá káva, skoro by řekl, že do něj pisatel nevložil srdce. "To by se ti líbilo, dělat to doopravdy, co?" Jedovatější anonym by stvořil daleko plastičtější líčení činnosti, kterou tu naznačoval. A ta trapná zmínka o sboristovi, bez jména a bez data. Ta se neopírala o žádnou znalost. Mohl být otec Baddeley opravdu natolik znepokojen, že by poslal pro profesionálního detektiva, kterého navíc skoro třicet let neviděl, aby mu poradil, co dělat, a tuhle drobnou zlomyslnost vyšetřil? Snad. Možná to není jediný dopis. Jestliže takovéto potíže na Toyton Grange zdomácněly, bylo by to vážnější. Anonym činný v uzavřené komunitě jistě mohl způsobit potíže a vyvolat strach, popřípadě by se z něj, nebo z ní, mohl stát i vrah do slova a do písmene. Měl-li otec Baddeley podezření, že podobné dopisy dostávali i ostatní, klidně mohl hledat odbornou pomoc. Nebo - a to bylo zajímavější - že by někdo chtěl, aby Dalglish uvěřil právě tomuto vysvětlení? Byl dopis nastražen záměrně, aby ho Dalglish našel? Bylo jistě podivné, že ho nikdo po Baddeleyho smrti neobjevil a nezničil. Někdo z Toyton Grange jeho papíry jistě prohledával. Takový dopis by člověk sotva nechával na místě, aby si v něm mohli číst i ostatní.

Složil si dopis do náprsní tašky a začal si prohlížet dům. Ložnice otce Baddeleyho vypadala, jak očekával. Malé okénko s ušmudlanými kartounovými závěsy, jednoduchá postel s dosud připravenými příkrývkami a prostěradly, ale s přehozem přetaženým přes jediný neforemný polštář, knihy narovnané kolem dvou stěn, malý noční stolek s ošuntělou lampou, nemotorný a křiklavě zdobený porcelánový popelníček s reklamou na pivo. Dýmka otce Baddeleyho stále spočívala ve stojánku a vedle ní si Dalglish všiml napůl vypotřebovaného bločku zápalek, jaké dávají v restauracích a výčpech. Byla na nich reklama na hospodu U tudorské stodoly blízko Warehamu. Jedna použitá zápalka ležela v popelníku, byla rozcupovaná až po vyhořelou hlavičku. Dalglish se usmál. Takže tenhle zvyk mu taky vydržel celých těch třicet let. Vzpomněl si, jak otec Baddeley, drobnými veverčimi prstíky důkladně rozlamoval a odlupoval tenkou lepenku zápalky, jako by se pokoušel překonat nějaký svůj předchozí osobní rekord. Dalglish vzal zápalku do ruky a usmál se: na šest proužků. Otec Baddeley se překonával.

Zabloudil do kuchyně. Byla těsná a špatně vybavená, vše tu bylo sice úhledně srovnáno, ale nevypadalo moc čistě. Staromódní plynový sporák budil dojem, že se už brzo dopravuje do folklórních sbírek místního muzea. Dřez pod oknem byl kamenný a na jedné straně přiléhá k poškrábanému odkapávači na nádobí, z něhož oprýskávala barva a který páchl po žluklém tuku a kyselém mýdle. Vybledlé kartounové závěsy, zdobené přerostlými růžemi a narcisy ve zcela nesezónní kombinaci, byly shrnuty ke straně a odhalovaly pohled přes otevřenou krajinu až k Purbeckým kopcům. Na bezhraničně modré obloze se vznášely a rozpadávaly mraky řídké jako obláčky kouře a na vzdálených pastviskách ležely ovce jako bílé kamínky.

Podíval se do spíže. Alespoň tady našel důkaz, že byl očekáván. Otec Baddeley opravdu nakoupil jídlo navíc; kolekce konzerv beznadějně připomínala, co považoval za náležitou stravu. Zjevně obstaral zásoby pro dva a počítal s tím, že jeden z nich bude mít větší apetýt. Bylo tu vždy po jedné velké a jedné malé plechovce základních potravin: dušené fazole, tuňák, irské ragú, špagety, rýžový pudink.

Dalgliesh se vrátil do obývacího pokoje. Pociťoval únavu, cesta ho vyčerpala, víc než čekal. Na těžkých dubových hodinách nad krbem, které dosud spolehlivě tikaly, zjistil, že ještě nejsou čtyři, jeho tělo ovšem namítalo, že už toho za dnešek bylo ažaž. Potřeboval se napít. Ve spíži našel plechovku s čajem, mléko tam nebylo. Napadlo ho, jestli už nevypnuli plyn.

Právě v tu chvíli zaslechl u dveří kroky, cvakla petlice. Proti odpolednímu světlu se v rámu dveří rýsovala postava ženy. Slyšel vážný a hluboký, nicméně velice ženský hlas se špetkou, ne víc, irského přízvuku.

"Proboha! Clověk, a navíc mužskej. Co tady děláte?"

Vešla do pokoje a nechala za sebou otevřené dveře. Viděl ji teď zřetelně. Bylo jí odhadem tak kolem pětatřiceti, byla statná, dlouhonohá; hřiva žlutých vlasů, u kořínek viditelně tmavších, jí v dlouhé lavině padala k ramenům. Oči s těžkými víčky se v čtvercovém obličejí zdály úzké, ústa široká. Na sobě měla nepadnoucí kalhoty s gumičkami pod chodidla, bílé plátěnky potřísněné skvrnami od trávy a bílou halenku bez rukávů s hlubokým výstřihem, který odhaloval snědý skvrnitý trojúhelník opálené kůže. Neměla podprsenku a těžké, plné prsy se jí pod tenkou bavlněnou látkou pohupovaly. Na levém předloktí jí chrastily tři dřevěné náramky. Celkově budila dojem vyžilé, ne však nepřítažlivé sexuality, dojem tak mohutný, že ačkoli neužívala žádný parfém, vnesla do místnosti osobitou ženskou vůni.

"Jsem Adam Dalgliesh. Přijel jsem navštívit otce Baddeleyho. Teď už to, jak se zdá, nebude možné."

"Tak se to taky dá říct. Zpozdl jste se právě o jedenáct dní. O jedenáct dní, abyste s ním promluvil, a o pět, abyste ho pohřbil. Kdo jste, jeho kamarád? Nevěděli jsme, že nějaké má. Hodně jsme toho o něm nevěděli. Reverend Michael byl malý tajnůstkář. Vás nám aspoň zatajil."

"Nevěděli jsme se pořádně od doby, kdy jsem byl ještě kluk, napsal jsem mu, že za ním přijedu, až den před jeho smrtí."

"Adam. Hezké jméno. Dnes se tak jmenuje hodně dětí. Zas se dostává do módy. Vy jste ovšem s takovým jménem musel mít ve škole peklo. Ale hodí se k vám. Nedokážu říct proč. Nejste zrovna přízemní tvor, že ne? Už jsem na to kápla. Přišel jste si pro knihy."

"Myslíte?"

"Pro ty, co vám Michael odkázal v závěti. Adamu Dalglieshovi, jedinému synu zesnulého kanovníka Alexandera Dalglieshe, všechny své knihy, aby s nimi naložil podle svého uvážení. Pamatuju si to přesně, protože se mi ta jména zdála neobvyklá. Neztrácel jste čas, vidíte? Divím se, že se páni advokáti dostali k tomu, aby vám napsali. Bob Loder obvykle tak výkonný nebývá. Ale já bych se na vašem místě moc netěšila. Nikdy nevypadaly, že by měly nějak zvláštní cenu. Kupa starých suchých teologických bichlí. Mimochodem, nečekal jste, že vám odkáže nějaké peníze? Jestli ano, mám pro vás novinku."

"Netušil jsem, že měl otec Baddeley nějaké peníze."

"Ani my ne. To taky držel pod pokličkou. Nechal po sobě 19 000 liber. Žádné velké jmění, ale přijde vhod. Všecko to odkázal Wilfredovi pro dobro Toyton Grange, a pokud jsem slyšela, přišly ty peníze právě včas. V závěti pamatoval pak už jen na Grace Willisonovou. Dostala ten starý psací stůl. Teda aspoň ho dostane, až se Wilfredovi uráčí nechat ho přestěhovat."

Usadila se v křesle u krbu, vlasy pohozené na opěradlo, nohy doširoka rozhozené. Dalgliesh si přitáhl jednu z židlí a posadil se proti ní.

"Znala jste otce Baddeleyho dobře?"

"Tady se všichni známe dobře, to je půl našeho neštěstí. Chcete tady zůstat?"

"Možná na dva tři dny někde v okolí. Ale nezdá se mi možné, že bych zůstal přímo tady..."

"Nevím, proč by to nešlo, jestli chcete. Dům je prázdný, aspoň než si Wilfred najde další nájemnickou obět, abych tak řekla. Myslím, že by nic nenamítal. Kromě toho si přece musíte probrat ty knihy. Wilfred bude chtít, aby odsud zmizely, než se nastěhuje nový obročník."

"Dům tedy patří Wilfredu Ansteymu?"

"Patří mu Toyton Grange a všechny domky kromě toho, kde bydlí Julius Court. Je to kousek dál na ostrohu, jediný domek s výhledem na moře. Wilfred vlastní celý ostatní majetek a taky nás."

Přejela ho znaleckým pohledem.

"Vy neumíte nic užitečného, mám pravdu? Myslím, jestli nejste fyzioterapeut nebo ošetřovatel nebo doktor, nebo dokonce účetní? Ne že byste na to vypadal. Ale jestli přece jenom jste, radila bych vám, abyste se držel zpátky; Wilfred by mohl usoudit, že jste příliš k užitku, než aby vás nechal jen tak běžet."

"Nemyslím, že by se mu to málo, co dovedu, mohlo zdát nějak užitečné."

"Tak to bych tu měla ještě chvíli zůstat, jestli se vám to hodí. Ale napřed vám řeknu pár věcí, abyste byl v obraze. Možná pak změníte názor."

"Začněte u sebe," pravil Dalgliesh, "ještě jste mi ani neřekla, kdo jste."

"Můj bože, opravdu? Omlouvám se. Maggie Hewsonová. Můj muž je výkonný lékař na záměčku. Přinejmenším tu se mnou bydlí v domku, který nám poskytl Wilfred a který se případně jmenuje Charity Cottage. Většinu času tráví ovšem na záměčku. Zbylo mu jen pět pacientů, a tak se člověk diví, co ho tam táhne. Nebo ne? Co myslíte, že ho tam táhne, Adame Dalglieshi?"

"Staral se váš muž o otce Baddeleyho?"

"Říkejte mu Michael, říkali jsme mu tak všichni. Kromě Grace Willisonové. Jistě, Eric se o něj staral, když byl naživu, a podepsal i úmrtní list, když umřel. Ještě před půl rokem by to udělat nemohl, ale teď, co ho milostivě vzali zpátky do Seznamu lékařů, konečně zas může naškrábat své jméno na kus papíru a stvrdit, že jste legálně a dočista mrtvej. Bože, to je ale výsada."

Zasmála se a po chvilce šátrání v kapse u kalhot vytáhla balíček cigaret a jednu si zapálila. Podala balíček Dalglieshovi.

Zavrtěl hlavou. Pokrčila rameny a vyfoukla mu do obličeje obláček dýmu.

Dalgliesh se zeptal:

"Na co otec Baddeley zemřel?"

"Zastavilo se mu srdce. Nedělám si legraci. Byl starý, měl unavené srdce a jednadvacátého září se mu zastavilo. Akutní infarkt myokardu ztížený slabou diabetes, je-li libo medicínskou hantýrkou."

"Byl sám?"

"Myslím si to. Zemřel v noci, alespoň naposledy ho viděla živého Grace Willisonová o tři čtvrtě na osm večer, když u něj byla u zповědi. Předpokládám, že umřel nudou. Ne, to jsem neměla říkat. Nebuď nevkusná, Maggie. Říkala, že vypadal jako obvykle, samozřejmě trochu unavený, a pak - to dopoledne ho právě pustili z nemocnice. Přišla jsem za ním v devět ráno na druhý den, jestli nepotřebuje něco ve Warehamu - chtěla jsem jet autobusem v jedenáct; Wilfred nám zakazuje soukromá auta - a on tu ležel mrtvý."

"V posteli?"

"Ne, v tom křesle, kde teď sedíte vy; zvrácený dozadu, s otevřenou pusou a zavřenýma očima. Měl na sobě sutanu a nějakou purpurovou stuhu kolem krku. Napohled všechno v pořádku. Ale byl dočista mrtvý."

"Takže tělo jste první objevila vy?"

"Pokud se sem ovšem dřív nepřiplížila od vedle Millicent, a když se jí napohled nelíbil, zase po špičkách neodcupitala domů. Je to Wilfredova ovdovělá sestra, jestli vás to zajímá. Vlastně je to zvláštní, že sem nezašla, když věděla, že je nemocný a sám."

"Jistě to pro vás byl šok."

"Ne tak docela. Než jsem se vdala, dělala jsem ošetrovatelku. Viděla jsem víc mrtvol, než si dokážu vzpomenout. A on byl velice starý. Mladí mrtví - zvlášť děti - s váma zamávají. Bože, jsem ráda, že tyhle nepřijemnosti mám už za sebou."

"Opravdu? Takže nepracujete v Toyton Grange?"

Než uslyšel odpověď, vstala a přesunula se ke krbu. Vyfoukla obláček kouře do zrcadla nad krbovou římsou a naklonila se tváří blízko ke sklu, jako by si prohlížela vlastní obraz.

"Ne. Když se tomu můžu vyhnout, tak ne. A že se snažím tomu vyhýbat, jak jen můžu. Abyste věděl, já tu platím za černou ovci, jsem flákač, nezapojuju se, zkrátka zběh a kacír. Nesiju ani nesklízím. A k šarmu milého Wilfreda jsem netečná. Zavírám uši před nářky trpících. Nepadám na kolena ve svatyni."

Obrátila se k němu a vrhla na něj napůl vyzývavý, napůl pátravý pohled. Dalglieshovi se onen slovní výron ani zdaleka nezdál spontánní, jistě svůj protest pronášela už někdy předtím. Znělo to jako rituální obhajoba a měl podezření, že jí se scénářem někdo pomáhal. Řekl:

"Povězte mi něco o Wilfredu Ansteym."

"Michael vás nevaroval? Ale ne, to by on neudělal. Je to stará historie, ale pokusím se to zkrátit. Toyton Grange postavil Wilfredův pradědeček. Dědeček převedl majetek rovným dílem na Wilfreda a jeho sestru Millicent. Tu Wilfred vyplatil, když založil Domov. Před osmi lety Wilfredovi zjistili roztroušenou sklerózu. Choroba postupovala rychle. Do tří měsíců byl na vozíku. Pak jel na pout' do Lurd a vyléčil se. Zjevně uzavřel s Pánembohem výhodný kšeft. Ty mě uzdravíš a já dám Toyton Grange a všechny svoje peníze do služeb postiženým. Pánbůh mu vyhověl a Wilfred se teď může ztrhat, aby splnil svou část dohody. Řekla bych, že se bojí z dohody vycouvat pro případ, že by se mu choroba vrátila. Nevím, co mu vyčítám. Asi bych se cítila stejně. Všichni jsme v jádru pověřiví, zvlášť když jde o nemoci."

"A on by toho chtěl nechat?"

"Myslím, že ne. Dává mu to tady pocit moci. Obklopují ho vděční pacienti, ženy ho uctívají skoro jako modlu a Dot Moxonová - tak řečeno vrchní sestra - ho obletuje jako stará slepice. Pro Wilfreda štěstí tak akorát." Dalgliesh se zeptal:

"Kdy přesně došlo k tomu zázraku?"

"Tvrdí, že když ho ponořili do studny. Podle toho, jak o tom vypráví, zažil nejprve otřes z pronikavého chladu, po kterém hned následovalo palčivé teplo, které mu zaplavilo celé tělo, a pocit obrovského štěstí a míru. Přesně tohle se mi stává po třetí whisky. Jestli si to Wilfred v sobě dokáže vyvolat při koupání ve studené vodě prolezlé baktériemi, pak mi nezbývá než říct, že má zatracenou kliku. Když se vrátil do noclehárny, postavil se poprvé po šesti měsících na nohy. O tři týdny později už poskakoval jako Jura. Nikdy se neobtěžoval vrátit se do nemocnice sv. Salvátora v Londýně, kde se léčil, aby si mohli to zázračné uzdravení zaznamenat do jeho karty. Byla by to docela sranda, kdyby to udělal."

Odmělčela se, jako by se chystala ještě něco říct, a pak dodala:

"Dojemné, vidíte?"

"Zajímavé. Jak shání peníze, aby mohl plnit svůj díl úmluvy?"

"Pacienti platí podle svých možností a některé sem podle smluvních dohod posílají obecní úřady. A pak samozřejmě užívá svůj vlastní kapitál. Ale začíná to být pěkně beznadějně, alespoň to tvrdí. Dědictví po otci Baddeleyem přišlo právě včas. A Wilfred samozřejmě mizerně platí personál. Erikovi nedává tolik, kolik by odpovídalo jeho práci. Philby, taková děvečka pro všechno, je propuštěný vězeň a pravděpodobně by jiné zaměstnání nesehnal, a vrchní sestra Moxonová by potom, co ji v nemocnici, kde dřív pracovala, vyšetřovali kvůli krutému zacházení s pacienty, asi taky nesháněla místo snadno. Musí být Wilfredovi vděčná, že ji vzal. Tak vidíte, všichni jsme tu děsně, děsně vděční drahému Wilfredovi."

Dalgliesh řekl:

"Asi bych měl zajít do zámku a představit se. Říkáte, že tu zbylo jen pět pacientů?"

"Neměl byste jim říkat pacienti, i když netuším, jak by Wilfred chtěl, aby se jim říkalo. Chovanci zní poněkud jako ve věznicích, jenže - bůhví - je to dost přiléhavé. Ale je jich tu jenom pět. Nepřijímá teď nikoho ze seznamu čekatelů, dokud



se nerozhodne o budoucnosti Domova. Má na něj políчено Ridgewellova nadace a Wilfred si rozmýšlí, jestli jim má celý ten krám předat, jak to stojí a běží, a gratis. Vlastně to není ani čtrnáct dní, co jich tu bylo ještě šest, ale to bylo předtím, než se Victor Holroyd vrhl z Toytonského mysu a rozbil se o skály."

"Máte na mysli, že spáchal sebevraždu?"

"No, byl na kolečkovém křesle deset stop od okraje útesu a buď povolil brzdy a nechal křeslo sjet přes okraj, nebo ho Dennis Lerner, ošetřovatel, co ho doprovázel, postrčil. Protože nemá dost kuráže ani na to, aby ublížil kuřeti, natož aby zabil člověka, obecně se soudí, že si to Victor udělal sám. Ale jelikož ta představa děsí Wilfredův jemnocit, všichni se příčinlivě tváříme, že to byla nehoda. Po Victorovi se mi stýská, měla jsem ho ráda. Byl to pomalu jediný člověk, s kterým se tu dalo mluvit. Ostatní ho ovšem nenáviděli. Teď je samozřejmě trápí špatné svědomí a dumají, jestli se v něm nepletli. Když chcete někoho zahnat do kouta, není nad to, když umřete. Mám na mysli, že když vám chlap pořád tvrdí, že život nemá cenu, berete to jako konstatování zjevného faktu. Když své prohlášení podepře činem, začnete uvažovat, jestli v něm nebylo víc, než jste si myslel."

Hluk automobilu, který přicházel z ostrohu, zbavil Dalglieshe povinnosti odpovědět. Maggie, která měla zřejmě stejně bystré uši jako on, vyskočila ze židle a vyběhla ven. K místu, kde se křížily cesty, se blížil velký černý salónní vůz.

"Julius," zavolala na něj Maggie krátké vysvětlení a začala bouřlivě gestikulovat.

Auto zastavilo a pak zahnilo k Hope Cottage. Dalgliesh uviděl, že je to černý mercedes. Jakmile zpomalil, rozběhla se Maggie podél něj jako neodbytná školačka a otevřeným oknem dovnitř chrlila své vysvětlivky a komentáře. Auto zastavilo a z jeho útrobu se zlehka vyšvihl Julius Court.

Byl to vysoký mladík s vláčnými pohyby, oblečený v kalhotách a zeleném svetru s nášivkami na ramenou a na loktech podle armádního stylu. Světle hnědé vlasy mu přiléhaly k hlavě jako matně blýskavá helma. Obličej měl autoritativní, sebejistý, se známkami samolibosti v nepominutelných váčcích pod ostrážitými očima a s rysy nedůtklivosti na drobných ústech, zasazených do těžké brady. Ve středních letech ztloustne a bude možná až neotesaný. Teď však budil mírně namyšlený dojem dobrého vzhledu, jež spíš podporovala, než kazila bělavá trojúhelníková jizva jako tiskařská značka nad pravým obočím.

Podal mu ruku a řekl:

"Je mi líto, že jste zmeškal pohřeb."

Znělo to, jako by Dalgliesh zmeškal nějaký vlak. Maggie zaúpěla:

"Ale milánku, tys to nepochopil! On nepřišel na pohřeb. Pan Dalgliesh ani nevěděl, že starý pán zkápnul."

"Promiňte. Snad byste měl zajít do záměčku. Wilfred Anstey vám o otci Baddeleym poví jistě víc než já. Byl jsem ve svém bytě v Londýně, když starý pán umřel, nemůžu vám reprodukovat ani poslední slova z úmrtního lože. Naskočte si oba. Vezu v kufru z Londýna Henrymu Carwardineovi nějaké knihy z knihovny. Můžu mu je klidně doručit hned teď."

Maggie Hewsonová zjevně cítila, že odbyla představování, a pokusila se se zpožděním o nápravu:

"Julius Court. Adam Dalgliesh. Nemyslím, že byste na sebe kdy v Londýně narazili. Julius býval diplomat, doufám, že se tomu tak říká?"

Když nastoupili do vozu, Court prohodil:

"Diplomat je pro to moje skromné místočko na služebním žebříčku příliš silné slovo. A Londýn je veliký. Ale neměj obavy, Maggie, myslím, že uhodnu jako ta bystrá dáma v televizním kvízu, čím se pan Dalgliesh živí."

S vybranou dvorností přidržel dveře vozu otevřené. Mercedes zvolna vyjel k Toyton Grange.

## (II)

Georgie Allan hleděl do stropu z vysoké a úzké postele na marodce. Rty se mu začaly groteskně pohybovat. Svaly na krku mu vystoupily, napjaly se a ztvrdly. Snažil se zvednout hlavu z polštáře.

"Na pout' do Lurd už budu v pořádku, že jo? Myslíte, že by mě nechali doma?"

Slova vycházela z úst jako popuzené chraplavé kvílení. Helena Rainerová nadzvedla cíp matrace, úhledně zasunula prostěradlo zpět na jeho místo, jak se v pravověrné nemocnici sluší, a hbitě odpověděla:

"Samosebou že vás nenechají doma. Budete na pouti nejdůležitější pacient. A teď se už přestaňte trápit, ták, to je hodný chlapec, a zkuste si před svačinou odpočinout." Usmála se na něho tím neosobním, profesionálně povzbudivým úsměvem zkušené ošetřovatelky. Zdvíženým obočím pak signalizovala Eriku Hewsonovi. Popošli spolu k oknu. Tiše řekla:

"Jak dlouho to s ním tady ještě budeme muset vydržet?"

Hewson odpověděl:

"Ještě jeden dva měsíce. Děsně by ho sebralo, kdyby musel odejít už teď. A Wilfreda taky. Za pár měsíců budou oba připravenější přijmout nevyhnutelné. A pak, strašně se upjal na ten výlet do Lurd. Až příště pojedem, pochybuju, že bude ještě naživu. Ale určitě už nebude tady."

"On je opravdu případ pro nemocnici. My tu nejsme vedeni jako sanatorium. Jsme jenom domov pro mladé lidi s chronickými chorobami a pro invalidy. Máme smlouvu s místními úřady, a ne s Národním zdravotnictvím."

Nepředstíráme, že poskytujeme plné klinické služby. Ani se to od nás nečeká. Už je načase, aby toho Wilfred buď nechal, nebo si udělal jasno, o co se tu vlastně snaží."

"To vím." Jistěže věděl. Věděli oba. Tohle nebyl nový problém. Uvažoval, proč se jejich rozhovory z valné části zvrhávaly v nudné opakování očividných věcí, jemuž dominoval Helenin silný didaktický hlas.

Dívali se spolu na dlážděné nádvoříčko ohraničené dvěma novými jednopatrovými křídly, v nichž byly umístěny ložnice a denní pokoje. Před svačinou se tam k pozdnímu posezení na slunci shromáždila skupinka zbývajících pacientů. Čtveřice invalidních vozíků stála pečlivě srovnána v řadě s mírnými rozestupy a byla obrácena směrem od

domu. Oba pozorovatelé viděli z pacientů jen temena hlav. Lidé na vozících seděli nehnutě a upřeně se dívali k ostrohu. Grace Willisonová s šedivými neupravenými vlasy, které jí cuchal vánek; Jennie Pegramová s krkem vpadlým mezi ramena a s aureolou zlatých vlasů, padajících přes opěradlo vozíku, jako by se bělily na slunci; drobná oválná kebulka Ursuly Hollisové na tenkém krčku, vysoká a nehybná jako utátá hlava na kůlu; tmavá hlava Henryho Carwardinea na pokrouceném krku, sesutá ke straně jako hlava polámané loutky. Vlastně to všechno byly loutky. Doktora Hewsona přepadla chvilková potřeštěná představa, jak vybíhá na nádvoří a tahá za neviditelné nitky, vycházející ze zátylků, uvádí ty hlavy do pohybu a ony přikyvují a vrtí se, až se vzduch zachvívá jejich hlasitými nesouhlasnými výkřiky. "Co s nimi je?" zeptal se náhle. "S tímhle není cosi v pořádku."

"Víc než jindy?"

"Ano. Ty sis nevšimla?"

"Asi se jim stýská po Michaelovi. Bůhví proč. Moc toho pro ně neudělal. Jestli je Wilfred rozhodnutý udržovat to tady v chodu, může teď Hope Cottage trochu líp využít. Vlastně už jsem přemýšlela o tom, že mu navrhu, aby tam nechal bydlet mě. Bylo by to pro nás snadnější."

Ta úvaha ho vyděsila. Tak tohle si teda plánuje. Padla na něho důvěrně známá deprese, tíživá jako olovené závaží. Dvě tvrdohlavé, nespokojené ženy, a obě chtějí cosi, co jim on nemůže dát. Snažil se, aby mu v hlase nezazněla panika.

"To by nešlo. Potřebuji tě tady. A do Hope Cottage bych za tebou chodit nemohl, už proto ne, že vedle bydlí Millicent."

"Sotva si zapne televizi, už nic neslyší. To přece víme. A je tu ještě zadní východ, kdybys přece jen musel rychle zmizet. Je to lepší než nic."

"Ale Maggie nás bude podezřívát."

"Podezřívá nás už teď. A jednou se to stejně dovědět musí."

"O tom si promluvíme později. Teď není čas obtěžovat s tím Wilfreda. Od Victorovy smrti jsme všichni trochu podráždění."

Victorova smrt. Bylo s podivem, jaký perversní masochismus ho přiměl zmínit se o Victorovi. Připomnělo mu to staré časy na medicíně, kdy jako student s úlevou odkrýval hnisající rány, protože pohled na krev, zanícenou tkáň a hnis ho děsil daleko méně než představa, co by se mohlo pod hladkou gázou ukrývat. Jistě, na krev si zvykl. Zvykl si i na smrt. Začas si snad zvykne i na to, že je lékař.

Odešli spolu do ordinace v přední části budovy. Postavil se k umyvadlu a začal si metodicky drhnout ruce a předloktí, jako by zběžné vyšetření mladého Georgieho bylo zapeklitým chirurgickým zásahem, který vyžadoval důkladnou očišťu. Za zády slyšel cinkání nástrojů. Helena zas jednou zcela zbytečně dělala pořádek v chirurgické skřínce. S pokleslou myslí si uvědomil, že se mezi nimi schyluje k vážnému rozhovoru. Ale teď ještě ne. Ještě ne. Věděl, co mu řekne. Všechno už to vyslechl, ty omleté, umíněné argumenty, pronášené sebejistým hlasem školního prefekta. "Tady se zahazuješ. Jsi lékař, a ne nějaký lékárník. Musíš se rozhodnout a odejít, od Maggie i od Wilfreda. Nesmíš stavět svou loajalitu k Wilfredovi nad své poslání." Jeho poslání! Tohle slovo užívala jeho matka. Vzbuzovalo v něm nutkání hystericky se rozčehtat.

Výtočil kohoutek naplno, voda zprudka vytékala, vířila v umyvadle a vtírala se do uší zvukem nastávajícího přílivu.

Jaké to asi bylo pro Victora, to vtahování do nicoty, plachtit jeho nemotorný, těžký invalidní vozík svou vlastní vahou prostorem jako jeden z těch směšných létajících patentů ve filmech o Jamesu Bondovi; malý mužíček, jistý sám sebou, mezi tlačítka a čudlíky, připravený přitáhnout páku a roztáhnout křídla? Nebo se kroutil a řítíl se vzduchem, narážel o skalní stěnu, a Victor, vězíci v plátně a v kovu jako v rakvi, s bezmocnými rukama ječel hrůzou do pokřiku racků?

Vyvleklo se jeho tělo ve vzduchu z popruhů, nebo je ta látka držela až do konečného zničujícího nárazu o ploché železné skály, až je vsála první vlna toho neoblomného, nevědomého moře? A co se mu odehrávalo v mysli? Vzrušení, zoufalství, hrůza nebo blažené nic? Setřel to všechno průzračný vzduch a moře? Tu bolest, hořkost, zášť?

Teprve po smrti se Victorova zášť ukázala v plné síle, v dodatku k jeho závěti. Dával si práci, aby se ostatní pacienti dověděli, že má peníze, že v Toyton Grange platí plné poplatky, jakkoli skromné, a že není - jako všichni ostatní s výjimkou Henryho Carwardinea - odkázán na milost místních úřadů. Nikdy jim neprozradil zdroje svého jmění - býval koneckonců ředitelem školy a ti byli sotva dobře placeni - a dosud je nikdo neznal. Možná to prozradil Maggie.

Spoustu věcí mohl Maggie říct. Ale ona o tom záhadně mlčela.

Eric Hewson nevěřil, že se Maggie o Victora zajímala čistě kvůli penězům. Měli koneckonců hodně společného. Ani jeden z nich se netajil tím, že Toyton Grange nenávidí, že jsou tu z nezbytí, ne z vlastní vůle, a že pohrdají svými společníky. Maggie pravděpodobně Victorova odpudivá zášť padla do noty. Aspoň spolu trávili většinu času. Zdálo se, že Wilfred to přijímá s povděkem, skoro jako by se domníval, že se Maggie na Toytonu konečně zabydlela. Ujala se úkolu vozit Victora v těžkém vozíku na jeho oblíbenou vyhlídku. V pohledu na moře nacházel jakýsi klid. Trávili s Maggie vysoko na okraji útesu, kam z domu nebylo vidět, celé hodiny. To však Erikovi starosti nedělalo. Věděl jistě, že Maggie by nikdy nemilovala muže, který by ji nemohl tělesně uspokojit. Takové přátelství vítal. Přinejmenším měla čím naplnit čas a udržovalo ji to v poklidu.

Nedokázal si přesně vzpomenout, kdy se vlastně o ty peníze začala zajímat. Victor se jí musel nějak zmínit. Maggie se proměnila téměř přes noc. Byla vzrušená, skoro veselá. Měl u ní pocit jakéhosi horečnatého a potlačovaného vzrušení. A pak si najednou Victor vynutil, aby ho zavezli do Londýna na prohlídku do nemocnice sv. Salvátora a na poradu k advokátovi. To tenkrát před ním Maggie dělala nárážky na jeho poslední vůli. Pochytil něco z jejího vzrušení. Zajímalo ho nyní, v co každý z nich doufal. Ona v těch penězích viděla způsob, jak uniknout z Toyton Grange, nebo taky jak se zbavit jeho? Ať tak či onak, jistě by to přineslo osvobození jim oběma. A ta myšlenka nebyla absurdní. Vědělo se, že Victor nemá žádné příbuzné, až na sestru na Novém Zélandě, které však nikdy nepsal. Ne ne, myslel si, když se natahoval pro ručník a začal si utírat ruce, nebyl to žádný absurdní sen, určité méně absurdní než sama skutečnost.

Myslel na zpáteční cestu z Londýna; hřejivý, uzavřený svět mercedesu; Julius mlčí, ruce mu lehce spočívají na volantu; silnice je stříbrný pruh přerušovaný hvězdami a nekonečně se navíjí pod kapotu; značky vyskakují z temnoty a zvýrazňují tmavomodrou oblohu; drobná zvířata s naježenou srstí zkameněla v krátkých záblescích reflektorů, bledě zlaté krajnice v jejich záři. Victor seděl s Maggie vzadu, zabalený do pláště a s úsměvem, nepomíjivým úsměvem. Ovzduší těžko tajemstvím, společným i nevysloveným.

Victor doopravdy změnil vůli. Připojil k závěti, v níž celé jmění odkazoval sestře, dovětek, konečný to důkaz zlomyslné zášti. Grace Willisonové tabulku toaletního mýdla; Henrymu Carwardineovi ústní vodu; Ursule Hollisové tělový deodorant; Jennie Pegramové párátka.

Eric si všiml, že Maggie to snášela velice dobře. Velmi dobře, jen co je pravda, pokud se touto frází dá opsat ten divoký, zvonivý, neovladatelný smích. Vybalil si teď, jak obíhala po jejich těsném kamenném obývacím, bezmocná hysterií, zakláněla hlavu a vyrazela smích, až se skřehotavě odrážel od stěn jako z nějakého zvířence, zněl nad ostrohem, až se Eric začal bát, aby to nezaslechli až na záměčku.

Helena stála u okna. Řekla ostře: "Před Hope Cottage stojí auto."

Přistoupil k ní. Spolu se podívali oknem. Jejich oči se pomalu setkaly. Vzala ho za ruku a hlas jí náhle zjemněl, byl to hlas, který slyšel, když se poprvé milovali.

"Nemáš se čeho bát, miláčku. Víš to, ne? Vůbec se nemáš čeho bát."

### ( III )

Ursula Hollisová zaklapla knihu vypůjčenou z knihovny, přivřela oči obrácené do odpoledního slunce a vstoupila do hájemství denního snění. Že se toho dopouštěla v té kratičké čtvrthodince před svačinou, bylo pusté rozkošnictví, a jelikož byla jako vždy náchylná cítit se při takové nedisciplinované rozkoši provinile, zprvu se obávala, že kouzlo nebude účinkovat. Obyčejně se přinutila počkat, až večer ulehne do postele, a čekávala dokonce, až se hrčivý dech Grace Willisonové, který k ní pronikal přes tenkou přičku, promění na jemné oddychování spánku, než si vůbec dovolila pomyslet na Steva a na byt v Bell Street. Rituál se stával zkouškou vůle. Ležela, taktak se odvažovala dýchat, neboť představy, jakkoli jasně vyvolávané, byly tolik zranitelné a tak snadno se vytrácely. Nyní to však fungovalo skvěle. Soustředila se, viděla, jak se amorfní tvary a proměnlivé obrazce barev zaostřují do obrazu tak zřetelně, jako když se vyvolává negativ, a cítila, jak se jí uši vyladují na zvuky domova.

Spatřila cihlovou zeď protějšího domu z minulého století, fasádu osvětlovala ranní slunce, až zřetelně vystupovala každá cihla, až byly patrné odstíny mnoha barev, skládající světlý obrazec. Těsný dvoupokojový byt nad lahůdkářstvím pana Polanského a mnohotvárný, přelidněný svět venku na ulici, svět oné čtvereční míle Londýna mezi Edgware Road a nádražím Marylebone ji plně vstřebal a okouzil. Byla nyní tam; znovu procházela se Stevem po tržišti v Church Street, bylo sobotní odpoledne, nejšťastnější den týdne. Viděla místní ženské v květovaných zástěrách a v pantoflích, masivní snubní prsteny se jim zarývaly do upracovaných naběhlých prstů, oči jim zářily v beztvarych obličejích, jak tak seděly a špitaly si vedle vozíků s použitým šatstvem; viděla vesele oblečené mladé lidi, jak sedí na bobku na obrubníku za stánkem se starožitnými cetkami; turisty, rozjařené nebo obezřetné, kteří se stále otáčeli a rozhlíželi, jak se radí nad svými dolary nebo si navzájem předvádějí své bizarní poklady. Ulice voněla ovocem, květinami a kořením, zpocenými těly, laciným vínem a starými knihami. Viděla černošky s olbřímími hýžděmi, slyšela jejich vřestlivé staccato a náhlý hrdelní smích, když se tlačily kolem stánku s obrovskými nezralými banány a s plody manga, velikými jako fotbalové míče. Ve snu šla dál, s prsty něžně propletenými ve Stevově dlani, jako duch, jenž neviděn kráčí po známých stezkách.

Osmnáct měsíců jejího manželství, to byl čas intenzivního, ale vratkého štěstí, vratkého proto, že od počátku cítila, že ono štěstí netkví v realitě. Bylo to, jako by se stala jiným člověkem. Předtím se naučila spokojenosti a nazývala to štěstím. Potom si uvědomila, že existuje svět zkušenosti a citů i myšlenek, na něž ji za těch prvních dvacet let života na middlesbourském předměstí či za těch dva a půl roku v londýnské ubytovně YWCA nic nepřipravilo. Jen jediná maličkost tu působila rušivě; strach, který nikdy nedokázala zcela potlačit, tušení, že se to vše děje tomu nepravému, že její radost je podvod.

Nedokázala si představit, čím vlastně tak nevypočitatelně vzbudila Stevův zájem, když tenkrát poprvé přistoupil k informačnímu okénku na obecním úřadě, aby se zeptal, jaké má platit poplatky. Způsobil to onen její rys, o němž si vždy myslela, že ji deformuje téměř jako tělesná vada; totiž skutečnost, že má jedno oko modré a druhé hnědé? Ta zvláštnost ho jistě zaujala a potěšila, a jak Ursula zjišťovala, dodávala jí v jeho očích na hodnotě. Steve změnil její vzhled, přiměl ji, aby si nechala narůst vlasy až k ramenům, nosil ji domů dlouhé křiklavé sukně z indické bavlny, jaké byly k mání na tržištích a v obchůdkách v uličkách za Edgware Road. Čas od času, když koutkem oka zachytila svůj obraz ve skle výkladní skříně a uviděla svou proměnu, znovu a znovu se podívala, jaká že zvláštní záliba ho vedla k tomu, aby si vybral právě ji, jaké že možnosti, které jiní nevypátrali a které byly utajeny i jí samé, v ní spatřoval. Jakási její vlastnost uchvátila jeho výstřední fantazii, stejně jako ho uchvacovaly ty podivné cetky na stáncích v Bell Street. Často mu padl do oka předmět, jehož si ostatní kolenjdoucí nevšimli, brával ho do dlaně a v náhlém okouzlení obracel ze všech stran ke světlu. Ona se nejspíše pokoušela protestovat.

"Ale miláčku, nezdá se ti to trochu ošklivé?"

"Ne, je to zábavné. Líbí se mi to. A Mogg by z toho měl radost. Kupme to Moggovi."

Mogga, jeho nejlepšího, a jak si někdy myslela taky jediného kamaráda, pokřtili Morgan Evans, užíval však raději přezdívkou, která se podle jeho názoru lépe hodila k jeho roli básníka lidového boje. Ne že by Mogg sám nějak příliš bojoval, Ursula vskutku nepoznala nikoho, kdo by tak odhodlaně jedl a pil na cizí útraty. Skandoval své popletené výzvy k anarchii a nenávisti v místních putykách, kde mu jeho příznivci buď tiše naslouchali, nebo za souhlasného

mručení třískali o stůl püllitry. Srozumitelnější než veršiky byla však Moggova próza. Jeho dopis si přečetla jen jednou, než ho vrátila do kapsy Stevových džinsů; dokázala si však vybavit každé slovo. Někdy se domnívala, že možná Steve chtěl, aby ho našla, ale snad to byla jen náhoda, že si zapomněl vyndat věci z kapes u kalhot právě ten večer, kdy pravidelně odnášela prádlo do čistírny. Stalo se to tři dny poté, co jí v nemocnici už najisto oznámili diagnózu. "Kdybych se zrovna tehle týden nezavázal, že se zřeknu frází, řekl bych, že jsem ti to už dávno všechno pověděl. Prorokoval jsem sice katastrofu, ale ne totální katastrofu. Ubožáku Steve! Nemohl by ses dát rozvést? Jistě měla příznaky už předtím, než sis ji vzal. Kvůli pohlavní chorobě, jestli existovala už v době uzavření sňatku, se rozvést můžeš - nebo bys mohl - a co je koneckonců nějaký tripl v porovnání s tímhle? Zaráží mě ta nezodpovědnost tzv. establishmentu, pokud kráčí o manželství. Mají plnou hubu jeho posvátnosti, jeho ochrany coby základního článku společnosti, a pak člověka klidně nechají, aby si vzal ženskou, a nepodrobí ji ani zběžné prohlídce, třeba i mňí důkladné, než je tomu zvykem u ojetejch aut. Je ti, doufám, jasné, že se jí musíš zbavit. Když to neuděláš, bude to tvůj konec. A neschovávej se za zbabělost soucitu. Opravdu si dokážeš představit, jak ji strkáš v invalidním vozíku a utíráš jí zadek? Jistě, vím, že jsou muži, co to dělají. Jenže ty jsi nikdy neměl z masochismu žádné požitek, nebo jo? Kromě toho, manželé, co to dokážou, vědí něco o milování, a to o sobě, milánku, ty tvrdit nemůžeš. Mimochodem, není ona katolička? Poněvadž jste se brali na radnici, pochybuju, že by se považovala za regulérně vdanou. To by pro tebe mohlo být východisko. V každém případě se uvidíme u Dlaždičova erbu ve středu v 8 večer. Oslavím tam tvoje neštěstí novou básní a pintou piva."

Nečekala od něj, že ji bude vozit na vozíku. Nechtěla, aby jí prokazoval ani ty nejjednodušší, nejméně intimní tělesné služby. Brzy, hned zpočátku jejich manželství, poznala, že ho jakákoli nemoc, třeba i přechodné nachlazení nebo nevolnost, znechucuje a děsí. Doufala však, že choroba bude postupovat velice pomalu a že to přinejmenším ještě několik málo vzácných let bude moci zvládnout sama vlastními silami. Naplánovala si, jak by se to dalo provést. Bude vstávat brzy, aby ho nepopuzovala svou pomalostí a nešikovností. Nábytek posune o pár palců - toho si pravděpodobně vůbec nevšimne -, aby si zajistila nenápadné opory a nemusela předčasně používat hole a protézy. Možná by si mohli najít příhodnější byt, někde v přízemí. Kdyby měla u domovních dveří rampu, mohla by se ve dne dostat ven na nákup. A ještě jim zůstanou společné noci. V tom se jistě nemůže nic změnit.

Jenže rychle vysvítilo, že nemoc, neúprosně se plížící po jejích nervech jako šelma, postupuje svým tempem, a nikoli takovým, jaké by si představovala ona sama. Plány, které si vymýšlela, když prkenně ležela vedle něj, vzdálená o šířku manželské postele, a trnula, aby ho nevyrušila její svalová křeč, byly čím dál tím nereálnější.

Sledoval její dojemné úsilí a snažil se být rozvážený a laskavý. Nedělal jí žádné výčitky, jen se odtahoval, neodsuzoval její vzrůstající slabost, jen dával najevo, že i jemu ubývají síly. V děsivých snech se topila; zmítala se a zalykala v nekonečném moři, zachytila se plovoucí větví a cítila, jak se jí potápí pod rukama shnilá a měkká jako houba.

Uvědomovala si se vši morbiditou, že si osvojuje ono smířlivé, vyzývavě patetické chování invalidů. Bylo obtížné zachovat si v jeho přítomnosti přirozenost, obtížné s ním vůbec hovořit. Vzpomínala si, jak lehával natažený na pohovce a pozoroval ji, jak čte nebo šije; stvoření, které si vybral a stvořil, oblékal a oslavoval výstředním šatstvem, jež pro ni vybíral. Nyní se bál, aby se nesetkali pohledem.

Vzpomínala si, jak jí oznámil, že hovořil v nemocnici se sociální pracovníci a že by se v Toyton Grange brzy mohlo uvolnit místo.

"Je to u moře, miláčku. Ty jsi vždycky měla moře ráda. Je to docela malé zařízení, ne jako ty obrovské neosobní instituce. Ten chlap, co to tam vede, má skvělou reputaci, a je to v zásadě náboženská nadace. Anstey sám katolík není, ale všichni pravidelně jezdí do Lurd. To se ti bude líbit; totiž, mám na mysli, že jsi se o náboženství vždycky zajímala. Je to jedna z věcí, o kterých jsme si my dva nestačili pořádně promluvit. Asi jsem neměl pro tvé potřeby takové pochopení, jaké jsem měl mít."

Nyní si mohl dovolit být k téhle její slabůstce shovívavý. Zapomněl už, jak ji učil obejít se bez Boha. Věra byla jednou z oněch jejích vášní, o něž ji připravil, aniž je chápal nebo si jich vážil. Nebyly pro ni nijak důležité, ty útěšné náhražky sexu a lásky. Nedokázala by předstírat, že jí stálo hodně sil, než se jich vzdala, těch tišivých iluzí, kterým ji učili ve Svatomatějské základní škole a které za zataženými terylénovými záclonami v tetině obývacím pokoji v Alma Terrace v Middlesbroughu splývaly s tamějšími svatými obrázky, fotografií papeže Jana a zarámovaným papežským požehnáním sňatku její tety a strýce. Vše to bylo součástí osiřelého, jednotvárného, ale ne nešťastného dětství, které teď bylo stejně vzdálené jako jakési daleké, cizí pobřeží, jež kdysi jedinkrát navštívila. A vrátit se nemohla, protože už neznala cestu.

Nakonec přijala myšlenku na Toyton Grange jako útočiště. Představovala si, jak sedí se skupinkou pacientů v pojízdných křeslech na slunci a dívá se na moře; na moře neúnavně proměnlivé, ale věčné, uklidňující, a přece děsivé, které k ní svým neutuchajícím rytmem promlouvá, že doopravdy na ničem nezáleží, že lidská mizérie je nepatrná a že všechno časem uplyne. Koneckonců, nemělo to být navždy. Steve plánoval s pomocí sociálního odboru místního úřadu, že se přestěhují do nového, vhodnějšího bytu; mělo to být jen dočasné odloučení.

Jenže už trvalo osm měsíců; osm měsíců, během nichž vzrůstala její invalidita, vzrůstalo její neštěstí. Snažila se své pocity tajit, jelikož cítit se nešťastně bylo na Toyton Grange považováno za hřích proti Duchu svatému, hřích proti Wilfredovi. A většinu času se domnívala, že se jí to daří. S ostatními pacienty měla máloco společného. Grace Willisonová, hloupá, pobožná, ve středních letech. Osmnáctiletý George Allan, chvástavě vulgární; byla to úleva, když se mu choroba zhoršila natolik, že už nemohl vstát z postele. Henry Carwardine, otažitý, sarkastický, který se k ní choval, jako by byla jeho podřízená úřednice. Jennie Pegramová, která se pořád zaobírá účesem a kření se tím stupidním tajnůstkářským úsměvem. A Victor Holroyd, ten strašný Victor, který ji nenáviděl stejně jako v Toyton Grange každého. Victor, který nespatořoval pražádnou ctnost v tom, že někdo dokáže skrývat pocit neštěstí, a který zhusta prohlašoval, že jsou-li lidé oddáni praktikám křesťanské lásky, mohli by se koneckonců taky k někomu



láskyplně chovat.

Vždy považovala za samozřejmé, že ten jedovatý anonym napsal na stroji právě Victor. Dopis byl psán stejně zraňujícím způsobem jako dopis od Mogga, který náhodou našla. Nahmatala ho nyní hluboko v boční kapse sukně. Dosud tam byl, ten laciný papír, užmoulaný častým prohlížením. Číst ho však nemusela. Uměla ho už z paměti, i ten první odstavec. Ten přečetla jen jedinkrát a pak přeložila horní část papíru tak, aby ta slova nebyla vidět. Pouhé pomyšlení na ně jí vhánělo do tváří rumělec. Jak mohl - byl to docela jistě muž? - vědět, jak se ona a Steve milovali, že dělali právě tohle a právě takto? Jak to vůbec někdo mohl vědět? Křičí snad ze spaní a vzdychá o své touze? Jestli ano, pak ji mohla slyšet z vedlejší ložnice pouze Grace Willisonová, ale jak jí mohla rozumět?

Vzpomněla si, jak kdesi četla, že obscénní dopisy obvykle píšou ženy, zejména staré panny. Možná to vůbec nebyl Victor Holroyd. Grace Willisonová, ta hloupá, upozaděná, nábožná Grace. Ale jak mohla uhádnout to, co si Ursula sama nikdy nepřipustila?

"Musela jsi vědět, že jsi nemocná, už když sis ho brala. Co ten třas, slabost v nohou, ta ranní nemotornost? Vědělas, že jsi nemocná, přiznej to. Podváděla jsi ho. Není divu, že tak málo píše a ještě nikdy nepřišel na návštěvu. Nežije sám, a ty to víš. Ani jsi nečekala, že ti bude věrný, nemám pravdu?"

Tady byl dopis přerušen. Cítila, že ho pisatel jaksi nedotáhl ke konci, že měl v úmyslu napsat nějaké dramatictější a daleko více odhalující zakončení. Možná ho, nebo ji, někdo vyrušil, třeba kdosi nečekaně vstoupil do kanceláře. Zpráva byla napsána na papíru z Toyton Grange, laciném a savém, a na staré remingtonce. Psali na ní čas od času skoro všichni pacienti i personál. Vzpomínala si, že viděla u remingtonky dříve nebo později většinu z nich. Jistě, byl to vlastně stroj Grace Willisonové; v prvé řadě, jak všichni uznávali, patřil jí, používala ho k psaní rozmožovacích blan pro čtvrtletní zprávy. Často v kanceláři pracovala sama, když už ostatní pacienti usoudili, že jejich pracovní den skončil. A zajistit, že se dopis dostane do pravých rukou, nevyžadovalo žádné zvláštní úsilí.

Vložit ho do knihy z půjčovny byl ten nejjistější způsob. Všichni věděli, co čtou ti ostatní, jakpak by mohli nevědět?

Knihy se pokládaly na stoly a na křesla a každý k nim měl přístup. Personál i všichni pacienti museli vědět, že čte nejnovější Iris Murdochovou. Ale je s podivem, že hanebný anonym vžehl přesně na stránce, kam právě dočetla. Zprvu měla za to, že se jedná o další doklad Victorových schopností zraňovat a ponižovat. Teprve od jeho smrti cítila pochyby, vrhala kradmé pohledy na tváře svých spolupacientů, trpěla domněnkami, bála se. Ale copak bylo tak jisté, že je to nesmysl? Mučila se zbůhdarma. Musel to být Victor, a byl-li to on, pak už žádné další dopisy nebudou. Jenže jak mohl právě on znát detaily o ní a o Stevovi, pokud ovšem opravdu tyhle záhadné znalosti neměl. Pamatovala si scénu, kdy s ním ona a Grace Willisonová seděli zde na nádvoříčku. Grace s tváří pozvednutou ke slunci a s tím přihloupkým úsměvem začala hovořit o svém štěstí: o příští pouti do Lurd. Victor jí neomaleně skočil do řeči:

"Jste rozjařená, protože jste v euforii. Je to jedna ze známek choroby, pacienti s roztroušenou sklerózou vždycky trpí tímhle nezdůvodnitelným pocitem štěstí a naděje. Přečtěte si učebnice. Je to uznávaný symptom. Z vaší strany to není žádná ctnost a pro všechny ostatní je to příšerná otrava."

Vybavila si dotčeně roztřesený hlásek Grace.

"Netvrdila jsem, že pocit štěstí je ctnost. Ale i když je to třeba pouhý symptom, i tak za to mohu být vděčná; je to požehnání."

"Pokud nás nebudete nutit, abychom se k vám připojili, vzdávejte si díky do roztrhání těla. Děkujte si Bohu za výsadu, že jste k ničemu jak sobě, tak komukoli jinému. A když už budete v tom děkování, vzdejte mu díky taky za ostatní požehnání jeho tvorby: za milióny, co se pachtí, aby se uživily na jalové půdě splachované povodněmi a vysoušené suchem; za děti s nafouklými břichy; za mučené vězně; za celé to prokleté, krvavé, nesmyslné svinstvo."

Grace Willisonová namítala skrze první palčivé slzičky:

"Ale Victore, jak můžete takhle mluvit? Život není jenom utrpení; přece sám nevěříte, že Bohu na ničem nezáleží. Jezdíte s námi do Lurd."

"Samozřejmě že jezdím. Je to příležitost vypadnout z nudy téhle potrhle polepšovny. Mám rád pohyb, rád cestuju, líbí se mi pohled na slunce nad Pyrenejemi, vychutnávám tu barvu. A navíc mě jaksi uspokojuje bezostyšný komercialismus toho všeho, pohled na ty tisíce mých bližních, kteří se obelhávají víc, než se obelhávám já."

"Ale to je rouhání!"

"Opravdu? Pak se mi líbí i to."

Grace naléhala: "Kdybyste si tak promluvil s otcem Baddeleym, Victore. Jsem si jista, že by vám pomohl. Nebo s Wilfredem. Proč si nepromluvíte s Wilfredem?"

Rozeřval se smíchy, do jeho výsměchu však podivně a výhrůžně pronikalo nelíbené pobavení. "Promluvit s Wilfredem! Bože, mohl bych vám o tom vašem svatouškovi povědět něco, co by vás rozesmálo, a jednoho krásného dne, až mě dostatečně rozčílí, to asi udělám. Promluvit s Wilfredem!"

Zdálo se jí, že dosud slyší vzdálenou ozvěnu toho smíchu. "Mohl bych vám o tom vašem svatouškovi něco povědět."

Jenže jim to neřekl a teď už ani neřekne. Pomyslela na Victorovu smrt. Co ho ono odpoledne přimělo udělat to poslední gesto proti osudu? Muselo to být náhlé rozhodnutí: středa nebyla den, kdy se vydával na pravidelné vyjíždky, a Dennis ho ani nechtěl odvézt. Jasně si na tu scénu na nádvoří vzpomínala. Victor, neodbytný, neústupný, vši silou své vůle se snažil dosáhnout toho, co si umanol. Dennis, zarudlý, trucovitý, vzpurný jako děčko, se nakonec s chabou zdvořilostí podvolil. A tak na tu poslední vyjíždku vyrazili spolu a ona už Victora nikdy neviděla. Na co myslel, když povoloval brzdy a řtil se i s křeslem vstříc zkáze? Muselo to být vnuknutí okamžiku. Nikdo si přece nemohl vybrat tak velkolepě děsivou smrt, když byly po ruce daleko jemnější způsoby. A takové prostředky vskutku po ruce byly. Někdy se přistihovala při myšlenkách na ty dva nedávno zemřelé - na Victora a otce Baddeleyho. Otec Baddeley, mírný, laskavý a neúspěšný, odešel, jako by nikdy neexistoval, sotvakdo se o něm teď zmínil. Zato Victor byl, jak se zdálo, stále s nimi. V Toyton Grange z něj přetrvával jeho hořký a nepohodlný duch. Někdy, zvlášť za soumraku, se

neodvažovala pohlédnout k sousednímu vozíku, aby namísto očekávaného pacienta neuviděla Victorovu mohutnou postavu, zachumlanou do těžkého plédu, jeho sardonickou tvář s úsměvem, který v ní trčel jako rozevřený zoban. Náhle, navzdory teplému odpolednímu slunci, se Ursula otřásla. Povolila brzdy svého vozíku a rozjela se k domu.

(IV)

Hlavní vchod Toyton Grange byl otevřen a Julius Court vešel jako první do vysoké čtvercové haly se stěnami obloženými dubovým dřevem a s kostkovanou podlahou z černého a bílého mramoru. V domě bylo překvapivě teplo. Jako byste prošli neviditelnou záclonou horkého vzduchu. V hale byl cítit podivný pach, ne ten, na jaký jsme zvyklí z podobných institucí - pach těl, jídla a leštěnky na nábytek, překrývaný dezinfekcí -, ale sladší a podivně exotický pach, jako by tu někdo páčil kadidlo. Hala byla osvětlena tlumeně jako kostel. Ten dojem podporovala i dvě prerafaelistická malovaná okna, umístěná po obou stranách vstupních dveří. Nalevo bylo Vyhnání z ráje, napravo Obětování Izáka. Dalglish uvažoval, v čí vyšínuté fantazii se asi zrodil onen zženštilý anděl s chuchvalcem žlutých vlasů pod přilbou, ozdobenou chocholem, nebo ten meč okrášlený lepkavými kosočtverci rubínové, jasně modré a oranžové barvy, kterým anděl chabě bránil oněm dvěma delikventům v návratu do jabloňového sadu Eden. Adam a Eva, s růžovoučkými údy taktně, leč nepravděpodobně omotanými výhonky bobkového listu, si nasadili výraz sugerující v prvé řadě falešnou duchovnost a pak nedůtklivé výčitky svědomí. Na pravém okně se týž anděl, podobný supermanům z kreslených seriálů, vznášel nad svázaným tělem Izáka, jehož z houští pozoroval přemrštěně ochlupený beran. V beraním obličej se pochopitelně zračil živě chápavý výraz.

V hale stály tři židle, zparchantělé výtvary z malovaného dřeva potažené umělou hmotou, jedna z těch žrůd byla neobvykle vysoká, zbylé dvě měly sedačky naopak příliš nízké. O zadní stěnu byl opřen složený invalidní vozík a na ostění byla ve výši pasu přišroubována opěrná tyč. Otevřenými dveřmi napravo bylo vidět do místnosti, jež mohla sloužit jako kancelář nebo šatna. Dalglish zahlédl záhyb plédu pověšeného na zdi, panel s visícími klíči a okraj masivního psacího stolu. V hale nalevo ode dveří stál stojan s mosazným podnosem na dopisy, zavřený ohromným požárním zvonce. Julius je vedl zadními dveřmi do centrálního vestibulu, odkud se zvedalo hrubě vyřezávané schodiště, zábradlí bylo v půli odříznuto, aby uvolnilo prostor železné kleci velkého moderního výtahu. Přistoupili ke třetímu dveřím. Julius je dramaticky rozrazil a ohlásil:

"Návštěvník zemřelého, Adam Dalglish."

Do místnosti vstoupili všichni tři zároveň. Dalglish, s oběma svými protektory po boku, měl nezvyklý pocit, že je eskortován. V porovnání s šerem vstupní haly i centrálního vestibulu byla jídelna tak zářivě osvětlená, až musel přimhouřit oči. Vysokými dělenými okny vnikalo sice do místnosti jen málo denního světla, zato ji prudce osvětlovaly dvě zářivky, nevhodně zavěšené na štukovém stropě. Obrazy se mu zprvu slévaly; když se pak znovu rozestoupily, spatřil obyvatele Toyton Grange při svačině, seskupené jako na tablu kolem úzkého jídelního stolu.

Zdálo se, že je jeho příchod na chvíli zmrazil v tichém úžasu. Čtyři seděli v invalidních vozících, jeden z nich byl muž. Dvě zbývající ženy patřily zřejmě k personálu, jedna byla oblečena jako vrchní sestra, chyběl jen tradiční symbol jejího stavu - čepce. Vypadala bez něj jaksi nápadně nekompletně. Ta druhá, mladší světlovlasá žena, na sobě měla černé kalhoty a bílý plášť, ale i navzdory téhle neortodoxní uniformě se jí dařilo okamžitě vzbudit dojem profesionality, poněkud až nahánějící strach. Tři zdraví muži byli oblečeni v tmavohnědých mnišských kutnách. Po vteřinové pauze se v čele stolu zvedla postava a zvolna a obřadně k nim přistoupila se vztaženou rukou.

"Vítejte na Toyton Grange, Adame Dalglishi. Jsem Wilfred Anstey."

Dalglishovi nejprve blesklo hlavou, že vypadá jako komparsista, co si s vydřenou přesvědčivostí zahrál roli asketického biskupa. Hnědá mnišská kutna se k němu hodila natolik, že si ho nebylo možné představit v jiném oděvu. Byl vysoký a velmi štíhlý, zápěstí, z nichž splývaly vlněné rukávy, měl hnědá a křehká jako větve na podzim. Vlasy měl šedivé, ale husté a tvrdé, zastřížené nakrátko, takže účes odhaloval chlapeckou křivku lebky. Protáhlý obličej byl posetý hnědavými skvrnami, jako by kůže nerovnoměrně ztrácela letní bronz; dvě oslnivě bílé skvrny na levém spánku vypadaly jako příznaky kožní choroby. Odhadnout, jak je starý, bylo obtížné; možná padesát. Mírné tázavé oči s náznakem pokorně snášeného utrpení bližních byly mladé, s jasně modrými duhovkami a bělmem matným jako mléko. Usmál se. Nezaměnitelně sladký, pokřivený úsměv rušivě odhalil nerovné a bezbarvé zuby. Dalglish se podivil, co to, že se právě filantropové tak váhavě staví k návštěvám v zubní ordinaci.

Dalglish mu podal ruku a pocítil, jak ji uvěznily obě Ansteyho dlaně. Musel se značně přemáhat, aby se z lepkavého sevření vlhkého masa předčasně nevykroutil. Řekl:

"Chtěl jsem na pár dní navštívit otce Baddeleyho. Jsem jeho starý přítel. Až tady jsem se dověděl, že zemřel."

"Zemřel a byl spálen. Jeho popel byl pochován ve středu na hřbitově svatého Michala v Toytonu. Věděli jsme, že si přál, aby jeho popel spočíval v posvěcené půdě. Neoznamovali jsme jeho smrt v novinách, protože jsme netušili, že měl přátele."

"Kromě nás tady," jemně ho poopravila jedna z pacientek. Byla starší než ostatní, měla šedivé vlasy a seděla ve vozíku zpřímá jako kostnatá holandská loutka. Upřeně na Dalglisha pohlížela vlídnými a zaujatými očima. Wilfred Anstey pravil:

"Jistě. Kromě nás tady. Grace byla Michaelovi, myslím, blíže než kdokoli jiný a byla s ním i ten večer, kdy zemřel."

"Zemřel sám, jak mi řekla paní Hewsonová."

"Bohužel ano. Ale tak nakonec umíráme všichni. Doufám, že si s námi dáte čaj. Vy taky, Julie, a samozřejmě i vy, Maggie. Říkal jste, že jste chtěl u Michaela zůstat? To se tu samosebou musíte zdržet přes noc."

Obrátil se k vrchní sestře.

"Ve Victorově pokoji myslím. Dot, připravila bys ho po čaji pro našeho hosta?"

Dalgliesh namítl:

"Je to od vás milé, ale nechci obtěžovat. Nevadilo by vám, kdybych kromě dneška strávil několik dalších dní v domku? Paní Hewsonová mi řekla, že mi otec Baddeley odkázal knihovnu. Pomohlo by mi, kdybych si mohl knihy probrat a zabalit, když jsem tady."

Zdalo se mu to, nebo jeho návrh opravdu nebyl tak zcela vítán? Anstey však váhal jen chvíli a pak řekl:

"Samozřejmě, jestli vám to tak bude víc vyhovovat. Ale nejprve mi dovolte, abych vás seznámil s rodinou." Anstey provedl Dalglieshe formálním sledem pozdravů. Řada rukou, suchých, studených, vlhkých, váhavých či pevných se chápala té jeho. Grace Willisonová, stará panna ve středních letech; studie šedi; kůže, vlasy, šaty, punčochy, vše mírně ušmudlané, takže vypadala jako staromódní prkenná loutka, která dlouho ležela ladem někde v zaprášené skříni. Ursula Hollisová; vysoká dívka se skvrnitým obličejem, oblečená v dlouhé sukni z indické bavlny, se na něj nejistě usmívala a krátce a mdle si s ním potřásla pravicí. Levá ruka jí ochabě spočívala v klíně, jakoby unavená vahou masivního snubního prstenu. Všiml si čehosi zvláštního v jejím obličejí, ale poodstoupil dřív, než si stačil uvědomit, že má jedno oko modré a druhé hnědé. Jennie Pegramová; nejmladší pacientka, bylo jí však se vši pravděpodobností víc, než napovídalo její vzezření, bledý obličej s ostrými rysy a klidným lemuřím očima. Měla tak krátký krk, až se zdálo, že se ve vozíku krčí. Zlatě slámové vlasy s pěšinkou uprostřed splývaly kolem trpasličího tělíčka jako zřasená záclona.

Když se jí dotkl, omluvně se přikřčila, mdle se usmála a při vdechování zajíkávě zašeptala "Dobrý den". Henry Carwardine; pohledná, autoritativní tvář, avšak poznamenaná hlubokými vráskami strážně; mohutný orlí nos a protáhlá ústa. Choroba mu sehnula hlavu ke straně, až vypadal jako pyšný, pohrdavý dravec. Dalglieshovu nabízenou ruku nechal bez povšimnutí, jen s nezájmem, který se nebezpečně blížil neslušnosti, utrousil "Těší mě". Dorothy Moxonová, vrchní sestra; zasmušilá, tělnatá, s potměšilými očima pod tmavou ofinou. Helena Rainerová; velké, mírně vyboulené zelené oči pod víčky tenkými jako slupky vína a půvabná postava, kterou nedokázal zcela zakrýt ani volný plášť. Napadlo ho, že nebýt těch nespokojeně povislých a mírně vačnatých tváří, byla by krásná. Pevně stiskla Dalglieshovi ruku a výhrůžně ho přejela pohledem, jako by přijímala pacienta, od něhož se dají čekat potíže. Dr. Eric Hewson; světlolvasý sympatický muž s chlapecky zranitelnou tváří a hnědě blátivými očima za pozoruhodně dlouhými řasami. Dennis Lerner; úzká, poněkud mdlá tvář, oči nervózně mrkající za brýlemi s kovovou obroučkou, upocený stisk ruky. Anstey - skoro jako by se domníval, že u Lerner je třeba říct něco na vysvětlenou, - dodal, že Dennis je ošetřovatelem. "Dva zbývající členy naší rodiny, Alberta Philbyho, našeho údržbáře, a mou sestru Millicent Hammitovou, uvidíte doufám později. Ale nesmíme samosebou zapomínat ani na Jeoffreyho." Jako by zaslechl své jméno, postavil se kocour, který doposud podřimoval na sedátku u okna, na nohy, s žuchnutím dopadl na podlahu a se vztyčeným ocasem si to vykračoval k nim. Anstey podal vysvětlení:

"Má jméno podle kocoura Christophera Smarta. Určitě si tu báseň pamatujete.

Nazvu já kocoura jménem Jeoffrey.

Jest on sluhou Boha živého

a řádně mu slouží den co den,

potíráť on síly temnot žhavými očima a sršivou srstí,

potíráť on Ďábla, který jest smrt,

svým nespoutaným žitím."

Dalgliesh pravil, že báseň zná. Mohl také dodat, že předurčil-li Anstey kocoura pro tuto hieratickou úlohu, pak když si ho vybíral z vrhu, neměl právě šťastnou ruku. Jeoffrey byl sudovitý mourek s ocasem podobným liščimu ohonu a budit dojem, že svůj život spíše než službě svému Stvořiteli zasvětil ukojování kočičích chťičů. Šlehl po Ansteyem nesouhlasným pohledem, v němž se spojovalo dlouhé utrpení se znechucením, a s lehkostí bravurně vyskočil na klín Carwardineovi, kde se mu ovšem dostalo nevlidného přijetí. Uspokojen Carwardineovou zjevnou nechutí poskytnout mu útočiště, se za okázalého předení a protahování tlapek usadil a lenivě zavřel oči.

Julius Court a Maggie Hewsonová se posadili k protějším konci dlouhého stolu. Zničehonic Julius vykřikl:

"Dávejte si pozor, co před panem Dalglieshem řeknete, mohlo by to být zaznamenáno a použito jako důkaz. Cestuje sice inkognito, ale ve skutečnosti je to komisař Adam Dalgliesh ze Scotland Yardu. Jeho zaměstnání je chytat vrahy."

Šálek Henryho Carwardinea počal s rachotem poskakovat na talířku. Marně se ho snažil levou rukou utišit. Nikdo se na něj nedíval. Jennie Pegramová chápavě povzddechla a samolibě se rozhlédla po stolovnicích, jako by právě učinila cosi moudrého. Helena Rainerová zostrala vyjela:

"Jak to víte?"

"Žiju ve velkém světě, drahoušku, a čas od času čtu i noviny. Loni se při jednom případě těšil komisař značně pozornosti tisku."

Obrátil se na Dalglieshe:

"Budeme dnes s Henrym po večeři popíjet víno a poslouchat muziku. Možná by vám nebylo proti mysli se k nám připojit. Mohl byste ho koneckonců přivést. Wilfred vás jistě omluví."

Pozvání by se sotva dalo označit za zdvořilé, už proto, že nechávalo stranou celou společnost vyjma dvou jejích členů a že si bezostyšně činilo nárok na nového příchozího, aniž byl hostitel požádán o souhlas jinak než pustě formálně.

Nezdalo se však, že by to někomu vadilo. Bylo asi docela obvyklé, že spolu ti dva muži popíjeli, když Court pobýval v Toytonu. Nebyl koneckonců důvod, proč by si pacienti nněli činit násilí a přátelit se s každým, s kým se přáteli jejich kolegové, a proč by jejich přátelé měli zvát všechny bez rozdílu. Kromě toho byl Dalgliesh očividně zván proto, aby poskytl doprovod. Krátce poděkoval a přisedl si ke stolu mezi Ursulu Hollisovou a Henryho Carwardinea.

Svačina byla střízlivá jako svačina v internátě. Stůl byl bez ubrusu a na jeho poškrábané dubové desce s vypálenými

skvrnami trnily dva ohromné hnědé čajníky, s nimiž manipulovala Dorothy Moxonová, dva talíře s tenkými krajíčky tmavého chleba, slabě namazanými čínskými, v čem Dalglish tužil margarín, sklenice medu, kelímek s kvasnicovou pomazánkou a mísa s domácím griliášovým pečivem, vydlážděným kuličkami borůvek. Byl tu i košík jablek. Vypadaly na padavčata. Všichni pili z hnědých kameninových kalíšků. Helena Rainerová vstala a z příborníku pod oknem přinesla hostům tři podobné kalíšky i s podšálky.

Byla to zvláštní svačina. Carwardine hosta ignoroval, s jedinou výjimkou - totiž že mu přistrčil podnos s namazanými chleby. Dalglish zprvu slavil jakés takés úspěchy u Ursuly Hollisové. Její dychtivý bledý obličej se k němu neustále otáčel a obě neladící oči pásly po jeho pohledu. Měl nepříjemný pocit, že si na něj dělá jakési nároky a zoufale se snaží vyvolat v něm zájem, nebo dokonce náklonnost, jakou nebyl ani schopen, ani ochoten projevit. Pak se naštěstí zmínil o Londýně. Obličej se jí rozzářil, zeptala se ho, jestli zná Marylebone a tržiště v Bell Street. Ponořili se do živé, skoro posedlé debaty o londýnských pouličních tržištích. Nadchlo ji to, byla teď skoro hezká a kupodivu se zdálo, že je i klidná a spokojená.

Najednou se přes stůl naklonila Jennie Pegramová a s hravým výrazem znechucení prohlásila:

"Srandovní zaměstnání, honit se za vrahouny a posílat je na šibenici. Nechápu, jak se v tom můžete vyžívat."

"Nevyžíváme se v tom. A dnes už se nevěší."

"Dobře, tak teda zavírat na doživotí. To je myslím ještě horší. A vsadím se, že pár těch, co jste chytil, když jste byl mladší, na šibenici skončilo."

V pohledu jí rozpoznal lačný, téměř lascivní záblesk. Nebylo to pro něho nic nového. S klidem řekl:

"Bylo jich pět. Je zvláštní, že lidé chtějí slyšet vždycky právě o nich."

Anstey nasadil svůj mírný úsměv a promluvil jako někdo, kdo si předsevzal být spravedlivý.

"Není to však pouze otázka trestu, vidíte, Jennie? Existuje teorie deterrence; potřeba vyjádřit veřejné odsouzení násilného zločinu; naděje, že se zločinec polepší a obrodí, a co je jistě také velmi významné - snaha zajistit, aby se už takového činu podruhé nedopustil."

Připomínal Dalglishovi jednoho protivného učitele, který považoval za svou povinnost vyvolávat takzvané otevřené debaty, ovšem dával jim nechutně protektorský ráz, neboť neortodoxní názory povoloval vyslovovat jen v omezené míře a jen za předpokladu, že se třída v čase tomu vyhrazeném opět vrátí k jedinému správnému přesvědčení o nezvratné pravdivosti jeho vlastních názorů. Teď však Dalglish nebyl ani nucen, ani ochoten spolupracovat. Skočil Jennie do prostoduchého prohlášení "Když už je pověšili, tak to přece už znova udělat nemůžou, ne?" a řekl:

"Vím, že je to zajímavé a závažné téma. Ale jistě mi prominete, že mi nepřipadá příliš vzrušující. Mám dovolenou - vlastně jsem v rekonvalescenci - a na práci se snažím nemyslet."

"Jste nemocný?" Carwardine se s opatrností díval, jež si není jisto, co je mu dovoleno, naklonil nad stůl a vzal si porci medu. "Doufám, že jste sem nepřišel, třeba podvědomě, kvůli sobě samému. Nečekáte, až se tu v budoucnu uvolní místo? Netrpíte progresivní nevyléčitelnou chorobou?"

Anstey pronesl:

"Vleklou nevyléčitelnou chorobou trpíme všichni. Říká se jí život."

Carwardine vyloudil upjatý úsměv, v němž bylo znát zadostiučinění, jako by právě získal bod v jakési soukromé hře.

Dalglish, který se začínal cítit jako stolovník při svačině bláznů, si nebyl zcela jist, zda ona poznámka byla jen falešně hlubokomyslná, nebo pouze přihlouplá. Vůbec však nepochyboval o tom, že ji Anstey nepronášá poprvé. Nastalo kratičké, zaražené ticho. Pak Anstey prohodil:

"Michael nám neřekl, že vás čeká." Znělo to jako mírná výčitka.

"Možná nedostal můj lístek. Měl mu přijít týž den, kdy zemřel. V jeho stole jsem ho ale nemohl najít."

Anstey okrajoval jablko, žlutá slupka se mu kroutila kolem hubených prstů. Upřeně si hleděl na ruce.

"Domů ho přivezla sanitka, to ráno jsem neměl kdy, abych pro něj zajel sám. Výrozuměl jsem, že sanitka, asi na Michaelovo přání, zastavila u schránky na dopisy. Vzali poštu i pro nás. Později předal Michael jeden dopis mně a jeden mé sestře, takže váš lístek určitě dostat mohl. Ani já jsem však žádný nenašel, když jsem u něj ve stole hledal poslední vůli a ostatní písemné pokyny, které mohl zanechat. Bylo to časně ráno po jeho smrti. Ale možná jsem ho přehlédl."

Dalglish nenuceně dodal:

"V tom případě by tam ještě musel být. Myslím, že ho otec Baddeley zahodil. Škoda, že jste se musel do stolu dostat násilím."

"Násilím?" Ansteyho hlas neprozrazoval víc než zdvořilý, bezstarostný dotaz.

"Zámek někdo vylomil."

"Opravdu? Michael asi ztratil klíč, a to ho přimělo k takové vylomenině. Za tu slovní hříčku se omlouvám. Když jsem pátral po jeho písemnostech, našel jsem stůl otevřený. Je mi líto, ale nenapadlo mne prohlédnout si zámek. Má to nějaký význam?"

"Slečna Willisonová si to možná bude myslet. Pochopil jsem, že stůl je teď její."

"Vylomený zámek jistě snižuje jeho cenu. Poznáte však, že na Toyton Grange přičítáme materiálním statkům jen pramalou váhu."

Znovu se pousmál - na důkaz, že takovou nicůtku pouští z hlavy, a otočil se k Dorothy Moxonové. Slečna Willisonová se plně soustředila na svůj talíř. Ani nezvedla oči. Dalglish řekl:

"Možná je to ode mne pošetilé, ale rád bych měl jistotu, že otec Baddeley věděl, že za ním přijedu. Snad si ten můj lístek založil do deníku. Poslední díl však ve stole chybí."

Tentokrát Anstey vzhlédl. Modré oči se setkaly s hnědými, nevinné, zdvořilé, bezstarostné.

"Ano, toho jsem si všiml. Koncem června si přestal deník psát. Spíš mě překvapuje, že si deník vůbec psal, než že od



toho zvyku upustil. Člověk vždycky nakonec přestane snášet tu samolibost, s kterou zapisuje triviality, jako by měly nějakou trvalou hodnotu."

"Po tolika letech je podivné, že toho nechal uprostřed roku."

"Vrátil se zrovna z nemocnice po vážné nemoci a určitě neměl mnoho pochyb o svých vyhlídkách. S vědomím nedaleké smrti se možná rozhodl deníky zničit."

"A začal posledním dílem?"

"Zničit deník je jistě totéž jako zničit paměť. Člověk začíná s roky, které nejsnáze oželi. Dávne vzpomínky bývají houževnaté. Spálil nejprve poslední sešit."

Grace Willisonová ho opět jemně, ale důrazně poopravila:

"Nespálil, Wilfrede. Když se otec Baddeley vrátil z nemocnice, používal elektrický zářič. Krb je ucpaný suchou trávou." Dalglish si vybavil obývací pokoj v Hope Cottage. Měla samozřejmě pravdu. Vzpomínal si na šedou staromódní kamennou vázu, chumáč polámaných suchých listů a trávy, který vyplňoval úzké ohniště krbu a vyčouhal zaprášenými a ušmudlanými stonky skrze tyče ochranné mřížky. Vypadalo to, že tu rostlinnou zmršň nikdo nevyrušil z klidu už dobrý rok. Vzrušené klábosení na druhém konci stolu skomíralo a změnilo se v dumavé ticho, jak tomu bývá, když lidé začnou tušit, že se řeč stočila na něco zajímavého, co by jim nemělo uniknout.

Maggie Hewsonová se uvelebila tak blízko k Juliu Courtovi, že se Dalglish divil, jak si dokázal najít dost prostoru, aby vůbec mohl vypít čaj, a nepokrytě s ním flirtovala. Bylo ovšem těžko odhadnout, zda proto, aby uvedla do rozpaků manžela, nebo aby potěšila Courta. Když se na ně Eric Hewson zadíval, tvářil se stydlivě jako pohoršený školák. Court, dokonale ve své kůži, rozděloval pozornost rovnoměrně mezi všechny přítomné dámy s výjimkou Grace. Ted' se Maggie dívala na jednoho po druhém a vyhrkla:

"Co to říkáte? O co jde?"

Nikdo jí neodpovídal. Chvilí náhlého a nevysvětlitelného napětí nakonec prolomil Julius.

"Na něco jsem zapomněl. Návštěvou pana Dalglisha jste poctění ne jednou, ale hned dvakrát. Komisař totiž neomezuje svůj talent jenom na chytání vrahounů, ale taky publikuje verše. Básník Adam Dalglish."

Prohlášení vyvolalo zmatené pochvalné mumlání, z něhož Dalglishovi utkvěla k nesnesení nejapná poznámka Jennie:

"Jak milé!" Wilfred se povzbudivě usmál a pravil:

"Jistě. Jsme zajisté poctění. A Adam Dalglish přichází v pravý čas. Ve čtvrtek budeme pořádát náš rodinný společenský večírek. Smíme doufat, že nám náš host pro radost zarecituje některou ze svých básní?"

Na takovou otázku se sice naskýkala spousta odpovědí, ale v oné společnosti postižených se žádná z nich nezdála zdvořilá ani vhodná.

Dalglish tedy řekl:

"Je mi líto, ale neberu si na cesty svoje knihy."

Anstey se usmál.

"To nebude žádný problém. Henry má dva vaše poslední svazky. Jistě nám je rád půjčí."

Aniž vzhledl od talíře, Carwardine tiše poznamenal:

"Uvážím-li, jaký v tomhle domě vládne nedostatek soukromí, nepochybuju, že byste hravě dokázal přeříkat celý katalog mé knihovny. Ale jelikož jste se dosud o díla pana Dalglisha nezajímal, ani co by se za nehet vešlo, nemám v úmyslu vám knihy půjčovat, jen proto, abyste vydíral hosta a nutil ho, aby se předváděl jako nějaká cvičená opice!"

Wilfred maličko zrudl a sklonil se nad talíř.

Nebylo co dodat. Po chvíli ticha se znovu rozproudil hovor, krotký a všední. Ani o otci Baddeleym, ani o jeho denících už nepadla zmínka.

(V)

Když Dalglish po svačině projevil přání promluvit si o samotě se slečnou Willisonovou, Ansteyho to nijak neznepokojilo. Pravděpodobně tu žádost nepovažoval za víc než za účastný projev zdvořilosti a úcty. Řekl, že Grace má za úkol nakrmit, než se setmí, slepice a posbírat vejce. Snad by jí Adam mohl pomoci.

Dvě větší kola pojízdného křesla byla opatřena vnitřními chromovanými obručemi, pomocí nichž mohl sedící posunovat vozík dopředu. Slečna Willisonová se jich chopila a pomalu se rozjela po asfaltové cestičce. Její křehké tělíčko sebou škubalo jako marioneta. Dalglish viděl, že má levou ruku deformovanou a slabší, vozík se proto neustále stácel na stranu a jeho dráha se klikatila. Obešel vozík nalevo, a zatímco jí kráčel po boku, nevtráveně položil ruku na opěradlo a zlehka pomáhal tlačit. Doufal, že nedělá nic nepřijatelného. Slečna Willisonová by mu mohla tuto taktiku pomoci zazlívát, podobně jako ji popouzely projevy soucitu. Měl za to, že vycítila jeho rozpaky a rozhodla se je nezvyšovat ani tím, že by mu poděkovala úsměvem.

Jak šli vedle sebe, vnímal intenzivně její přítomnost, všiml si detailů její tělesnosti, jako by to byla mladá a přitažlivá žena a jako by on měl co nevidět propadnout lásce. Pozoroval ostré kosti jejích ramen, která se rytmicky otřásala pod tenkou bavlněnou látkou jejích šedých šatů. Na téměř průhledné levé ruce, tak malé a křehké v porovnání s pravou, vystupovaly jako provazy purpurové přítoky žil. I pravá ruka, jakmile se Grace mocně jako muž chopila kola, se zdála ve své kompenzující mohutnosti a síle deformovaná. Nohy, navlečené do shrnutých vlněných punčoch, byly tenké jako hůlky, chodidla v sandálech - příliš veliká na tak nepřiměřené končetiny, se k nožním podpěrám křesla tiskla, jako by k té kovové podložce byla přilepená. Vlasy, potřísněné lupy, měla vyčesané nahoru do jediného těžkého copu, který byl k temeni přichycen bílým, ne právě čistým hřebenem z umělé hmoty. Ani krk nevypadal čistě, buď to bylo blednoucí barvou opálené kůže, nebo nedostatečným mytím. Podíval-li se dolů, viděl jí na čele vrásky, které se stahovaly v hluboké brázdy pokaždé, když s námahou posunovala vozík. Oči za skly brýlí v tenkých obroučkách jí křečovitě

pomrkávaly.

Jako kurník sloužila velká zchátralá klec, stažená prověšeným drátem a podepřená sloupky napuštěnými kreozotem. Kurník byl očividně postaven tak, aby vyhovoval postiženým. Měl zdvojený vchod, takže slečna Willisonová mohla vjet dovnitř a zaklapnout za sebou první vrátka, než otevřela druhé dveře do vlastní klece. Po stranách a před kukaněmi vedla rovná asfaltová cestička, široká právě tak pro invalidní vozík. Za prvními dvířky byla ke sloupku ve výši pasu přibitá dřevěná polička. Stála na ní nádoba s připraveným kmením, plastická láhev s vodou a dřevěná lžice připevněná k dlouhé rukojeti a zjevně určená ke sbírání vajec. Slečna Willisonová si to všechno s námahou naskládala do klína a naklonila se dopředu, aby otevřela vnitřní dvířka. Slepice, které se jako nervózní panny záhadně nahnuly do vzdáleného kouta klece, pozvedly vypoulené nevraživé hlavičky a okamžitě se k ní s kdákotem vrhly, jako by se odhodlaly k hromadné pernaté oběti. Slečna Willisonová mírně ucouvla a jako neofyt usmířující lítě jim začala házet hrsti krmení. Slepice se jaly vzrušeně zobat a hltat. Slečna Willisonová se okrajem misky poškrábala na ruce a řekla: "Přála bych si, abych s nimi lépe vycházela a ony se mnou. Obě strany by z toho mohly mít víc. Myslela jsem, že se u zvířat projevuje náklonnost k rukám, které je krmí, ale o slepicích to, jak se zdá, neplatí. A nevím, proč by taky mělo. Vždyť je tak dokonale vykořisťujeme, nejprve jim bereme vejce, a když přestanou nést, zakroutíme jim krkem a pošleme je na pekáč."

"Doufám, že jim nemusíte kroutit krkem vy."

"Ne ne, tu nevděčnou práci dělá Albert Philby, i když si nemyslím, že je mu tak úplně nepříjemná. Ale svůj díl vařené drůbeže sním."

Dalglish poznámenal:

"Mám stejné pocity. Vyrostl jsem na vikářství v Norfolku a maminka si vždycky slepice držela. Měla je ráda a zdálo se, že i ony ji, otec a já jsme si ale mysleli, že jsou jenom na obtíž. Ale čerstvá vejce nám chutnala."

"Víte, stydím se to říkat, ale nerozeznám tyhle vejce od vajec ze samoobsluhy. Wilfred je radši, když nejíme nic, co není přírodní produkt. Zemědělské velkovýroby se přímo děsí a má samozřejmě pravdu. Byl by nejradši, kdyby Toyton Grange bylo vegetariánské, ale to by byly se stravováním ještě větší potíže, než máme teď. Julius si trochu pohrál s čísly a dokazoval mu, že nás tahle vejce přijdou dvaapůlkrát draž než vajíčka v obchodě, a to samosebou nepočítal mou práci. Nebylo to moc povzbudivé."

Dalglish se zeptal:

"Julius Court vám tedy vede účetnictví?"

"Ne ne. Nevede skutečné účty, takové, co se připojují k výroční zprávě. Ty pro Wilfreda obstarává profesionální účetní. Ale Julius se ve financích vyzná a vím, že se s ním Wilfred radí. Vždycky jsou to spíš skličující porady. Obávám se, že jsme teď opravdu na dně. Dědictví po otci Baddeleyem bylo opravdové požehnání. A Julius je k nám velice laskavý. Loni, když jsme se vraceli z Lurd, měl mikrobuse, který jsme si najali, aby nás odvezl z přístavu, nehodu. Všemi to otřásl. Vozíky byly vzadu a dva z nich se porouchaly. Zpráva, kterou sem telefonovali, byla dost znepokojivá; nebylo to tak strašné, jak se Wilfred domníval. Ale Julius okamžitě přijel do nemocnice, kam nás mezitím zavezli na prohlídku, najal jiný mikrobuse a o všechno se postaral. A potom nám koupil speciálně upravený autobus, který teď používáme. Takže jsme už zcela nezávislí. Dennis a Wilfred se střídají za volantem a zavezou nás přímo až do Lurd. Julius s námi samosebou nejedí, ale vždycky si najde čas, a když se vracíme z pouti, připraví nám večírek na přivítanou."

Tahle nezištnost Dalglishovi nijak neladila s představou, kterou si o Courtovi, byť i po krátké známosti, udělal.

Vzbudilo to v něm zvědavost. Opatrně se zeptal:

"Nerad bych, aby to vyznělo hrubě, ale co z toho Julius Court má, z takového zájmu o Toyton?"

"Věříte, že jsem si tuhle otázku sama taky často kladla? Ale je to trochu nevděčná otázka, když je tak zřejmé, co má naopak Toyton Grange z něho. Přijíždí z Londýna jako závan čerstvého vzduchu. Všechny nás tu povzbudí. Ale vím, že byste rád hovořil o svém příteli. Co kdybychom napřed sesbírali vejce a pak si někde promluvíli v klidu?"

O svém příteli. Ta tiše pronesená slova cítil jako výčitku. Nalili společně vodu do napajedel a posbírali vejce, slečna Willisonová je nabírala na dřevěnou lžici s dokonalostí zrozenou z letité praxe. Našli jich pouze osm. Celá procedura, s níž by byl zdravý člověk hotov za deset minut, byla únavná, časově náročná a ne právě efektivní. Dalglish, který v práci pro práci samu neviděl žádný smysl, zajímalo, co si o takovém zaměstnání, které někdo navzdory vši ekonomice vymyslel jen proto, aby jí dal iluzi užitečnosti, jeho společnice doopravdy myslí.

Vrátili se zpátky na dvorek za domem. Seděl tu jen Henry Carwardine, na klíně měl sice rozevřenou knihu, ale hleděl kamsi k neviditelnému moři. Slečna Willisonová se na něj ustaraně podívala a zdálo se, že se na něho chystá promluvit. Neřekla však nic, dokud se neusadili nějakých třicet metrů od mlčící postavy; Dalglish na okraj jedné z dřevěných lavic, slečna Willisonová vedle něj. Potom řekla:

"Nemůžu si zvyknout, že jsem tak blízko u moře, a přitom se na ně nemůžu dívat. Někdy ho člověk slyší tak zřetelně jako my teď. Obklopuje nás skoro ze všech stran, někdy cítíme jeho pach a slyšíme ho, ale mohli bychom být tisíc mil daleko."

Hovořila zadumaně, ale bez rozmrzelosti. Chvilí mlčeli. Dalglish teď doopravdy jasně slyšel moře, táhlý vzdalující se hukot přílivu, který k němu od pobřeží zanášel vánek. V obyvatelích Toyton Grange musel ten nepřetržitý šepot vyvolávat představu mučivě blízké, ale nedosažitelné volnosti nekonečných modravých obzorů, vysoko letících mraků, bělavých křídel, střemhlav plachtících v proudech vzduchu. Teď chápal, že potřeba to vše vidět mohla přerůst v posedlost.

Záměrně řekl:

"Panu Holroydovi se podařilo nechat se zavést na místo, odkud mohl moře pozorovat."

Bylo důležité, jak zareaguje. Ihned si uvědomil, že pro ni byla ta poznámka víc než netaktní. Hluboce jí to otřásl. Byla

rozrušená. Slaboučké levé ruky, zkroucené v klíně, se zmocnil vzrušený třas. Pravou rukou svírala opěradlo křesla. Tvář jí nepříjemně zrudla a hned zbledla a zbělala. Na chvíli si přál, aby byl nepromluvil. Lítost ho však brzy přešla. Ať chci nebo nechci, vrací se to, pomyslel si ne bez nádechu cynismu, to nutkání pátrat po faktech. Jen zřídkakdy se daly odhalit beze ztrát, ať se nakonec ukázaly jakkoli nedůležité a irelevantní, ale nebýval to on, kdo za ně musel platit. Zaslechl, že promluvila, hovořila tak tiše, že se k ní musel naklonit, aby pochytil slova.

"Victor měl zvláštní potřebu dostat se odtud sám. Chápali jsme to."

"Muselo to být velice obtížné, tlačit takový vozík přes drny a nahoru k okraji útesu."

"Měl svůj vlastní vozík, patřil mu, podobný typ jako tento, ale větší a silnější. A nebylo nutné, aby ho někdo vytlačil po té příkré části ostrohu. Je tu ještě jedna stezka, která pak, jak si myslím, prochází úzkým úvozem. Na okraj útesu se můžete dostat i po ní. I tak to bylo na Dennise Lerneru hodně. Stálo ho to půlhodinu těžké námahy s vozíkem při cestě tam i zpátky. Vy jste chtěl ale mluvit o otci Baddeleyem."

"Pokud vám to nebude působit bolest. Zdá se, že jste byla poslední, kdo ho viděl živého. Jistě zemřel nedlouho poté, co jste odešla z domku; když totiž paní Hewsonová na druhý den ráno našla jeho tělo, měl na sobě ještě štolu. Normálně by ji jistě hned po zpovědi odložil."

Mlčela, jako by si něco srovnávala v hlavě. Pak řekla: "On si ji opravdu sundal, jako obvykle, hned jak mi dal rozhřešení. Složil ji a přehodil přes opěradlo křesla."

I toto byl pocit, o němž si za dlouhých psích dní v nemocnici myslel, že už ho nikdy nezažije, to vzrušené mrazení v žilách, když člověk pozná, že bylo řečeno cosi důležitého, že oběť, třebaže dosud zůstává mimo dohled a ještě nelze zachytit ani její pach, je už přece jen kdesi nablízku. Snažil se tu nevíтанou vlnu napětí zaplašit, ale bylo to tak elementární a mimovolné jako dotyk strachu.

"Ale to znamená, že si otec Baddeley, když jste odešla, štolu znovu oblékl. Proč by to udělal?"

Nebo mu ji oblékl někdo jiný. Tuhle myšlenku však nebylo dobré vyslovovat nahlas, s jejími důsledky bylo třeba vyčkat.

Tiše řekla:

"Myslím, že za ním přišel ještě jeden kajícník; takové vysvětlení je nasnadě."

"Neoblékal si ji, když večer četl breviář?"

Dalglish se snažil rozpomenout, jak si v těchto záležitostech počínal jeho otec, když - a bylo to zřídkakdy se rektor nemodlil breviář v kostele. Paměť mu však nabízela jenom neužitečný obrázek z dětství, kdy byli oba za sněhové bouře zalezlí v jakési boudě a on, napůl znuděný a napůl fascinován, pozoroval kroužení sněhu za oknem, zatímco jeho otec v holínkách, bundě a vlněné čepici tlumeně četl ze své modlitební knížky. To pak na sobě jistě štolu neměl.

Slečna Willisonová řekla:

"Jistěže ne. Oblékal ji, jen když uděloval svátost. A kromě toho byl už po nešporách. Když jsem přišla, právě končil, odříkala jsem s ním poslední kolektu."

"Jestliže však přišel ještě někdo po vás, pak jste nebyla poslední, kdo ho viděl živého. Upozornila jste na to někoho, když jste se dověděla, že zemřel?"

"Měla jsem to udělat? Myslím, že ne. Jestliže ten dotyčný - nebo dotyčná - se rozhodl nemluvit, neměla jsem důvod vyvolávat pochybnosti. Jistě, kdyby kromě vás někdo přišel na to, že ta štolu má nějaký význam, nešlo by se vyhnout spekulacím. Jenže na to nikdo nepřišel, a přišel-li, tak mlčel. V Toytonu, pane Dalglishi, se hodně pomlouvá. Snad je to nevyhnutné, ale zdravé, řekněme z morálního hlediska, to není. Šel-li ten večer někdo ke zpovědi, je to pouze jeho věc, jeho a otce Baddeleyho."

Dalglish namítl:

"Jenže otec Baddeley měl štolu na sobě ještě na druhý den ráno. To znamená, že mohl zemřít, když byl onen návštěvník u něj. Jestliže tomu tak bylo, v první řadě by každý, bez ohledu na soukromý charakter návštěvy, přece přivolal lékaře?"

"Možná si byl ten člověk jist, že otec Baddeley je mrtev a že mu lékař už nemůže pomoci. Jestliže tomu tak bylo, snadno mohl podlehnout pokušení nechat ho v míru sedět v křesle a vyklouznout. Myslím, že otec Baddeley by to za hřích nepovažoval, a myslím také, že vy to nemůžete považovat za zločin. Vypadá to možná necitelně, ale kdoví jestli to není jenom zdání. Nesvědčilo by to o dobrém chování, ale to je přece trochu něco jiného, ne?"

Nebo by to svědčilo o tom, uvažoval v duchu Dalglish, že oním návštěvníkem byl lékař nebo zdravotní sestra:

Narážela snad slečna Willisonová na tohle? Laika by jistě ihned napadlo zavolat pomoc nebo by si přinejmenším chtěl potvrdit, že opravdu nastala smrt. Pokud si ovšem z toho či onoho důvodu tou smrtí nebyl jist. Tahle pochmurná možnost však, jak se zdálo, slečně Willisonové vůbec nepřišla na mysl. A proč by také měla? Otec Baddeley byl stařec, byl nemocný, čekalo se, že zemře, a on zemřel. Proč by měl někdo hledat cosi podezřelého v přirozeném a nevyhnutelném chodu věcí? Poznamenal cosi o tom, zda se zjistilo, kdy smrt nastala, a dostal jemnou, leč nesmlouvavou odpověď.

"Předpokládám, že při vaší práci je důležité vědět, kdy smrt nastala, proto se na to ze zvyku soustředíte. Ale copak na tom v běžném životě záleží? Záleží přece na tom, jestli člověk umírá usmířený, v boží milosti."

Dalglish si na chvíli rouhavě představil svého seržanta, jak se puntičkářsky snaží zjistit tuhle podstatnou informaci o oběti a zanést ji do úředního hlášení. Uvědomil si, že způsob, jakým slečna Willisonová působně odlišila policejní práci od skutečného života, je jen chvályhodnou ukázkou toho, jak se ostatní lidé dívají na jeho zaměstnání. Už se těšil, jak o tom bude vyprávět vrchnímu komisaři. Potom si však vzpomněl, že se takové nezávazné profesionální klábosení sotva bude hodit k jejich poslednímu, trochu formálnímu a nevyhnutelně nepříjemnému rozhovoru, který udělá tečku za jeho policejní kariérou.

S politováním v slečně Willisonové poznal onen typ nezvykle čestného svědka, s jakým se mu vždycky jednalo

špatně. Vyjít s takovou starosvětskou charakterností a přecitlivělým svědomím bylo těžší než se potýkat s vytáčkami, výmluvami nebo bezuzdným lhaním, které patřily k běžnému vyšetřování. Byl by se jí rád zeptal, kdo z Toyton Grange mohl nejpravděpodobněji zajít k otci Baddeleymu nechat se vyzpovídat, ale usoudil, že by taková otázka jen narušila jejich vzájemnou důvěru a že by se tak jako tak nedočkal odpovědi. Jistě to však byl někdo ze zdravých. Nikdo jiný nemohl přijít a odejít potají, pokud ovšem neměl komplice. Vozičkáře na invalidním křesle, ať už ho někdo tlačil, nebo vezl autem, si jistě musel cestou někdo všimnout.

S nadějí, že příliš nepřipomíná detektiva zabraného do vyšetřování, se zeptal:

"Tedy, když jste odcházela, co dělal?"

"Pokojně seděl v křesle u krbu. Nechtěla jsem, aby vstával. K domku mě mikrobusem zavezl Wilfred. Říkal, že půjde na návštěvu k sestře do Faith Cottage, zatímco budu já u otce Baddeleyho, a že se za půl hodiny sejdeme venku, pokud dřív nezaklepu na stěnu."

"To znamená, že z domku do domku je slyšet? Ptám se, protože mě napadlo, že otec Baddeley, pokud se mu udělalo zle, když jste odešla, mohl zaklepat na paní Hamnitovou."

"Říká, že neklepal, ale mohla klepání přeslechnout, jestliže měla nahlas puštěnou televizi. Domky jsou postavené dobře, ale skrze vnitřní stěnu bývá slyšet, zvlášť když někdo zvýší hlas."

"Chcete říct, že jste slyšela, jak pan Anstey se sestrou mluví?"

Zdálo se, že slečna Willisonová lituje, že zašla tak daleko. Spěšně poznamenala:

"Ano, tu a tam. Vzpomínám si, že jsem se musela hodně soustředit, aby mě jejich hlasy nerušily. Přála jsem si, aby hovořili tišeji, a pak jsem se zastyděla, že si nechám tak snadno odvádět pozornost. Od Wilfreda bylo milé, že mě do domku zavezl. Za normálních okolností docházel otec Baddeley samozřejmě za mnou na Grange, používali jsme místnost, které se tu říká tichý pokoj. Je vedle kanceláře hned za hlavním vchodem. Ale byl teprve ten den ráno propuštěn z nemocnice a nehodilo se, aby vycházel z domu. Mohla jsem sice návštěvu odložit a počkat, až trochu zesílí, ale on mi ještě z nemocnice napsal, abych byla tak hodná a přišla, a stanovil i přesnou hodinu. Věděl, jak mnoho to pro mne znamená."

"Byl zdravý natolik, aby se o sebe dokázal sám postarat? Vypadá to, že ne."

"Eric a Dot - to je sestríčka Moxonová - chtěli, aby alespoň první noc zůstal tady v domě, aby se o něho mohli postarat, jenže on trval na tom, že se chce vrátit rovnou domů. Wilfred mu tedy navrhl, že by u něj mohl někdo ve volném pokoji přespát, kdyby v noci potřeboval pomoc. Ani s tím ale nesouhlasil. Byl naprosto neoblomný, chtěl být v noci sám, dokázal si svým tichým způsobem zjednat velkou autoritu. Myslím, že si Wilfred potom vyčítal, že nebyl důslednější. Ale co mohl dělat? Nemohl sem přece otce Baddeleyho dovést násilím."

Pro všechny zúčastněné by ovšem bylo nejjednodušší, kdyby otec Baddeley svolil, že alespoň první noc po návratu z nemocnice stráví v Toyton Grange. Bylo u něj nezvyklé, že takto neuváženě a usilovně takový návrh odmítal. Že by byl čekal ještě nějakou návštěvu? Chtěl se snad urgentně a mezi čtyřma očima setkat s někým, komu podobně jako slečně Willisonové napsal a dohodl si s ním schůzku na přesně stanovenou hodinu? Jestliže ano, musela ta osoba, ať už byl důvod návštěvy jakýkoli, přijít pěšky. Zeptal se slečny Willisonové, jestli spolu Wilfred a otec Baddeley hovořili, než z domku odešla.

"Ne. Když jsem u něj byla už asi půl hodiny, zaťukal na zeď pohrabáčem a brzy poté se zvenku ozval Wilfredův klakson. Zajela jsem s křeslem k domovním dveřím právě ve chvíli, kdy je Wilfred otevřel. Otec Baddeley dosud seděl v křesle. Wilfred na něj zavolal dobrou noc, ale myslím, že neodpověděl. Zdálo se mi, že Wilfred má naspěch, aby byl brzy doma. Millicent vyšla ven a pomohla nám dostat křeslo do mikrobuse."

Takže než ten večer odjeli, ani Wilfred, ani jeho sestra s Michaelem nehovořili a ani ho neviděli zblízka. Dalgliesh shlédl na silnou pravici slečny Willisonové a na chvíli si pohrával s představou, že Michael v té chvíli už mohl být mrtvý. Tahle představa, necháme-li stranou psychologickou nepravděpodobnost, byla samozřejmě nesmyslná. Nemohla se spolehnout, že Wilfred do domku nevstoupí. Když o tom tak uvažoval, přišlo mu zvláštní, že nešel dovnitř. Michael se přece to ráno teprve vrátil z nemocnice. Bylo by jen přirozené, kdyby vešel a zeptal se, jak se cítí, a dělal mu na pár minut společnost. Zajímavé bylo, že Wilfred Anstey se měl tak rychle k odchodu a že všichni popírají, že by otce Baddeleyho navštívili po tři čtvrtě na osm.

Zeptal se:

"Co v domku svítilo, když jste u otce Baddeleyho byla?" Pokud ji ta otázka překvapila, nedala to najevo.

"Jen stolní lampička na psacím stole za křeslem. Divila jsem se, že při tom světle může číst nešpory, ale modlitby samozřejmě znal nazpaměť."

"A na druhý den ráno byla lampa zhasnutá?"

"Ano. Maggie říkala, že v domku byla tma."

Dalgliesh se podívil:

"Připadá mi zvláštní, že za ním později večer nikdo nezašel, aby zjistil, jak se mu daří nebo mu pomohl jít si lehnout."

Odpověděla ihned:

"Eric Hewson měl za to, že za ním zajde Millicent, a ta se zase domnívala, že se Eric domluvil s Helenou - sestrou Rainerovou, víte - že tam zajdou spolu. Všichni si to na druhý den velice vyčítali. Ale jak nám řekl Eric, z lékařského hlediska by to na věci nic nezměnilo. Otec Baddeley zemřel zcela poklidně brzy poté, co jsem odešla."

Chvilí tiše seděli. Dalgliesh uvažoval, jestli už doznal čas, aby se jí zeptal na anonymní dopis. Připomněl si, jak jí otrásla zmínka o Victoru Holroydovi, a váhal, zda ji má znovu způsobit bolest. Jenže bylo důležité to vědět. Pohlédl stranou na pohublou tvář s výrazem odhodlaného klidu a řekl:

"Hned jak jsem přijel, podíval jsem se u otce Baddeleyho do psacího stolu, zda tam pro mě neleží nějaký vzkaz nebo neodeslaný dopis. Pod starými stvrzenkami jsem našel dost obhroublý anonymní dopis. Zajímalo by mě, jestli o něm s



někým mluvil a jestli podobný dopis nedostal na Toyton Grange ještě někdo jiný."

Otázka ji rozrušila víc, než v obavách předpokládal. Chvilí vůbec nedokázala promluvit. Hleděl upřeně před sebe, dokud neuslyšel její hlas. Když se rozhovořila, už se naprosto ovládala.

"Já jeden dostala, asi čtyři dny před Victorovou smrtí. Byl... byl obscénní. Roztrhala jsem ho na kusy a spláchla."

Dalgliesh bodře zareagoval:

"To je to nejlepší, co se s tím dá dělat. Jenže jako policistu mě vždycky mrzí, když se takto ničí důkazy."

"Důkazy?"

"Posílat anonymní dopisy může být trestný čin, a co je závažnější, může to napáchat mnoho zlého. Vždycky je asi nejlépe obrátit se na policii, aby pisatele vypátrala."

"Na policii! To ne. To jsme nemohli udělat. Je to záležitost, v níž by policie nebyla mnoho platná."

"Nejsme tak necitelní, jak si lidé mnohdy představují. Pachatel nemusí být nutně stíhán. Důležité ale je učinit takovým nepřístojnostem přítrž, a k tomu má policie nejlepší možnosti. Mohou dopis poslat do kriminalistické laboratoře, kde ho prozkoumá zkušený odborník."

"Ale to by ten dokument potřebovali. Já bych takový dopis nedala z ruky."

To tedy muselo být velmi zlé.

"Mohla byste mi laskavě říct, o jaký dopis šlo? Byl psaný rukou, nebo na stroji, na jakém druhu papíru?"

"Byl napsán na našem starém imperiálu na hlavičkovém papíře Toyton Grange a s dvouřádkovými mezerami. Většina z nás se tu naučila psát na stroji. Je to jeden ze způsobů, jak se snažíme být soběstační. V pravopise ani v interpunkci nebyly žádné chyby. Žádných jiných známek jsem si nevšimla. Nevím, kdo to psal, ale myslím si, že pisatel musel mít sexuální zkušenosti."

I takto rozrušená se tedy na věc dokázala soustředit. Řekl:

"Ke stroji má přístup jen omezený počet lidí. Pro policii by to nebyl obtížný úkol."

Jemně, ale nesmlouvavě oponovala:

"Měli jsme tu policii kvůli Victorově smrti. Byli velice laskaví a ohleduplní. Ale bylo to hrozně nepříjemné. Wilfred to strašně těžce nesl - jako my všichni. Myslím, že znovu bychom to už nevydrželi. Wilfred jistě ne. Ať jsou policisté sebetaktnější, musí znovu a znovu klást otázky, dokud případ nevyřeší, mám pravdu? Nemá cenu zvát je sem a přitom očekávat, že budou mít větší ohled na pocity lidí než na svou práci."

To byla nepochybně pravda a Dalgliesh proti tomu mohl máloco namítat. Zeptal se jí, co - jestli vůbec něco - udělala kromě toho, že urážlivý dopis spláchla.

"Pověděla jsem o tom Dorothy Moxonové. Zdálo se, že je to to nejrozumnější, co mohu udělat. Žádnému muži jsem se svěřit nemohla. Dorothy mi řekla, že jsem dopis neměla ničit, že bez důkazu nikdo nic nenadělá. Souhlasila se mnou, že bychom o té věci v téhle chvíli měly pomlčet. Wilfred měl tenkrát vážné starosti s penězi a ona ho nechtěla ničím dalším zatěžovat. Věděla, jak hluboko by se ho to dotklo. Kromě toho si myslím, že tušila, kdo za tím může být. Jestli se nemýlila, pak už žádné další dopisy neprijdou."

Takže Dorothy Moxonová si myslela, nebo předstírala, že si myslí, že původcem je Victor Holroyd. Kdyby měl pisatel dost filipů a přinutil se s dopisy přestat, byla by po ruce pohodlná teorie, proti níž by při absenci důkazů nemohl nikdo nic namítat.

Zeptal se, jestli dopis nepřišel ještě někomu. Pokud věděla, nikdo žádný nedostal. Dorothy Moxonové se nikdo jiný nesvěřil. Ta představa ji vyvedla z míry. Dalgliesh pochopil, že dopis považovala za ojedinělý kousek bezdůvodné zášti namířené proti ní samé. Pomyslení, že podobný dopis obdržel také otec Baddeley, ji zkrušilo skoro stejně jako původní anonym. Protože z praxe až příliš dobře věděl, jak takové dopisy vypadají, ohleduplně řekl:

"S dopisem pro otce Baddeleyho byste si neměla dělat takové starosti. Myslím, že jeho by to z míry nevyvedlo. Byl vlastně docela krotký, jen takové malé plivnutí, že je na Toyton Grange skoro k ničemu a že by se pro jeho domek našel užitečnější nájemník. Měl v sobě příliš pokory a zdravého rozumu, než aby se vážně zabýval takovými nesmysly."

Dovedu si představit, že si dopis nechal, protože ho pro případ, že by nebyl jediným adresátem, chtěl konzultovat se mnou. Rozumní lidé takové věci házejí do záchodu. Ale nemůžeme být rozumní pořád. Rozhodně mi prosím slibte, že mi příští takový dopis, pokud přijde, ukážete."

Maličko zavrtěla hlavou, ale neřekla nic. Dalgliesh však pozoroval, že se cítí šťastněji. Zvedla chromou levou ruku a na okamžik mu slabě stiskla zápěstí. Nebyl to příjemný pocit, ruku měla studenou a suchou a prsty pod kůží jakoby uvolněné. Gesto to bylo důstojné i zahanbující.

Na nádvoříčku se stmívalo a ochladilo se; Henry Carwardine už odešel dovnitř. Bylo načase, aby se dovnitř uchýlila i ona. Rychle si v hlavě srovnal myšlenky a pak řekl:

"Není to nic důležitého, a jen si prosím nemyslete, že svou profesi zatahuju všude, kam přijdu. Kdybyste si však během několika příštích dnů vzpomněla, jak otec Baddeley strávil zhruba poslední týden, než nastoupil do nemocnice, velmi by mi to pomohlo. Nikoho se na to neptejte. Zajímá mě, co si vybavíte vy sama. Hodiny, kdy přicházel na Toyton Grange, a kde jinde mohl trávit čas. Rád bych si udělal představu o jeho posledních deseti dnech."

Řekla:

"Vím, že ve středu, než onemocněl, zajel do Warehamu, říkal, že jde nakupovat a že se tam má s někým setkat úředně. Pamatuju si to, protože v úterý předtím vysvětloval, proč na druhý den ráno nebude moci přijít na zámek jako obvykle."

Tak tehdy, říkal si v duchu Dalgliesh, nakoupil všechny ty zásoby. Věřil, že jeho dopis nezůstane bez odpovědi. A věřil oprávněně.

Chvilí nemluví. Zajímalo ho, co si asi o tak podivné prosbě může myslet. Nevypadala překvapeně. Snad to považovala za naprosto přirozené, chtěl-li si někdo udělat představu o posledních dnech svého přítele na tomto světě. Náhle se ho

však zmocnily obavy. Neměl jí zdůraznit, že jeho zájem je čistě soukromý? Jistě ne. Řekl jí přece, že se nemá ptát nikoho jiného. Kdyby to zveličil, mohlo by to vzbudit podezření. A jaké může hrozit nebezpečí? A co dál? Co vlastně má v ruce? Vylomený zámek psacího stolu, ztracený deník, štůlu, kterou měl mrtvý na krku, jako by někoho zpovídal. Žádné opravdové důkazy tu nebyly. Usilovně hledal rozumové důvody, aby zaplašil ten nevysvětlitelný nával pochyb, který se silou podobal předtuše. Byla to nemístná připomínka oněch nekonečných nocí v nemocnici, kdy v neklidném, polovědomém stavu zápasil s iracionálními děsy a jen částečně pochopitelnými obavami. Toto bylo stejně iracionální, rovněž tomu bylo třeba vzdorovat rozumem - tomu smyšlnému přesvědčení, že prostá, téměř bezvýznamná a pramálo nadějná prosba tak jasně vyznívá jako rozsudek smrti.

### 3 / CIZINEC NA JEDNU NOC

#### (I)

Před večeří Anstey Dalglieshovi nabídl, že ho Dennis provede po domě. Omluvil se, že hosta nedoprovodí sám, musí ještě napsat urgentní dopis. Poštu doručují každé ráno krátce před devátou k bráně na hranici pozemku a ze schránky zároveň vybírají dopisy k odeslání. Kdyby chtěl Adam nějaké dopisy odeslat, stačí, když je nechá na stole v hale, Albert Philby je odnese do schránky spolu s dopisy z Toyton Grange. Dalgliesh mu poděkoval. Potřeboval sice naléhavě napsat Billovi Moriartymu do Yardu, ale dopis dá na poštu až později ve Warehamu. Ani v nejmenším neměl v úmyslu dát ho v plen Ansteyho zvědavosti nebo spekulacím personálu.

Nabídka k prohlídce domu měla razanci příkazu. Helena Rainerová pomáhala pacientům s mytím před večeří, Dot Moxonová se vypařila s Ansteym, a tak ho vzal na prohlídku jen Dennis Lerner, doprovázený Juliem Courtem. Dalgliesh si přál, aby to už měl za sebou, nebo lépe, aby se prohlídce mohl vyhnout, aniž někoho urazí. Na mysl mu vytanula nepříjemná vzpomínka na geriatrickou kliniku, kterou jako chlapec navštívil s otcem; zdvořilost, s jakou pacienti snášeli opětovné narušení svého soukromí, veřejně vystavovaná bolest a ošklivost, dojemná horlivost, s níž personál stavěl na odiv svá drobná vítězství. Nyní stejně jako tenkrát pozoroval, jak je morbidně citlivý na sebemenší nádechy znechucení, který mu zaznívá v hlase, a domníval se, že v něm tentokrát zachytil i cosi ještě urážlivějšího - tón blahosklonné srdečnosti. Dennis Lerner však nedával najevo, že by si toho všiml, a Julius Court s nimi kráčel zvesela a s živým zájmem se kolem sebe rozhlížel, jako by to vše viděl poprvé. Dalgliesh netušil, zda se k nim připojil, aby dával pozor na Lnera, nebo na Dalglieshe samého. Když procházeli z místnosti do místnosti, zaplašil Lerner počáteční ostych a nasadil důvěrný, až užvaněný tón. Na jeho naivní hrdosti na všechno, o co se snažil Anstey, bylo až cosi roztomilého. Anstey určitě své peníze nevynakládal bez fantazie.

Vlastní zámček s velkými místnostmi, s vysokými stropy a studenými mramorovými podlahami, tísnivými obklady z tmavého dubu na stěnách a dělenými okny působil depresivně a zjevně se nehodil pro tělesně postižené pacienty. Kromě jídelny a zadního salónu, který se proměnil ve společný obývací pokoj s televizí, využíval Anstey dům především k ubytování personálu a měl tu i svůj vlastní byt. Zezadu nechal k domu přistavět patrové křídlo, kde v přízemí umístil deset pokojů pro pacienty a v patře ordinaci a další ložnice. Přístavek přiléhal k bývalým stájím, které vybíhaly v pravých úhlech a vytvářely krytý dvůr, kam se ukládaly invalidní vozíky. Stáje samy byly přestavěny na garáže a byla v nich i místnost, kde mohli pacienti pracovat se dřevem nebo modelovat. Tady se také vyráběl a balil krém na ruce i sůl do koupele, které Domov prodával, aby si vylepšil finanční situaci. Sloužil k tomu pracovní stůl za průhlednou plexisklovou stěnou, kterou tu pravděpodobně postavili, aby dali najevo, že se tu ctí zásada vědecké čistoty. Na stěně byly pověšeny ochranné pláště, jejichž stíny prosvítaly skrze plexisklo.

Lerner poznamenal:

"Victor Holroyd býval učitelem chemie a dal nám recept na krém a na koupelovou sůl. V krému je jen lanolín, mandlový olej a glycerín, je ale docela účinný a lidé ho rádi používají. Máme s ním úspěch. A v téhle části dílny je sochařský koutek."

Dalgliesh už téměř vyčerpal repertoár obdivných frází. Tohle ho však zaujalo doopravdy: Uprostřed pracovního stolu na nízkém dřevěném soklu stála z hlíny vymodelovaná hlava Wilfreda Ansteyho. Krk, protáhlý a šlachovitý, vyrůstal ze záhybů kápě jako krk želvy. Hlava byla vystrčena kupředu a mírně se nakláněla doprava. Byla to skoro parodie, ale přesto byla neobyčejně působivá.

Dalgliesh žasl, jak se sochaři podařilo vyjádřit sladkost i zarputilost toho neopakovatelného úsměvu, ztvárnit soucit, a přece ho snížit na sebeklam, představit pokoru oděnou do mnišského roucha, a přece nezatajit převládající dojem moci zla. Hrudky a role modelovací hlíny, zabalené do igelitu, které se nepořádně kupily na ponku, jen zdůrazňovaly sílu a řemeslnou dokonalost dokončeného díla.

Lerner sledoval Dalglieshův pohled:

"Tu hlavu dělal Henry. Nějak se mu, myslím, nepovedla ústa. Wilfredovi to, jak se zdá, nevadí, ale nikdo jiný si nemyslí, že to je jeho věrná podoba."

Julius naklonil hlavu ke straně a sešpulil rty, parodoval výraz kritického hodnocení.

"Ó ne, to bych neřekl. Co si o tom myslíte vy, Dalglieshi?"

"Je to myslím pozoruhodné. Modeloval Carwardine hodně, než přišel sem?"

Odpověděl Dennis Lerner:

"Myslím, že vůbec ne. Než onemocněl, pracoval jako státní zaměstnanec. Tohle modeloval před několika měsíci, a přitom mu Wilfred vůbec neseděl. Napoprvé je to docela dobré, ne?"

Julius poznamenal:

"Mě ovšem zajímá, jestli to dělal vědomě a záměrně, v tom případě má obrovský talent a tady se jenom zahazuje, nebo jestli mu prsty vedlo jenom jeho podvědomí. To by potom vyvolávalo zajímavé úvahy o původu kreativity a ještě zajímavější o Henryho podvědomí."

"Myslím, že to prostě takhle dopadlo," řekl naivně Dennis Lerner. Zíral na ně s rozpačitou úctou a zjevně neviděl nic, čemu by se měl podívat nebo co vysvětlovat.

Konečně vešli do jedné z malých místností na konci přístavby. Byla zařízena jako kancelář, dva dřevěné psací stoly pokaňkané inkoustem vypadaly jako nábytek vyřazený z nějaké vládní budovy. U jednoho psala Grace Willisonová jména a adresy na perforovaný arch se samolepkami. Dalglish se trochu překvapilo, když u druhého stolu uviděl Carwardinea, jak píše cosi, co vypadalo na soukromý dopis. Oba psací stroje byly dost staré. Henry psal na imperiálu, Grace na remingtonce. Dalglish se nad ní zastavil a sklouzl pohledem na seznamjmen a adres. Zjistil, že věstník má rozsáhlou distribuci. Pomineme-li místní fary a ostatní domovy chronicky nemocných, posílali ho na mnoho míst v Londýně, byly tu však i dvě adresy ve Spojených státech a jedna blízko Marseille. Znervóznělá jeho zájmem, nemotorně ucukla loktem a svázaný seznamjmen a adres, z něhož opisovala, spadl na zem. Dalglish však viděl dost, poskakující malé e, umazané o, slabé, téměř nečitelné velké W. Nebylo pochyb, že to byl týž stroj, na kterém byl napsán anonym adresovaný otci Baddeleymu. Zvedl sešit ze země a podal ho slečně Willisonové. Aniž se na něho podívala, kývla a řekla:

"Děkuju, ale po pravdě řečeno, ani se do seznamu nemusím dívat. Můžu všech těch osmašedesát jmen napsat z paměti. Vidíte, tak dlouho už to dělám. Dokážu si představit, co je to za lidi, už podle jejich jmen a podle názvů, které dávají svým domům. Ale jména a adresy jsem si dobře pamatovala vždycky. Hodilo se mi to, když jsem pracovala v jedné charitativní organizaci, která pomáhá propuštěným vězňům, tam jsem se napsala nějakých seznamů. Tenhle je samosebou docela krátký. Mohu do něj připsat i vaše jméno? Dostával byste náš čtvrtletník. Stojí jen deset pencí. Poštovné je bohužel drahé, a tak musíme účtovat víc, než bychom chtěli."

Henry Carwardine zvedl hlavu:

"Myslím, že tenhle kvartál tam bude báseň Jennie Pegramové. Začíná to:

Miluji podzimní čas  
pro jeho zářivé barvy.

Řekl bych, že za deset pencí se vám to, Dalglishi, vyplatí. Zjistíte, jak se vypořádala s rýmováním."

Grace Willisonová se dobromyslně usmála.

"Je to samosebou jen amatérská záležitost, ale Společnost přátel alespoň ví, co se tady děje, a naši osobní přátelé samozřejmě také."

Henry poznamenal:

"Mí ne. Vědí sice, že jsem přišel o vládu nad končetinami, ale nechci, aby si mysleli, že jsem přišel i o rozum. Věstník dosahuje přinejlepším literární úrovně farního časopisu, přinejhorším, a to se týká tří čísel ze čtyř, je trapně infantilní."

Grace Willisonová zrudla a roztrásl se jí rty. Dalglish rychle řekl:

"Připíšte mě prosím na seznam. Nebude lepší, když hned zaplatím na celý rok dopředu?"

"To je od vás milé! Ale raději jen na půl roku, bude to tak jistější. Jestliže se Wilfred rozhodne zámeček převést Ridgewellově nadaci, mohli by mít s věstníkem odlišné plány. Budoucnost nás všech je nyní bohužel velmi nejistá. Napsal byste sem prosím svou adresu? Queenhythe? To je u řeky, ne? Musí to tam být příjemné. O krém na ruce a koupelovou sůl asi mít zájem nebudete, vidíte, i když na sůl máme i pár pánských zákazníků. Oddělení má ovšem na starosti Dennis. Dohlíží na distribuci a většinu zásilek sám i balí. My na to bohužel máme příliš roztřesené ruce. Ale pro vás by jistě nějakou sůl vyšetřil."

Údery na gong zbavily Dalglisha povinnosti na tuto smutně naléhavou nabídku odpovědět. Julius prohodil:

"Varovný gong. Ještě jeden úder a večere bude na stole. Musím domů zjistit, co mi zanechala má nepostradatelná paní Reynoldsová. Mimochodem, upozornili jste komisaře, že se na Toyton Grange večeri v trapistickém duchu za naprostého ticha? Neradi bychom, aby porušil zvyklosti nějakou nepříjemnou otázkou na Michaelovu poslední vůli nebo na důvody, které mohly pacienta tohoto domova lásky vést k tomu, aby se vrhl z okraje útesu."

Zmizel poměrně rychle, jako by se obával, že by i při nepatrném zaváhání mohl riskovat pozvání k večeri.

Grace Willisonové se po jeho odchodu očividně ulevilo, na Dalglisha se povzbudivě usmála.

"Platí tu pravidlo, že během večere nikdo nemluví. Doufám, že to pro vás nebude nepohodlné. Střídáme se v předčítání z knih, které si každý z nás může vybrat. Dnes je na řadě Wilfred, takže uslyšíme jedno z kázání Johna Donne. Jsou sice velmi krásná - otec Baddeley je měl velice rád -, ale připadají mi dost obtížná. Myslím, že k vařenému skopovému se opravdu moc nehodí."

( II )

Henry Carwardine zajel s křeslem do výtahu, namáhavě zatáhl ocelovou mříž, zabouchl dveře a zmáčkl tlačítko do horního patra. Vynutil si, že bude bydlet v hlavní budově, a tvrdě odmítal fórové, málo prostorné cely v přístavbě. Wilfred mu navzdory obavám, podle Henryho obsesivním, až paranoidním, že by v případě požáru zůstal v domě uvězněn, nakonec přece jen vyhověl. Henry si do pokoje nechal přestěhovat dva tři kusy nábytku ze svého bytu ve Westminsteru a prakticky všechny své knihy prokázal tak své odhodlání nechat se na Toyton Grange zaživa pohřbít. Byl to prostorný, příjemně rozvržený pokoj s vysokým stropem, ze dvou oken se otvíral pěkný výhled na jihozápadní část ostrohu. Vedle byly dveře do koupelny, o kterou se dělil jen s pacientem na marodce, pokud tam nějaký byl. Věděl,

a necítil se proto ani dost málo provinile, že má nejkomfortnější byt v domě. Postupem času se víc a víc uchyloval do tohoto útulného soukromí a rušivé vlivy okolního světa nechával za vyřezávanými dveřmi, podplácel Philbyho, aby mu tu a tam přinesl jídlo do pokoje a kupoval mu v Dorchesteru vybrané sýry, vína, paštiky, ovoce, aby si mohl přilepšit k ústavní stravě, při jejíž přípravě se v kuchyni střídali zaměstnanci Domova. Wilfred zjevně pokládal za moudré tahle drobná porušování subordinace a prohrěšky proti zákonu spolužití taktně přecházet mlčením.

Uvažoval, kde se v něm vzal ten zlomyslný výpad proti neškodné, dojemné Grace Willisonové. Nebyrlo to poprvé od Holroydovy smrti, co se přistihl, že mluví jeho hlasem. Ten úkaz ho zaujal. Znovu ho to přivedlo k myšlenkám o jiném, odvráceném světě, o světě, který nejednou tak ukvapeně a rezolutně popíral. Všiml si, když předsedal komisím, jak jednotliví jejich členové hráli osobitě, vyhraněné role, skoro jako by jim je někdo předem přidělil. Dravec, holoubek, mistr kompromisů, magistrátní politik, nevyzpytatelný frakcionář. Jak okamžitě - v případě, že někdo chyběl - poupravil jeho kolega svá stanoviska, mírně změnil a přizpůsobil dokonce i hlas a způsob chování, aby vzniklou mezeru vyplnil. On tedy očividně přejal Holroydovu roli.

Myšlenka to byla ironická, ne však nepříjemná nebo neuspokojivá. Vlastně proč ne? Kdo jiný se na Toyton Grange pro tuhle odpudivou, nonkomfortní roli hodí líp?

Býval jedním z nejmladších náměstků ministra, jaký byl kdy jmenován. Říkalo se, že v budoucnu úřad povede. Tak na sebe pohlížel i on sám. A pak se dostavila choroba, napřed jen váhavě ohmatávala nervy a svaly, než zaútočila na samé kořeny sebedůvěry a na všechny důmyslně promyšlené plány.

Schůzky, při nichž diktoval svému osobnímu tajemníkovi, se pro oba stávaly trapnou záležitostí. Obávali se jich a odkládali je. Utrpením byl každý telefonní hovor, stačilo už první neodbytné, úzkostné zazvonění, aby se mu rozklepaly ruce. Jednání komisí, která kdysi vedl s potěšením a jimž předsedal s klidem, až bezohledností profesionála, se proměnila v nepředvídatelné zápasy vůle s neovladatelným tělem. Znejistěl tam, kde si nejvíce věřival.

Nebyl v neštěstí sám. Znal i jiné, některé z jeho vlastního úřadu, kterým pomáhali z groteskně humpoláckých automobilů pro postižené do připravených invalidních vozíků a kteří vzali méně náročnou a méně oceňovanou práci a přecházeli do referátů, které si takový přívazek mohly dovolit. Ministerstvo by jistě dokázalo s náležitou rozvahou i soucitem sladit veřejné zájmy s jeho osobními. Byli by ho v úřadu nechali, i kdyby je k tomu jeho neschopnost už dávno neopravňovala. Mohl umírat tak, jak viděl umírat mnohé: zapřažený do úředního postroje, sice vylehčeného a upraveného pro jeho zesláblou šíji, ale přesto do postroje. Chápal, že to vyžaduje jakousi odvahu. Ale jeho styl to nebyl.

Stalo se to na společném zasedání s jiným ministerstvem, na zasedání, jemuž předsedal. Tam se tenkrát definitivně rozhodl. Ani dnes o tom brajglu nedokázal přemýšlet bez pocitu studu a děsu. Znovu se viděl - nohy bezmocně rozklepané, hůl ťukající o podlahu -, jak se ze všech sil snaží doškobrtat ke křeslu a jak mu pak místo úvodních slov vyprskly z úst sliny a potřísnily sousedova lejstra. Viděl kruh očí kolem stolu, číhajících, dravčích očí, zaražených a neodvažujících se pohledět mu do tváře. Až na jednoho mladíka, pohledného elegána z ministerstva financí. Díval se na předsedajícího upřeně; ne však s účastí, ale s téměř klinickým zájmem si pro budoucí potřebu zaznamenával do paměti další příklad, jak se chová člověk vystavený stresu. Nakonec se mu samozřejmě promluvit podařilo. Nějak přetrpěl i celou schůzi. Ale věděl, že tohle je konec.

O Toyton Grange se dověděl, jak se člověk o takových věcech obvykle dovídá; od kolegy, jehož žena odebírala čtvrtletní věstník Domova a Domov i finančně podporovala. Zdálo se, že se mu nabízí východisko. Byl svobodný a bez rodiny. Nemohl se spoléhat na to, že se o sebe dokáže postarat sám ani že si při invalidním důchodu bude moci dovolit stálou ošetřovatelku. A musel z Londýna. Když už nemůže mít úspěch, úplně se stáhne, unikne do zapomnění, pryč od rozpačitého soucitu kolegů, od kraválu a zkaženého vzduchu, od úskalí a rizik světa nesmlouvavě stvořeného pro zdravé a schopné. Napiše knihu o rozhodovacím procesu ve vládě, kterou si plánoval na penzi, opráší řečtinu a znovu si přečte celého Hardyho. Pokud už nemůže zvelebovat svou vlastní zahradu, snad také nemusí trpět tím, jak kolem chátrají cizí zahrady.

Prvních šest měsíců se zdálo, že to funguje. Mělo to sice stinné stránky, o nichž, což je s podivem, neuvažoval a s nimiž nepočítal: nudná a fadní jídla, tíživé soužití s poťouchlými svárlivci, zpoždění, s nímž mu docházely knihy nebo objednané víno, málo příležitostí s někým si rozumně pohovořit, nemocní, kteří se uzavírali do sebe a dumali o příznacích choroby a tělesných funkcích, celý ten příšerně dětinský a falešně bodrý život v ústavu. Šlo to však vydržet a on se bránil přiznat si porážku, už proto, že jiné alternativy se zdály horší. A tenkrát se objevil Petr.

Přišel do Toyton Grange asi tak před rokem. Byl postižený dětskou obrnou, sedmnáctiletý jedináček, syn vdovy po podnikateli v dopravě z průmyslového Midlandsu, která tu nejprve při třech přípravných návštěvách prošmejdila celý dům a provedla naprosto scestnou inspekci, než se jí rozleželo, zda se jí vyplatí uvolněné místo pro syna přijmout. Henry ji podezříval, že se jí v osamění prvních měsíců po smrti manžela zmocnila panika, a jelikož se už začala poohlížet po druhém manželovi, začala si uvědomovat, že sedmnáctiletý syn odkázaný na vozík bude překážka, kterou bude pravděpodobný kandidát na manžela zvažovat spolu s penězi, které zdědila po zesnulém, s její vadnou krásou i sexuální přitažlivostí. Když naslouchal přílivu intimních podrobností o jejím porodu i z manželského života, znovu si Henry uvědomil, že se s postiženými jedná jako s odlišným plemenem. Nepředstavují žádnou hrozbu, ať sexuální či jinou, a nemohou se stát konkurenty. V pozici společníků skýtají stejné výhody jako zvířata; dá se před nimi beze studu mluvit doslova o všem.

Dolores Bonningtonová nakonec vyjádřila uspokojení a Petr přijel. Zpočátku na něj chlapec žádný dojem neudělal. Teprve postupem času začal přicházet na chuť jeho duševním schopnostem. O Petra se starali doma za přispění ošetřovatelek ze střediska, a když mu to zdravotní stav dovozoval, vozili ho do místní střední školy. Neudělal tam štěstí. Nikdo - a nejméně jeho matka - si nepovšiml jeho inteligence.

Henry Carwardine měl pochybnosti, zda vůbec byla s to něco takového rozpoznat. Daleko méně byl ochoten omlouvat



školu. I přes nedostatek učitelů a vysoký počet žáků ve třídách, onen nezdolatelý problém velkoměstských škol, si měl někdo z učitelského sboru toho víc než dobře vybaveného, rozháraného a neovladatelného zvěřince všimnout - myslel si rozčileně Carwardine -, že má co do činění se schopným žákem. Henry také přišel na nápad, že by Petrovi mohli poskytnout vzdělání, kterého se mu nedostalo, a že by časem mohl studovat na univerzitě a stát se soběstačným. K Henryho překvapení se Petrova příprava na nižší maturitní zkoušky stala společnou záležitostí všech, vyvolala pocit jednoty a pospolitosti, jak se to na Toyton Grange nepovedlo žádnému z Wilfredových experimentů. Pomáhal dokonce i Victor Holroyd.

"Zdá se, že ten kluk není blbeček. Je ovšem naprosto nevzdělaný. Páni učitelé, ti prdelistní ubožáci, měli asi plné ruce práce s vyučováním rasové snášenlivosti, sexuálních praktik a jiných skvělých dodatků k osnovám, jak se to dnes nosí, a koukali, aby jim ti syčáci nezbořili školu pod nohama, takže jim nakonec nezbyl čas pro někoho, kdo má v hlavě mozek."

"Měl by dělat matematiku a některý z přírodovědných předmětů, alespoň v rozsahu, který se vyžaduje u nižších zkoušek. Mohl byste mu pomoci, Victore?..."

"Bez laboratoře?"

"Máme tady ordinaci, mohl byste něco zařadit tam. Maturovat z přírodních věd by asi nemohl?"

"To teda ne. Pochopil jsem, že můj obor má tak leda vzbudit zdání akademické vyváženosti. Ale kluk by se měl naučit vědecky myslet. Někjaké dodavatele samozřejmě znám. Něco bych mohl dát dohromady."

"Samozřejmě to zaplatím."

"Jak jinak. Mne by sice nebylo, ale uznávám, že si lidi mají za vlastní počitky platit sami."

"Možná by to zajímalo i Ursulu a Jennie."

Ohromilo ho, když se přistihl, že cosi takového navrhuje. Náklonnost - to ještě neřikal láska - v něm probudila vřidnost. "Bože chraň! Nezakládám si žádnou školu. Ale toho kluka si na matematiku a přírodovědu vezmu."

Holroyd dával Petrovi třikrát týdně pečlivě odměřované hodiny. O kvalitě jeho výuky se však nedalo pochybovat. Do věci byl vtažen i otec Baddeley, učil latinu. Henry si vzal na starost anglickou literaturu a historii a ujal se řízení celého kursu. Zjistil, že Grace Willisonová mluví na Toyton Grange nejlépe francouzsky, po krátkém váhání přivolila, že si vezme dvakrát týdně francouzskou konverzaci.

Wilfred tyhle přípravy shovívavě pozoroval, nijak aktivně k nim sice nepřispěl, ale také nic nenamítal. Všichni náhle měli co dělat a byli šťastní.

Sám Petr to přijímal spíš neutrálně než s nadšením. Ale snad že ho trochu ohromil jejich společný entuziasmus, vrhl se do studia s neuvěřitelným úsilím. Byl s to se plynule soustředit, a to svědčilo o jeho talentu k vědecké práci. Zjišťovali, že je skoro nemožné ho unavit. Byl vděčný, povolný, ale otažitý. Když Henry pozoroval jeho klidný, téměř dívčí obličej, často ho přepadl znepokojivý pocit, že učitelé jsou sedmnáctileté děti, kdežto hoch sám jako jediný nese smutné břemeno cynismu dospělých.

Henry věděl, že na ten okamžik, kdy si konečně přiznal, že je to láska, nikdy nezapomene. Stalo se to jednoho slunečného dne časně zjara. Skutečně od té doby uběhl teprve pouhý půlrok? Seděli krátce po poledni na téměř místě, kde sedí teď on, s knihami na klíně a připravení začít s hodinou dějepisu. Petr měl na sobě košili s krátkými rukávy a on si rukávy vyhrnul nad lokty, aby cítil, jak mu první hřejivé paprsky pošimravají chloupky na předloktí. Seděli mlčky, jako teď sedí on. A pak, aniž se na něho podíval, přitiskl Petr hladkou kůži svého předloktí k jeho paži a úmyslně, jako by každý pohyb patřil k jakémusi rituálu, přiložil své prsty na jeho, až se jejich dlaně po celé ploše dotýkaly. Henrymu ten okamžik utkvěl v paměti nervů a krve a bude si ho pamatovat, dokud bude živ. Ten náraz vytržení, to náhlé vědomí radosti, to čisté a nezkalené štěstí, které navzdory mocné vlně vzrušení paradoxně spočívalo v naplnění a míru. V té chvíli se zdálo, jako by všechno, co se mu v životě přihodilo - zaměstnání, choroba, příchod na Toyton Grange - nevyhnutelně směřovalo k tomuto bodu, k téhle lásce. Směřovalo k němu všechno - úspěch, prohra, bolest, zklamání - a nacházelo v tom pocitu ospravedlnění. Nikdy tak hluboce nevnímal cizí tělo; pulsování krve v útlém zápěstí, labyrint modravých žil, tisknoucí se k jeho žilám, krev tekoucí v souznění s jeho krví; jemné, neuvěřitelně křehké svalstvo předloktí, kůstky dětských prstů důvěřivě vklíněné mezi jeho prsty. Vedle hloubky prožitku tohoto prvního dotyku byla všechna jeho předchozí tělesná dobrodružství pouhý podvrh. Nesmírně dlouho seděli jen mlčky, než si nejprve vážně a pak s úsměvem pohlédli do očí.

Dnes se divil, jak mohl tolik podcenit Wilfreda. Projevená a opěťovaná láska mu dávala šťastný pocit bezpečí a sebedůvěry, a tak na Wilfredovy nářky a výtky - pokud mu vůbec pronikly do vědomí - pohlížel se shovívavým pohrdáním a neviděl v nich větší nebezpečí než v remcání a frfání ustrašeného směšného učitýlka, který pozvedá prst, aby varoval školáky před nástrahami zvrácených neřestí.

"Je výborné, že věnujete tolik času Petrovi, ale neměli bychom zapomínat, že tady na Toyton Grange jsme jedna velká rodina. I ostatní by byli rádi, kdybyste jim věnoval trochu pozornosti. Asi není slušné ani moudré dávat tak nepokrytě přednost jedinému člověku. Myslím, že Ursula a Jennie, a dokonce i chudák Georgie špatně nesou, že je zanedbáváte." Henry ho skoro neposlouchal; a už vůbec se neobtěžoval odpovídat.

"Henry, Dot mi říkala, že jste se začal v pokoji zamykat, když dáváte Petrovi lekce. Byl bych raději, kdybyste to nedělal. Patří k našim zásadám, že se dveře nikdy nezamýkají. Kdyby jeden z vás náhle potřeboval lékařskou pomoc, mohlo by to být velmi nebezpečné."

Henry dveře zamykal dál a klíč nosil stále u sebe. Jako by on a Petr byli jediní dva lidé na Toyton Grange. V noci, když ležel v posteli, začínal plánovat a snít, zprvu jen váhavě, pak v euforii naděje. vzdal se příliš brzy a příliš lehce. Nějakou budoucnost před sebou ještě má. Petrova matka za chlapcem nejedla a psala mu jen zřídka. Proč by oni dva nemohli odejít z Toyton Grange a žít spolu? Má důchod i nějaký ten kapitál. Mohl by koupit menší dům, třeba v Oxfordu nebo v Cambridge, a dát ho upravit pro jejich vozíky. Až bude Petr na univerzitě, bude potřebovat nějaký domov. Prováděl

výpočty, napsal do své banky, rozmyslel si, jak to provést, aby Petra seznámil s plány v celé jejich dokonalosti a kráse. Věděl, že tu jsou rizika. Jeho stav se bude zhoršovat, Petrův se s trochou štěstí může mírně zlepšit. Nikdy se nesmí stát chlapci břemenem. Otec Baddeley s ním otevřeně promluvil o Petrovi jen jednou. Přinesl na Toyton Grange knihu, z níž chtěl Henry Petrovi zadat stručný výtah. Když odcházel, ohleduplně, ale jako vždy bez chození kolem horké kaše, mu řekl:

"Máte progresivní chorobu, Petr ne. Jednoho dne se bude muset obejít bez vás. Nezapomínejte na to, synu." Jistě, nezapomene.

Na počátku srpna si paní Bonningtonová dojednala, že si vezme Petra na dva týdny domů. Říkala tomu, že ho bere na prázdniny. Henry mu tenkrát řekl:

"Nepiš mi. Od dopisů nikdy nic dobrého nečekám. Za dva týdny se zase uvidíme."

Jenže Petr se nevrátil. Večer předtím, co měl přijet, oznámil Wilfred tu zprávu při večeři, snažil se přitom vyhnout Henryho pohledu.

"Jistě vás potěší, už kvůli Petrovi, že mu paní Bonningtonová našla místo blíž k domovu a že se k nám tedy už nevrátí. Paní Bonningtonová se brzy bude vdávat a chtějí s manželem Petra navštěvovat častěji a brát si ho občas na víkend domů. V novém domově se postarají, aby mohl Petr pokračovat ve studiu. Vy všichni jste pro něho velmi mnoho udělali, a tak jistě budete rádi, že to nebylo nadarmo."

Bylo to velice chytře naplánováno, to musel Wilfredovi uznat. Jistě potají telefonoval matce a posílal jí dopisy, jednal s novým domovem. Petr musel být na seznamu čekatelů celé týdny, možná měsíce. Henry si dovedl představit ty formulace.

"Škodlivé zájmy, nepřirozený vztah, je příliš přetěžován, mentální a psychologický nátlak."

O přemístění s ním na Toyton Grange téměř nikdo nemluvil. Nechtěli se nakazit jeho neštěstím. Grace Willisonová uhýbala před jeho hněvivými očima, když mu říkala:

"Bude se nám všem po něm stýskat, ale když si jeho vlastní matka... Je přirozené, že ho chce mít blíž." "Jistě. Za všech okolností se sklánějme před svatým právem mateřským."

Za týden už na Petra docela zapomněli a s lehkostí, s jakou děti zahazují nové a nechtěné hračky, které dostaly k vánocům, se vrátili ke svým starým zálibám. Holroyd rozebral svou aparaturu a kamsi ji zasunul.

"Venste si z toho poučení, milý Henry. Nevěřte pohledným hochům. Sotva se dá očekávat, že ho do toho nového ústavu zatahli násilím."

"Možné to je."

"Uvažujte! Kluk je prakticky dospělý. Má svůj rozum, není němý a pero taky dokáže udržet. Nezbyvá než se vyrovnat s tím, že ho to tu bavilo daleko míň, než jsme si namlouvali. Petr je přízrakovitý. Ne protestoval, když ho strčili sem, a nepochybuju, že mlčel, i když ho strkali odsud."

Když potkal otce Baddeleyho, chytil ho Henry znenadání za rukáv:

"Taky jste měl prsty v tom vítězství morálky a mateřské lásky?"

Otec Baddeley jen nepatrně zavrtěl hlavou, bylo to jemné, téměř nepostřehnutelné gesto. Zdálo se, že by rád něco řekl, ale položil jen Henrymu ruku na rameno a šel dál, náhle v rozpacích a beze slova útěchy. Henryho přepadl nával vzteku, cítil k Michaelovi zášť, jakou na Toyton Grange k nikomu jinému necítil. Michael má přece zdravé nohy a má i výmluvnost, nezbyl z něj jenom pokroucený, ucintaný kašpar. Michael té zrudlosti mohl zabránit, kdyby se z děsu a odporu ke všemu tělesnému nedržel ustrašeně zpátky. Co jiného měl Michael vlastně v Toyton Grange za úkol než hlásat a ochraňovat lásku?

Dopis nepřicházel. Henryho život se zdrel na jediné: podplácel Philbyho, aby vybíral poštu. Paranoia u něj došla tak daleko, že věřil, že mu Wilfred zadržuje dopisy. Sám však také nepsal. Usilovným rozhodováním, zda má nebo nemá napsat, promarnil většinu času při vyjíždkách. Ale neuběhlo ani šest týdnů a paní Bonningtonová napsala Wilfredovi, že Petr zemřel na zápal plic. Henry věděl, že se to mohlo přihodit kdekoli a kdykoli. Nutně to neznamenal, že lékařská péče v novém domově byla méně dobrá než v Toyton Grange. Petr byl vždycky v nebezpečí. V hloubi srdce byl však Henry přesvědčen, že on by Petra dokázal zachránit. Převozem z Toyton Grange ho Wilfred zabil.

A Petrův vrah si spokojeně chodil za svými záležitostmi, usmíval se oním shovívavě pokřiveným úsměvem, obřadně se halil do záhybů své sutany, aby se nepotřísnil lidskou vášní, a samolibě shlížel na zchromlé objekty své dobročinnosti. Henry nevěděl, zda si to jen namlouvá, nebo zda se ho Wilfred skutečně začal bát. Mluvili spolu teď jen zřídka. Od přírody samotářský Henry byl po Petrově smrti přímo zasmušilý. S výjimkou doby, kdy se podávalo jídlo, trávil značnou část dne ve svém pokoji, hleděl z okna na liduprázdný ostroh, nepracoval ani nečetl, propadl bezedné nuditě. Uvědomoval si, že spíše nenávidí, než pouze cítí nenávisť. Láska, radost, hněv, dokonce i žal - to byly emoce příliš silné pro jeho zdeptanou osobnost. Zmohl se jen na jejich chabé stíny. Ale nenávisť byla jako latentní horečka, která mu dřímala v krvi; přijde čas a možná vzplane v hrůzné třeštění. Jednou když ho přepadla tahle nálada, přejel Holroyd na vozíku kryté nádvoří, zarejdoval blízko k němu a začal mu šeptat do ucha. Holroydova ústa, růžová a ostře vykrojená jako ústa dívky, úhledná hnisající rána v jeho masívní modravé čelisti, se našpulila k jedovaté slině. Holroydův zkslý dech se mu dral do nosu.

"Dověděl jsem se zajímavou věc na našeho předraženého Wilfreda. Začas vám to prozradím, ale teď mi musíte odpustit, že si to ještě chvíli nechám pro sebe. Odhalení přijde v pravý čas. Člověk vždycky prahne dát věcem náležitý dramatický efekt."

Tak tohle z nich udělala nenávisť a nuda, napadlo Henryho, dva školáčky, co si šeptají do ucha tajnosti, úskočně kují pikle a plánují pomstu a zradu.

Vyhlédl z vysokého tvarovaného okna, díval se na západ přes zvedající se ostroh. Padala tma. Nepokojný příliv tam někde omýval skály, skály, z nichž navždy spláchl Holroydovu krev. Nezůstal ani cíp urvané látky, na němž by se mohli

uchytit vilejší. Holroydovy mrtvé ruce plavou jako chaluhy líně houpané přílivem, oči plné písku civí vyvráceny vzhůru k plachtícím rackům. Co to bylo za Whitmanovu báseň, kterou Holroyd četl při večeři den předtím, než zemřel?

Přístup blíží, mocná osvoboditelko,  
je-li to tak a ty sis vzala ty mrtvé, já jim radostně zpívám,  
těm ztraceným ve vzdutém moři tvé lásky,  
těm, které omyl tvůj blažený přívál, ó smrti.

Noc mlčící pod nesčetností hvězd,  
mořský břeh a chraplavý šepot vln, já znám jejich hlasy,  
a duše, jež tíhne k tobě, ty nesmírná, zastřená smrti,  
a tělo, jež vděčně se k tobě choulí.

Proč právě tuto báseň, svou sentimentální rezignací tolik vzdálenou Holroydovu odhodlanému duchu, a přesto tak prorocky výstižnou? Chtěl jim sdělit, třeba podvědomě, že ví, co se musí stát, a že to přijímá a vítá? Petr a Holroyd. Holroyd a Baddeley. A teď se odkudsi z Baddeleyho minulosti vynořil jeho přítel od policie. K čemu, proč? Snad se něco doví, až si dají po večeři skleničku u Julia. A možná se něco doví i Dalglish. "Lže umění, jež z tváře lidskou povahu chce číst!" Jenže Duncan se mýlil. Vyžaduje to velké umění a v tom bude komisař Metropolitní policie jistě zběhlejší než ostatní. Jestli je tedy toto důvod, proč přijel, může po večeři směle začít. On, Henry, dnes po večeři v pokoji. Až zazvoní, přinese mu Philby jídlo nahoru na podnose a bez cirátů mu jím vzpurně třískne pod nos. Zdvořilost si od Philbyho koupit nemůže, ale - pomyslel si s krutým vytržením - skoro všechno ostatní ano.

### ( III )

"Tělo je můj žalář; budu poslušen zákona a žalář nerozbořím; nikdy bych neuspíšil svou smrt tím, že bych vyhladověl či vypořádal toto tělo. Kdyby však žalář sežehly neutuchající horečky, kdyby ho smetla trudnomyslnost, našel by se člověk, jenž by tolik miloval zemi, na níž ten žalář spočívá, že by raději toužil zůstat tam než odejít domů?"

Ne že by se tenhle Donne nehodil k dušenému skopovému, myslel si Dalglish, to spíš skopové nejde k domácímu vínu. Samo o sobě nebylo špatné jedno ani druhé. Skopové na cibulce s brambory a mrkví a dochucené bylinkami bylo neočekávaně chutné, i když trochu mastné. Bezinkové víno nostalgicky připomínalo otce a povinné zdvořilostní návštěvy u pohostinných farníků, kteří nemohli vycházet z domu. Dohromady to ovšem byla smrtící kombinace. Natáhl se pro karafu s vodou.

Naproti němu seděla Millicent Hammitová, hranatou prkennou tvář jí poněkud zjemňovalo světlo svíčky, její odpolední nepřítomnost vysvětloval čpavý pach laku, který se k němu táhl ze vzdutých tuhých vln jejích šedivějících vlasů. Byli tu všichni, až na manžele Hewsonovy, kteří pravděpodobně večeřeli u sebe v domku, a Henryho Carwardinea. U protějšího konce stolu seděl poněkud stranou Albert Philby, opičí Kalibán v hnědé sutaně, který se hrbil nad talířem. Jedl hlučně, chleba si rval na kousky a mocnými tahy jimi vytíral talíř. Všem pacientům s jídlem pomáhali. Dalglish proklínal svůj choulitostivý žaludek a snažil se neslyšet tlumené chlemtání, rytmický rachot lžic bušících o talíře a nenápadně potlačované dávení.

"Kdybys v míru a pokoji odešel od onoho stolu, neodejdeš v míru a pokoji z tohoto světa. A mír toho stolu jest přijít k němu in pace desiderii, s myslí rozhodnou..."

Wilfred stál u řečnického pultu v čele stolu, po stranách mu plály svíčky v kovových svícnech. Jeoffrey, nacpaný k prasknutí, mu stočen do klubička obřadně ležel u nohou. Wilfred měl dobrý hlas a uměl s ním nakládat. Že by neúspěšný herec? Nebo snad herec, který si našel prkna, která znamenají svět, a hraje a hraje, šťastně nevědomý, že se mu pomalu vytrácí obecenstvo a že se jeho sen pozvolna mění na plíživou paralýzu? Neurotik ponoukaný posedlostí? Nebo člověk usmířený sám se sebou, stojící bezpečně v pevném středu svého bytí?

Najednou svíčky na stole vzplály a zasyčely. Dalglishův sluch zachytil slabý skřípot kol, tichý náraz kovu o dřevo. Dveře se pozvolna otvíraly. Wilfredův hlas se zachvěl a pak utichl. Ozvalo se škrábnutí lžice o talíř. Ze stínu se vynořil invalidní vozík, postava na vozíku byla zachumláná do plédu a seděla se skloněnou hlavou. Slečna Willisonová kratičce smutně záúpěla a pokřižovala se, prsty jí přitom drhly o šedivou látku šatů. Ozval se těžký vzdech Ursuly Hollisové. Nikdo nepromluvil. Jennie Pegramová znenadání vykřikla, tence a naléhavě, znělo to jako zvuk pišťaly, a natolik neskutečně, že se Dot Moxonová začala trhavě rozhlížet, jako by si nebyla jista, odkud ten zvuk přichází. Výkřik se proměnil v chichotání. Dívka si přikryla ústa dlaní:

"Myslela jsem, že je to Victor! To je Victorův pléd."

Nikdo jiný se nepohnul ani nepromluvil. Dalglish se rozhlížel okolo stolu a zkoumavě spočinul pohledem na Dennisu Lernerovi. Obličej mu překryla maska hrůzy, která se pozvolna rozpadávala až ke konečnému výrazu úlevy, vypadalo to, jako by se mu propadávaly a odrolovaly rysy, beztvaré jako malba pašovaného obrazu. Carwardine zajel s vozíkem ke stolu. Jen s potížemi ze sebe dostával slova. Po bradě mu stékala slina a v záři svíček se leskla jako žlutý drahokam. Nakonec znetvořeným hlasem pronesl:

"Myslel jsem, že si s vámi dám kávu. Zdálo se mi neslušné nepřijít hned první večer, co tu máme hosta."

Dot Moxonová spustila zostra:

"To jste si musel brát ten pléd?"

Otočil se k ní:

"Visel v kanceláři a mně byla zima. Mnoho věcí tu máme společných. Pro mrtvé to snad nemá platit?"

Ozval se Wilfred:

"Nezapomínejme na pravidla."

Podívali se na něho jako poslušné děti. Počkal, až znovu začali jíst. Ruce, kterými svíral okraje pultíku, byly klidné, svůj krásný hlas měl dokonale pod kontrolou.

"Když kotva je spuštěna a za bezvětrí, zda prodlouží Bůh tvou plavbu tím, že prodlouží ti život, či tím, že tě zavane do přístavu oním dechem, onou bezdechostí. Smrt na západ, či na východ, a ty můžeš odejít v pokoji..."

(IV)

Bylo už po půl deváté, když se Dalgliesh s Henrym vydali k domku Julia Courta. Tlačit vozík nebylo pro člověka v rekonvalescenci nic snadného. I když byl Carwardine hubený, byl překvapivě těžký, a kamenitá stezka se navíc klikatila do kopce. Dalgliesh si netroufal a ani nechtěl navrhnout, aby jeli autem. Kdyby musel svého společníka zvedat a protahovat úzkými dveřmi do vozu, bylo by to pro něj snad bolestnější a víc ponižující než vozík, na nějž byl zvyklý. Když vyjížděli z domu, Anstey právě procházel halou. Přidržel jim dveře a poradil, jak zarejdrovat s vozíkem na rampu a sjet dolů. Nepokoušel se jim však pomoci ani jim nenabídl, aby si půjčili mikrobús. Dalgliesh uvažoval, zda to nebyl pouhý dojem, když při loučení v jeho hlase zaslechl tón nesouhlasu s jejich podnikem.

Z počátku cesty nikdo z mužů nepromluvil. Carwardine si vklínil mezi kolena velkou svítilnu a snažil se, aby proud světla dopadal na cestičku. Kotouč světla, který před nimi poskakoval a chvěl se při každém škunutí vozíku, s oslepující zřetelností ozařoval tajemný kruh nočního světa zeleně, hemžení a cupitajícího života. Dalgliesh, kterému se únavou trochu točila hlava, se cítil od okolní přírody odtržený. Dvě silné ohmatané gumové rukojeti byly uvolněné a rozčilovalo ho, jak se mu protácejí pod rukama, jako by k vozíku vůbec nepatřily. Že jedou po cestě, bylo znát jenom z toho, jak kola poskakovala přes hrboły a škvíry. Byla tichá a teplá podzimní noc a vzduch byl těžký vůněmi trávy a vzpomínkou na letní květiny. Nízké mraky zakryly hvězdy, takže šli v téměř dokonalé tmě vstříc silnému hukotu moře a čtyřem obdélníkům světla, které označovaly Toyton Cottage. Když se už dostali tak blízko, aby v největším obdélníku rozeznali zadní dveře do domu, Dalgliesh zničehonic řekl:

"V psacím stole otce Baddeleyho jsem našel nechutný anonymní dopis. Očividně ho kdosi na Toyton Grange neměl rád. Není mi jasné, jestli to byla jen osobní zášť, nebo jestli takový dopis nedostal ještě někdo jiný."

Carwardine zvrátil hlavu vzhůru. Dalgliesh teď viděl jeho obličej překvapivě zúžený, ostrý nos jako kostnatý zoban, spadlou čelist klimbající jako čelist loutky pod beztvarou prázdnotou úst.

"Asi tak před deseti měsíci jsem taky jeden dostal, našel jsem ho zasunutý do vypůjčené knihy, od té doby jsem žádný další nedostal a nevím o nikom, komu by přišel. O takových věcech lidé nemluví, ale myslím, že by se to rozkřiklo, kdyby těch dopisů bylo víc. V tom mém bylo myslím obvyklé svinstvo. Popisovaly se tam poněkud akrobatické sexuální praktiky, které by se mi nabízely za předpokladu, že bych si uchoval potřebnou tělesnou kondici, abych je byl s to provádět. Pisatel nebyl na pochybách, že po takových věcech toužím."

"Bylo to tedy spíš obscénní než prostě urážlivé?"

"Obscénní v tom smyslu, že to chtělo spíš znechucovat než vyvolávat zvrácené chutě, to ano."

"Nemáte ponětí, kdo by to mohl napsat?"

"Dopis byl napsaný na staré remingtonce a na papíře s hlavičkou Toyton Grange. Ten stroj používá hlavně Grace Willisonová, píše na něm čtvrtletní věstník. Nejpravděpodobnější kandidát je, zdá se, ona. Určitě to nebyla Ursula Hollisová, ta sem přišla až za dva měsíce potom. A copak tyhle věci neposílají úctyhodné staré panny v nejlepších letech?"

"V tomto případě bych o tom pochyboval."

"Jak myslíte - ctím vaši hlubší zkušenost s obscenitou."

"Řekl jste o tom někomu?"

"Jenom Juliovi. Radil mi, abych to nikomu jinému neřikal, a navrhl, ať dopis roztrhám a spláchnu do záchodu. A jelikož se tahle rada shodovala s mými vlastními záměry, zařídil jsem se podle ní. Jak jsem řekl, další jsem už nedostal. Mám za to, že taková zábava ztratí půvab, jestliže oběť neprojeví o věc ani stín zájmu."

"Mohlo to být Holroyd?"

"Asi ne, nebyl to jeho styl. Victor dokázal urazit a být nepříjemný, ale ne zrovna takhle. Jeho zbrání byl hlas, ne pero. Mně osobně nevadil tolik jako ostatním. Bil kolem sebe spíš jako nešťastné děcko. Bylo v něm víc zahořklosti než otevřené zloby. Je pravda, že týden před smrtí připsal k poslední vůli jakýsi dětinský dovětek; za svědky při tom byli Philby a Juliova hospodyně paní Reynoldsová. Ale to bylo pravděpodobně tím, že už se rozhodl zemřít a chtěl nás zbavit povinnosti, abychom na něho vzpomínali s láskou."

"Takže vy si myslíte, že spáchal sebevraždu?"

"Samozřejmě. A ostatní si to myslí taky. Jak jinak by se to mohlo stát? Tahle hypotéza se zdá nejpravděpodobnější. Buď to byla sebevražda, nebo vražda."

To bylo poprvé, co na Toyton Grange někdo vyslovil to zlověstné slovo. Když je vyřkl Carwardine svým pedantským, dost vysokým hlasem, znělo stejně nepatřičně jako rouhání z úst řeholnice.

Dalgliesh nadhodil:

"Nebo měl u vozíku porouchané brzdy."

"Za těchto okolností to považuju taky za vraždu."

Chvilí bylo ticho. Vozík najel na kámen a zakymácel se, baterka poskočila, světelný kužel se pozvedl a opsal široký kruh - miniaturní a neduživý hledáček. Carwardine baterku zklidnil a začal hovořit.

"Večer předtím, co Holroyd umřel, v osm padesát, brzdy u vozíku Philby namazal a zkontroloval. Byl jsem tou dobou v



dílně, patlal jsem se s modelovací hlinou. Viděl jsem ho. Brzy potom z dílny odešel a já jsem tam zůstal ještě asi do desíti."

"Řekl jste to policii?"

"Ptali se na to. Velice ohleduplně se dotazovali, kde přesně jsem ten večer strávil a jestli jsem se Holroydova vozíku po Philbyho odchodu nedotýkal. Jelikož bych se sotva přiznal, kdyby tomu tak bylo, přišla mi ta otázka naivní. Vyslechli i Philbyho, i když ne v mé přítomnosti, ale nepochybuji o tom, že mou výpověď potvrdil. K policii mám ambivalentní vztah: důsledně pouze odpovídám na jejich otázky, ovšem za předpokladu, že mají, zhruba řečeno, právo znát pravdu."

Dorazili k cíli. Ze zadních dveří domku se řinulo světlo a Julius Court, temná silueta, jim vyšel vstříc. Převzal od Dalgliesh vozík a strkal ho krátkou kamennou chodbičkou do obývacího pokoje. Cestou měl Dalgliesh čas nahlédnout otevřenými dveřmi do Juliovy kuchyně; borovicové obložení na stěnách, červené dlaždice na podlaze a všudypřítomný blýskavý chrom. Až příliš se podobala jeho vlastní kuchyni, v níž mu hospodyně, kterou přeplácel, aby utišil pocit viny, že si ji vůbec najal, nepravdělně připravovala pochoutky pro jeho vybíravý jazyk.

V budově, která byla původně rozdělena na dva domky, zabíral obývací pokoj celou přední část přízemí. V otevřeném krbu praskal oheň, ale obě široká okna byla otevřená do noci. Kamenné zdi rozechvívalo dunění moře. Člověka tu znepokojoval pocit, že je blízko hrany útesu, a přitom přesně neví, jak blízko to je. Jako by mu četl myšlenky, Julius řekl: "Jsme jen šest yardů od dvanáctimetrového srázu dolů ke skaliskům. Venku je dlážděná terasa s nízkou zídkou, později se tam můžeme posadit, jestli bude dost teplo. Co si dáte, alkohol, nebo víno? Víím, že Henry dává přednost červenému."

"Červené, prosím."

Když spatřil etikety tří lahví, které stály na nízkém stolku u krbu - dvě z nich už byly otevřené -, Dalgliesh této volby nelitoval. Překvapovalo ho, že se tak kvalitní víno nabízí dvěma příležitostným návštěvníkům. Zatímco se Julius zabýval přípravou sklenic, Dalgliesh se prošel po pokoji. Pokud měl člověk chuť oceňovat cizí majetek, byly tu záviděníhodné věci. Do oka mu padla nádherná váza ze sunderlandské listrové keramiky, památka na Trafalgar, tři staré staffordshireské figurky na kamenné římsě krbu a pár vzácných obrazů s pohledy na moře, které visely na nejdelší stěně. Nade dveřmi, které vedly k okraji útesu, visela galeonová figura, jemně a zdobně vyřezávaná z dubového dřeva; dva cherubové podpírali před galeony zakončenou štítem a opletenou masívními námořnickými uzly. Julius si jeho zájmu všiml a zavolal:

"To dělal Grinling Gibbons kolem roku 1660, údajně pro zdejšího pašeráka Jacoba Courta. Pokud jsem mohl pátrat, nebyl to vůbec můj předek, smůla. Je to pravděpodobně nejstarší známá figura z kupecké lodi. V Greenwichi si myslí, že mají jednu ještě starší, ale já bych řekl, že ta moje má pár let předstih."

Na opačném konci pokoje stála na podstavci matně lesklá, jakoby světlé kující mramorová soška okřídleného děcka, držícího v baculaté ruce svazek růžových poupat a konvalinek. Mramor měl barvu bílé kávy, až na víčka chlapcových zavřených očí, která byla lehce zbarvena do růžova. Nežilkované ruce držely kytici po dětsku zpřímá a nejistě; hochovy rty se pootevíraly do částečného úsměvu, klidného a záhadného. Dalgliesh natáhl ruku a prstem přešel po tvářičkách; nepřekvapilo by ho, kdyby byly na dotek teplé. Julius k němu přistoupil se dvěma skleničkami.

"Líbí se vám můj mramor? Je to památní kousek, jak jinak, sedmnácté nebo počátek osmnáctého století, a podle Berniniho. Řekl bych, že by se Henrymu líbil víc, kdyby to byl pravý Bernini."

"Víc by se mi nelíbil," ozval se Henry, "řekl jsem, že bych za něj víc zaplatil."

Dalgliesh a Court se vrátili ke krbu a posadili se. Bylo zjevné, že se tu vážně pomýšlí na pijácký večírek. Dalgliesh se po očku stále rozhlížel po pokoji. Neprojevovala se tu žádná bravura, žádná vědomá snaha po originalitě či efektu. A přece se nedalo říct, že by si s tím nikdo nedal práci, každý předmět stál na pravém místě. Julius, říkal si v duchu, ty věci koupil, protože se mu líbily, nepořídil si je, aby plánovitě zhodnocoval kapitál ani aby z posedlé touhy rozšiřoval sbírku. Přesto však Dalgliesh pochyboval, že by ty věci objevil náhodou nebo že by je koupil lacino. I nábytek prozrazoval bohatství. Kožená pohovka a dva kožené ušáky s knoflíky na zadní straně opěradla se mohly zdát příliš okázalé na rozměry a základní jednoduchost místnosti, ale Julius si je zjevně vybral pro své pohodlí. Když se Dalgliesh přišel, že tento pokoj srovnává s útulnou, nedbalou ošuntělostí panující v obýváku otce Baddeleyho a že to srovnání nedopadá v Juliův prospěch, vyčítal si, že v něm na chvíli zvítězil puritán.

Carwardine, sedící na vozíku s očima upřenými přes okraj sklenky do ohně, se náhle zeptal:

"Upozornil vás Baddeley na bizarnější projevy Wilfredovy filantropie, nebo jste sem přijel bez předchozí přípravy?"

Takovou otázku Dalgliesh očekával. Vycítil, že oba muže jeho odpověď zajímá víc než jen zběžně.

"Otec Baddeley mi napsal, že by byl rád, kdybych ho přijel navštívit. Rozhodl jsem se narychlo. Byl jsem nějaký čas v nemocnici a napadlo mě, že bych u něj mohl strávit pár dní rekonvalescence."

Carwardine poznamenal:

"Dovedu si představit příhodnější místo k rekonvalescenci než Hope Cottage, pokud vypadá zevnitř stejně jako zvenčí. Znal jste Baddeleyho dlouho?"

"Od dětství; byl kaplanem u mého otce. Ale naposled, a jenom krátce, jsme se viděli, když jsem byl na univerzitě."

"A když jste tak oba nějakých deset let o sobě spokojeně nevěděli, je jen přirozené, že jste zažil otřes, když jste ho našel takto nepohodlně mrtvého."

Dalgliesh se nenechal vyprovokovat. Nevzrušeně odpověděl:

"Zasáhlo mě to víc, než jsem čekal. Zřídka kdy jsme si psali, jenom lístky k vánocům, ale myslel jsem na něho snad častěji než na lidi, s kterými jsem se vídal téměř denně. Nevím, proč jsem si nikdy nedal tu práci, abych se s ním sešel. Člověk se většinou vymlouvá, že nemá kdy. Ale podle toho, jak si ho pamatuju, mi není jasné, jak sem mohl zapadnout."

"Vůbec sem nezapadal. Wilfred ho přitáhl, zrovna když prodělával jakousi ortodoxnější fázi. Asi proto, aby dodal

Toyton Grange jistou náboženskou úctyhodnost. Poslední měsíc jsem však mezi nimi cítil ochlazení, vy také, Henry? Otec Baddeley si už asi nebyl jistý, jestli chce Wilfred kněze, nebo gurua. Wilfred se totiž chytí jakéhokoli círu filozofie, metafyziky nebo ortodoxní víry, který ho v tu chvíli uchvátí, a ušije si z něj kabátek? la Technicolor. Výsledkem je, jak byste jistě postřehl, kdybyste tu pobýval dostatečně dlouho, že místní étos nemá hlavu ani patu. Neznám nic jiného, co by tak spolehlivě zaručovalo neúspěch. Vezměte si třeba můj londýnský klub. Dbá se tam prostě o to, aby byla zábava, dobré jídlo a víno a aby tam neleželi nudní patroni a pederasti. Zákon je to sice nepsaný, ale všichni víme, na čem jsme. Cíle jsou prosté, srozumitelné, a tudíž i proveditelné. Tady ti chudáci ani nevědí, jestli jsou v nemocnici, v komuně, v hotelu, v klášteře nebo v pořádně trhlém blázinci. Čas od času se dokonce scházejí k meditacím. Mám obavu, že si Wilfred přičichl k zenu."

Carwardine mu vpadl do řeči:

"Má to trochu popletené, ale kdo z nás ne? V zásadě je hodný a myslí to dobře, a přinejmenším vložil do Toyton Grange osobní majetek. V téhle urvané době, kdy každý myslí jen na sebe a je ochoten se proti něčemu - ať soukromě nebo veřejně - ohradit jenom tehdy, když se to nedotkne ničeho, za co by mohl nést sebemenší odpovědnost, a když se po něm nežádá ani ta nejskromnější osobní obět, v takové situaci se mu alespoň tohle musí připsat k dobru."

"Vám je sympatický?" zeptal se Dalglish.

Henry Carwardine odpověděl nečekaně ostře.

"Jelikož mě uchránil od toho, abych skončil zavřený ve špitále pro dlouhodobě nemocné, a poskytl mi soukromý pokoj za cenu, která je mi dostupná, je jen přirozené, že v něm jakési zalíbení nacházím."

Nastalo krátké trapné ticho. Carwardine to vycítil a dodal:

"Nejhorší je v Toyton Grange jídlo, ale i tomu se dá vyhnout, i když se občas cítím jako chamtivý školák, když si tak o samotě hoduju ve svém pokoji. A že musím poslouchat své spolupacienty, jak čtou přiblíblé hektarové pasáže z populární teologie a špatných antologií anglické poezie? To je velmi nízká cena, kterou platím za klid při večeři." Dalglish řekl:

"Získat personál je jistě obtížné. Podle paní Hewsonové se Anstey spoléhá na bývalého vězně a vrchní sestru, která by těžko našla zaměstnání někde jinde."

Julius Court se natáhl pro láhev červeného a dolil do sklenic:

"Drahá Maggie, diskrétní jako vždycky. Philby, ten údržbář, má sice cosi v rejstříku a Domov se s ním zrovna chlubit nemůže, ale někdo musí vyprat podělané prádlo, zaříznout kuřata, pucovat záchody a udělat všechny ty ostatní práce, kterých se Wilfredova citlivá dušička štítí. A pak, Philby je vášnivě oddaný Dot Moxonové, nepochybuju, že jí to pomáhá, aby se cítila spokojená a šťastná. Jestliže Maggie vyžvanila tohle, pak budete asi znát i pravdu o Dot. Možná že si na něco z toho případu vzpomenete - je to ta nechvalně známá ošetřovatelka z geriatrické kliniky v Nettingfieldu. Před čtyřmi lety uhodila pacientku. Šlo jenom o malou facku, ale ta stařenka upadla, praštila se hlavou o noční stůl a málem z toho měla smrt. Když jste četl zprávu o následném vyšetřování, mezi řádky se ukázalo, že to byla sobecká, otravná a prskavá štěkna, která by vytočila i světce. Její rodina by s tím nic nedělala - ani ji nenavštěvovali -, dokud nepřišli na to, že můžou ze spravedlivého rozhořčení vytlouct slušné sousto lichotivé publicity. Na to je spoleh. Pacienti, jakkoli protivní, jsou svatosvatí a je v našem nejvlastnějším zájmu tuto chvályhodnou zásadu vyzvedávat. Incident uvolnil celou lavinu stížností na nemocnici. Rozběhlo se důkladné vyšetřování, které probralo správu nemocnice, lékárny, stravování, ošetřovatelky, všecko. Není divu, že narazili na spoustu nesrovnalostí. Následkem toho byli dva ošetřovatelé propuštěni a Dot odešla sama na vlastní žádost. Šetření vyslovilo politování nad tím, že ztratila sebeovládání, ale zprostil ji jakéhokoli podezření ze záměrné krutosti. Ale byla už poznamenaná, v žádné nemocnici ji nechtěli. Kromě podezření, že není naprosto spolehlivá ve stresových situacích, jí dávali za vinu, že vyvolala vyšetřování, které nikomu nic dobrého nepřineslo a po němž přišli o práci dva muži. Wilfred se ji pokoušel kontaktovat; když si přečetl výsledky šetření, měl za to, že se s ní špatně zacházelo a že je ne zcela právem postižená. Dal si tu práci a za nějaký čas ji opravdu našel a pozval ji sem, řekněme jako vrchní sestru. Dělá tu vlastně - jako ostatní zaměstnanci - všechno, od péče o pacienty až po službu v kuchyni. Nedělal to samosebou jenom z čirého dobrodiní. Najít ošetřovatelky pro specializovaný domov na tak odlehklém místě, jako je toto, není nic lehkého, a to nechávám stranou Wilfredovy neortodoxní metody. Kdyby ztratil Dorothy Moxonovou, dost těžko by hledal náhradu."

Dalglish poznamenal:

"Na ten případ si vzpomínám, ale její podoba mi neutkvěla. Zato ta mladá blondýnka - Jennie Pegramová, myslím - mi připadá povědomá."

Carwardine se shovívavě a trochu s pohrdáním usmál:

"Myslel jsem si, že se na ni budete ptát. Wilfred by měl přijít na způsob, jak by se dala zužitkovat při získávání dotací a darů, jí by se to líbilo. Neznám nikoho lepšího, kdo by tak skvěle uměl nasadit zadumaný, nechápavý a odhodlaný výraz dlouhého utrpení. Ta by pro Toyton dokázala vytřískat celé jmění, kdyby se jí náležitě využilo."

Julius se zasmál:

"Jak jste si dal jistě dohromady, Henry ji moc nemiluje. Jestli se vám zdá povědomá, pak to asi bude tím, že jste ji tak před rokem viděl v televizi. To byl ten měsíc, co se sdělovací prostředky rozhodly drásat Britům svědomí ve věci jejich mladých chronicky nemocných spoluobčanů. Pan režisér tenkrát vyslal svoje poskoky, aby vystrachali nějakou vhodnou obět. Přivedli mu Jennie. Dvanáct let se o ni starali, a to velice dobře, na geriatrickém oddělení, částečně - jak jsem pochopil - proto, že pro ni nedokázali najít vhodnější místo, částečně proto, že se jí docela líbilo dělat hýčkaného miláčka pacientů i návštěv, a částečně i proto, že v nemocnici prováděli skupinovou fyzioterapii a pracovní terapii, kterých naše Jennie využívala. V programu z její situace ovšem vytloukli, co se dalo: 'Nešťastná pětadvacetiletá dívka, uvězněná ve společnosti starých a umírajících; odříznutá od života; beznadějná, ó beznadějná.' Před kamerou kolem ní pečlivě naaranžovali ty nejsenilnější geronty, jaké sehnali, a Jennie trůnila uprostřed a podávala skvělý výkon."

Donebevolající stížnosti na nelidskost ministerstva zdravotnictví, oblastní správy nemocnic, vedení špitálu. Na druhý den, jak se ostatně dalo předvídat, se strhla bouře rozhořčení, které vydrželo, jak si dovedu spočítat, až do další burčující relace. Soucitná britská veřejnost žádala, aby se pro Jennie našlo příhodnější místo. Wilfred jí napsal a nabídl jí uvolněné lůžko tady, Jennie to přijala a před čtrnácti měsíci přijela. Nikdo tak docela neví, co si tu o nás myslí. Dal bych nevímco za to, abych mohl nahlédnout, co se jí to vlastně honí hlavou."

Dalglish se udivilo, že Julius zná pacienty z Toyton Grange takto detailně, ale dál už se neptal. Nenásilně vycouval z hovoru, upíjel víno a napůl ucha poslouchal, jak jeho dva společníci probírají nejrůznější události a témata. Byl to klidný, nenáročný rozhovor mužů, kteří měli společné zájmy a společné známé, kteří se navzájem dostatečně znali a v rozumné míře jim záleželo na tom, aby si vytvořili příjemnou iluzi přátelského vztahu. Dalglish nijak zvlášť netoužil se s nimi o takový pocit dělit. Víno si zasluhovalo, aby mlčel. Uvědomil si, že je to první opravdu dobré víno, kterého se napil od té doby, co onemocněl. Bylo povzbudivé vědět, že jsou ještě radosti života, které si uchovály tu moc, dát člověku útěchu. Trvalo mu nějakou chvíli, než si uvědomil, že se Julius obrací přímo na něho.

"Mrzí mě, že vás požádali, abyste recitoval své verše. Ale ani zdaleka k tomu nemám výhrady. Jenom to ilustruje jednu toytonskou zvláštnost. Každého tu hledí využít. Nemyslí to špatně, ale nemůžou si pomoci. Říkají, že chtějí, aby se s nimi zacházelo jako s normálními lidmi, a pak po druhých žádají věci, které by normálního člověka nenapadly ani ve snu, a nikdo si jim přirozeně nedovolí odmítnout. Aspoň snad nebudete tak příkře posuzovat ty z nás, kdo pro Toyton Grange tak úplně neplaneme."

"Z nás?"

"Myslím skupinku normálních, tedy přinejmenším fyzicky normálních lidí, kteří jsou tu uvázáni."

"Uvázaní?"

"Samozřejmě. Já odsud unikám do Londýna nebo za hranice, takže mě místní čaromoc nemá šanci tak úplně uhranout. Ale vezměte si třeba Millicent, která tu trčí, protože ji Wilfred nechává bydlet v domku a nechce od ní nájem. A přitom ji to táhne nazpátek do Cheltenham Spa ke karetním stolům a dortům se šlehačkou. Proč se tam tedy nevrátí? A Maggie. Maggie by řekla, že si chce jenom trochu užít. Dobrá, to bychom rádi všichni, trochu si užít. Wilfred se v ní snažil vzbudit zájem o pozorování ptáků. Pamatuju si, jak odpověděla: 'Ještě jednou budu muset civět na nějakýho blbýho racka, jak obsírá útes, a vrhnu se s ječením do moře.' Drahá Maggie! Jsem radši, když je střízlivá. A Eric? Ten by se odtud mohl trhnout, kdyby měl odvahu. Starat se o pět pacientů a odborně dohlížet na výrobu vodičky na ruce a prášku do koupele je sotva úctyhodná práce pro registrovaného lékaře s bohatou praxí, byt by měl poněkud nešťastnou zálibu v malých holčičkách. A pak je tu Helena Rainerová. I když si snadno domyslím, že důvody, pro které tu naše tajemná Helena zůstává, budou elementárnější a pochopitelnější. Ale všichni tu padají za obět nudě. Ale teď už nudím já vás. Nechtěl byste si poslechnout nějakou hudbu? Když je tu Henry, většinou si pouštíme desky."

Červené, i bez těch řečí a hudby, by Dalglish plně uspokojilo. Ale viděl, že Henry by si rád nějakou desku poslechl a Julius měl pravděpodobně v úmyslu demonstrovat úžasné kvality své stereoaparatury. Požádali ho o výběr, a zvolil tedy Vivaldiho. Když se rozezněla hudba, vyšel ven do tmy. Julius přišel za ním a oba mlčky stáli u nízké kamenné zidky na okraji útesu. Pod nimi bylo moře, matně světélkující a přízračné pod bleďými hvězdami. Domníval se, že je odliv, ale moře bylo slyšet velice blízko, doráželo na kamenité pobřeží ve velkém akordu zvuků; basový doprovod k vysokému, ladnému kontrapunktu vzdálených houslí. Dalglish měl dojem, že mu na čelo stříkla pěna, ale když si tam sáhl, zjistil, že to byl pouhý trik svěžího větru.

Pisatelé anonymních dopisů jsou určitě dva, ale jen jeden z nich se svému obscénnímu řemeslu oddává plně a se vší váhou. Z rozrušení Grace Willisonové i z Carwardineova lakonicky vyjádřeného znechucení bylo zřejmé, že dostali jiný typ dopisu, než našel on v Hope Cottage. Byla by to příliš velká náhoda, kdyby v tak malé společnosti působili najednou hned dva anonymové. Naskýtala se domněnka, že dopis pro otce Baddeleyho, aniž se ho příliš snažil skrýt, někdo do psacího stolu narafočil až po jeho smrti, aby ho Dalglish objevil. Bylo-li to tak, pak ho tam musel dát někdo, kdo věděl aspoň o jednom z ostatních dopisů, komu se doneslo, že byly psány na papíře s hlavičkou Toyton Grange a na toytonském psacím stroji, ale kdo je ve skutečnosti nikdy neviděl. Dopis pro Grace Willisonovou byl napsán na imperiálu a Grace se svěřila pouze Dot Moxonové. Carwardineův dopis, stejně jako anonym otce Baddeleyho, byl napsán na remingtonce a věděl o něm Julius Court. Závěr byl jednoznačný. Jenže jak si mohl tak inteligentní člověk jako Court myslet, že by takový dětinský trik mohl zmást profesionálního detektiva nebo i nadšeného amatéra? Ale měl skutečně mást? Dalglish přece lístek otci Baddeleymu podepsal jen iniciálami. Kdyby ho našel někdo, kdo měl špatné svědomí, když horečně prohledával psací stůl, nedověděl by se nic jiného, než že k otci Baddeleymu přijede prvního října někdo na návštěvu, pravděpodobně někdo tak neškodný jako kolega kněz nebo nějaký starý farník. Jenže kout pikle a nastražit falešnou stopu by se oplatilo pouze v případě, že se otec Baddeley svěřil, o čem uvažuje. Je téměř jisté, že se dopis octl v psacím stole těsně před jeho příjezdem. Jestliže Anstey mluví pravdu a to ráno po Baddeleyho smrti vskutku papíry ve stole prohlížel, nepřipadalo v úvahu, že by anonym přehlédl nebo ho neodstranil.

Ale i kdyby to vše byla jen spleť a překombinovaná konstrukce dohadů a otec Baddeley anonym skutečně dostal, byl si Dalglish nyní jist, že to nebyl důvod, proč ho starý pán povolal. Otec Baddeley by jistě měl pocit, že je plně v jeho silách pisatele odhalit i se s ním vypořádat. Byl sice nepraktický, ale ne naivní. Na rozdíl od Dalglisha ve své profesi pravděpodobně zřídka kdy přicházel do styku s honosnějšími hříchy, ale to neznamená, že byly mimo jeho chápání anebo - pokud jde o tuto záležitost - mimo jeho schopnost soucítit. Každopádně je sporné, zda právě tyhle hříchy nadělají nejmenší škody. Méně sžíravých, malicherných, zlomyslných provinění v celé jejich smutné, leč omezené škále si jako každý jiný kněz z farnosti jistě užil ažaž. Na ty už měl odpověď připravenou; soucitnou, ale neúprosnou odpověď, kterou, jak si Dalglish vzpomínal, pronášel zatrpkle a s onou mírnou povýšeností člověka, jenž má absolutní jistotu. Ne, jestliže otec Baddeley psal, že potřebuje profesionální radu, neměl na mysli nic menšího než radu, kterou mohl získat pouze od policejního důstojníka a která se týkala záležitosti, s níž se nebyl s to vypořádat sám.

A to určitě nebylo pátrání po škodolibém, ale nijak zvlášť nebezpečném autoru anonymních dopisů, působícím v malé skupince lidí, z nichž jistě každého důvěrně znal.

Představa, že se pokusí odhalit pravdu, vyvolala v Dalglieshovi hlubokou depresi. Je na Toyton Grange jen soukromě. Nemá k tomu oprávnění, možnosti ani vybavení. Probírku knih otce Baddeleyho by mohl protáhnout na týden, možná o trochu déle. Na co by se ale vymluvil potom? Vždyť vlastně nepřišel na nic, co by ho opravňovalo povolat místní policii. Co vlastně představují tahle vágní podezření, tohle tušení čehosi neblahého? Stařec, který umírá na srdeční chorobu, prodělá poslední a očekávaný záchvat, poklidně sedí ve svém křesle u krbu a v poslední chvíli, než ho opustí vědomí, možná hmátne po důvěrně známé látce štóly a naposledy si ji nasadí, proč, to pravděpodobně zcela nechápe ani on sám, snad pro útěchu, snad proto, že v tom symbolu spatřuje jistotu nebo prosté potvrzení svého kněžství či víry. Člověk by přišel na tucet vysvětlení, všechny by byly prosté a přijatelnější než návštěva vraždícího kajicníka. A že chybí deník? Kdo by mohl dokázat, že ho otec Baddeley nezničil sám, ještě než odešel do nemocnice? A vylomený zámek psacího stolu? Nechybělo nic jiného než deník, a pokud věděl, nebylo ukradeno nic cenného. Jak by při nedostatku jiných důkazů mohl zdůvodnit vyšetřování ztraceného klíče a vylomeného zámku? Jenže otec Baddeley pro něho poslal. Něco ho trápilo. Bude-li Dalgliesh s to bez větších komplikací, obtíží nebo trapných situací během týdne či deseti dnů vypátrat, co to bylo, pak to udělá. Alespoň tím je starému pánovi povinován. Ale tím to skončí. Zítřka vykoná nezbytnou návštěvu na policii a u advokáta otce Baddeleyho. Kdyby něco vyplavalo na povrch, může se tím dál zabývat policie. On s policejní prací, ať amatérskou nebo profesionální, skončil, a smrt jednoho kněze nestačí na to, aby rozhodnutí změnil.

(V)

Když se krátce po půlnoci vrátili na Toyton Grange, Henry Carwardine poznamenal:

"Obávám se, že počítali s tím, že mě uložíte do postele. Ke Courtovi mě většinou vozí Dennis Lerner a o půlnoci si mě tam zase vyzvedne, ale když jste tu vy... Jak říkal Julius, my na Toyton Grange dokážeme všechny využít. Rád bych se osprchoval. Dennis nemá zítřka ráno službu a z Philbyho se mi zvedá žaludek. Mám pokoj v prvním poschodí. Pojedeme výtahem."

Henry věděl, že to zní nevděčně, ale domníval se, že to tak pro jeho nemluvného společníka bude přijatelnější než pokorná skromnost a sebelítost. Všiml si, že Dalgliesh vypadá, jako by sám potřeboval pomoc. Snad je ten člověk daleko vážněji nemocný, než si uvědomovali. Dalgliesh nevzrušeně řekl:

"Ještě jednu takovou sedmičku, a mám dojem, že budeme potřebovat pomoc oba. Ale udělám, co je v mých silách. Mou neobratnost připište na vrub nedostatku zkušeností a tomu červenému."

Ale vedl si překvapivě taktně a zručně, svlékl Henrymu šaty, pomohl mu na záchod a nakonec ho zavezl do sprchy. Chvilí si prohlížel zvedák a ostatní zařízení a pak je inteligentně použil. Když nevěděl, co je třeba, zeptal se. Kromě výměny těchto nezbytných pokynů, nikdo z nich nemluvil. Henry si říkal, že ho zřídka někdo ukládal do postele s tak vynalézavou laskavostí. Ale když v zrcadle na chvíli zahlédl ztrhanou a ustaranou tvář svého společníka, jeho zahloubané oči, zapadlé únavou, náhle si přál, aby ho nebyl požádal o pomoc, aby se raději svalil do postele neosprchovaný a nesvlečený a nemusely se ho dotýkat tyhle pokořující výkonné ruce. Cítil, že pod ukázněným klidem se jim každý dotyk s jeho nahým tělem stával nepříjemnou povinností. A pro Henryho samého, překvapivě nelogicky, byly doteky Dalglieshových chladných rukou jako dotoky strachu. Chtělo se mu zakřičet:

"Co tady děláte? Jděte pryč, nestarejte se, nechte nás na pokoji." Nutkání to bylo tak silné, až skoro uvěřil, že ta slova vyslovil nahlas. A když ho jeho dočasný ošetřovatel konečně uložil do postele a beze slova ihned odešel, věděl, že to bylo proto, že by nesnesl ani to nejformálnější a nejméně vděčné poděkování.

#### 4 / HROZIVÉ POBŘEŽÍ

(I)

Když se ještě před sedmou lenivě probouzel, pronikaly k němu nepříjemně povědomé zvuky; vtíravý hukot tekoucí vody, kovové nárazy o potrubí, skřípot kol invalidních vozíků, rychlé kroky, povzbudivé, vyzývavé hlasy. Řekl si, že koupelny teď budou potřebovat pacienti, zavřel odhodlaně oči před nevlídným, neosobním pokojem a přinutil se znovu usnout. Když se po hodině probral z osvěžující dřímoty, zavládlo už v přístavbě ticho. Na noční stolek mu kdosi - matně si vybavil jakousi postavu v hnědé kutně - postavil hrnek čaje. Čaj byl už studený, na šedivé hladině se sráželo mléko. Natáhl si župan a vydal se pátrat po koupelně.

K snídani se na Toyton Grange, jak ostatně očekával, prostíralo ve společné jídelně. Bylo půl deváté a zdálo se, že přichází buď příliš brzy, nebo později než většina pacientů. U stolu seděla jen Ursula Hollisová. Plaše mu popřála dobré jitro a pak se opět zahleděla do vypůjčené knížky, kterou měla riskantně opřenou o dózu s medem. Dalgliesh si povšiml, že snídaně je prostá, ale dostačující. Na stole stála miska s jablečnými povidly, domácí müsli, složené hlavně z ovesných vloček, otrub a strouhaných jablek, tmavý chléb s margarínem a v úhledné řádce kalíšků vejce popsaná jmény. Dvě, která zbývala, už byla vychladlá. Dalo se předpokládat, že je všechny uvařili brzy zrána, a kdo chtěl vejce teplá, musel se obtěžovat přijít včas. Dalgliesh naklepl vejce, na němž bylo tužkou napsáno jeho jméno. Nahore bylo rosolovité, zato dole pořádně natvrdo; bylo mu jasné, že dosáhnout takového efektu vyžadovalo nějaké zvlášť perverzní kuchařské praktiky.

Po snídani se vydal hledat Ansteyho, aby mu poděkoval za nocleh a pohostinnost a zeptal se ho, zda něco



nepotřebuje ve Warehamu. Rozhodl se, že by dopoledne měl obětovat na nákupy, aby se mohl pohodlně zařídít v Michaelově domku. Po krátké obhlídce zdánlivě liduprázdného domu narazil na Ansteyho a Dorothy Moxonovou v kanceláři. Seděli u stolu nad rozevřenou účetní knihou. Když zaklepal a vešel, oba zároveň vzhledli s výrazem, jenž poněkud připomínal provinilý pohled odhalených konspirátorů. Zdálo se, že teprve po několika vteřinách si uvědomili, kdo vlastně je. Když si Anstey konečně nasadil úsměv, byl obligátně sladký, oči měl však ustarané a dotazy na hostovo pohodlí zněly jen zběžně zdvořile. Dalglish cítil, že by Anstey nijak neželal jeho odchodu. Možná se vžíval do role pohostinného středověkého opata, jenž má vždy po ruce pivo a chléb, jenže v hloubi srdce prahl po takovém způsobu pohostinnosti, jenž by mu dovolil páchat dobrodiní bez oné nepříjemné komplikace, kterou představoval host. Řekl, že ve Warehamu nic nepotřebuje, a pak se Dalglish zeptal, jak dlouho chce v domku zůstat. Není ovšem třeba spěchat. Host si nemusí dělat starosti, že by byl na obtíž. Jakmile Dalglish odvětil, že zůstane jen tak dlouho, dokud neprobere a nezabálí Baddeleyho knihy, jen stěží nedal najevo, jak se mu ulevilo. Nabídl se, že pošle do Hope Cottage po Philbym nějaké bedny. Dorothy Moxonová mlčela. Upřeně na Dalglisha zírala, jako by si předsevzala, že v jeho přítomnosti nedá najevo ničím víc než záblesky v zakaboněných očích, jak ji rozčiluje a že by už nejraději zase seděla nad účty.

Bylo příjemné být zpátky v Hope Cottage, cítit ten známý, slabě církevní pach a těšit se na dlouhou průzkumnou procházku podél pobřeží, než se nakonec vydá do Warehamu. Ale sotva si stačil vybalit kufr a přezout se do pořádných turistických bot, uslyšel, že venku zastavil mikrobus, a spatřil Philbyho, jak z něj vykládá první ze slíbených beden. Nahodil si ji na rameno, přešel po krátkém chodníku, nohou rozrazil dveře, zaplavil pokoj mocným pachem starého potu a shodil bednu Dalglishovi k nohám. Vyštěkl:

"Vzadu jich mám ještě pár."

Byla to zjevně výzva, aby mu pomohl skládat, a Dalglish se podle toho zařídil. Nyní viděl údržbáře poprvé v plném světle, a pohled to věru nebyl příjemný. Vlastně jen zřídka narazil na člověka, jehož tělesný vzhled by ho takto odpuzoval. Philby měl jen o něco víc než sto padesát centimetrů, byl podsaditý, s kulatými tlustými rukama a nohama, které byly bílé a beztvaré jako kmeny stromů zbavené kůry. Hlavu měl kulatou a kůže, přestože pracoval na čerstvém vzduchu, byla růžovoučká a blýskavě hladká, jakoby nafouklá. Oči by stály za zmínku, kdyby se nacházely v trochu přitažlivějším obličejí. Byly mírně šikmé, s velikými modročernými panenkami. Řídké tmavé vlasy si přes vyklenutou lebku česal rovně dozadu, kde se mu řadily do rozčuchané a umaštěné ofiny. Na nohou měl sandály, ty pravé na tkaničku, a byl navlečený do špinavých bílých šortek, tak krátkých, až byly skoro neslušné, a do šedivé upoceně vesty. Přes to měl přehozenou hnědou mnišskou kutnu, která se mu rozevírala a držela jen za provázek okolo pasu. Bez tohoto nepatřičného hávu by vypadal jen špinavě a sprostě. V kutně rozhodně působil podezřele.

Když vyložili bedny, nijak se neměl k odchodu. Dalglish si domyslel, že čeká na spropitné. Zdvořile nabídnuté mince navykle strčil do kapsy kutny, ale s poděkováním se už neobtěžoval. Dalglish se zájmem zjišťoval, že přes veškeré nákladné experimenty s domácí produkcí vajec nezůstaly v tomhle nezemském ostrůvku bratrské lásky ekonomické zákony tak docela bez vlivu. Na rozloučenou Philby složené bedny nakopl, jako by si chtěl zasloužit bakšíš tím, že zkusí, jestli jsou v pořádku. Když jim to k jeho lítosti nijak neublížilo, vrhl na ně znechucený pohled a odjel. Dalglish uvažoval, kde asi Anstey tohoto skvělého zaměstnance sehnal. V jeho očích vypadal ten člověk jako profesionální násilník prvního řádu, uznával, že může mít předpojatý pohled, ale tahle kreatura přece musela být moc i na takového Wilfreda Ansteyho.

Druhý pokus o odchod mu překazila další návštěva, tentokrát Helena Rainerová, která tu krátkou vzdálenost od Toyton Grange překonala na kole, jehož nosič byl vysoko naložen Dalglishovým ložním prádlem. Vysvětlila mu, že Wilfred má obavu, že prostěradla v Hope Cottage možná nebudou pořádně vyvětraná. Dalglish se podívil, že nevyužila příležitosti a nesvezla se s Philbym mikrobusem. Ale dalo se pochopit, že jí jeho blízkost mohla být odporná. Vešla klidně, ale energicky do domu, a aniž Dalglishovi přímo naznačila, že ji vlastně obtěžuje, nebylo pochyb, že svou návštěvu nepovažuje za zdvořilostní, že nepřišla jen tak na kus řeči a že ji čeká ještě spousta jiné, důležitější práce. Postel ustlali společně. Sestra Rainerová natáhla prostěradlo a v rozích ho úhledně svazovala do uzlu s takovou zběhlostí a tak svižně, že se Dalglish, stále o chvíli pozadu, styděl, jak je pomalý a nevykonný. Zprvu pracovali mlčky. Pochyboval, že tohle je pravý okamžik, aby se jí zeptal, jakkoli taktně, jak došlo k onomu nedorozumění, že se nepřišla na otce Baddeleyho poslední den jeho života podívat. Pobyt v nemocnici ho, jak se zdálo, zbavil jistoty. S přemáháním řekl:

"Možná jsem přecitlivělý, ale byl bych radši, kdyby někdo u otce Baddeleyho byl, když umíral, nebo se alespoň později večer zašel podívat, jestli s ním je všechno v pořádku."

Právem by se nad touhle naznačenou výtku mohla pozastavit s tím, že jí zcela nenáležitě vyslovil člověk, který se o starého pána nezajímal skoro třicet let. Ale ona beze zloby, téměř nedočkavě řekla:

"Ano, byla to chyba. Z lékařského hlediska by to na věci nic nezměnilo, ale k tomu nedorozumění dojít nemělo, někdo z nás se na něj měl přijít podívat. Budete chtít i tuhle příkrývku? Když ne, vezmu ji zpátky na Toyton Grange, je naše."

"Dvě mi stačí. Co se přesně přihodilo?"

"Otci Baddeleymu? Zemřel na akutní myokartitidu."

"Myslím, jak došlo k tomu nedorozumění."

"Hned jak se vrátil z nemocnice, přinesla jsem mu k obědu studené kuře a uložila jsem ho k odpolednímu odpočinku. Už ho potřeboval. Odpoledne mu Dot přinesla svačinu a pomohla mu s mytím. Oblékla mu pyžamo a on trval na tom, že si na něj vezme ještě sutanu. Krátce po půl sedmé jsem mu tady v kuchyni udělala míchaná vejce. Vymínil si, že ho pak už celý večer nebude nikdo vyrušovat, až na Grace Willisonovou samozřejmě, já jsem mu ale řekla, že k němu tak kolem desáté někdo zajde, a zdálo se, že mu to naprosto vyhovuje. Slíbil, že kdyby měl nějaké potíže, zařuká na stěnu pohrabáčem. Šla jsem vedle a požádala Millicent, aby poslouchala, kdyby klepal, a ona slíbila, že se na něj před spaním

zajde podívat. Aspoň jsem to tak pochopila. Ona si to ale vyložila tak, že přijdu já nebo Eric. Jak jsem řekla, nemělo se to stát. Je to moje vina. Eric za nic nemůže. Jako jeho ošetřovatelka jsem se měla ujistit, jestli ho někdo před spaním odborně prohlédl."

Dalgliesh se otázal:

"To naléhání, že chce být sám; neměla jste dojem, že čeká nějakou návštěvu?"

"Koho jiného by mohl čekat než chudáka Grace? Myslím, že za tu dobu, co byl v nemocnici, měl lidí dost a chtěl prostě být sám."

"A vy jste tu noc byli všichni tady na Toyton Grange?"

"Všichni až na Julia, který se nestihl vrátit z Londýna. Kde jinde bychom mohli být?"

"Kdo mu vybaloval kufr?"

"Já. Do nemocnice ho přijímali jako akutní případ, a tak s sebou měl jenom pár věcí, jenom ty, co jsme našli u postele a zabalili."

"Bibli, modlitební knížku a deník?"

Krátce se na něho zadívala, z jejího obličeje se nedalo nic vyčíst, a pak se znovu sehnula, aby zastrčila prostěradlo.

"Ano."

"Co jste s těmi věcmi udělala?"

"Nechala jsem je na stolku u křesla. Možná je potom dal jinam."

Takže deník měl otec Baddeley s sebou v nemocnici. To znamená, že si vedl záznamy až do poslední chvíle. A jestliže Anstey nelhal, když říkal, že ho na druhý den ráno nenašel, pak byl odstraněn někdy během oněch dvanácti hodin. Přemýšlel, jak formulovat další otázku, aby v Rainerové nevzbudil podezření. V nezměněném tónu prohodil:

"Snad jste ho za jeho života zanedbávali, ale po smrti jste se o něho postarali velice důsledně. Nejprve kremace, pak pohřeb. Nebylo to až přehnaně svědomité?"

K jeho údivu vybuchla, jako by po ní žádal, aby s ním sdílela spravedlivé rozhořčení:

"Jistěže bylo! Bylo to směšné! Ale za to může Millicent. Napovídala Wilfredovi, že se jí Michael často svěřoval, že chce být spálen. Neumím si představit kdy a proč. I když byli sousedé, nedá se říct, že by si viděli až do kuchyně. Ale ona to tvrdila. Wilfred byl stejně silně přesvědčen, že si Michael přál řádný křesťanský pohřeb, a tak ubožák dostal obojí. Znamenalo to potíže i výdaje navíc a úmrtní list musel podepsat kromě Erika i doktor McKieth z Warehamu. Celé to divadýlko jenom proto, že měl Wilfred špatné svědomí."

"Měl špatné svědomí? Proč?"

"Ale pro nic. Měla jsem prostě dojem, že cítí, že Michaela v tom a onom zanedbával; obvyklé sebelítostné výčitky pozůstalých. Bude vám tenhle polštář stačit? Zdá se mi sežmoulaný a vy vypadáte, že byste se v noci potřeboval pořádně prospat. Nezapomeňte přijít na Grange, když budete cokoli potřebovat. Mléko nám dovážejí k hlavní bráně. Objednala jsem vám půl litru na den. Kdyby to pro vás bylo moc, my to vždycky užijeme. No, máte všechno, co potřebujete?"

S pocitem, že byl podroben tvrdé disciplíně, Dalgliesh pokorně odpověděl, že mu nic nechybí. Řízné chování sestry Rainerové, její sebedůvěra a soustředění na práci, kterou právě vykonávala, i povzbudivý úsměv, s nímž se rozloučila, ho vykazovaly do postavení pacienta. Když vyvedla kolo po chodníku před domkem a nasedla na něj, měl pocit, jako by ho právě navštívila sestra z obvodu. Ale také k ní pociťoval vzrůstající úctu. Nezdálo se, že by mu jeho otázky nějak zazlivala, a jistě hovořila pozoruhodně otevřeně. Uvažoval proč asi.

## ( II )

Bylo teplé mlhavé ráno pod nízkou oblohou. Jakmile vyšel z údolí a začal se plahočit po stezce nahoru na útes, dalo se váhavě do deště. Padaly řídké těžké kapky. Moře bylo mléčně modré, líné a zkalené, přelévající se vlny odobával dešť a na hladině se vznášely proměnlivé obrazce pěny. Ve vzduchu to vonělo podzimem, jako by kdosi hodně daleko pátil listí a oheň se dosud neprozradil ani obláčkem dýmu. Úzká cestička stoupala vzhůru podél okraje útesu, byla hned natolik blízko, že to v něm vyvolávalo závatnou iluzi nebezpečí, hned se zase stáčela od moře mezi chomáče hnědého kapradí polámaného větrem a nízké propletence ostružin, jejichž rudé a černé bobule byly v porovnání s plody vnitrozemských živých plotů scvrklé a ubohé. Ostroh byl rozbrázděn nízkými rozvalenými zídками z kamene a poset vápencovými skalisky. Některé z nich, zpola zabořené do země, vyčnívaly nad povrch šikmo jako zbytky jakéhosi neuspořádaného hřbitova.

Dalgliesh šel opatrně. Po nemoci byl na takové procházce poprvé. A ani předtím mu zaměstnání nedovolovalo dopřávat si těchto radostí příliš často. Nyní se pohyboval s nejistotou prvních zkusmých kroků rekonvalescenta, svaly a smysly se rozpomínaly na dávné slasti, ne sice příliš nadšeně, leč s ochotou znovu přijímat důvěrně známé vjemy. Krátké kovové trylky sýkorek, které rejdlily a poskakovaly v ostružině, osamělý černohlavý racek na skalním výběžku, nehybný jako figura na lodní přídi, žluté pampelišky jako zářivé špendlíkové hlavičky na vybledlé podzimní trávě. Po necelých deseti minutách chůze začala stezka vedoucí po okraji útesu mírně klesat, přetínala ji tu úzká cestička směřující od okraje útesu do vnitrozemí. Asi šest metrů od moře se rozšiřovala do mírně se zvedající plošiny, pokryté ostře zelenou trávou a mechem. Dalgliesh se náhle zarazil jakoby zasažen vzpomínkou. Tohle muselo být místo, kde sedával Victor Holroyd a odkud se vrhl dolů do hlubiny pro smrt. Na chvíli si přál, aby se mu to místo nepřipletlo do cesty. Myšlenka na násilnou smrt mu nepříjemně narušovala dobrou náladu. Ale dokázal pochopit, čím ten kout tolik přitahoval. Cesta vedla v ústraní a byla chráněna před větrem, vzbuzovalo to pocit klidu a soukromí, nestálého a vratkého klidu pro člověka upoutaného na invalidní vozík, jehož rovnováhu mezi životem a smrtí udržovala jen síla brzd. Ale právě toto snad zvyšovalo přitažlivost onoho místa. Možná jen tady, na tomto kousku zeleného mechu

vysoko nad mořem, mohl zklamaný a zchromený Holroyd prožívat iluzi, že je svobodný a že je pánem svého osudu. Ono poslední gesto úniku a osvobození tu možná zamýšlel uskutečnit od samého počátku, proto se možná celé měsíce nechával vozit na totéž místo a vyčkával, až ho časem nikdo na Toyton Grange nebude podezřívat z jeho pravých úmyslů. Dalgliesh instinktivně prozkoumal terén. Od Holroydovy smrti sice uběhly už tři týdny, ale on se domníval, že bude moci najít mělké důlky, které v měkkém trávníku vytlačila kola stojícího vozíku, a méně zřetelné stopy v nízké trávě tam, kde ji podupaly boty policistů.

Stoupl si na okraj útesu a podíval se dolů. Strhující a děsivý pohled ho přinutil zadržet dech. Skály tu byly jiné, vápence ustoupily téměř kolmé stěně černavého jílu, prokládaného vápenatými kameny. V hloubce téměř padesáti metrů útes prudce klesal k širokému rozeklanému pásu balvanů, plochých skalisek a beztvarych černomodrých kamenů, které byly rozházené v pásu přílivu, jako by jimi divoce mrštila nějaká obří ruka. Byl odliv a matná čára pěny se líně povalovala mezi vzdálenějšími skalisky. Shlédl dolů na onu chaotickou a úctyhodnou pustinu moře a skal a pokoušel si představit, co takový pád musel udělat s Holroydem. Z mraků se vynořilo slunce. Pruh slunečního světla se posouval po ostrohu, teple jako dlaň mu spočinul za krkem, sklouzl po kapradí a mramoroval rozeklaná skaliska na okraji útesu. Pásmo přílivu zůstávalo ve stínu, ponuré a nepřátelské. Dalgliesh na chvíli uvěřil, že se dívá do propasti ponuré a děsivé pobřeží, na které slunce nikdy nezasvítí.

K černé věži, kterou zaznačil do mapy otec Baddeley, se Dalgliesh nevypravil proto, že by byl zvědavý, jak vypadá, spíš jen potřeboval nějaký cíl cesty. Dosud hloubal nad smrtí Victora Holroyda, když se věž téměř nečekaně vynořila před ním. Byla to opuštěná a odrazující kratochvilná stavbička, do tří čtvrtin své výšky oblá, ale zakončená osmihrannou kupolí podobnou pepřence, v níž kdosi prorazil do všech světových stran osm zasklených šterbinových oken, takže věž trochu připomínala maják. Stavba ho fascinovala. Obešel ji a ohmatával její černé stěny. Zjistil, že je postavená z vápencových kvádrů překrytých obkladem z černé břidlice, vypadala, jako by byla rozmarně ozdobená vypouklými pláty leštěného lignitu. Místy se břidlice odlupovala a dávala věži strakaté vzezření, perleťové černé šupiny se hromadily u paty zdi a blýskaly se v trávě. Na severní straně, chráněná před mořem, živořila houština rozličných rostlin, jako by se kdysi někdo pokoušel pěstovat tu malou zahrádku. Dnes už z ní nezbyvalo nic než neuspořádaný shluk hvězdnic, skupinky vysemeněných hledíků, měsíčků a řeřich a jedna vybledlá růže s dvěma vyzábělými poupaty a stonkem dvakrát ohnutým přes kámen, jako by se chystal podlehnout prvnímú mrazíku. Na jižní straně byly dubové, železem pobité dveře, chráněné zdobnou kamennou stříškou. Dalgliesh uchopil těžkou kliku a s námahou jí otáčel. Dveře však byly zamčené. Když pohlédl nahoru, uviděl, že ve stěně stříšky je zasazená hrubá kamenná deska s vytesaným nápisem:

V TÉTO VĚŽI ZEMŘEL WILFRED MANCROFT ANSTEY

27. ŘÍJNA 1887 VE VĚKU 69 LET

CONCEPTIO CULPA NASCI PENA

LABOR VITA NECESSI MORI

ADAM OD SV. VIKTORA AD 1129

Pro viktoriánského džentlmena poněkud zvláštní epitaf a také bizarní místo úmrtí. Nějakou míru výstřednosti po něm pravděpodobně zdědil i nynější vlastník Toyton Grange. CONCEPTIO CULPA: teologii prvotního hříchu odvrhl moderní člověk spolu s ostatními nepohodlnými dogmaty; v roce 1887 už musela být na ústupu. NASCI PENA: anestézie se milosrdně přičinila o to, aby toto dogmatické tvrzení narušila. LABOR VITA: ne, pokud si technický člověk dvacátého století mohl pomoci. NECESSI MORI: tenhle zádrhel dosud trval. Smrt. Můžeš ji ignorovat, děsit se jí, dokonce ji vítat, ale nikdy ji nemůžeš překonat. Zůstala stejně vtíravá, leč daleko trvanlivější než tyhle pamětní kameny. Smrt: stále táž, včera, dnes a provždy. Zvolil si Wilfred Mancroft Anstey sám toto memento mori a našel v něm útěchu?

Šel dál podél okraje útesu, který se stácel kolem malého kamenitého zálivu. Asi dvacet metrů před ním začínala hrubá stezka dolů k pláži, byla příkrá a za vlhkého počasí dost zrádná, bylo patrné, že zčásti byla výsledkem příhodného uspořádání skalního povrchu, zčásti produktem lidské práce. Přímou pod ním však útes padal do hloubky téměř kolmou vápencovou stěnou. Překvapilo ho, že i takhle zrána uviděl ve stěně dva horolezce. V prostovlasém muži, který byl poněkud výš, okamžitě poznal Julia Courta. Když se pak podíval vzhůru i druhý horolezec a Dalgliesh zahlédl pod červenou přilbou jeho obličej, viděl, že je to Dennis Lerner.

Lezli pomalu, ale obratně. Tak obratně, že necítil prázdné nutkání poodstoupit, aby je nečekaný pohled na přihlížejícího diváka náhodou nevytrhl ze soustředění. Bylo vidět, že skálu nelezou poprvé; trasu i techniku výstupu znali. Byli už na posledním srázu. Když sledoval Courtovy plynulé, neuspěchané pohyby a jeho roztažené ruce a nohy přisáté ke skalní stěně, náhle v mysli znovu prožíval výstupy svého dětství a v duchu krok za krokem šplhal po skále s nimi. Traverzem asi pět metrů doprava, jistit se skobou, nesnadný krok nahoru, pak dál na drobný věžičkovitý výstupek, dosáhnout na další římsu, vyšplhat přes rýhu s pomocí dvou skob a smyčky k té vodorovné puklině, podél ní postupovat k dalšímu výstupku v rohu a nakonec se na dvou skobách vytáhnout přes okraj.

O deset minut později už Dalgliesh zvolna kráčel k místu, kde se Julius vytahoval přes hranu útesu. Vyhoupl se nahoru vedle Dalglieshe a ztěžka oddychoval. Zatloukl hřeb do škvíry ve skále vedle jednoho z větších balvanů, protáhl skobou smyčku a začal přitahovat lano, které si obtočil kolem pasu. Ze skalní stěny se ozvalo povzbudivé zavolání. Julius se zapřel o balvan, s lanem okolo pasu zavolal "Lez, až budeš hotov" a kousek po kousku opatrně rukama lano posouval. Ani ne za čtvrt hodiny vedle něj stál i Dennis Lerner a začal lano svinovat. Dennis rychle pomrkal, sundal si brýle s kovovými obroučkami, setřel si z obličeje snad vodní tříšť nebo dešťové kapky a třesoucími se prsty si brýle znovu upevnil za uši. Julius se podíval na hodinky:

"Hodina a dvanáct minut, zatím náš nejlepší čas."

Otočil se k Dalglishovi.

"V téhle partii pobřeží moc terénů k lezení není, kvůli té břídlíci, a tak se snažíme zlepšovat si čas. Taky lezete? Mohl bych vám půjčit nádobíčko."

"Po škole jsem toho moc nenalezl, a mohu-li soudit podle toho, co jsem viděl, ani nemám vaši třídu."

Nezatěžoval se s vysvětlováním, že je ještě natolik v rekonvalescenci, že by sotva mohl lézt bezpečně. Byly doby, kdy by jistě považoval za nutné svou váhavost vysvětlovat, ale už pár let ho nezajímalo, co si lidi myslí o jeho fyzické zdatnosti a odvaze. Julius řekl:

"Chodil se mnou lézt Wilfred, ale nejsou to ani tři měsíce, co jsme přišli na to, že mu kdosi úmyslně nařizl lano. Chystali jsme se náhodou právě na tenhle výstup. Nechtěl vůbec zjišťovat, kdo to udělal. Na Toyton Grange na něho měl, myslím, někdo zlost a takhle to dal najevo. Wilfred s takovou smůlou čas od času musí počítat. Je to riziko povolání, když už si hraje na pánaboha. Skutečně nebezpečí mu ale nikdy nehrozilo. Vždycky trvám na tom, abychom, než se do toho pustíme, zkontrolovali vybavení. Ale znervóznělo ho to, možná se mu to taky hodilo do krámu a čekal na nějakou výmluvu, aby mohl s lezením přestat. Nikdy mu to moc nešlo. Teď jsem odkázaný na Dennise, pokud má volno. Jako třeba dnes."

Lerner se otočil a usmál se přímo na Dalglisha. Úsměv mu vyhladil z obličeje námahu a napětí. Vypadal pojednou chlapecky, svěřil se:

"Většinou jsem vyděšený jako Wilfred, ale učím se. Je to fantastické; začínám tomu přicházet na chuť. Půl míle nazpátek je lehká stěna, Ptačí římsa. Julius mě tam zaučoval. Je to opravdu docela snadný výstup. Mohli bychom na to jít spolu, kdybyste to chtěl zkusit."

Dychtivost, s jakou sděloval svou radost a chtěl se o ni rozdělit, byla roztomilá.

Dalglish namítl:

"Nemyslím, že budu v Toytonu tak dlouho, aby to stálo za to."

Zachytil jejich letný pohled, téměř nepostřehnutelně se setkali očima. Co v tom pohledu bylo? Úleva? Varování?

Uspokojení?

Muži stáli mlčky, dokud Dennis nesmotal lano. Pak Julius kývl k černé věži.

"Šeredná, co? Postavil ji Wilfredův pradědeček brzo potom, co přestavěl zámček. Nahradil - myslím zámček - malý alžbětinský panský dům, který na pozemku původně stál a v roce 1843 vyhořel. Škoda. Určitě byl příjemnější než ten dnešní dům. Pradědeček neměl smysl pro formu. Ani zámček, ani tenhle letohrádek se jaksi nepovedly, co myslíte?"

Dalglish se zeptal:

"Co to, že tu zemřel? Snad ne z toho projektu?"

"Dalo by se to tak říct. Patřil k těm nerudným a tvrdohlavým excentrikům, jaké viktoriánská doba - jak to tak vypadá - plodila. Stvořil si vlastní náboženství, založené, jak jsem pochopil, na knize Zjevení. Časně na podzim 1887 se ve věži zazdíil a vyhladověl se k smrti. Podle trochu zmateného testamentu, který po sobě zanechal, čekal na druhý příchod. Doufám, že se dočkal."

"A to mu to nikdo nepřekazil?"

"Nevěděli, že tam je. Starý pán byl sice blázen, ale hlupák nebyl. Všechno si připravil potají - kameny, maltu a všechno ostatní - a pak předstíral, že odjíždí na zimu do Neapole. Našli ho až po třech měsících. Dlouho předtím si seděl prsty na kost, jak se snažil prodrápat se ven. Jenže tu zedničinu provedl moc festovně, chudák."

"To je strašné!"

"Jistě. Než Wilfred ostroh uzavřel, místní lidé se tomuhle místu vždycky koukali vyhnout, a abych řekl pravdu, já to dělám taky. Otec Baddeley sem někdy chodil. Podle Grace Willisonové se pomodlil za pradědečkovu duši, vykropil to tu svěcenou vodou a věž tak očistil, alespoň jak to bylo v jeho moci. Wilfred sem prý chodí meditovat, aspoň tomu tak říká. Osobně si myslím, že chce prostě zmizet ze zámčku. Pochmurná rodinná historie mu, zdá se, nedělá starosti. Vlastně se ho osobně ani netýká. Jeho adoptovali. Ale o tom vám asi už všechno řekla Millicent Hammitová."

"Ještě ne. Skoro jsem s ní nemluvil."

"Jistě vám to poví."

Nečekaně se ozval Dennis Lerner:

"Mně se černá věž líbí, zvláště v létě, kdy je na ostrohu zlatavo a klid a od černé břídlíci se odráží slunko. Je to vlastně symbol, ne? Vypadá magicky, neskutečně, vrtoch postavený pro nějaké dítě jako překvapení. A pod tím se skrývá hrůza, bolest, šílenství a smrt. Jednou jsem to řekl otci Baddeleymu."

"A co ti odpověděl?" zeptal se Julius.

"Řekl: 'Ach ne, můj synu. Pod tím se skrývá láska k Bohu.'"

"Na to, abych si připomínal, že mám pod kůží lebkou, nepotřebuju žádný falický symbol, co si postavil nějaký viktoriánský excentrik. Jako každý rozumný člověk proti tomu mám svou vlastní obranu."

Dalglish se zeptal:

"Jaká je ta vaše obrana?"

Tichý dotaz zněl i jeho vlastním uším jako strohý povel. Julius se usmál:

"Peníze a útěcha, co se za ně dá koupit. Volný čas, přátelé, krása, cestování. A pro případ, že to všechno zklame - a jak mi připomínal váš přítel otec Baddeley, zklame to určitě - a nastoupí Dennisovy čtyři koně z apokalypsy, mám ještě v záloze tři kulky v revolveru."

Znovu se zadíval na věž.

"Mezitím se obejdu bez nápovědí. Mám způli irskou krev, a tak jsem pověřivý. Pojďme dolů na pláž."

Opatrně slézali strmou stezkou dolů. U paty skály ležel pečlivě složený mnišský hábit Dennise Lerner, zatížený



kamenem. Přehodil si ho přes sebe, přezul se z horolezeckých bot do sandálů, které vyndal z kapsy kutny, a takto proměněn a s helmou zastrčenou pod paží se připojil ke svým společníkům, kteří se vlekli po šterku.

Všichni tři kráčeli unaveně a nikdo z nich nepromluvil, dokud se ráz útesu nezměnil a nešli ve stínu černé břidlice. Zblízka bylo pobřeží ještě pozoruhodnější. Široká zářící hradba jílů prokládaných kamením, rozrušená a rozpukaná jako po zemětřesení, ponuré, nesmlouvavé pobřeží. Tůně byly modročerné jámy ověšené slizkými řasami, opravdu neplodí žádné severní moře tak exotickou zeleň? Dokonce i všudypřítomné smetí - kusy dehtovaného dřeva, krabice, v nichž jako hnědý šlem bublala pěna, láhve, cary dehtových lan, křehké vybělené kosti mořského ptáka - vypadalo jako chmurné pozůstatky jakési katastrofy, smutná špina mrtvého světa.

Jako by se domluvili, srazili se blíž k sobě a obezřetně se prodírali přes kluzká skaliska blíž k moři, dokud nezačal plošší kameny omývat příliv a Dennisi Lernerovi nezbylo než si vykasat kutnu. Náhle se Julius zastavil a otočil se ke skalní stěně útesu. Dalglish se vydal za ním, jen Dennis stále hleděl na moře.

"Přiliv postupoval rychle. Voda dosahovala asi sem. Dostal jsem se na pláž stejnou cestou, kterou jsme teď přišli. Musel jsem pár minut pořádně běžet, ale byla to nejkratší, vlastně jediná cesta... Neviděl jsem ani jeho, ani vozík, když jsem se hnál přes ten šterk. Pak jsem se dostal až k tomu černému skalisku a musel jsem se přemáhat, abych se na něho podíval. Napřed jsem neviděl nic neobvyklého, jenom vodu, která vřela mezi skalami. Pak jsem si všiml kola z jeho vozíku. Leželo uprostřed na ploché skále a od chromovaného ráfku a kovových špicí se odráželo slunko. Vypadalo to tak dekorativně, tak přesně umístěné, nemohlo tam přistát jen náhodou. Domnívám se, že při nárazu odskočilo a nakonec se skutálelo na tu skálu. Vzpomínám si, že jsem je zvedl, mrštil jím ke břehu a nahlas se zasmál. Byl to myslím šok. Zvuk vracela skála ozvěnou."

Lerner, stále odvrácený, přidušeně řekl:

"Vzpomínám si na to. Slyšel jsem tě. Myslel jsem, že se to směje Victor; bylo to jako Victorův hlas."

Dalglish se zeptal:

"Vy jste tedy tu nehodu viděl?"

"Asi z padesáti metrů. Po obědě jsem se vrátil do domku z Londýna a řekl jsem si, že si půjdu zaplavat. Na zářil byl výjimečně teplý den. Šel jsem právě přes ostroh, když jsem uviděl, jak se vozík naklání dopředu. Nedalo se nic dělat. Dennis ležel v trávě asi deset metrů od Holroyda. Vyskočil na nohy, utíkal za vozíkem a ječel jako siréna. Pak běhal tam a zpátky po okraji útesu a máchal rukama jako šílená hnědá vrána."

Lerner řekl přes sevřené rty:

"Vím, že jsem se nechoval moc statečně."

"To nebyla zrovna příležitost ke statečnosti, brácho. Nikdo nemohl čekat, že se za ním vrhneš z útesu, i když na chvíli jsem měl za to, že se k tomu chystáš."

Obrátil se k Dalglishovi:

"Nechal jsem Dennise ležet na břiše v trávě, myslím, že byl v šoku, chvíli jsem na něho křičel, ať přivede z Toyton Grange pomoc, a pak jsem se rozběhl k té stezce. Dennisovi trvalo asi deset minut, než se sebral a rozhýbal se. Možná by bylo rozumnější, kdybych se víc věnoval jemu a pak ho vzal s sebou dolů, aby mi pomohl s tělem. Málem jsem tu mrtvolu ztratil."

Dalglish poznamenal:

"Vozík musel přeletět přes okraj útesu značnou rychlostí, když dopadl až sem."

"Ano. Divné, že? Hledal jsem ho blíž ke skále. Pak jsem asi sedm metrů napravo uviděl změt železa, kterou už omýval příliv. A nakonec jsem uviděl i Holroyda. Vypadal jako velká ryba vyvržená na břeh, kterou smývá příliv. Obličej měl bledý a nafouklý, ještě když byl chudák naživu. Po těch steroidech, co mu dával Eric. Ted' vypadal groteskně. Musel vypadnout z křesla ještě před nárazem, každopádně byl dost daleko od vraku. Na sobě měl jenom kalhoty a bavlněnou košili, když umřel, a teď byla košile roztrhaná o skály a rozervaná mořem, takže jsem z něho viděl jenom velké bílé torzo, které se obracelo a zvedalo ve stoupající vodě. Měl roztrženou hlavu a přervanou krční tepnu. Určitě vydatně krvácel, a zbytek dokončilo moře. Když jsem k němu došel, byla ještě pěna okolo růžově flekatá. Jako pěna do koupele. Vypadal, jako by úplně vykrvácel, jako by byl v moři už celé měsíce. Polonahá mrtvola bez krve, která se převaluje v příboji."

Mrtvola bez krve. Vražda bez krve.

Ta fráze se vtírala Dalglishovi na mysl. Když pokládal otázku, snažil se, aby nezazněla naléhavě a neprozrazovala větší zájem, než je nutné:

"Jak se vám ho povedlo vytáhnout?"

"Lehké to nebylo. Jak jsem řekl, voda už rychle stoupala. Podařilo se mi provléct mu za opasek ručník a pokusil jsem se ho zatáhnout k jednomu vyššímu balvanu, bylo to nedůstojné a nemotorné pro nás oba. Byl značně těžší než já a nasáklé kalhoty mu ještě přidávaly. Měl jsem strach, že se mu sesmeknou. Snad by to tolik nevažilo, ale tehdy se mi zdálo důležité zachovat mu nějakou důstojnost. Využil jsem každého vzdušného vlnu, abych ho posunul blíž ke břehu, a povedlo se mi ho dostat na tuhle skálu, pokud se dobře pamatuju. Byl jsem promočený, a i když bylo horko, klepal jsem se. Vzpomínám si, že mi to připadalo divné. Slunce jako by nemělo sílu vysušit mi šaty."

Během tohoto líčení sledoval Dalglish Lernerův profil. Puls mu na hubeném, od slunce načervenalém krku bil jako pumpa. Klidně řekl:

"Nezbývá než doufat, že pro Holroyda byla jeho smrt méně bolestná, než, jak vidět, je pro vás."

Julius Court se zasmál:

"Nesmíte zapomínat, že ne každý holduje podobným zábavám profesionálně jako vy. Když jsem ho dovlékł až sem, už jsem se ho jenom tak zplihle držel jako rybář úlovku, dokud z Toyton Grange nedorazili s nosítky. Klopýtali po břehu, šli rychlejší cestou, jeden za druhým, padali přes kamení a vlekli svůj náklad jako pomatená společnost, která si vyšla

na piknik."

"A co invalidní vozík?"

"Vzpomněl jsem si na něj, až když jsme byli zpátky na Toyton Grange. Byl samozřejmě na odpis. To jsme věděli všichni. Ale myslím, že si ho možná bude chtít prohlédnout policie, jestli neměl porouchané brzdy. To ode mě bylo chytré, ne? Nikoho jiného to, zdá se, nenapadlo. Jenže když se ho lidé z Toyton Grange vrátili hledat, našli jenom dvě kola a hlavní část konstrukce. Postranní partie s rohatkovými brzdami chyběly. Na druhý den ráno to tu důkladněji prohledala policie, ale ani jim štěstí nepřálo."

Dalglish by se byl rád otázel, kdo z Toyton Grange vlastně to pátrání podnikl. Ale byl odhodlán neprozradit, že ho věc opravdu zajímá. I sám sebe přesvědčoval, že o to vůbec žádný zájem nemá. Násilná smrt už nebyla jeho starost, a úředně tuhle násilnou smrt na starost nikdy nedostane. Bylo však zvláštní, že se nenašly právě ty dvě důležité části. A tohle skalnaté pobřeží s hlubokými průrvami, tůněmi a nesčetnými skrýšemi bylo ideální místo, kde by se daly ukrýt. Ale na tohle jistě místní policie myslela. Je to jedna z věcí, na něž se jich bude muset taktně zeptat. Otec Baddeley mu napsal o pomoc den předtím, co Holroyd umřel, ale to neznamenal, že mezi oběma událostmi neexistuje spojitost. Zeptal se: "Rozrušila Holroydova smrt otce Baddeleyho? Řekl bych, že ano."

"Moc, když se to dověděl. Ale to bylo až po týdně. Vyšetřování už tehdy skončilo a Holroyd byl pohřben. Myslel jsem, že vám to pověděla Grace Willisonová. Michael a Victor nám dali pořádně zabrat. Když Dennis doběhl na zámek s tou zprávou, záchranná skupina vyrazila, aniž co řekli pacientům. Bylo to pochopitelné, ale nešťastné. Když jsme se po čtyřiceti minutách vpotáceli do hlavních dveří a Holroydovy pozůstatky nám málem padaly z nosítek, jela právě přes halu Grace Willisonová. Abychom si nestěžovali na nedostatek vzrušení, tak z toho šoku omdlela. V každém případě měl Wilfred za to, že by si Michael konečně mohl zasloužit své peníze, a poslal Erika do Hope Cottage. Eric našel otce Baddeleyho uprostřed srdečního záchvatu. A tak jsme volali pro další ambulanci - mysleli jsme, že by to byl Michaelův konec, kdyby musel do nemocnice v jednom voze s Victorovými pozůstatky - a starý pán odjel v sladké nevědomosti. Sestřička na oddělení mu o Victorovi řekla, jakmile doktoři uznali, že už je dost silný, aby to snesl. Podle ní to přijal klidně, ale byl zjevně otřesen. Věřím, že Wilfredovi napsal - kondolenční dopis. Otec Baddeley už z profese bral smrt jiných lidí s klidem, a s Holroydem si nebyli zrovna moc blízcí. Mám za to, že se jeho profesionálních citů dotklo právě pomyšlení na sebevraždu." Lerner náhle tiše řekl:

"Cítím se vinen, protože se cítím odpovědný."

Dalglish prohlásil:

"Buď jste Holroyda strčil z útesu, nebo ne. Jestliže ne, je pocit viny jen pouhá posedlost."

"A jestli ano?"

"Pak je to nebezpečná posedlost."

Julius se zasmál:

"Victor spáchal sebevraždu. Vím to. Vím to a všichni, kdo ho znali, taky. Jestliže o jeho smrti chcete začít fantazírovat, pak máte štěstí, že jsem si to odpoledne šel zaplavat a došel nahoru na kopec zrovna v tu pravou chvíli."

Všichni tři se rázem, jako by se domluvili, vydali dál po šterkovém břehu, pod nohama jim čvachtalo. Když Dalglish pozoroval Lernerův pobledlý obličej, cukání svalů v koutku povislých úst, ustavičně nervózně mrkající oko, cítil, že s Holroydem už to stačilo. Začal se vyptávat na skálu. Lerner se k němu dychtivě otočil.

"Je fantastická, že? Na tomhle pobřeží se mi líbí ta rozmanitost. Dál na západ u Kimmeridge máte stejnou břidlici, tam jí říkají kimmeridžské uhlí. Je živěčná, můžete s ní opravdu topit. Na Toyton Grange jsme to zkoušeli; Wilfredovi se líbil nápad, že bychom mohli být soběstační, i pokud jde o otop. Jenže to tak agresivně smrdělo, že jsme toho museli nechat. Prakticky nás ten smrad vyhnal. Mám za to, že se jí lidé snažili využít od poloviny osmnáctého století, ale nikomu se nepodařilo zbavit ji pachu. Teď vypadá břidlice nevýrazně a nezajímavě, ale když se naleští včelím voskem, rozsvítí se jako jantar. Viděl jste to na černé věži. Lidé z ní už za starých Římanů dělali ornamenty. Mám knihu o geologii tohoto pobřeží, jestli vás to zajímá, a mohl bych vám ukázat svou sbírku fosilií. Wilfred si myslí, že bych je neměl sbírat, když jsou teď útesy tolik denudované, a tak jsem se sbíráním přestal. Ale mám opravdu zajímavou sbírku. Mám i cosi, o čem se domnívám, že je to kus břidlicového náramku z doby železné."

Julius Court šel o pár kroků před nimi, pod nohama mu skřípal šterk. Otočil se a zavolal na ně:

"Nenuď ho tou svou vášní pro staré kamení, Dennisi. Vzpomeň si, co říkal. Nezůstane na Toytonu tak dlouho, aby to stálo za to."

Usmál se na Dalglieshe. Dal si záležet, aby to znělo jako výzva.

### ( III )

Než se vydal do Warehamu, napsal Dalglish do Yardu Billovi Moriarty. Stručně mu vypsal informace, které měl o pacientech a personálu na Toyton Grange k dispozici, a otázel se, jestli se o tom oficiálně něco ví. Dokázal si představit, jak bude Bill na jeho dopis reagovat, a nebylo pro něho nesnadné předpovědět, v jakém stylu odpoví. Moriarty byl prvotřídní detektiv, ale když mluvil nebo psal o svých případech - zaplat'pánbůh s výjimkou úředních zpráv - stavěl na odív rádoby vtipný, falešně žviální styl, jako by s nervózní urputností chtěl násilí očist'ovat humorem nebo tvář v tvář smrti demonstrovat profesionální chladnokrevnost. Moriartyho způsob psaní sice budil podezření, jeho informace však bývaly spolehlivé, detailní a přesné. A co víc, jistě přijdou rychle.

Když se Dalglish zastavil ve vesnici, aby dal dopis na poštu, preventivně zatelefonoval na obvodní velitelství policie a ohlásil svou návštěvu. Byl tedy očekáván a byli na něj připraveni. Divizní superintendant, který byl nečekaně odvolán na schůzku se svým nadřízeným, se omluvil a zanechal instrukce, jak se mají o hosta postarat. Poslední slova, která adresoval detektivnímu inspektoru Danielovi, jemuž se dostalo cti ho v téhle věci zastupovat, zněla:

"Mrzí mě, že se s komisařem mineme. Setkal jsem se s ním loni, když přednášel v Bramshillu. V porovnání s ostatními nadutci z Metropolitní se tenhle alespoň chová slušně a s notnou dávkou skromnosti. Člověka potěší, když narazí na někoho z toho londýnského smradu, kdo se na venkovské příslušníky nekouká, jako by nás k policii nalákali na kus masa naražený na tyč, když na nás číhali kdesi před jeskyní. Možná je to mazánek vrchního komisaře, ale taky je to dobrý policajt."

"Nepíše on verše, pane?"

"Nesnažil bych se dělat si u něj oko tím, že na to zavedete řeč. Já si pro zábavu sestavuju křížovky, což vyžaduje asi tak stejnou úroveň intelektuálních schopností, a taky neočekávám, že mě za to budou lidi na potkání chválit. Půjčil jsem si z knihovny jeho poslední knížku. Neviditelné jizvy. Nezdá se vám, že na policajta je ten titul trochu ironický?"

"To nemůžu říct, pane, já tu knihu nečetl."

"Rozuměl jsem jenom tak jedné básni ze tří, a to si možná ještě moc fandím. Předpokládám, že neřekl, proč se nám dostane té cti."

"Ne, pane, ale protože je na Toyton Grange, možná ho bude zajímat Holroydův případ."

"Nechápu sice proč, ale radši zařídíte, aby byl k dispozici seržant Varney."

"Už jsem řekl Varneymu, aby s námi šel na oběd, pane. Do té hospody jako obvykle, myslel jsem."

"Proč ne? ať pan komisař vidí, jak žijou chudáci."

A tak byl Dalgliesh po úvodních zdvořilostech pozván na oběd k Věvodskému erbu. Byla to nepříliš lákavá hospoda, z hlavní ulice ani nebyla vidět, šlo se k ní temnou uličkou mezi skladem obchodníka s obilím a jedním z těch hokynářství, jaká jsou ve venkovských městečkách běžná a kde v pronikavém zápachu parafínu a terpentýnu leželo a stálo všemožné zahradnické nářadí, celý sortiment plechových kýblů, sedací vany, košťata, provázky, hliníkové čajníky a od stropu visela vodítka na psy. Inspektora Daniela a seržanta Varneyho nepříliš srdečně, leč se zjevným uspokojením přivítal hřmotný pán domu naditý do košile, jenž očividně patřil k hospodským, kteří si můžou dovolit uvítat ve svém podniku místní policii, aniž se musí obávat, že ho to připraví o dobré jméno. U baru bylo plno lidí, kouře a kraválu a vrčivého dorsetského akcentu. Daniel je vedl dál úzkou chodbičkou, kde to silně páchlo pivem a slabě močí, až se nečekaně octli na sluncem zalitým dlážděným dvorku. Uprostřed rostla třešeň, kolem kmene byla do kruhu postavená dřevěná lavice a na plochých dlaždicích po obvodu dvora stálo půl tuctu důkladných stolů a laťkových židlí. Dvůr byl prázdný. Štamgasti asi trávili při práci příliš mnoho času na čerstvém vzduchu, aby ke dvorku vzhlíželi jako k vytoužené alternativě přátelské atmosféry zakouřeného baru, zatímco turisti, kteří by ho dokázali ocenit, pravděpodobně neměli ani šanci se k Věvodskému erbu dostat.

Hospodský přinesl bez zavolání dva půllitry piva, talíř s houskami se sýrem, sklenici domácího chutney a velkou mísu rajčat. Dalgliesh pravil, že si dá totéž. Ukázalo se, že pivo je skvělé, sýr byl anglický čedar a chleba zřejmě pocházel z místní pekárny a nebyl to žádný nechutný nestravitelný žmolek z nějaké velkopecce. Máslo bylo nesolené a rajčata chutnala po slunci. Jedli spolu v přátelském mlčení.

Inspektor Daniel byl apatický dlouhán s vytrčeným hřebínkem tuhých a neposlušných šedivých vlasů a s brunátným opáleným obličejem. Vypadal, že nemá daleko do důchodu. Neklidné černé oči mu neustále tékaly po tvářích ostatních s ležerně pobaveným, sebeuspokojeným úsměvem, jako by se cítil osobně zodpovědný za chod světa a byl koneckonců spokojen, že tu práci, jak vidno, nedělá nijak zle. Kontrast mezi téměř blyskavými neklidnými očima a jeho neuspěchanými pohyby a ještě uvážlivější venkovskou mluvou byl poněkud matoucí.

Seržant Varney byl o pět centimetrů menší, na jeho kulatém a dobromyslném chlapeckém obličejí nebyly dosud vidět stopy zkušenosti. Vypadal velice mladistvě - prototyp policistů, jejichž chlapecké vzezření vyvolává věčné stížnosti, že policajti jsou rok od roku mladší a mladší. K nadřazeným se choval uvolněně, s úctou, ale nikoli podlézavě nebo nesměle. Dalgliesh ho podezřívá, že v sobě chová nesmírnou sebedůvěru, kterou musí s vypětím skrývat. Když vyprávěl, jak vyšetřoval Holroydovu smrt, pochopil Dalgliesh proč. Měl co do činění s inteligentním a velice fundovaným mladým důstojníkem, který přesně věděl, kam míří a jak toho dosáhne.

Dalgliesh opatrně naznačil, o co mu jde.

"Když mi otec Baddeley psal, ležel jsem v nemocnici, a když jsem za ním přijel, byl už mrtev. Nemyslím, že se se mnou chtěl poradit o něčem důležitém, ale mám cosi jako špatné svědomí, že jsem ho nechal na holičkách. Zdálo se mi rozumné promluvit s vámi a zjistit, jestli se na Toyton Grange nedělo něco, co mu mohlo dělat starosti. Musím přiznat, že se mi to nezdá příliš pravděpodobné. Řekli mi samozřejmě o smrti Victora Holroyda, ale k tomu došlo až den poté, co mi otec Baddeley psal. Opravdu by mě však zajímalo, jestli se nepříhodovalo něco, co vedlo k Holroydově smrti a mohlo v otci Baddeleyem vyvolávat obavy."

Slova se ujal seržant Varney.

"Nebyly důkazy, že by se Holroydova smrt týkala kromě jeho samého ještě i někoho dalšího. Víte, předpokládám, že výsledek vyšetřování konstatoval náhodnou smrt. Doktor Maskel seděl v porotě, a kdybyste se mě ptal, řekl bych, že se mu po tom verdiktu ulevilo. Pan Anstey je v okrese vysoce vážen, i když si na Toyton Grange žijou příliš sami pro sebe, a nikdo mu nechtl přidávat bolest. Jenže podle mého, pane, to byl čistý případ sebevraždy. Zdá se, že Holroyd jednal v náhlém hnutí myslí. Nebyl to jeho obvyklý den, kdy se dával vozit k útesu, a vypadá to, že se rozhodl znenadáni. Máme svědectví slečny Grace Willisonové a paní Ursuly Hollisové, které s Holroydem seděly na terase, že si Dennise Lerner sám zavolal a víceméně ho donutil k tomu, aby ho odvezl. Lerner vypověděl, že byl během cesty ve zvlášť obtížné náladě, a když se dostali na jeho obvyklé místo na útesu, začal být tak útočný, že si Lerner vzal knihu a šel si lehnout trochu dál od vozíku. Tam ho taky viděl pan Julius Court, který dorazil na kopec právě včas, aby spatřil, jak se vozík hnul dopředu, jak drkotá po svahu a přepadá přes okraj útesu. Když jsem to místo na druhý den ráno prohlížel, viděl jsem přesně tam, kde Lerner ležel, polámané kytky a slehlou travu, jeho kniha, Geologie dorsetského pobřeží, dosud ležela v trávě tam, kde ji upustil. Připadá mi, pane, jako by ho Holroyd popichoval a rozčiloval záměrně,

aby od něho odešel a nemohl k němu včas doběhnout, až povolí brzdy."

"Uvedl Lerner před porotou, co přesně mu Holroyd říkal?"

"Nic konkrétního, pane, ale mně přiznal, že si ho Holroyd dobíral, že je homosexuál, že se na Toyton Grange ulevvá, že si usnadňuje život a jako ošetřovatel že je neomalený a neschopný."

"Tomuto bych neříkal nic konkrétního. Co je na tom všem pravdy?"

"Těžko říct, pane. Možná na něj pasuje všechno včetně té první zmínky, což ovšem neznamená, že by měl být nadšen, když mu to Holroyd předhazoval."

Do hovoru jim skočil inspektor Daniel:

"Špatný ošetřovatel není, to jistě ne. Moje sestra dělá ošetřovatelku v pečovatelském domově v Meadowlands blízko Swanage. Stará paní Lernerová - je jí už přes osmdesát - tam leží. Syn ji pravidelně navštěvuje, a když mají hodně práce, víc než ochotně jim tam pomáhá. Je zvláštní, že se nesnaží o místo tam, ale snad na tom není nic zlého, když odděluje profesi od soukromého života. Koneckonců, možná tam pro ošetřovatele ani volné místo nemají. A nepochybně se cítí zavázán Wilfredovi Ansteymu. Ela má ovšem na Lerneru velmi příznivý názor. Hodný syn, takhle ho vždycky líčí. A musí ho to stát větší polovinu platu, aby mohl maminku v Meadowlands udržet. Jako ve všech opravdu dobrých ústavech to tam není zrovna laciné. Ne, řekl bych, že Holroyd byl pěkně protivný chlap. Na Toyton Grange se bez něj všem uleví."

Dalgliesh poznamenal:

"Podle mého mínění, je to nespolehlivý způsob sebevraždy. Udivuje mě, jak se mu povedlo vozík rozjet." Seržant Varney dlouze upil piva.

"Mě to taky udivilo, pane."

Nebyli jsme s to najít to křeslo celé, a tak jsem s ním nemohl dělat žádné experimenty. Ale Holroyd byl vazba, o dobrých deset kilo těžší než já, odhadem, a já jsem to v Toyton Grange zkoušel na jednom ze starších vozíků, co nejpodobnějším typu, který měl on. Kdyby stál na pořádně pevném povrchu a svah měl větší sklon než jedna ku třem, mohl by ho rozjet ostrým trhnutím. Julius Court vypověděl, že sebou Holroyd škubl, i když z té vzdálenosti nedokázal rozeznat, jestli tak Holroyd chtěl křeslo postrčit dopředu, nebo to byla jen bezděčná reakce na šok, když zjistil, že se vozík sám od sebe pohybuje. A člověk nesmí zapomínat, pane, že žádné jiné metody sebevraždy nebyly právě po ruce. Byl skoro úplně bezmocný. Nejsnazší by bylo se otrávit, ale léky a drogy jsou pod zámkem v ordinaci v horním poschodí; vůbec neměl naději, že by se bez cizí pomoci dostal k něčemu vskutku nebezpečnému. Mohl se zkusit oběsit na ručníku v koupelně, ale dveře na záchod a do koupelen nemají zámky. Je to samozřejmě preventivní opatření pro případ, že by se pacienti zhroutili a nebyli s to volat o pomoc, jenže to taky znamená, že je tam nedostatek soukromí."

"A co možnost, že vozík nebyl v pořádku?"

"I na to jsem myslel, pane, a upozorňovalo se na to i během soudního vyšetřování. Jenže jsme zachránili jen sedadlo vozíku a jedno z kol. Dvě postranní části s ručními brzdami a příčná trubka s rohatkovým ústrojím se nikdy nenašly."

"Přesně ty části vozíku, kde by mohly být patrné poruchy na brzdách, ať spontánní, nebo způsobené úmyslně."

"Kdybychom měli možnost nalézt ty součástky včas, pane, a kdyby moře nenadělalo takovou škodu. Ale my jsme je nenašli. Tělo se z vozíku uvolnilo ve vzduchu nebo při nárazu a Court se přirozeně soustředil na záchranu těla."

Pohazoval s ním příboj, kalhoty byly nasáklé vodou a tělo bylo příliš těžké, aby ho odtáhl daleko. Ale zahákl si za Holroydův opasek ručník a povedlo se mu tělo udržet, dokud nepřišla pomoc v podobě pana Ansteyho, dr. Hewsona a sestry Moxonové, údržbář Albert Philby přinesl nosítka. Společně se jim podařilo tělo na ně naložit a s námahou je po pobřeží dopravit na Toyton Grange. Teprve pak zavolali nás. Pana Courta, jakmile dorazili na zámček, napadlo, že by se kvůli ohledání mělo vytáhnout i křeslo, a poslal Philbyho zpátky pro něj. Sestra Moxonová se k němu připojila. Příliv tou dobou už postoupil asi o dvacet metrů, našli jen hlavní část křesla, to znamená sedadlo a opěradlo, a jedno kolo."

"Překvapuje mě, že Dorothy Moxonová odešla hledat vozík, byl bych čekal, že spíš zůstane u pacientů."

"Já taky, pane. Pan Anstey odmítl opustit Toyton Grange a dr. Hewson si zjevně myslel, že jeho místo je u těla. Sestra Rainerová měla to odpoledne volno, a nebylo tedy koho poslat, pokud nepočítáte paní Millicent Hammitovou, a já mám za to, že s paní Hammitovou nikdo nepočítal. Zdálo se jim důležité, aby po křesle, dřív než se setmí, pátraly dva páry očí."

"A co Julius Court?"

"Pánové Court a Lerner se domnívali, že by měli zůstat na Toyton Grange a počkat, až přijedeme, pane."

"Správná myšlenka. A když jste přijeli, bylo už nepochybně příliš tma, aby se dalo efektivně pátrat."

"Ano, pane. Když jsme dorazili na Toyton Grange, bylo devatenáct čtrnáct. Kromě toho, že jsme vyslechli výpovědi a zajistili odvoz těla do márnice, jsme toho do rána mohli udělat jen málo. Nevím, pane, zda jste to pobřeží viděl při odlivu. Vypadá jako černá karamela, kterou nějaký úžasný obr z rozmazu roztřískal gigantickým kladivem. Důkladně jsme pročesali rozsáhlé území, ale jestli kovové části zapadly do průrev mezi skalisky, chtělo by to detektor kovů, abychom je byli s to vypátrat, a i tak bychom museli mít štěstí, a zvedací zařízení, aby se daly vytáhnout. Pravděpodobně je to zaneslo pod vrstvu šterku. Při přílivu tu bývá značná turbulence."

Dalgliesh řekl:

"Existuje nějaký důvod, proč by se u Holroyda náhle začaly projevovat sklony k sebevraždě, mám na mysli - proč si vybral právě tu chvíli?"

"Ptal jsem se na to, pane. Týden předtím, to je 5. září, ho pan Court a manželé Hewsonovi odvezli autem pana Courta do Londýna, kde navštívil svého advokáta a setkal se s konzultantem v nemocnici svatého Salvátora. To je nemocnice, kam chodí na praxi dr. Hewson. Usoudil jsem, že nedali Holroydovi moc naděje, že by se pro něj dalo ještě něco udělat. Jak říkal dr. Hewson, nezdálo se, že by ho ta zpráva příliš ztřítila. Nic jiného ani neočekával. Dr. Hewson mi vlastně řekl, že Holroyd trval na té konzultaci jen proto, aby si mohl vyjet do Londýna. Byl to neposedný člověk a byl rád, když čas



od času mohl z Toyton Grange vypadnout. Pan Court jel do Londýna tak jako tak a nabídl mu, že ho svezí. Vrchní sestra paní Moxonová a pan Anstey byli naprosto přesvědčeni, že se Holroyd z Londýna nevrátil nijak zvlášť sklíčený; jenže to pak měli nějaký skrytý zájem na tom, aby zpochybnili teorii sebevraždy. Pacienti mi říkali něco docela jiného. Všimli si, že se Holroyd po příjezdu z Londýna změnil. Nelíčili ho jako sklíčeného, ale nedalo se s ním vycházet nijak lehceji než předtím. Říkali, že byl vzrušený. Slečna Willisonová užila slova povznesený. Jak se vyjádřila, měla dojem, že si Holroyd cosi promýšlí, že se k něčemu rozhoduje. Neměla tuším velké pochybnosti o tom, že se Holroyd zabil sám. Když jsem ji vyslyšel, vyložene ji ta myšlenka šokovala. Ale to byla sklíčená kvůli panu Ansteymu. Zkrátka tomu věřit nechtěla. Ale myslím, že věřila."

"A co Holroydova návštěva u advokáta? Zajímá mě, jestli se nemohl právě tam dovědět cosi, co by ho mohlo rozrušit."

"Je to stará rodinná firma Holroyd & Martinson v Bedford Row. Vede ji teď Holroydův starší bratr. Zavola jsem mu, ale moc jsem se nedověděl. Podle něho šlo spíš o společenskou návštěvu a Victor prý nebyl nijak sklíčenější než obvykle. Nikdy si nebyli blízcí, ale pan Martin Holroyd bratra na Toyton Grange příležitostně navštěvoval, zejména když potřeboval projednat nějaké záležitosti s panem Ansteym."

"Chcete říct, že Holroyd & Martinson zastupují i pana Ansteyho?"

"Vyrozuměl jsem, že pracují pro rodinu už sto padesát let. Je to velice starý vztah. Tak se taky Victor Holroyd dověděl o Toyton Grange. Byl to Ansteyho první pacient."

"A co Holroydovo křeslo? Nemohl ho někdo úmyslně poškodit buď týž den, co Holroyd zemřel, nebo večer předtím?"

"Mohlo to samozřejmě udělat Philby. Měl k tomu nejlepší příležitost. Ale mohla to udělat i spousta jiných lidí."

Holroydův vozík je dost těžký, ten, na kterém jezdil na tyhle vyjížďky, býval uložený v dílně na konci chodby v jižním křídle. Nevím, jestli to tam znáte, pane, ale dá se tam pohodlně přijet i na vozíku. V zásadě je to Philbyho dílna. Má tam běžné vybavení, tesařské nástroje a nástroje na práci s kovem. Jenže dílnu můžou používat i pacienti a jsou vlastně vedeni k tomu, aby mu buď pomáhali, nebo se tam věnovali vlastním zálibám. Holroyd, než se mu nemoc zhoršila, tam dělal jednoduchou truhlářinu a pan Carwardine tam čas od času modeluje z hlíny. Pacientky do dílny běžně nechodí, ale není žádné překvapení, když tam zastihnete některého z mužů."

Dalgliesh poznamenal:

"Carwardine mi říkal, že v dílně byl, když Philby v osm čtyřicet pět mazal a kontroloval brzdy."

"To vám řekl poněkud víc než mně. Vzbuzoval ve mně dojem, že ve skutečnosti neviděl, k čemu se Philby chystá. Ani Philby nebyl příliš sdílný, když si měl vzpomenout, jestli brzdy opravdu kontroloval. Nijak mě to nepřekvapilo. Bylo jasné vidět, jak by všichni rádi, aby to vypadalo jako nehoda, pokud by se věc obešla bez toho, že by jim koroner příliš vytýkal neopatrnost nebo zanedbání péče. Trochu víc štěstí jsem měl, když jsem je vyslyšel o tom, co se dělo to ráno, kdy Holroyd zemřel. Když bylo po snídani, vrátil se Philby krátce po tři čtvrtě na devět do dílny. Strávil tam asi jen hodinu, a když odcházel, místnost za sebou zamkl. Così lepil a nechtěl, aby mu s tím někdo pohnul. Nabyl jsem dojmu, že Philby považuje dílnu za své teritorium a nerad vidí, že se pacientům dovoluje, aby jí užívali. V každém případě si dal klíč do kapsy a místnost neotevřel, dokud si to nepřihasil Lerner a o klíč ho nepožádal - to bylo před čtvrtou. Lerner chtěl vyzvednout Holroydův vozík. Předpokládáme-li, že Philby mluvil pravdu, pak jediní lidé na Toyton Grange, kteří nemají alibi na dobu, co byla dílna 12. září brzy zrána uzamčena a prázdná, jsou pan Anstey, sám Holroyd, pan Carwardine, sestra Moxonová a paní Hewsonová. Pan Court byl v Londýně a vrátil se zpátky do svého domku těsně předtím, než Lerner s Holroydem vyrazili na cestu. Lerner je taky čistý. V kritické době se staral o pacienty."

To je všechno krásné, uvažoval Dalgliesh, ale dokazuje to jen málo. Dílna byla odemčená předchozí večer i poté, co Carwardine a Philby odešli, a pravděpodobně také celou noc. Řekl:

"Byl jste velmi důkladný, seržante. Podařilo se vám to vše zjistit, aniž jste je příliš vylekal?"

"Myslím, že ano, pane. Mám za to, že je ani na chvíli nenapadlo, že by to mohl zavinit někdo třetí. Chápali to tak, že jen ověřuju, při jaké příležitosti se Holroyd sám v brzdách hrabal. A jestliže byl vozík poškozen úmyslně, vsadím se, že to udělal sám. Podle toho, co jsem o něm slyšel, to byl potměšilec. Pravděpodobně se bavil představou, že až vytáhneme vozík z moře a přijdeme na poškození, budou všichni na Toyton Grange v podezření. Takové poslední pořízení by ho mohlo rajcovat."

Dalgliesh namítl:

"Nemůžu uvěřit, že by obě brzdy selhaly naráz a náhodou. Na zámečku jsem si vozíky prohlédl. Brzdový systém je velmi jednoduchý, ale účinný a spolehlivý. A je stejně těžké si představit, že šlo o úmyslnou sabotáž. Jak se mohl vrah spolehnout na to, že brzdy vypoví službu v pravou chvíli? Lerner nebo Holroyd je přece mohli lehce zkontrolovat i těsně před odjezdem. Na poruchu se mohlo přijít, když vozík zabrzdil na vrcholu útesu, nebo i cestou. Kromě toho nikdo zjevně nevěděl, že se Holroyd ten den odpoledne bude vyjížďky domáhat. Co se vlastně nahoře na útesu stalo. Kdo křeslo zabrzdil?"

"Podle Lerneru ho zabrzdil Holroyd. Lerner přiznává, že se na brzdy nikdy nedíval. Mohl jenom říct, že si nevšiml, že by s vozíkem bylo něco v nepořádku. Brzdy použili, až když přijeli na místo, kde obvykle stávali."

Na okamžik se rozhostilo ticho. Byli po jídle, inspektor Daniel hmátl do kapsy svého tvídového saka a vylovil dýmku. Než si ji napa, poklepal na kalíšek palcem a tiše řekl:

"Na smrti toho starého pána vás nic neznepokojuje, nebo snad ano, pane?"

"Lékaři ho považovali za umírajícího člověka a on - z mého hlediska poněkud nepohodlně - zemřel. Trápí mě, že jsem ho nenavštívil včas, abych vyslechl, co má na srdci; ale to je jen soukromé trápení. Kdybych mluvil jako policista, rád bych zjistil, kdo ho před smrtí viděl poslední. Oficiálně to byla Grace Willisonová, ale něco mi říká, že po ní za ním přišel ještě někdo, jiný pacient. Když ho druhý den ráno našli, měl na sobě štólu. Chyběl jeho deník a kdosi se vloupal do jeho psacího stolu. Jelikož jsem otce Baddeleyho neviděl už přes dvacet let, bude to znít asi trochu pošetile, ale jsem si jist, že on to nebyl."

Seržant Varney se otočil k svému inspektorovi.

"K jakému stanovisku se přiklání teologie, pane, když se někdo vyzpovídá knězi, dostane rozhršení a pak ho zabije, aby si byl jist, že bude držet jazyk za zuby. Bude taková zpověď platit?"

Mladíkův obličej byl nepřírozně vážný, bylo těžko rozhodnout, zda mnil ten dotaz vážně, zda jen tak s inspektorem soukromě žertoval, nebo k tomu měl daleko jemnější motivy. Daniel si vyňal z úst dýmku:

"Kriste! Jste vy mladí ale nevzdělané stádo pohanů! Když jsem jako kluk chodil do nedělní školy, dával jsem do kasičky pence na malé černoušky, kteří toho věděli víc než vy. Nechte si, hochu, poradit, vám to nepomůže ani teologicky, ani jinak."

Otočil se na Dalglisha.

"Měl na sobě štólu? No to je zajímavé."

"Myslel jsem si to."

"A přece, je to tak nepřírozně? Byl sám a možná věděl, že umírá. Snad byl jen pokojnější, když ji cítil kolem krku. Nemyslíte, pane?"

"Nevím, co by dělal nebo cítil. Spokojeně jsem se o to posledních dvacet let nezajímal."

"A vypáčený stůl. Možná se rozhodl, že začne ničit své papíry, a nemohl se rozpomenout, kam založil klíč."

"To je dokonale možné."

"A byl spálen?"

"Spálen, na naléhání paní Hammitové, a popel pohřbili s řádnými obřady anglikánské církve."

Inspektor Daniel už dál nic neřikal. Už nebylo - pomyslel si hořce Dalglish, když vstávali od stolu - už nebylo co dodat.

#### (IV)

Advokáti otce Baddeleyho, firma Loder & Wainwright, měli kanceláře v prostém, ale harmonickém domě z červených cihel. Byl obrácen přímo do Jižní ulice a byl typickým zástupcem oné přijatelnější architektury, která vybuchla poté, co roku 1762 lehlo při požáru popelem prakticky celé staré město. Dveře domu byly otevřené a zapřené klínem ve tvaru miniaturního kanónu, jehož nablýskaná hlaveň výhrůžně mířila do ulice. Pomineme-li tento bojovný symbol, působil dům i jeho zařízení přívětivě a vytvářel atmosféru solidního blahobytu, tradice a profesionální poctivosti. Bíle natřené stěny v hale byly ověšeny rytinami s výjevy z Dorchesteru osmnáctého století a vonělo to tu leštěnkou na nábytek. Otevřené dveře vlevo vedly do rozlehlé čekárny s obrovským okrouhlým stolem na vyřezávané trnoži a pultuctem vyřezávaných mahagonových židlí, dost masivních, aby se na ně v upjatém nepohodlí směstnal robustní farmář. Visel tam portrét neznámého viktoriánského džentlmena, pravděpodobně zakladatele firmy, vousatého a ověšeného stuhami, který držel v elegantních prstech pečeť zavěšenou na řetízku od hodinek a stavěl ji úzkostlivě na odiv, jako by se bál, aby ji malíř nedejbože nepřehlédl. Byl to dům, v němž by se cítila doma každá mohovitější postava z Hardyho; mohla by tu důvěrně debatovat o následcích zrušení obilních zákonů nebo o věrolomnosti francouzských korzárů. Naproti čekárně byla za přepážkou kancelář, kde dlela mladá dívka, oblečená od pasu dolů jako viktoriánská guvernantka v černých botách a dlouhé sukně a od pasu nahoru jako těhotná kojná. Pracně ťukala do stroje rychlostí, která objasňovala kritické poznámky Maggie Hewsonové o liknavosti firmy. Na Dalglishův dotaz zvedla hlavu a pohlédla na něho přes záclonu zplihlých vlasů. Řekla, že pan Robert není právě přítomen, ale že by se měl do deseti minut vrátit. Dává si načas s obědem, myslil si Dalglish a smířil se s vyhlídkou na půlhodinu čekání.

Loder se vrátil za nějakých dvacet minut. Dalglish slyšel, jak si to vesele přicupital do přijímací kanceláře; ozvaly se jakési hlasy a o vteřinku později se Loder objevil v čekárně a zval návštěvníka do kanceláře v zadní části domu. Ani místnost - těsná, přečpaná věcmi a neuklizená -, ani její vlastník nijak neladili s tím, co Dalglish očekával. K tomu domu se prostě nehodili. Bob Loder byl snědý, podsaditý muž s hranatým obličejem, nezdravě bledou, skvrnitou pletí a drobnými bojácnými očima. Ulízané vlasy měl uniformně tmavé - příliš tmavé na to, aby byly přírodní - až na úzký pruh stříbra na čele a na spáncích. Elegančně zastřížený knírek se vznášel nad rty tak rudými a vlhkými, až se zdálo, že z nich co nevidět začne stříkat krev. Když si Dalglish všiml vrásek v koutcích očí a uvolněných svalů na krku, nabyl podezření, že Loder není ani tak mladý, ani tak svěží, jak se usilovně snaží sugerovat.

Pozdravil Dalglisha s dychtivou srdečností, jaká se nehodila ani k jeho osobnosti, ani neodpovídala okolnostem. Dalglishovi to připomnělo cosi z té zoufalé srdečnosti jeho známých důstojníků na penzi, kteří se nedokázali přizpůsobit civilnímu životu. Mohl také připomínat obchodníka s automobily, který si není příliš jist, jestli se nabízenému vozu nerozpadnou šasi a motor dřív, než dovede obchod ke zdárnému konci.

Dalglish stručně objasnil údajný důvod své návštěvy.

"Než jsem přijel na Toyton Grange, nevěděl jsem, že otec Baddeley zemřel. O tom, co mi odkázal, jsem poprvé slyšel od paní Hewsonové. To však není důležité. Asi jste dosud neměl příležitost mi napsat. Jenže pan Anstey chce domek vyklidit pro nového nájemníka a já jsem si myslel, že bude lépe, když si věc ověřím, než si knihy odvezu."

Loder vystrčil hlavu ze dveří a zahulákal, aby mu přinesli záznamy. Byly doručeny překvapivě svižně. Zběžně je prohlédl a pravil:

"Je to v pucu. Dokonale. Omlouvám se, že jsem nepsal. Ne že by nebyl čas, chyběla adresa, víte. Na to staroušek nemyslel. Jméno mi cosi říká, samosebou. Neměl bych vás znát?"

"Nemyslím. Možná se o mně zmiňoval otec Baddeley, když byl u vás. Domnívám se, že vás navštívil den dva předtím, než naposledy onemocněl."

"To je fakt, ve středu jedenáctého, minulý měsíc. To jsme se vlastně viděli teprve podruhé, jenom si představte.

Poprvé se se mnou radil asi před třemi lety, brzo potom, co přišel na Toyton Grange. To bylo kvůli testamentu. Moc

toho neměl, tenkrát, ale neutrácel a nestrádal docela slušnou sumičku."

"Jak se o vás dověděl?"

"Nijak. Staroušek chtěl sepsat poslední vůli, věděl, že k tomu bude potřebovat advokáta, a tak prostě sedl na autobus, zajel do Warehamu a vešel do první kanceláře, na kterou natrefil. Náhodou to bylo tady, a tak se dostal ke mně. Dal jsem mu testament do kupy, protože kvůli tomu přišel, a dva zaměstnanci to tady podepsali. Řeknu vám, byl to nejsnadnější klient, jakého jsem kdy měl."

"Vrtalo mi hlavou, jestli se za vámi jedenáctého nepřišel poradit o něčem, co mu leželo na srdci. Z jeho posledního dopisu jsem pochopil, že ho cosi trápilo. Jestli bych třeba neměl něco udělat..."

Hlas se mu vytratil do dlouhého tázavého mlčení.

Loder zahlaholil:

"Staroušek přišel a měl zmatek na duši. Přemýšlel o tom, že změni vůli, ale pořádně se ještě nerozhodl. Zdá se, že ho napadlo, že bych mu ty peníze mohl načas schovat do špajzu, než se mu to rozleží. Řek jsem mu: Drahý pane, jestli umřete dnes večer, peníze půjdou Wilfredovi Ansteymu a na Toyton Grange. Jestli to tak nechcete, pak se musíte rozhodnout, co byste rád, a já napíšu nový testament. Ale ty peníze prostě existují. Ty tak lehko nezmizí. A jestli starou vůli nezrušíte nebo ji nezměníte, potom furt platí."

"Připadalo vám, že je při smyslech?"

"Ale jistě, možná trochu zmatkoval, ale spíš v představách, než že by nechápal, o co běží, jestli víte, co myslím. Jakmile jsem mu předvedl fakta, hned je pochopil. No, on je chápal pořád. Jenom si na chvilku přál, aby ten problém neexistoval. Copak takové pocity nemíváme všichni?"

"A o den později odešel do nemocnice a za méně než čtrnáct dní se mu ten problém vyřešil sám."

"Ano, chudák staroušek. Počítám, že by řekl, že to za něj rozhodla Prozřetelnost. Prozřetelnost se teda vyjádřila naprosto jasně."

"Naznačil vám nějak, co má na srdci? Nechci strkat nos do služebních tajemství, ale měl jsem silný dojem, že se se mnou chtěl o něčem poradit. Kdyby pro mě měl nějaký úkol, rád bych se ho zhostil. Asi to bude tou profesionální zvědavostí policajta, že mě to nutí vypátrat, co chtěl, a nedokončenou záležitost uzavřít."

"Vy jste policista?"

Nebyl ten zákmit údivu a zdvořilého zájmu v těch unavených očích trochu příliš okatý na to, aby mohl být přirozený?

Loder dodal:

"Pozval si vás jako přítele, nebo pracovně?"

"Pravděpodobně od každého trochu."

"No, nevím, co byste s tím teď ještě mohl dělat. I kdyby mi sdělil, jaké má s testamentem záměry, a i kdybych věděl, v čí prospěch ho chce změnit, teď už je pozdě s tím cokoliv dělat."

Dalgliesh uvažoval, jestli si Loder vážně myslí, že s dědictvím těch peněz počítal, a teď se vyptává na možnosti, jak Baddeleyho poslední vůli zvrátit ve svůj prospěch.

Řekl:

"To vím. Pochybuji, že to nějak souviselo s jeho poslední vůlí. Je však zvláštní, že mi o mém dědictví nikdy nenapsal a že ve stejné nevědomosti zjevně udržoval i hlavního dědice." Byla to sice rána naslepo, ale trefil do černého. Loder promluvil opatrně, maličko až příliš opatrně.

"Opravdu? Spíš jsem si myslel, že staroušek je celý rozpačitý, protože neví, jak vyřešit to své dilema; že se prostě zdráhal zklamat, když už jednou slíbil."

Odmlčel se, zdálo se, že přemýšlí, zda neřekl příliš mnoho, nebo příliš málo, a pak dodal:

"Ale to by mohl potvrdit Wilfred Anstey."

Znovu se odmlčel, jako by ho v jeho vlastních slovech zneklidnil nějaký sotva patrný náznak, a viditelně popuzen tím, na jak spleť cestičky ho tento rozhovor zavádí, důrazně prohlásil:

"Chci říct, že jestli Anstey tvrdí, že nevěděl, že je hlavním dědicem, pak prostě nevěděl a já se mýlím. Zůstanete v Dorsetu dlouho?"

"Myslím, že ani ne týden. Jen tak dlouho, abych stačil probrat a zabalit knihy."

"No ano, knihy, samozřejmě, možná že se s vámi chtěl otec Baddeley poradit o nich. Snad ho napadlo, že knihovna teologických svazků by pro vás mohla být spíš přítěž než vítaný odkaz."

"To je možné." Zdálo se, že rozhovor skomírá. Rozhostilo se rozpačité ticho. Po chvilce Dalgliesh vstal ze židle a řekl:

"Takže pokud je vám známo, nic jiného kromě problému, jak naložit s penězi, ho netrápilo? Nic jiného s vámi nekonzultoval?"

"Ne, nic. Kdyby ano, snad to bylo něco, co bych vám nemohl říct bez porušení služebního tajemství. Ale protože nic jiného nekonzultoval, nevidím důvod, proč byste to neměl vědět. A co by se mnou taky konzultoval, chudák starý pán? Ženu neměl, děti žádné, žádné příbuzné, pokud vím, žádné rodinné trable, žádné auto, zkrátka bezúhonný život. Na co jiného by potřeboval advokáta, než aby mu napsal poslední vůli?"

Na řeči o profesionální mlčenlivosti je trochu pozdě, myslel si Dalgliesh. Loder se mu opravdu nemusel svěřovat, že otec Baddeley pomýšlel na změnu závěti. Vezmeme-li v úvahu, že to nakonec neudělal, byl to onen druh informace, o jaké by prozíravý advokát po zralé úvaze raději pomlčel. Když ho Loder doprovázel ke dveřím, Dalgliesh prohodil:

"Závěť otce Baddeleyho pravděpodobně nezpůsobila nic než radost. Což se dá jen stěží tvrdit o poslední vůli Victora Holroyda."

Tupá očka najednou zbystřila, blýskla se téměř konspiračním leskem.

"Tak vy jste o tom slyšel, mám pravdu?"

"Já ano, ale udivuje mě, že o tom víte vy."

"Takové novinky se neutají, to víte, venkov. Vlastně mám v Toytonu přátele. Hewsonovy. No, vlastně Maggie. Poznali jsme se loni v zimě na plese konzervativců. Je to pro takovou holku pořádná otrava, když zkejsne tady na skalách."

"Ano, to jistě."

"To je holka, ta naše Maggie. Vyprávěla mi o Holroydově závěti. Vypadá to, že jel nahoru do Londýna za bratrem a všichni si mysleli, že chce mluvit o závěti. Ale velkému bratříčkovi se asi moc nelíbilo, s čím Holroyd přišel, a navrhl mu, ať si to ještě nechá projít hlavou. Nakonec si Holroyd napsal dovětek sám. Nebyl to pro něho žádný problém. Celá ta rodina má právnické vzdělání, i Holroyd, než se dal na kantořinu, začal dělat práva."

"Domnívám se správně, že Holroyd & Martinson zastupují Ansteyho rodinu?"

"Je to tak, už po čtyři generace. Škoda, že se s nimi neporadil dědeček Anstey, než sepsal závět. Ten případ byl skvěle poučení, jak je neuvážené, když se někdo snaží dělat si sám advokáta. Tak na shledanou, komisaři. Je mi líto, že jsem vám nemohl být víc nápomocen."

Když zahýbal z Jižní ulice, Dalglish se ohlédl. Všiml si, že ho Loder stále pozoruje, mosazný kanón mu zářil u nohou jako hračka. Na advokátovi ho zajímala spousta věcí. V neposlední řadě okolnosti, za jakých se dopracoval svého postavení.

Stál před ním však ještě jeden úkol, než se bude moci věnovat nákupům. Zašel do budovy z počátku minulého století, v níž sídlila nemocnice Christmas Close. Zde ovšem nepochodil. V nemocnici o otci Baddeleya nic nevěděli; přijímali jen chronické případy. Dostal-li jeho přítel srdeční záchvat, téměř jistě byl i přes svůj věk přijat na oddělení intenzivní péče v obvodní všeobecné nemocnici. Uctivý vrátný mu poradil, ať zkusí buď Poolovu všeobecnou v Blanfordu, nebo Viktoriinu nemocnici ve Wimborne, a ochotně mu řekl, jak se dostane k nejbližšímu telefonnímu automatu.

Zkusil nejprve Poolovu nemocnici, která byla blíž. Měl tu větší štěstí, než doufal. Úředník, který zvedl telefon, byl velmi ochotný a užitečný. Stačilo datum, kdy byl otec Baddeley propuštěn, a hned potvrdil, že se reverend Baddeley v nemocnici léčil, a přepojil Dalglisha na příslušné oddělení. Ozvala se vrchní sestra. Ano, otce Baddeleyho si pamatuje. Ne, nevěděli, že zemřel. Vyjádřila svou lítost několika konvenčními slovy a dokázala je pronést naprosto upřímně. Pak zavolala k telefonu sestru Breaganovou. Sestra Breaganová obvykle pacientům nabízí, že jim zaneše dopisy na poštu. Snad komisaři Dalglishovi nějak pomůže.

Věděl, že jejich ochota souvisí jaksi s jeho hodnotí, ale ne zcela. Byly to laskavé ženy, zvyklé pečovat třeba i o zcela neznámého člověka. Vyložil sestře Breaganové své dilema.

"Tak vidíte, nevěděl jsem, že můj přítel zemřel, dokud jsem včera nepřišel na Toyton Grange. Slíbil, že mi vrátí papíry, na kterých jsme spolu pracovali, ale mezi jeho věcmi nejsou, zajímalo by mě, jestli mi je neposílá z nemocnice buď domů do Londýna, nebo do Yardu."

"Víte, pane komisaři, otec na psaní moc nebyl. Na čtení, to ano, ale psaní? Nicméně dva jeho dopisy jsem přece jen posílala. Oba měly, pokud si vzpomínám, místní adresy. Chápejte, musím se dívat na adresy, abych dala dopisy do správné schránky. Datum? Nu, to bych si nevzpomněla. Ale dával mi je zároveň."

"Mohly by to být ty dva dopisy do Toytonu, jeden pro pana Ansteyho a druhý pro slečnu Willisonovou?"

"Když o tom uvažuji, pane komisaři, myslím, že si na ta jména vzpomínám. Ale jistá si nejsem, chápete."

"Je milé, že si toho pamatujete tolik. A jste si úplně jistá, že jste mu posílala pouze ty dva?"

"Docela jistá. Nezapomínejte ovšem, že mu mohla odnést dopis na poštu i některá z ostatních sester, ale to bych vám nemohla bez potíží zjistit. Některé z nich přešly na jiná oddělení. Ale nemyslím, že tomu tak bylo. Obvykle nosím dopisy já. A on opravdu na psaní nebyl. Proto si tak pamatuju na ty dva dopisy, které posílal."

Mohlo to mít význam, nebo nemuselo. Ale za tu námahu ty informace stály. Jestli si otec Baddeley domluvil na večer, kdy se vrátil domů, schůzku, musel to udělat buď telefonicky z nemocnice, jakmile mu to dovolil zdravotní stav, anebo dopisem. A telefon byl pouze na Toyton Grange samém, u Hewsonových a u Julia Courta. Ale možná pro něj bylo schůdnější napsat. Dopis Grace Willisonové by byl týž, ve kterém ji zval ke zpovědi. Ten adresovaný Ansteymu by mohl být soustrastný dopis k Holroydově úmrtí, o němž se slečna Willisonová zmínila. Jenže na druhé straně to tak být nemuselo.

Než zavěsil, ještě se zeptal, jestli otec Baddeley z nemocnice netelefonoval.

"Ano, jednou, to vím. Už byl zase jako rybička. Šel telefonovat dolů do čekárny ambulance a požádal mě o londýnský telefonní seznam. Proto si to pamatuji."

"Kdy to asi bylo?"

"Dopoledne. Těsně před polednem, už mi končila služba."

Takže otec Baddeley potřeboval zavolat do Londýna, číslo, které si musel vyhledat. A telefonoval ne večer, ale v pracovní době. Možnost, jak si získat informace, se Dalglishovi přímo nabízela. Ale ještě ne. Řekl si, že dosud nezjistil nic, co by ho opravňovalo třeba jen neoficiálně se angažovat. Ale i kdyby měl průkazné důvody, kam by všechna ta podezření a všechny ty náznaky nakonec vedly? Ne dál než k několika hrstem kostního prachu na toytonském hřbitově.

(V)

Dalglish se vrátil do Hope Cottage až po brzké večeři, kterou si dal v hostinci poblíž corfeského zámku, a pustil se do třídění knih. Předtím ovšem musel zvládnout některé drobné, leč nezbytné domácí práce. Vyměnil slabou žárovku ve stolní lampičce za silnější, vyčistil a seřídil kontrolní plamínek na plynovém bojleru nad dřezem, ve spíži udělal místo na svoje zásoby a na víno a pomocí baterky objevil v dřevníku hromádku třísek na podpal a cínovou vanu. V Hope Cottage koupelna nebyla. Otec Baddeley se pravděpodobně chodil koupat na Toyton Grange. Ale Dalglish byl odhodlán se svléknout a opláchnout se v kuchyni. Tohle asketické nepohodlí byla až příliš nízká cena za to, aby



nemusel čichat nemocniční pach dezinfekce v koupelně na zámečku, kde se vtíravě připomínaly choroby a tělesné vady. Přiložil zápalku k suché trávě v krbu a pozoroval, jak stébka vzplála v jediném sladce vonícím plameni a shořela na černé jehličky. Pak zapálil malý zkušební ohýnek a s úlevou zjistil, že komín zůstal průchodný. Když v krbu hořelo dříví, v pokoji bylo pořádné světlo a měl tu navíc knihy, jídlo i zásobu vína, neviděl důvod, proč by měl chtít někam jít. Odhadoval, že na policích v obývacím pokoji je něco mezi dvěma až třemi sty knih a v sousední ložnici třikrát tolik; knihy si vlastně zabraly celou místnost pro sebe a bylo téměř nemožné protáhnout se k posteli. V té záplavě bylo jen pár opravdu příjemných překvapení. Mnohé z teologických svazků by snad mohly zajímat některou ze specializovaných londýnských knihoven, některých se mohla ujmout jeho teta, údělem dalších bylo skončit na policích jeho vlastní knihovny. Byly tu tři díly Řeckého Starého zákona od H. B. Sweeta, Nápodoba Krista od Thomase Kempise, dva v kůži vázané svazky Života a korespondence význačných duchovních devatenáctého století, první vydání Newmanových Farních a střízlivých kázání. Byla tu ovšem i reprezentativní kolekce významných anglických romanopisců a básníků, neboť otec Baddeley si čas od času dopřával potěšení z koupě nějakého románu, i malá, ale zajímavá sbírka vzácných prvních vydání.

Ve tři čtvrtě na deset zaslechl vrzání koleček a blížící se kroky, následovalo rázné zaklepání na dveře a vstoupila Millicent Hammitová, která za sebou v oblaku vůně čerstvé kávy vlekla naložený servírovací stolek. Na něm se potácela masivní konvice s kávou, podobný džbán s horkým mlékem, miska hnědého cukru, dva hrníčky s modrým páskem a talířek sušenek k lepšímu zažívání.

Když paní Hammitová uznale obhlédla oheň v krbu, nalila dva šálky kávy a dala na srozuměnou, že nikterak nespěchá, Dalglish pochopil, že by nějaké námitky z jeho strany zholá nic nemohly.

Dalglish jí byl krátce představen předchozí den před večerí, ale na rozhovor jim zbylo sotva půl minuty, než se Wilfred postavil za řečnický pultík a rozhostilo se naordinované ticho. I při té příležitosti však stihla pomoci dobře zaměřených vlezlých dotazů zcela bezelstně zjistit, že si Dalglish vyjel na dovolenou sám, protože je vdovec, a že jeho žena zemřela spolu s dítětem při porodu. Její reakce zněla: "Tragické. A dnes jistě už dost neobvyklé." Rozhlížela se přitom po stolovnicích a hovořila tónem, který naznačoval, že se někdo dopustil naprosto neodpuštělné ledabylosti.

Nyní se dostavila v trepkách a tlusté tvídové sukni, s níž se tloukl vzorovaný pletený svetr z růžové vlny, štedře posázený perlami. Dalglish se zmocnilo podezření, že podobná nešťastná kombinace praktičnosti a přeplácánosti musí panovat i u ní doma, neměl ovšem nikterak v úmyslu to ověřovat. K jeho úlevě se nijak nenabízela, že mu pomůže s knihami, uvelebila se na krajičku křesla, v klíně držela hrnek s kávou a s nohama maličko od sebe odhalovala nad zařezanými punčochami dva balóny mléčně bílých stehů, rozbrázděných křečovitými žilami. Dalglish pokračoval v třídění, hrnek s kávou si postavil vedle sebe na podlahu. Každým svazkem, než ho přidělil na patřičnou hromádku, maličko zatřásl pro případ, že by z něj vypadla nějaká zpráva. Kdyby k tomu došlo, byla by přítomnost paní Hammitové nepříjemná. Jenže on věděl, že tohle opatření není víc než pouhý profesionální zvyk, jenž mu velí neponechávat nic náhodě. Takový způsob doručení zprávy by otec Baddeley nezvolil.

Paní Hammitová mezitím srkala kávu a hovořila. K výřečnosti a příležitostným indiskrecím ji povzbuzovalo přesvědčení, jehož si i Dalglish několikrát povšiml, totiž že muž, který fyzicky pracuje, slyší, co se mu říká, jen na půl ucha. "Ani se vás nemusím ptát, jestli jste se dobře vyspal. Tyhle Wilfredovy postele jsou přímo vyhlášené. Trochu tvrdší poležení je prý snad dobré pro postižené pacienty, jenže já mám ráda, když se do matrace můžu zabořit. Překvapilo mě, že vás k sobě na noc nepozval Julius, on ovšem návštěvy nemívá. Myslím, že nechce obtěžovat paní Reynoldsovou. To je vdova po strážníkovi z Toyton Village; když je Julius tady, vede mu domácnost. Strašně ji přeplácá, samozřejmě. No, dovolit si to může. Jak se tak dívám, vy asi dnes budete spát tady. Viděla jsem Helenu Rainerovou, jak vám přivezla ložní prádlo. Asi vám nevadí, že budete spát v Michaelově posteli. To jistě ne, jste přece policajt. Na takové věci asi citlivý nebudete a předsudky taky nemáte. A to máte recht: smrt není než spánek a zapomnění. Nebo že by život? Ať tak, nebo tak, je to Wordsworth. Když jsem byla mladá, mívala jsem poezii moc ráda, ale těm moderním básníkům už nerozumím. Ovšem na vaše čtení se těším."

Její tón naznačoval, že půjde o jakousi ojedinelou výstřední taškařici. Dalglish jí však právě přestal poslouchat. Narazil na první vydání Deníku nikoho s věnováním vepsaným chlapeckou rukou na titulní straně.

Otcí Baddeleymu k narozeninám od Adama. Knihu jsem koupil u pana Snellinga a Norwiche a dal mi ji lacino, protože má na straně dvacet červenou skvrnu. Ale já jsem provedl testy a krev to není.

Dalglish se usmál. Tak on provedl testy, ten drzoun. Jaká záhadná směs kyselin a krystalů z jeho chemické soupravy, na níž si vzpomínal, vyústila v tohle sebevědomé vědecké prohlášení? Vpísek hodnotu knihy snižoval ještě víc než ona zmíněná skvrna, domníval se však, že otec Baddeley takové mínění nesdílel. Položil knihu na hromádku určenou pro jeho knihovnu a do uší mu opět pronikl hlas paní Hammitové.

"A jestliže si básník nechce dát práci, aby byl srozumitelný pro vzdělaného čtenáře, pak by ho vzdělaný čtenář měl nechat být, to říkám pořád."

"To vám věřím, paní Hammitová."

"Říkejte mi Millicent, ano? Máme tu být všichni jedna velká rodina. Když už musím snášet, že mě tak oslovuje i Dennis Lerner a Maggie Hewsonová, a dokonce i ten otravný Albert Philby - ne že bych mu k tomu dávala moc příležitostí, to vás ujišťuju - nevím, proč byste neměl vy. A já se zase pokusím říkat vám Adame, ale nevěřím, že mi to půjde snadno. Vy nejste ten typ, kterému se říká křesťským jménem."

Dalglish opatrně oprášil Maskeiův v spis Monumenta Ritualica Ecclesiae Anglicanae a řekl, že pokud slyšel, Victor Holroyd k myšlence velké rodiny mnoho nepřidal.

"Á, vy už jste slyšel o Victorovi? To si určitě pouštěla hubu na špacír Maggie. S ním bylo opravdu těžké pořízení, byl

bezohledný zaživa a bezohledně i umřel. Měla jsem to štěstí, že jsem s ním vycházela vcelku dobře. Myslím, že si mě vážil. Byl to velice chytrý člověk a moc užitečného toho znal. Ale na Toyton Grange ho nemohl vystát nikdo. I Wilfred se nakonec víceméně vzdal a nechal ho být. Výjimkou byla Maggie Hewsonová. Divná ženská; vždycky se musí nějak lišit. Víte, já si myslím, že měla za to, že jí Victor odkáže peníze. Jistěže jsme tu všichni věděli, že peníze má. Dával si záležet, abychom všichni věděli, že on nepatří mezi pacienty, za které tu platí obecní úřady. A ona si podle mě myslela, že když s ním bude hrát karty, něco z těch peněz jí spadne do klína. Jednou mi to víceméně naznačila. No, byla tenkrát napůl opilá. Chudák Eric? Víc než rok to manželství už nevydrží. Pro některé muže snad může být tělesně přitažlivá, aspoň si to myslím, jestli se vám líbí odbarvené blondýny a špindíry, co jsou samý sex. Ovšem ten její poměr s Victorem, jestli se tomu dá říkat poměr, ten byl vyloženě urážlivý. Sex je pro zdravé. Víím, že postižení mohou mít city jako my ostatní, ale člověk by si myslel, že když se z nich stanou vozičkáři, přestanou na ty věci myslet. Ta kniha vypadá zajímavě. Aspoň vazbu má teda krásnou. Za to by byl šilink nebo i dva."

Když pokládal první vydání Tracts for the Times mezi knížky, které si vybral, a mimo dosah vystrčené nohy Millicent, uvědomil si Dalglish s přechodným znechucením, že jakkoli názor, který paní Hammitová tak bez zábran vyslovila, odsuzoval, nebyl ten pocit příliš daleko od jeho vlastního smýšlení. Jaké to asi je, přemýšlel, cítit touhu, lásku, nebo i chtíč, a být přitom uvězněn do necitelného těla? Nebo hůř, do těla, které je na některé své potřeby až příliš citlivé, ale nekoordinované, ošklivé, groteskní. Být vnímavý ke kráse, ale ustavičně žít s tělesným znetvořením. Napadlo ho, že začíná rozumět hořkosti Victora Holroyda. Zeptal se:

"Co se nakonec stalo s těmi Holroydovými penězi?"

"Případly jeho sestře na Novém Zélandu, celých těch pětasedesát tisíc. A je to tak dobře. Peníze mají zůstat v rodině. Ale Maggie si naděje dělala, to si troufám říct. Nejspíš jí Victor něco slíbil. To by mu bylo podobné. Dovedl být místy velmi zlomyslný. Ale aspoň nechal jmění tam, kde mělo zůstat. Mně by se taky nelíbilo, kdyby měl Wilfred Toyton Grange odkázat někomu jinému než mně."

"A vy byste Toyton Grange chtěla?"

"No, pacienti by museli pryč, samozřejmě. Nedovedu si představit, že bych to na Toyton Grange vedla tak, jak se to dělá teď. Vážím si toho, co se Wilfred snaží dělat, ale on k tomu má své zvláštní důvody. Předpokládám, že jste slyšel o jeho cestě do Lurd a o tom zázraku. Ano, to je podle mě v pořádku. Jenomže mně se díkybohu žádný zázrak nepříhoda ani nemám chuť si nějaký obstarat. Kromě toho už jsem pro chronicky nemocné udělala docela dost. Půl domu připadlo po otci mně a já jsem svůj díl odprodala Wilfredovi, aby mohl začít s Domovem. Nechali jsme tenkrát přirozeně udělat regulérní odhad, ale příliš vysoký nebyl. Rozlehlé venkovské domy nešly tenkrát moc na odbyt. Teď má ovšem cenu celého jmění. Je to krásný dům, vidíte?"

"Architektonicky je jistě zajímavý."

"Přesně. Domy v pravém regentském stylu teď dosahují fantastické ceny. Ne že bych chtěla mocí mermo prodat. Prožila jsem tu koneckonců dětství a mám pro ten dům slabost. Ale pozemků bych se pravděpodobně zbavit chtěla. Konečně Victor Holroyd znal někoho místního, kdo se o koupi zajímal, chce tu prý zřídit další kempink pro přívěsy."

Dalglish bezděky vyhrkl:

"To je příšerný nápad!"

Paní Hammitovou to nikterak nevyvedlo z míry. Samolibě prohlásila:

"Vůbec ne. Máte k tomu velice sobecký přístup, mohu-li to tak říct. Chudí se potřebují rekreovat stejně jako bohatí. Juliovi by se to sice nelíbilo, ale já přece nejsem povinná se na něho ohlížet. Myslím, že by svůj domek prodal a zmizel odsud. Ta parcela mu, pravda, patří a taky půlka ostrohu, ale nedovedu si představit, jak se pokaždé, když sem z Londýna přijede, prodírá mezi zaparkovanými přívěsy. Navíc by mu dolů na pláž museli chodit víceméně rovnou pod okny. Je to jediné místo, kde i za přílivu zůstává pláž nezaplavená. Už je vidím: tatíky v nažehlených šortkách a s vyboulenými koleny, nesou kabelu s jídlem, v závěsu za ním matička se řvoucím tranzistorem, ječící dětičky a plačící nemluvnata. Ne ne, nedovedu si představit, že by tu Julius zůstal."

"Vědí tu všichni, že byste Toyton Grange zdědila vy?"

"Ovšem, to není žádné tajemství. Kdo jiný by ho měl dostat. Vlastně by mi celý majetek připadl podle zákona. Možná nevíte, že Wilfred není opravdový Anstey, je adoptovaný."

Dalglish opatrně poznamenal, že si vzpomíná, jak se mu o tom kdosi zmínil.

"Pak byste to měl znát celé. Není to bez zajímavosti, zvlášť když máte co do činění se zákonem."

Paní Hammitová si dolila kávu a zavrtila se hloub do křesla, jako by se chystala ke komplikovanému pojednání.

"Můj otec strašně toužil mít syna. Muži takoví bývají, dcera pro ně nic neznamená. Chápu, že já jsem pro něho byla zklamání. Když muž tak silně touží po synovi, smíří ho s dcerou jedině její krásou. A tu já nikdy neměla. Naštěstí to nevedilo mému manželovi. Dobře jsme se k sobě hodili."

Na tohle prohlášení bylo lze reagovat jen nezřetelným blahopřejným zamručením, Dalglish odpovídající zvuk vyloudil.

"Děkuji," pravila paní Hammitová, jako by odpovídala na složenou poklonu. A radostně pokračovala:

"Tedy, když lékaři otci oznámili, že matka už další dítě mít nemůže, rozhodl se syna adoptovat. Domnívám se, že Wilfreda vzali z dětského domova, ale bylo mi tenkrát teprve šest a nikdo mi myslím neřikal, kde k němu přišli. Samozřejmě, byl nemanželský. V roce 1920 lidé ještě na takové věci víc hleděli a z nechtěných dětí si člověk mohl vybírat. Vzpomínám si, jak jsem tenkrát byla nadšená, že mám bratříčka. Byla jsem jedináček a dostávalo se mi víc pozornosti, než mi přirozeně patřilo. Tehdy jsem ve Wilfredovi ještě neviděla konkurenta. Když jsme byli malí, měla jsem ho velmi ráda. A ještě mám. Na to lidi občas zapomínají."

Dalglish se zeptal, co se přihodilo.

"Způsobila to dědečkova závěť. Starý pán nedůvěřoval právníkům, ani Holroydovi a Martinsonovi, kteří byli rodinnými advokáty, a napsal si závěť sám. Rodičům odkázal doživotní podíl na majetku a celé jmění rozdělil rovným

dílem mezi vnuky. Nebylo ovšem jasné, jestli do toho zahrnuje i Wilfreda. Nakonec jsme se museli obrátit na soud. Případ tenkrát nadělal spoustu rozruchu a vznesl otázku práv adoptivních dětí. Možná si na to vzpomínáte."

Dalgliesh si opravdu cosi takového mlhavě pamatoval. Zeptal se:

"Kdy váš dědeček závěť napsal, myslím vzhledem k adopci vašeho bratra?"

"To byl nejdůležitější důkaz. Wilfred byl zákonně adoptován 3. května 1921 a dědeček podepsal závěť přesně o deset dní později, 13. května. Svědky závěti byli dva lidé ze služebnictva, ale když se případ projednával, byli už oba po smrti. Závěť byla naprosto srozumitelná a v pořádku - až na to, že neuvedl jména. Ovšem Wilfredovi právníci mohli prokázat, že dědeček o adopci věděl a měl z ní radost. A v závěti se mluvilo o dětech, v množném čísle."

"Mohl však pomýšlet i na eventualitu, že vaše matka zemře a otec se znovu ožení."

"To je bystrý postřeh! Vidím, že máte právnícky potměšilé myšlení. Můj poradce mi tvrdil přesně totéž. Ale nepomohlo to. Vyhrál Wilfred. Ale jistě chápete mé pocity, pokud jde o Grange. Kdyby dědeček podepsal závěť před 3. květnem, všechno by bylo úplně jinak, na to můžete vzít jed."

"Polovinu hodnoty majetku jste ovšem dostala?"

"Nadlouho to bohužel nevystačilo. Můj manžel byl s penězi rychle hotov. Ženy v tom nebyly, naštěstí. Šlo o koně. Pro ženu jsou koně sice stejně nákladní, dokonce nevyzpytatelnější, ale přece jen méně ponižující sokové. A na rozdíl od žen u nich můžete být rád, když zvítězí. Wilfred vždycky říkal, že po odchodu z armády začal Herbert senilnět, ale já si nemohla stěžovat. Líbil se mi tak víc. Ale peníze, ty roztočil."

Najednou se rozhlédla po pokoji, naklonila se dopředu a vrhla na Dalglieshe lišácky spiklenecký pohled.

"Povím vám něco, co na Toyton Grange neví kromě Wilfreda nikdo. Jestli Grange odprodá, dostanu polovinu kupní ceny. Ne pouze půlku ze zisku navíc, ale padesát procent toho, co dostane. Mám od Wilfreda záruční prohlášení, řádně podepsané, svědek byl Victor. Byl to vlastně Victorův nápad. Myslel si, že to před zákonem obstojí. A je to uloženo tak, aby k tomu Wilfred nemohl. Je to u Roberta Lodera, advokáta z Warehamu. Mám za to, že si byl Wilfred buď tak jistý, že nikdy prodávat nebude, že mu ani nesešlo na tom, co podepisuje, nebo se tak chtěl obrnit proti pokušení. Ani na chvíli bych si nemyslela, že to tu prodá. Příliš mu na tomhle koutu záleží. Ale kdyby změnil názor, byla bych na tom velmi dobře."

Dalgliesh poněkud troufale řekl:

"Když jsem přijel, zmínila se mi pani Hewsonová o Ridgewellově nadaci. Nemá pan Anstey v úmyslu převést Domov na ni?"

Paní Hammitová přijala tuto domněnku klidněji, než čekal. Příkře odsekla:

"Nesmysl! Vim, že o tom Wilfred čas od času mluví, ale Toyton Grange by nikdy nepředal. Proč by to taky měl dělat?"

Peněz je málo, jistě, jenže peněz je málo vždycky. Bude prostě muset zvýšit poplatky, nebo přinutit obecní úřady, aby za pacienty, které mu posílají, víc platily. Není důvod, proč by měl podporovat a vydržovat obecní úřady. A když se to ani potom nevyplatí, pak udělá nejlíp, když prodá, zázrak nezázrak."

Dalgliesh vyslovil domněnku, že za takových okolností je s podivem, že Anstey nepřestoupil ke katolicismu. Millicent se té myšlenky chopila vášnivě.

"Byl to pro něho tenkrát duševní boj." Hlas měla najednou hlubší, duněla v něm ozvěna kosmických sil mísících se do pachtění smrtelníků. "Jsem ale ráda, že se rozhodl zůstat v naší církvi. Náš otec -" hlas jí zahřmál v náhlém přívalu nabádavé ohnivosti, až Dalgliesh zcela konsternován čekal, že spustí otčenáš - "by to velmi těžce nesl. Byl to oddaný křesťan, pane komisaři Dalglieshi. Samozřejmě evangelík. Ne, byla jsem ráda, že Wilfred nepřestoupil."

Říkala to, jako by Wilfred, jsa postaven před řeku Jordán, buď nenašel valného zalíbení v jejích vodách, anebo nedůvěřoval své loďce.

Dalgliesh se už na Ansteyho náboženskou orientaci ptal Julia Courta a dostalo se mu odlišného, a jak se domníval, i přiléhavějšího vysvětlení. Vybavil si rozhovor, který se odehrával na terase, než se znovu připojili k Henrymu; Juliův podbarvený hlas: "Otec O'Malley, který měl Wilfreda instruovat, mu dal naprosto jasně na srozuměnou, že jeho církev hodlá v budoucnu zaujmout stanovisko k mnoha věcem, o nichž byl Wilfred přesvědčen, že spadají do jeho osobní pravomoci. Milému Wilfredovi došlo, že se chystá vstoupit do značně rozsáhlé organizace, která je navíc přesvědčena, že jeho konverzí získá nikoliv ona, ale především on sám. Nakonec a nepochybně po náležitém duševním boji se rozhodl setrvat v mnohem ústupnějším a tolerantnějším ovčinci."

"Navzdory zázraku?" zeptal se tehdy Dalgliesh.

"Navzdory zázraku. Otec O'Malley je racionalista. Připouští existenci zázraků, ale raději předá průkazní materiál k zevrubnému přezkoušení příslušným úřadům. Teprve pak, se zdánlivým zpožděním, učiní církev ve své moudrosti náležité prohlášení. Jen tak si rozšiřovat, že kohosi potrefila zvláštní milost, mu zavání troufalostí. A co hůř, mám podezření, že to považuje za projev špatného vkusu. Je to distingovaný muž, ten otec O'Malley. S Wilfredem se k sobě naprosto nehodí. Obávám se, že otec O'Malley zkrátka připravil svou církev o jednoho konvertitu."

"Ale v poutích do Lurd se stále pokračuje?" zeptal se Dalgliesh.

"Jistě. Pravidelně dvakrát do roka. Já nejzdím. Jezdívám jsem, když jsem se nastěhoval, ale není to, jak se říká, moje parketa. Obyčejně si ovšem беру na starost přivítání po návratu a připravím pro všechny večírek."

Dalgliesh, který se duchem opět navrátil do přítomnosti, cítil, že ho začínají bolet záda. Protahoval se zrovna ve chvíli, kdy hodiny na krbu odbíjely tři čtvrtě. Z roštu se skutálelo ohořelé polínko a vystřelilo poslední kaskádu jisker. Paní Hammitová to pochopila jako znamení, že je čas jít. Dalgliesh trval na tom, že napřed umyje kávové hrnky, a ona ho následovala do těsné kuchyňky.

"Pěkně jsme si tu hodinku poseděli, pane komisaři, ale pochybuju, že si to ještě kdy zopakujeme. Nepatřím k sousedům, kteří zaběhnou, kdy jim napadne. Vydržím díkybohu sama se sebou. Na rozdíl od chudáka Maggie si to dovedu zařídít. A řeknu ještě něco dobrého o Michaelovi Baddeleyem: byl uzavřený a žil tiše."

"Sestra Rainerová mi říkala, že jste ho přesvědčila o výhodách kremace."

"Opravdu to řekla? Nu, myslím, že má pravdu. Snad jsem se o tom Michaelovi zmínila. Jsem striktně proti tomu, aby se plýtvalo dobrou půdou na pohřbívání hniјících těl. Pokud si vzpomínám, starému pánovi nesešlo na tom, co se s ním stane, pokud skončí v posvěcené zemi a pronesou nad ním patřičně správná slova. Velice rozumné. V podstatě je to i můj názor. A Wilfred proti kremaci jistě nic nenamítá. On a Dot Moxonová se mnou absolutně souhlasili. Helena protestovala, že s tím budou starosti navíc, ale vlastně se jí jen nelíbilo, že bude muset sehnat podpis dalšího lékaře. Asi si myslela, že to jaksi zpochybní Erikův klinický úsudek."

"Jistě se však nikdo nedomníval, že diagnóza doktora Hewsona je mylná?"

"Jistěže ne! Michael zemřel na srdeční záchvat a to doufám mohl snadno rozeznat i Eric. Ne, prosím, neobtěžujte se, nemusíte mě doprovázet až domů. Vzala jsem si baterku. A budete-li něco potřebovat, stačí zařukat na stěnu."

"Budete to slyšet? Otce Baddeleyho jste přece neslyšela."

"Přirozeně že ne, protože neklepal. A asi tak po půl desáté jsem přestala dávat pozor. Víte, myslela jsem, že už u něj někdo byl a uložil ho na noc."

Temnota venku byla chladivá a neklidná, černá mlha, sladká a páchnoucí po moři, nebyla to jen prostá nepřítomnost světla, ale absolutní, tajemná síla. Dalgliesh přetáhl přes práh servírovací stolek, a když pak kráčel vedle Millicent po krátkém chodníčku před domem a jednou rukou přidržoval stolek, s předstíraným nezájmem se zeptal:

"To jste zaslechla někoho přijít?"

"Nezaslechla, viděla. Nebo jsem si myslela, že vidím. Chtěla jsem si uvařit něco horkého k pití a napadlo mě, jestli by si Michael taky nedal. Jenže když jsem otevřela domovní dveře, měla jsem dojem, že vidím, jak se do tmy ztrácí postava v sutaně. A protože měl Michael zhasnuto - v domku byla úplná tma -, tak jsem ho přirozeně nechtěla rušit. Teď už vím, že jsem se spletla. Buď to, nebo mi začíná přeskakovat. Tady by ani nebylo divu. Určitě ho nikdo nenavštívil a všichni z toho teď mají výčitky svědomí. Je mi jasné, jak jsem se mohla zmýlit. Byla zrovna takováhle noc. Mírný vítr a zdálo se, že se tma hýbe, převahuje a seskupuje se do různých tvarů. A neslyšela jsem nic, ani krok. Jenom jsem zahlédla skloněnou hlavu v kapuci a kutnu mizící do tmy."

"A to bylo kolem půl desáté?"

"Nebo maličko později. Snad přibližně v tu dobu, co zemřel. Člověk s bujnou představivostí by se vyděsil, že viděl jeho ducha. To se domnívala Jennie Pegramová, když jsem to vyprávěla na Toyton Grange. K smíchu!"

Byli už skoro u dveří Faith Cottage. Zastavila se a po vteřině - jako by si právě na cosi vzpomněla, a měl pocit, že i trochu rozpačitě - řekla:

"Povídali, že si děláte starosti s vylomeným zámekem u Michaelova stolu. Tak tedy ten večer, než se vrátil z nemocnice, byl zámek v pořádku. Zjistila jsem totiž, že mi došly obálky, a nutně jsem potřebovala napsat dopis. Myslela jsem, že by mu nevadilo, kdybych se koukla do jeho stolu. Ale byl zamčený."

Dalgliesh řekl:

"A když váš bratr krátce poté, co našli tělo, hledal zámek, už byl vylomený."

"To říká on, komisaři. To říká on."

"Důkaz, že ho vylomil on, ale nemáte?"

"Nemám vůbec důkaz, že by ho někdo vylomil. Domek byl plný lidí, běhali sem a tam. Wilfred, Hewsonovi, Helena, Dot, Philby, a když přijel z Londýna Julius, tak i on; bylo to tu jako o posvícení. Víím jenom, že ten večer předtím, než Michael umřel, v devět nula nula byl stůl zamčený. A nemám nejmenší pochybnosti, že se Wilfred jen třásl, aby se mohl podívat do zámeky a ujistit se, že Michael opravdu Toyton Grange odkázal všechno, co měl. A taky víím, že zámek nevylomil Michael sám."

"Jak to vííte, paní Hammitová?"

"Protože jsem našla klíč hned po obědě ten den, co zemřel. Na místě, kde si ho, jak předpokládám, schovával vždycky - v té staré plechovce od čaje na druhé polici ve spíži. Myslela jsem si, že by mu nevadilo, kdybych si vzala něco z toho jídla, které tam zůstalo. Klíč jsem si dala do kapsy, aby se neztratil, až bude Dot v domku uklízet. Ten starý psací stůl je koneckonců docela cenný a zámek by se měl spravit. Abych pravdu řekla, kdyby ho Michael v zámeky neodkázal Grace, přestěhovala bych si ho sem a pořádně se o něj starala."

"Takže ten klíč máte u sebe?"

"Samozřejmě. Kromě vás se o něj nikdo nezajímal. Ale když vás to tolik zajímá, klidně si ho vezměte."

Zalovila v kapse u sukny a Dalgliesh ucítil, jak mu tiskne do dlaně něco chladně kovového. Otevřela dveře svého domku a nahmatala vypínač. V náporu světla chvíli mrkal a pak ho uviděl zřetelně - malý stříbrný klíček, jemný jako filigrán, ale přivázaný tenkým provázekem k červenému kuličku na prádlo z umělé hmoty, tak jasně červenému, že to v oslňujícím světle na vteřinu vypadalo, že má dlan potřísněnou krví.

## 5 / ZLÁ VŮLE

### (I)

Když se ohlížel za prvním víkendem stráveným v Dorsetu, viděl ho Dalgliesh jako sled obrazů, obrazů tolik odlišných od pozdějších scén násilí a smrti, až téměř uvěřil, že jeho život na Toyton Grange probíhal ve dvou rovinách a ve dvou rozdílných časových vrstvách. Na rozdíl od pozdějších drsných černobílých okének z krutého filmového hororu byly ty dřívější jemné obrazy zaplaveny barvami, pocity a vůněmi. Viděl sám sebe, jak se v Chesil Bank, ohlušený křikem ptáků a řevem příboje, žene po šterku omývaném mořem až tam, kde se proti nebi vypínají temné portlandské skály; jak



šplhá vzhůru po hliněných valech Maiden Castle a vposled stojí coby osamělá postava zmítaná větrem na místě, kde mezi posvátnými obrysy navršené hlíny tkví čtyři tisíciletí lidské historie; jak v mírném podzimním odpoledni pojídá svačinu v hotýlku U soudce Jeffreyho v Dorchesteru a jak jede nocí mezi splývavou spleť nazlátlého kapradí a vysokými ježatými živými ploty k zářícím oknům kamenné hospody na jakési vzdálené venkovské louce.

A pak, pozdě v noci, kdy už hrozilo jen pramalé nebezpečí, že by ho z Toyton Grange přišel někdo vyrušit, vrátil se zpátky do Hope Cottage k známému a přátelskému pachu knih a hořícího dřeva. Millicent Hammitová k jeho údivu dodržovala daný slib a vskutku ho od své první návštěvy nevyrušovala. Brzo vytušil proč. Byla televizní maniak. Když seděl u vína a třídil knihy, slyšel skrze komín slabé a nijak nepříjemné zvuky její noční zábavy; náhlé zahlazení povědomé reklamy, antifonický šum hlasů, štěkot výstřelů, ženské výkřiky, vřeštivou fanfáru na úvod nočního filmu. Měl pocit, že žije v prázdnotě mezi starým a novým životem, rekonvalescence ho zbavovala povinnosti okamžitých rozhodnutí i každé námahy, která mu nebyla po chuti. A přemýšlet o Toyton Grange a jeho obyvatelích mu po chuti opravdu nebylo. Udělal, co bylo v jeho silách. Nyní jen čekal, co se stane dál. Jednou když se zahleděl na prázdné a ošuntělé křeslo otce Baddeleyho, neuctivě se mu z paměti vynořila slavná výmluva jednoho váženého ateistického filozofa, který se ke svému zděšení po smrti octl před tváří boží.

"Ale Pane, ty jsi neposkytl dostatečné důkazy."

Kdyby otec Baddeley chtěl, aby zasáhl, byl by mu musel poskytnout výmluvnější stopy než pouhý chybějící deník a vylomený zámek.

Kromě odpovědi od Billa Moriartyho žádnou jinou poštu neočekával. Vydal pokyny, aby za ním žádné dopisy neposílali. Ale dopis od Billa si hodlal ze schránky vyzvednout sám. Potíž byla v tom, že přišel už v pondělí, tedy nejméně o den dřív, než to vůbec pokládal za možné. To odpoledne strávil v domku a ke schránce se vydal až po obědě o půl třetí, když šel vracet láhve od mléka.

Ve schránce byl jediný dopis, obyčejná obálka s poštovním razítkem ze západní části centrálního Londýna. Adresa byla psána strojem bez uvedení hodnosti. Moriarty dbal na opatrnost. Když však Dalglish vsunul palec pod chlopeň obálky, zapochyboval, zda byl dost opatrný on sám. O tom, že někdo dopis otevřel, sice žádné viditelné známky nesvědčily; chlopeň byla nedotčená, jenže lepidlo bylo podezřele slabé a obálka se pod tlakem palce rozevřela až příliš lehce. A jinak byla schránka prázdná. Někdo, pravděpodobně Philby, už musel vybrat poštu pro Toyton Grange. Bylo zvláštní, že mu jeho dopis nedonesl do Hope Cottage. Snad si ho měl dát poslat poste restante do Toytonu nebo Warehamu. Pomyšlení, že se dopustil neopatrnosti, ho rozčilovalo. Je pravda, myslel si, že nevím, co vyšetřuju, pokud vůbec něco vyšetřuju, a že se o to starám jenom nárazově. Nemám zkrátka žaludek na to, abych se tím zabýval pořádně, a na druhé straně ani vůli a odvalu nechat to prostě běžet. Dostal se do nálady, v níž mu způsob Billova vyjadřování přišel ještě nesnesitelnější než obvykle.

"Jaká potěcha moci zas popatřit na tvůj elegantní rukopis! Jakmile se provalilo, že zprávy o tvém nadcházejícím skonu značně přeháněly, všem nám tu spadl kámen ze srdce. Penízky, které jsme vybrali na věnec, teď rezervujeme na financování oslav. Ale co to, že se plížíš po Dorsetu v takhle pochybné společnosti? Prahneš-li po robotě, tady jí máme až po krk. Nicméně zde jest žádaná svodka:

Dva výtečníci z tvého stádečka mají záznam. O Philbym už, jak se zdá, cosi víš. Dvakrát odsouzen za těžké ublížení na těle, 1967 a 1969, čtyřikrát pro krádež, 1970, a navrch má na hrbu ještě směsici drobných deliktů z mladších let. Jediným zvláštním znamením Philbyho kriminální historie je pozoruhodná shovívavost soudců, kteří ho měli v prádle. Po nakouknutí do jeho materiálů mě to ani nepřekvapuje. Pravděpodobně jim našeptávalo svědomí, že by bylo nespravedlivé trestat příliš přísně člověka, co se vlastně dal na jedinou možnou kariéru, k jaké ho jeho schopnosti, talent a fyziognomie předurčily. Povedlo se mi dát o něm řeč s 'otevřenými dveřmi'. Přiznávají jeho chyby, ale tvrdí, že má-li k někomu vztah, dokáže být děsivě oddaný. Dej si bacha, abys mu nepadl do oka.

Millicent Hammitová byla dvakrát, v roce 1966 a 68, odsouzena občanským soudem v Cheltenhamu za drobné krádeže v obchodech. V prvním případě se obhajoba oháněla obligátními potížemi přechodu a skončilo to pokutou. Bylo to ovšem tenkrát pár měsíců po tom, co jí umřel manžel, major armády v.v., a soud s ní měl outřpnost. Taky je asi ovlivnilo ujišťování Wilfreda Ansteyho, že si ji přestěhuje k sobě na Toyton Grange a že už na ni dá bacha. Od té doby se už žádné další trable nekonaly, a tak předpokládám, buď že se Ansteyho dozor neminul účinkem, nebo že jsou místní obchodníci velkorysejší, anebo paní Hammitová krade obratněji.

Tot' z ouředních záznamů vše. Ostatní jsou čistí, aspoň pokud kráčí o trestní rejstřík. Pakliže ti ovšem jde o vskutku zajímavějšího padoucha - Adam Dalglish by přece sotva plýtvat talentem na nějakého Alberta Philbyho -, pak si troufám doporučit Julia Courta. Dostal jsem o něm echo od člověka, který dělá na zamini. Court je bystrý hoch z gymnázia v Southsea, který vstoupil do diplomatických služeb hned po univerzitě, jsa sice vyzbrojen obvyklým elegantním příslušenstvím, leč poněkud švorc. Když byl na ambasádě v Paříži, svědčil v roce 1970 v tom věhlasném procesu proti Alainu Michonnetovi, který byl obžalován z vraždy automobilového závodníka Poitauda. Možná si na ten případ vzpomeneš. V anglických novinách se o tom tenkrát hodně psalo. Byla to jasná záležitost a francouzská policie slintala blahem při pomyšlení, jak Michonneta skřípnou. Je to synáček Thea d'Éstier Michonneta, co mu patří chemická továrna u Marseille, a oni měli synka i s papánkem už dost dlouho pod dohledem. Jenže Court obstaral kámošovi alibi. Divné bylo, že vlastně žádní kámoši ani nebyli - Michonnet je agresivně heterosexuální, jak to novináři pořád omílali, - a na ambasádě se šušovalo o vydírání. Courtově povídačce nikdo nevěřil, ale nikdo ji taky nedokázal vyvrátit. Můj informátor se domnívá, že ho k tomu nevedlo nic menšího než touha trochu se pobavit a pořádně namíchnout své nadřizené. Jestli tohle byl skutečně jeho motiv, pak se mu to povedlo dokonale. Osm měsíců nato sešel příhodně ze světa jeho kmotr a zanechal mu 30 000 liber, Court se pak hbitě vybodnul na diplomatické služby. Říká se, že dokáže chytře investovat. Tohle všecko je koneckonců stará vesta. Neví se na něj nic, co by mu dělalo hanbu, jak se praví, až na to, že má sklony dělat svým přátelům, co jim na očích vidí. Ale to ti jen prodávám, jak jsem koupil."

Dalgliesh dopis složil a nacpal si ho do kapsy saka. Uvažoval, do jaké míry a zda vůbec jsou tyhle příběhy na Toyton Grange známy. Julius Court by si s tím pravděpodobně nedělal těžkou hlavu, jeho minulost byla jeho věc a na Wilfredově dusivém náruči závislý nebyl. Zato Millicent Hammitovou tížil hned dvojí vědek. Kdo jiný kromě Wilfreda asi o těch dvou dojemně ostudných incidentech věděl? Jak dalece by jí vadilo, kdyby její patálie vešly na Toyton Grange ve známost? Znovu zalitoval, že si dopis přece jen nedal poslat poste restante.

Blížil se nějaký vůz. Vzhlédl. Po silnici k útesu se řtil mercedes. Julius šlápl na brzdy, vůz se zhoupl a zastavil, přední nárazník se leskl sotva pár centimetrů od brány. Výsoukal se z auta a začal s námahou odsouvat vrata. Volal na Dalglieshe:

"Černá věž hoří! Viděl jsem ze silnice kouř. Nemáte v Hope Cottage hrábě?"

Dalgliesh se opřel do brány ramenem.

"Myslím, že ne. Není tam žádná zahrádka. Ale v kůlně jsem objevil metrové koště."

"Lepší než nic. Šel byste se mnou? Možná na to bude třeba dvou."

Dalgliesh rychle vklouzl do vozu. Vrata za sebou nechali otevřená. Julius uháněl k Hope Cottage bez ohledu na pérování či na pohodlí spolujezdce. Zatímco Dalgliesh běžel na dvorek do kůlny, spěchal otevřít kufr auta. V kůlně stálo mezi harampádím po bývalých nájemnících ono vzpomínané koště, povalovaly se tam i dva prázdné pytle a kupodivu také stará pastýřská hůl. Dalgliesh to všechno naházel do prostorného kufru. Julius mezitím už auto otočil, motor běžel. Dalgliesh nasedl vedle řidiče a mercedes vyrazil vpřed.

Když ujížděli po pobřežní cestě, Dalgliesh se zeptal:

"Nevíte, jestli je někdo uvnitř? Anstey?"

"Mohl by. To mi dělá starosti. On je teď jediný, kdo tam chodí. A netuším, jak jinak by tam mohlo začít hořet. Touhle cestou se dostaneme autem blíž k věži, ale budeme to k ní přes ostroh muset doběhnout. Když jsem si poprvé všiml kouře, ani jsem se tam nepokoušel dostat. Nemá to význam, když není čím hasit."

Hlas měl napjatý a volant svíral, až se mu na prstech bělaly klouby. Ve zpětném zrcátku Dalgliesh uviděl, že má rozšířené zorničky a že se mu lesknou oči. Trojúhelníková jizva nad pravým okem, běžně téměř neznatelná, se prohloubila a ztmavla. Kůže na spánku nad ní se zachvívala naléhavým rytmem tepu. Sklouzl očima na rychloměr, jeli přes stovku, ale mercedes, krásně ovladatelný, se silnice držel snadno. Náhle cesta zahýbala, vyhoupli se na kopeček a na chvíli zahlédli věž. Rozbitými tabulkami v úzkých oknech pod kopulí vyrážely jako miniaturní výstřely z kanónu oblaky šedavého kouře. Vesele se převalovaly nad ostrohem, dokud je vítr neroztrhal na cáry jako mračnou prachovku. Budilo to absurdní a malebný dojem čehosi neškodného jako dětská hra. Potom cesta znovu klesla a věž zmizela z dohledu.

Pobřežní cestu, širokou tak pro jedno auto, přetínala směrem k moři zídka z navršených kamenů. Julius jel popaměti. Strhl řízení doleva, než si Dalgliesh vůbec stačil všimnout úzké škvěry, sice bez branky, ale dosud ohraničené dvěma shnilými sloupky. Auto se s nárazem zastavilo v hluboké výduti vpravo od vchodu. Dalgliesh popadl pytle a hůl, Julius koště. Takto komicky obtíženi se rozběhli přes ostroh.

Julius měl pravdu; byla to nejrychlejší cesta. Jenže tu vzdálenost museli uběhnout po svých. I kdyby byl ochoten přes tuhle hrbolatou, kamením posetou plochu přejet autem, nešlo by to. Přes ostroh se křížem krážem táhly kamenné zidky, nízké, že je bylo možno přeskočit, a se spoustou mezer, z nichž ovšem žádná nebyla dost široká, aby jí mohlo projet auto. Jednu chvíli se zdálo, že se věž vzdaluje a že jí od nich dělí nespočetné překážky sesutého kamení. Pak se náhle vynořila před nimi.

Z pootevřených dveří se mocně valil štiplavý kouř, jako když hoří vlhké dříví. Dalgliesh dveře kopnutím otevřel a uskočil před valícími se oblaky dýmu. Ozval se náhlý praskot a po Dalglieshovi vyšlehl plamenný jazyk. Holí začal vyhrabávat ven hořící trosky, některé z těch věcí šlo ještě rozeznat - dlouhá stébla suché trávy a sena, konce provazů, cosi, co vypadalo jako zbytky starého křesla - haraburdí se tu hromadilo po léta, když byl ostroh ještě volně přístupný a nezamčená černá věž sloužila za přístřeší pastýřům a vandrákům. Když vyhraboval páchnoucí zbytky ze dveří, slyšel, jak je za jeho zády Julius zběsile udusává. Tráva kolem chytila a do stran se jako rudé jazyky plazily plamínky.

Jakmile bylo zádveří volné, vpadl Julius dovnitř a doutnající zbytky sena a trávy udusával pytlí. Dalgliesh viděl jeho siluetu obestřenou dýmem, jak se otřásá kašlem a kymácí se. Bez pardonu ho popadl a vytáhl ven.

"Držte se zpátky, dokud to nevyčistím. Nechci se vláčet s dvěma místo s jedním."

"Ale on je tam! Víím, že tam je. Musí tam být. Kristepane! Ten šílenec!"

Poslední doutnající chomáč trávy byl venku ze dveří. Julius Dalglieshe odstrčil a vyběhl po kamenném schodišti, které se vinulo podél stěn. Dalgliesh stoupal za ním. Dřevěné dveře do místnosti v mezipatře byly rozevřené. Okno tu nebylo, v kouřem nasycené tmě však rozeznali u protější stěny schoulenou pytlíkovitou postavu. Přes hlavu měla staženou kapuci a choulila se do záhybů mnišské kutny jako lidská troska chránící se před chladem. Juliovy horečnaté ruce se zapletly do záhybů. Dalgliesh zaslechl, jak kleje. Za pár vteřin měl Anstey ruce volné a Dalgliesh s Courtem ho společně vlekli ke dveřím, s námahou podpírali netečné tělo každý z jedné strany a snášeli ho po úzkých schodech na čerstvý vzduch.

Venku ho položili na břicho do trávy. Dalgliesh poklekl, chystal se ho obrátit a začít s umělým dýcháním. Anstey však pomalu roztáhl obě paže a ležel teď v poněkud teatrální a mírně rouhavé poloze. Dalglieshovi se ulevilo, že nebude muset tisknout rty na Ansteyho ústa, a vstal. Anstey pokrčil kolena a začal křečovitě a zajíkávě kašlat. Otočil hlavu na stranu, tvář spočívala na zemi. Vlhká ústa, z nichž nápor kašle vypuzoval sliny a hlen, vypadala, jako by s hladovou chtivostí vysávala trávu. Dalgliesh s Courtem poklekl a nadzvedli ho. Slabě zašeptal:

"Nic mi není. Nic mi není."

Dalgliesh se zeptal:

"Auto máme na pobřežní cestě. Myslíte, že byste tam došel?"

"Ano. Nic mi není, opravdu. Nic mi není."

"Není proč spěchat. Raději si chvíli odpočíte a pak vyrazíme."

Opřeli ho o jeden z větších balvanů. Seděl tam poněkud stranou od nich, stále ještě ho přepadaly záchvaty kašle, a díval se směrem k moři. Julius neklidně přecházel po okraji útesu, jako by ho čekání užíralo. Smrad z požáru se po větru vzdaloval ze zčernalého ostrohu jako poslední vlny ustupujícího moru.

Po pěti minutách Dalglish zavolal:

"Tak dáme se do toho?"

Mlčky Ansteyho zvedli a cestou přes ostroh ho podírali mezi sebou.

## ( II )

Cestou na Toyton Grange nikdo nepromluvil. Přední část domu vypadala jako vždy opuštěně, v hale s mozaikovou podlahou bylo prázdné a nepřírozeně ticho. Uším Dorothy Moxonové však pravděpodobně nešel zvuk přijíždějícího vozu, slyšela ho z ordinace v přední části domu. Téměř okamžitě se objevila nahoře na schodišti.

"Co se stalo?"

Julius počkal, až sejde dolů, a tiše řekl:

"Nic se neděje. Wilfredovi se podařilo zapálit černou věž a zůstat uvnitř. Zraněný není, jenom je trochu v šoku. Kouř jeho plicím moc neprospěl."

Dávala se vyčítavě z Dalglisha na Courta, jako by to byla jejich vina, pak vzala sveřepě mateřským ochranným gestem Ansteyho kolem ramen a jemně ho vedla nahoru po schodech, do ucha mu přitom monotónně drmolila výčitky a povzbudivá slůvka, až to Dalglishovi připadalo jako projevy lásky. Všiml si, že Anstey má teď větší potíže s chůzí než na ostrohu a že stoupají velice zvolna. Když ovšem Julius přispěchal na pomoc, Dorothy ho zastavila pohledem a přinutila ho, aby se stáhl. S námahou dovedla Ansteyho do těsné bílé ložnice v zadní části domu a pomohla mu ulehnout na úzkou postel. Dalglish si v duchu bryskně provedl inventuru pokoje. Ložnice vypadala tak, jak očekával. Stolek s židlí umístěný pod oknem, odkud byl výhled na zadní dvůr; dobře zásobená knihovna; koberec; nad postelí křicifix; noční stolek s jednoduchou lampou a karafou na vodu. Když se ovšem Wilfred svalil na postel, silná matrace se pod ním vláčně prohnula. Ručník zavěšený vedle umyvadla vyhlížel požitkářsky jemně. Předložka u postele sice nijak nápaditá nebyla, ale měla daleko k ochozenému tepichu. Župan s kapucí z bílého froté, jenž visel za dveřmi, budil sice dojem prostoty až asketické, Dalglish však nepochyboval, že je na dotek příjemně měkký. Ta místnost se snad podobala mnišské cele, ovšem nepostrádala nic z nezbytného pohodlí.

Wilfred otevřel oči a svůj modravý pohled upřel na Dorothy Moxonovou. Zajímavé, pomyslel si Dalglish, jak dokáže v jediném pohledu spojit pokoru s autoritativností. Vztáhl k ní žadonící ruku.

"Dot, miláčku, chtěl bych mluvit s Juliem a Adamem. Jen na chvíli. Byla bys tak hodná?"

Otevřela ústa, opět je sklapla a beze slova odkráčela. Přirazila za sebou dveře. Wilfred znovu zavřel oči a zdálo se, že se v mysli odpoutává od místa, kde se nacházel. Julius si prohlížel ruce. Pravou dlaň měl zarudlou a oteklou a na bříšku palce se mu udělal plyskýř. S náznakem údivu řekl:

"Je to hloupé. Spálil jsem si ruku. Vůbec jsem to necítil. A teď to začíná bolet jako čert."

Dalglish poznamenal:

"Měl jste říct slečně Moxonové, aby vám to obvázála. A možná by se na to měl podívat i Hewson."

Julius vylovil z kapsy složený kapesník, v umyvadle ho namočil do studené vody a neodborně si ho omotal kolem ruky.

Prohlásil:

"To počká."

Zjištění, že má bolesti, mu, jak se zdá, zkazilo náladu. Postavil se nad Wilfreda a podrážděně řekl:

"Doufám, že teď, když ti někdo zjevně ukládal o život a sakra se mu to málem povedlo, už konečně dostaneš rozum a pošleš pro policii."

Wilfred zavrtěl hlavou.

"Nemám, co bych jim řekl. Šel jsem do černé věže, protože jsem si potřeboval v klidu něco promyslet. Je to jediné místo, kde můžu být úplně sám. Zapálil jsem si. Víš, jak všichni nadávají na tu mou starou smradlavou dýmku. Vzpomínám si, že než jsem šel nahoru, tak jsem ji vyklepal o zeď. Musela ještě hořet. To seno a sláma by chytily okamžitě."

Julius se zasmušil:

"Taky že chytily. A co venkovní dveře? Předpokládám, že se za sebou zapomněl zamknout přes všechn ten kravál, co děláváš, aby se věž nenechávala otevřená. Jste tu na Toyton Grange parádně nezodpovědná pakáž! Lerner zapomene zkontrolovat brzdy u vozíku a Holroyd přepadne přes útes. Ty si vyklepeš fajfku na podlahu vystlanou suchou hořlavou slámou, necháš dveře dokořán, aby byl dobrý tah, a skoro se usmažíš."

Anstey namítl:

"Budu raději věřit, že se to stalo právě takto."

Dalglish rychle podotkl:

"Jistě existuje i náhradní klíč od věže. Kam ho ukládáte?"

Wilfred otevřel oči a hleděl před sebe do prázdna, jako by se od tohoto křížového výsledku trpělivě odpoutával. "Visí v kanceláři na hřebíku mezi ostatními klíči. Býval to Michaelův klíč, vzal jsem si ho sem zpátky po jeho smrti."

"A všichni vědí, kde visí?"

"Domnívám se, že ano. Máme tam všechny klíče a klíč od věže vypadá jinak než ostatní."

"Kolik lidí na Toyton Grange vědělo, že se dnes odpoledne chystáte do věže?"

"Všichni. Řekl jsem jim to po modlitbách. Vždycky jim o svých plánech říkám. Musí vědět, kde mě v případě potřeby najdou. Byli u toho všichni kromě Maggie a Millicent. Ale to, co tu naznačujete, je prostě směšné."

"Myslíte?" zeptal se Dalglish.

Než se stačil pohnout, vyklouzl Julius, který stál blíž ke dveřím, ven. Tiše čekali. Po dvou minutách byl zpátky. S neradostným zadostiučiněním řekl:

"V kanceláři nikdo není a klíč je taky pryč. To znamená, že ať ho vzal kdokoli, neměl ještě kdy vrátit ho na místo."

Náhodou jsem cestou zpátky zašel za Dot. Je na čekané v tom svém chirurgickém doupěti a sterilizuje si nádobičko na větší operaci. Bylo to, jako kdybych stanul tváří v tvář harpyji zahalené v oblacích dýmu. Nicméně nerada prohlásila, že byla v kanceláři celou tu dobu od dvou odpoledne a odešla jen asi tak na pět minut, než jsme přišli. Nemohla si vzpomenout, jestli byl klíč od věže na místě. Nevšímal si toho. Bohužel jsem ji poděsil, Wilfrede, ale vypadá to, že bude třeba srovnat si fakta."

Dalglish si sice myslel, že fakta si mohli ujasnit i bez přímého dotazování, ale začínat s diskrétnějším pátráním bylo už pozdě a on neměl v žádném případě ani chuť, ani žaludek se do něčeho takového pouštět. Nehodlal proti Juliovi entuziastickému amatérismu stavět požadavky skutečného detektivního postupu, navzdory tomu se však zeptal:

"Nezmiňovala se slečna Moxonová o tom, že by do kanceláře v době, kdy tam byla, někdo přišel? Mohl se pokusit vrátit klíč na místo."

"Podle ní to dnes v kanceláři vypadalo - zcela netradičně - jako na nádraží. Po druhé hodině tam zajel Henry a po chvíli zase odjel. Bez vysvětlení. Millicent tam zaskočila asi před půl hodinou, když se, jak říkala, sháněla po tobě, Wilfrede. O chvíli později přišel Dennis vyhledat si v telefonním seznamu blíže neurčené číslo. Maggie se tam objevila těsně před námi. Opět bez vysvětlení. Sice tam nezůstala, ale zeptala se Dot, jestli neviděla Erika. Jediné, co lze z toho všeho vyvodit, je, že v kritickém čase nemohl být na ostrohu Henry. My samosebou víme, že on tam nebyl. Ať už založil oheň kdokoli, jistě měl naprosto zdravé nohy."

Jako on nebo kdokoli jiný, myslel si Dalglish.

Znovu se obrátil k mlčenlivé postavě na posteli:

"Neviděl jste někoho, když jste byl ve věži, buď před tím, nebo potom, co začalo hořet?"

Wilfred odpověděl až po chvíli.

"Myslím, že viděl."

Pohlédl do tváře Juliovi a chvatně pokračoval:

"Ano, jsem si jist, že jsem někoho viděl, ale jenom krátce. Když začalo hořet, seděl jsem u jižního okna, u toho s výhledem na moře. Ucítil jsem kouř a sešel jsem dolů do místnosti v mezipatře. Otevřel jsem dveře do přízemí věže a uviděl doutnající seno a jak z něho náhle vyšlehl plamen. Byl bych se v tu chvíli ještě mohl dostat ven, ale zmocnila se mě panika. Ohně se děším. Nejde o racionální strach. Je to mnohem hlubší. Asi byste řekli, že jde o fobii. V každém případě jsem se potupně vyškřábal do horní místnosti a začal pobíhat od okna k oknu a beznadějně hledat pomoc. A tehdy jsem zahlédl - pokud to nebyla halucinace -, jak kolem té haldy balvanů na jihozápad od věže mizí postava v hnědé kutně."

Julius ho doplnil:

"Odkud mohl uniknout, aniž jsi ho zpozoroval, buď k silnici, nebo po útesu dolů na pláž. Ovšem za předpokladu, že byl dost pohyblivý, aby zvládl sestup po pěšině. Co to bylo za postavu, muž, nebo žena?"

"Prostě postava. Jenom jsem ji zahlédl. Křičel jsem, ale vítr foukal proti mně a ten člověk mě prostě neslyšel. Ani mě nenapadlo, že by to mohla být žena."

"Tak, a teď přemýšlej. Kapuci měla ta postava na hlavě?"

"Ano, to měla."

"A odpoledne, když bylo teplo! Přeber si to sám, Wilfrede. Náhodou v kanceláři visí tři hnědé kutny. Prohmatal jsem jim kapsy, jestli v nich není klíč. Proto jsem si jich všiml. Tři kutny. Kolik jich máte celkem?"

"Těch lehčích na léto je osm. Vždycky je odkládáme v kanceláři. Moje má trochu jiné knoflíky, ale jinak je používáme společně. Vlastně nám moc nezáleží na tom, kterou z nich si oblečeme."

"Ty máš svou na sobě; Dennis a Philby asi mají svoje kutny na sobě taky. To znamená, že dvě chybí."

"Jednu si možná oblékl Eric, občas to dělá. A Helena přes sebe občas také jednu přehodí, když je chladno. Matně si vzpomínám, že jedna je na správce v krejčovské dílně. A jedna tuším chyběla ještě dřív, než zemřel Michael, ale jist si tím nejsem. Mohla se zase objevit. Vlastně je moc nekontrolujeme."

Julius to shrnul:

"Takže je prakticky nemožné zjistit, jestli nějaká chybí. Myslím, Dalglishi, že bychom je teď měli prověřit. Pokud ještě nestačila dát klíč zpátky na místo, má pravděpodobně kutnu stále u sebe."

Dalglish namítl: "Nemáme důkaz, že to byla žena. A proč se upínat na kutnu? Ta se dá na Toyton Grange odhodit kdekoli, aniž to vzbudí podezření."

Anstey se na posteli zvedl a kupodivu důrazně řekl: "Ne, Julie, já to zakazuju. Nedovolím vyslýchat a prověřovat lidi. Byla to nehoda."

Julius, který, jak se zdálo, vychutnával roli vrchního inspektora, pravil:

"Fajn. Byla to nehoda. Zapomněl jsi zamknout dveře. Vyklepal sis dýmku, než vyhasla, a sláma začala doutnat."

Postava, kterou jsi viděl, byl někdo z Toyton Grange, kdo si na ostroh vyšel na nevinnou procházku, na tuhle roční dobu byl sice poněkud navlečený a tak zaujatý krásami přírody, že ani neslyšel, nebo neslyšela, jak voláš, necítil oheň ani si nevšímal kouře. Co se stalo pak?"

"Myslíš poté, co jsem zahlédl tu postavu? Nic. Uvědomoval jsem si samozřejmě, že se nemůžu dostat ven oknem, a znovu jsem slezl dolů do střední místnosti. Otevřel jsem dveře do přízemí. Poslední, co si pamatuji, byl příval kouře a



souvislý pás plamenů. Kouř mě dusil. Plameny jako by mi vypalovaly oči. Ani jsem neměl kdy znovu za sebou zavřít dveře a pak mě to přemohlo. Měl jsem oboje dveře neprodyšně uzavřít a počkat. Ale když člověk propadne panice, není lehké zachovat si rozvahu." Dalglish se zeptal:

"Kolik lidí tu ví, že máte abnormální strach z ohně?"

"Řekl bych, že jakési podezření má většina z nich. Možná nevědí, jak obsesivní a osobní ten strach je, ale vědí, že mě oheň znepokojuje. Vyžaduju, aby všichni pacienti spali v přízemí. Vždycky mi dělal starosti pokoj pro nemocné a nechtěl jsem, aby měl Henry pokoj v patře. Jenže v hlavní části domu někdo spát musí a také musíme mít nemocenský pokoj poblíž ordinace a pokoje sester, kdyby se v noci něco nenadálého přihodilo. Obávat se v takovém domě ohně je rozumné a prozíravé. Prozíravost ovšem nemá s hrůzou, kterou při pohledu na oheň cítím, nic společného."

Zvedl si ruku k očím a bylo vidět, že se roztrásl. Julius pozoroval otřásající se tělo s téměř klinickým zaujetím.

Dalglish věčně poznamenal:

"Přivedu slečnu Moxonovou."

Ani se nestihl otočit ke dveřím, když za ním bleskově vystřelila Ansteyho protestující ruka. Všimli si, že třas ustal. S pohledem na Julia řekl:

"Myslíš si, že práce, kterou tu dělám, má smysl?"

Dalglish se zajímalo, zda si Anstey také všiml, že Julius zlomek vteřiny váhal, než nakonec s klidem a vyrovnaně pronesl:

"Jistě."

"Neříkáš to, jenom abys mě utěšil, myslíš to doopravdy?"

"Jinak bych to neříkal."

"Samozřejmě, promiň mi to. A souhlasíš, že práce je důležitější než člověk?"

"To je složitější. Souhlasil bych, že práce a člověk jsou jedno."

"Tady ne. Tenhle domov je už zavedený. Mohl by fungovat i beze mne, kdyby bylo třeba."

"To by mohl, když bude patřičně zajištěný a když sem obecní úřady nepřestanou posílat smluvní pacienty. Jenže budeš-li se chovat rozumně, a ne jako váhavý hrdina z televizní inscenace třetího řádu, nebude nutné, aby fungoval bez tebe. Tohle se k tobě, Wilfrede, nehodí."

"Snažím se uvažovat rozumně a na statečného si nehraju. Fyzickou zdatností sice neoplývám. Lituju, že tuhle ctnost nemám. Vy dva ji máte - ne, nehádej se. Vím to a závidím vám. Ale v této situaci odvahu nepotřebuju. Chápej, že nemůžu dopustit, abych uvěřil, že se mě někdo doopravdy snaží zabít." Obrátil se k Dalglishovi.

"Vysvětlete mu to, Adame. Vy jistě víte, kam mířím."

Dalglish byl opatrný:

"Dalo by se namítat, že žádný z oněch dvou pokusů nebyl závažný. To naříznuté horolezecké lano? To není příliš spolehlivá metoda a většina lidí tu musí vědět, že byste s výstupem nezačal, dokud byste nezkontroloval výstroj, a že byste jistě nelezl sám. A to představení dnes odpoledne? Kdybyste zavřel oboje dveře a zůstal v horní místnosti, byl byste pravděpodobně zcela v bezpečí; bylo by vám možná poněkud nepříjemně horko, ale skutečné nebezpečí by vám nehrozilo. Oheň by začas dohořel sám od sebe. Měl jste namále jen proto, že jste otevřel spojovací dveře a pořádně se nadýchal kouře."

Julius řekl:

"Ale co kdyby tráva hořela prudčeji a plameny dosáhly až k dřevěné podlaze prvního poschodí? Celý střed věže by ve vteřině chytíl; a oheň by musel zachvátit i horní patro. Kdyby se to stalo, nic by tě nezachránilo." Obrátil se k

Dalglishovi:

"Mám pravdu?"

"Je to pravděpodobné. Proto byste měl uvědomit policii. Autora kanadských žertíků, který takto riskuje, musíte brát vážně. A příště by nemusel být po ruce nikdo, kdo by vás zachránil."

"Nemyslím si, že bude nějaké příště. Myslím, že vím, kdo to byl. Nejsem ve skutečnosti takový blázen, jak vypadám. Dám si pozor, slibuji. Něco mi říká, že člověk, který to způsobil, s námi už dlouho nebude."

Julius poznamenal:

"Nejsi nesmrtelný, Wilfrede."

"To vím, a mohu se mýlit. Tak si říkám, že je čas, abych promluvil s Ridgewellovou nadací. Plukovník je teď za mořem, jel na inspekci svých domovů v Indii, ale má se vrátit osmnáctého. Správní rada by ode mě chtěla odpověď do konce října. Je to otázka soustředění kapitálu pro budoucí rozvoj. Nepřevlel bych Domov na ně, pokud s tím nebude většina rodiny souhlasit. Navrhnou svolat rodinnou radu. Ale jestli mě chce někdo zastrašit, abych porušil slib, pak se postarám o to, aby mou práci nebylo možné zničit, ať budu naživu, nebo po smrti." Julius řekl:

"Předáš-li celý majetek Ridgewellově nadaci, Millicent z toho žádnou radost mít nebude."

Wilfredův obličej ztvrdl v zarputilou masku. Dalglish se zájmem pozoroval, jak se mu mění rysy. Dříve mírné oči vrhly nesmlouvavý skelný pohled, jako by odmítaly vidět, ústa ztuhla do nekompromisní křivky. Výsledný výraz přesto prozrazoval nedůtklivou slabost.

"Millicent mi svůj podíl odprodala zcela dobrovolně a za spravedlivý odhad. Nemá rozumný důvod si stěžovat. Když mě odsud vyženou, práce bude pokračovat. Co se stane se mnou, není důležité."

Usmál se na Julia.

"Vím, že nejsi věřící, a tak ti najdu jinou autoritu. Co takový Shakespeare? 'Buď' hotov k smrti, a život i smrt pak o to budou sladší.' "

Julius Court se zadíval na Dalglisha, jejich pohledy se setkaly Wilfredovi nad hlavou. Simultánně vyslanou zprávu oba naráz pochopili. Julius stěží ovládl rty. Nakonec suše konstatoval:

"Dalgliesh je prý v rekonvalescenci. Z té námahy při tvé záchraně musí být prakticky totálně vyčerpaný. Já možná vypadám zdravě, ale zato potřebuju energii, abych se mohl pachtit za svými osobními požitky. Jestli ses tedy rozhodl, že do konce měsíce předáš Toyton Ridgewellově nadaci, pokus se být alespoň příští tři týdny hotov k životu, a buď hodnej kluk."

### ( III )

Když vyšli z pokoje, Dalgliesh se zeptal:

"Myslíte si, že je opravdu v nebezpečí?"

"Nevím. Zdá se, že dnes odpoledne to došlo dál, než někdo zamýšlel." S přátelským posměchem dodal:

"Ten starej vejta! Hotov k smrti! Už jsem si myslel, že vytáhne Hamleta a bude nám kázat, že být hotov je, oč tu běží. Jedna věc je ovšem jistá, ne? Nepředvádí žádné divadýlko odvahy. Buď nevěří, že po něm jde někdo z Toyton Grange, nebo si myslí, že protivníka zná, a je si jist, že se s ním, nebo s ní, dokáže vypořádat. Nebo, samozřejmě, ten oheň zapálil sám. Počkejte, až mi zavážou ruku, a pojdte ke mně na skleničku. Vypadáte, že by vám přišla vhod."

Jenže Dalgliesh měl povinnosti. Nechal Julia i s jeho výřečností a obavami napospas Dorothy Moxonové a odešel do Hope Cottage pro svítilnu. Měl žízeň, ale nebyl čas, a tak se jen napil vody z kohoutku. Než odcházel, otevřel sice v domku všechna okna, ale v obývacím pokoji, izolovaném silnými kamennými stěnami, se stále drželo stejné horko a dusno jako toho dne, kdy přijel. Jak zavíral dveře, zhoupla se proti němu klerika otce Baddeleyho a do nosu ho znovu uhodil zatuchlý, mdlé církevní puch. Háčkované potahy opěradla a postranních opěrek křesla byly oleštěné a ohlazené v místech, kde se jich otec Baddeley dotýkal hlavou a rukama. Cosi z něho tu stále ještě přebývalo, ulpívalo to tu, třebaže Dalgliesh jeho přítomnost pociťoval už méně zřetelně. Komunikace však nebyla možná. Kdyby chtěl, aby mu otec Baddeley přispěl radou, musel by zabrousit na povědomé, ale nezvyklé stezky, a k tomu - jak se domníval - už ztratil právo.

Bylo až k smíchu, jak se cítil unavený. Když pil studenou, trochu nakyslou vodu, uvědomoval si jasněji, jak velická únava na něho padla. Představa, že nahoře v poschodí je úzká postel a že by se mohl natáhnout na její tvrdou matraci, byla téměř neudolatelná. Směšné, jak ho ta relativně malá námaha dokázala vyčerpat. Udělalo se mu nesnesitelně horko. Přejel si dlaní po čele a na prstech ucítil lepkavý studený pot. Měl očividně horečku. V nemocnici ho konečkonců upozorňovali, že by se mohla objevit. Pociťoval nával vzteku na doktory, na Wilfreda Ansteyho, na sebe sama.

Bylo by snadné zbalit si teď svých pět švestek a vrátit se do Londýna. V queenhytheském bytě nad Temží by byl v klidu a bez starostí. Známi by měli za to, že je ještě v Dorsetu, a nechali by ho na pokoji. Mohl by Ansteymu napsat vzkaz, sebrat se a ihned odjet, celá krajina na západ odtud mu byla otevřená. Existovaly stovky lepších míst k rekonvalescenci než tahle klaustrofobická, do sebe zahleděná komunita, holdující sebenaplnění a lásce skrze utrpení, kde si lidé navzájem posílají nechutné anonymy, provádějí si dětinsky zlomyslné žertíky nebo se unavení čekáním na smrt vrhají do nicoty. Nic ho na Toyton Grange nedrželo; sám sebe o tom umíněně přesvědčoval, když stál s hlavou opřenou o čtvereček chladivého skla nad dřezem, který otec Baddeley zjevně užíval jako zrcátko při holení. Jistě to byl nějaký groteskní následek jeho choroby, co způsobovalo, že byl naprosto nerozhodný a zároveň se umíněně zdráhal odejít. Na člověka, který se už pevně rozhodl, že se nikdy nevrátí k detektivní práci, se až příliš podobal muži zcela propadlému své profesi.

Vyšel z domku a začal se plahočit nahoru na útes, cestou nikoho nepotkal. Na ostrohu bylo dosud jasno, světlo náhle, téměř okamžitě zintenzívnělo, jak se to přihází na podzim před západem slunce. Polštářky mechu na zbytcích zídek byly jasně zelené, až z toho přecházel zrak. Jednotlivé květiny zářily jako broušené drahokamy a jejich obrazy se chvěly v mírně se pohybujícím vzduchu. Když konečně došel až k věži, blýskala se jako eben a zdálo se, že se ve slunečním světle zachvívá. Měl pocit, že kdyby se jí dotkl, věž se zapotáčí a rozplyne. Její stín se přes ostroh táhl jako varovný prst.

Jelikož bylo dosud světlo, začal s pátráním venku. Svítilna bude potřebnější až uvnitř ve věži. Ohořelá tráva a zčernalé zbytky se povalovaly u vchodu v ledabylých hromádkách. Větrík, který tu na vrcholu ostrohu nikdy neutichal, nepřestával na kupky útočit a uvolněná stébla už zanesl téměř k samému okraji útesu. Dalgliesh začal podrobně zkoumat půdu kolem stěn, pak se ve stále se rozšiřujících kruzích od věže vzdaloval. Dokud se nedostal k shluku balvanů asi padesát metrů na jihozápad, nenašel nic. Bylo to podivné seskupení, spíš umělý výtvar než dílo přírody, jako by stavitel věže dopravil na staveniště dvakrát víc kamení, než bylo třeba, a pro zábavu zbylý materiál naaranžoval do podoby miniaturního pohoří. Kameny vytvářely protáhlý půlkruh, dlouhý asi čtyřicet metrů, vrcholky vysoké dva až dva a půl metru navzájem propojovaly zaoblenější vyvýšeniny. Byla to příhodná skrýš pro člověka, který chtěl nepozorovaně uniknout buď na pěšinu k útesu, nebo přes prudce klesající pláň na severozápad k zhruba dvousetmetrovému úseku silnice.

A právě tady, za jedním z větších balvanů, Dalgliesh našel, co hledal, lehkou hnědou mnišskou kutnu. Byla těsně svinutá a vecpaná do škvíry mezi dvěma menšími kameny. Nic dalšího se tu nedalo vypátrat, ve vyprahlé trávě nebyly patrné žádné šlápoty ani se tu nikde nepovalovala plechovka páchnoucí po petroleji. Čekal, že takovou plechovku najde. Kdyby někdo oheň pořádně podpálil, tráva i seno v přízemí věže by hořely rychle, pochyboval však o tom, že by se dalo spoléhat jen na odhozenou zápalku.

Kutnu si vsunul pod paži. Kdyby se tu vyšetřovala vražda, ohledali by kutnu v soudní laboratoři a pátrali by po stopách tkanin, prachu, po petroleji, po jakékoli biologické nebo chemické souvislosti s někým z Toyton Grange. O vyšetřování vraždy ovšem nešlo, dokonce ani o žádné úřední vyšetřování. I kdyby se vlákna nalezená na kutně shodovala s vlákny košile, kalhot, saka nebo třeba dámských šatů některého obyvatele Toyton Grange, co by to

dokazovalo? Vždyť právo halit se do téhle kuriózní Wilfredovy představy o pracovní uniformě měl z jeho pomocníků kdokoli. Skutečnost, že kutna byla odhozena a že byla odhozena právě na tomto místě, napovídala, že ten, kdo si ji oblékl, dal pravděpodobně přednost únikové cestě dolů po útesu před únikem směrem k silnici; proč by se jinak neměl dál spoléhat na převlek? Pokud to ovšem nebyla žena, a navíc žena, která se takto běžně neoblékala. Kdyby ji krátce po požáru náhodou někdo na ostrohu spatřil, kutna by ji usvědčila. Ale nikdo, ani muž, ani žena, by si kutnu nenechal na sobě při sestupu po stezce dolů k moři. Byla to nejrychlejší a zároveň i nejobtížnější trasa a kutna by se během sestupu nebezpečně pletla mezi nohy. A jistě by po tak namáhavém lezení dolů na pláž na sobě nesla výmluvné stopy písčité zeminy nebo zelené skvrny od mořských řas uchycených na skalách. Ale možná to bylo nastraženo tak, aby právě téhle verzi uvěřil. Byla kutna, stejně jako dopis pro otce Baddeleyho, úmyslně naražena jen proto, aby ji on objevil? Byla přece přesně na místě, kde mohl očekávat, že ji najde. A proč se jí koneckonců vůbec zbavovat? Takto stočená přece nebyla břemenem, které by nebylo možné po té kluzké stezce k moři snést.

Dveře do věže byly dosud pootevřené. Uvnitř se ještě držel pach spáleniny, avšak nyní v nastávajícím chladu podvečera působil příjemněji, jako vůně vypalované trávy navozující náladu podzimu. Dolní část provazového zábradlí uhořela a z železných kruhů visely jen ožehnuté a potrhané cáry.

Rozsvítil baterku a začal systematicky pátrat mezi zčernalými stébly shořelé slámy. Našel ji za pár minut, rozbitou, černou od sazí a bez víčka - plechovku, která snad původně byla od kakaa. Přičichl k ní. Snad se mu jen zdálo, že v ní zůstala ještě kapka petroleje.

Vystoupil opatrně po kamenných schodech a přidržoval se očouzené zdi. V místnosti v mezipatře nenašel nic a rád z té tmavé tísňivé cely bez oken vyšplhal do horního pokoje. Rozdíl mezi oběma místnostmi přímo bil do očí. Místnůstka byla plná světla. Byla asi jen dva metry široká a klenutý žebrovaný strop jí dodával okouzlující, ženskou a mírně formální atmosféru, čtyři z osmi oken vedoucích do všech světových stran nebyla zasklená a dovnitř jimi proudil svěží vzduch s vůní moře. Pokoj byl malíčký, a to jen zdůrazňovalo výšku věže. Dalglish měl pocit, že vězí v ozdobné slánce zavěšené mezi mořem a oblohou. Bylo absolutní ticho, dokonalý klid. Neslyšel nic než tikot svých hodinek a neutuchající kolébavé vzdouvání moře. Uvažoval, proč viktoriánský sebetřýznitel Wilfred Anstey nedal o svém zoufalství znamení z jednoho z těchto oken. Snad jeho vůli vytrvat zlomila po čase muka hladu a žízně, ale to už starý pán natolik zeslábl, že nebyl s to vystoupit po schodech. Jisté bylo, že nic z jeho smrtelné hrůzy a zoufalství do tohoto světlem naplněného hnízda neproniklo. Dalglish vyhlédl z jižního okna, na zvlněné mořské hladině se rýsovaly azurové a purpurové vrstvy a na obzoru utkvěl rudý trojúhelník plachty. Ostatní okna nabízela panoramatický pohled na celý sluncem ozářený ostroh; z Toyton Grange a shluku přilehlých domků, které ležely v údolí, byl vidět jen komín záměcku. Dalglish si všiml, že není vidět ani čtverec mechem porostlého trávníku, kde stál Holroydův vozík, než jím poslední křečovitý pohyb pohnul vstříc záhubě, ani úzký úvoz, kudy se vinula stezka. Ať se toho osudného odpoledne stalo cokoli, z černé věže to nikdo pozorovat nemohl.

Pokoj byl zařízen jednoduše. U okna s výhledem na moře stál dřevěný stůl s židlí, byla tu dobová skříň, rákosový koberec na podlaze, uprostřed pokoje staromódní zahradní křesílko, na stěně visel dřevěný kříž. Dveře skříně byly pootevřené a v zámku trčel klíč. Uvnitř našel Dalglish nechutnou sbírku pornografických paperbacků. I když bral v úvahu přirozený lidský sklon dívat se na sexuální vkus ostatních svrchu - sklon, proti němuž, jak připouštěl, nebyl imunní ani on sám - tohle opravdu nebyla pornografie, po níž by on sáhl. Byla to ubohá a dojemná knihovnička flagelantství, lechtivých příběhů a oplzlostí, jaká podle něj nebyla s to probudit jinou emoci než mírné znechucení a totální nuda. Byl tu pravda i Milenec lady Chatterleyové - román, který byl podle Dalglishova názoru přeceňován coby krásná literatura, zato na pornografii dost krotký -, zbytek knihovničky však už nesplňoval vůbec žádná kritéria. I po více než dvacetileté přestávce bylo zatěžko uvěřit, že by si tenhle žalostný brak oblíbil ten jemný a vybíravý estét otec Baddeley. A kdyby přece, proč by nechával skříň otevřenou nebo klíč na místě, kde ho mohl najít Wilfred? Z toho jasně vyplývalo, že knihy patří Ansteemu, a že než ucítil oheň, stihl skříň jen otevřít. V panice pak zapomněl dát důkazy své utajované vášně znovu pod zámek. Jakmile se sebere a naskytne se mu vhodná příležitost, pravděpodobně se ve spěchu a zmatku vrátí zamést stopy. Je-li tomu tak, dokazuje to jednu věc: Anstey požár nezaložil.

Dalglish nechal dvířka skříně otevřená přesně tak, jak je našel, a začal pečlivě zkoumat podlahu. Rohož z čehosi, co připomínalo splétaný sisal, byla místy prochozená a pokrytá prachem. Z čar na povrchu a z polohy drobných vláček tkaniva Dalglish vyvodil, že Anstey přesouval stůl od severního okna k jižnímu. Našel také stopy dvou druhů tabákového popela, byly však příliš drobné, aby je mohl odebrat bez lupy a pinzety. Poněkud vpravo od jižního okna však v mezerách rohože našel něco, co se dalo identifikovat i pouhým okem. Byla to použitá zápalka, stejná jako zápalky v bločku u postele otce Baddeleyho, a od konce až k zčernalé hlavičce byla roztřepená na pět proužků.

#### (IV)

Přední vchod Toyton Grange byl jako obvykle otevřený. Dalglish svižně a tiše stoupal po hlavním schodišti. Když přicházel k Wilfredovu pokoji, uslyšel hovor. Z šumu mužských hlasů vyrážel útočný a nabádavý hlas Dot Moxonové. Dalglish vešel bez klepání. Upřely se na něj tři páry očí - ostrážité, a měl dojem, že i s jakýmsi odporem. Wilfred stále ležel natažen na posteli. Dennis Lerner se bleskově odvrátil a upřeně hleděl z okna, ale i tak si Dalglish stačil všimnout, že má obličej oduřelý, jako by brečel. Dot seděla na kraji postele netečně a bez hnutí jako matka u nemocného děcka. Jako by po něm Dalglish žádal jakési vysvětlení, Dennis zamumlal:

"Wilfred mi právě řekl, co se stalo. Je to k nevíře."

Wilfred s tvrdohlavou zarputilostí, kterou jen zdůrazňoval, jak je spokojený, že se mu nevěří, dodal:

"Stalo se to, a byla to nešťastná náhoda."

Dennis spustil: "Jak můžeš...", ale Dalglish ho přerušil; položil do nohou postele svinutou kutnu. Řekl:

"Našel jsem ji mezi balvany u černé věže. Když ji předáte policii, může jim to něco říct."

"Na policii nepůjdu a zakazuju, aby to kdokoli - kdokoli! - udělal místo mě."

Dalgliesh klidně poznamenal:

"Nedělejte si starosti; nemám v úmyslu obírat je o čas. Jestli tolik trváte na tom, aby policie zůstala stranou, s největší pravděpodobností by vás podezírali, že jste oheň založil sám. Zapálil jste to?"

Wilfred bleskově utál jak Dalglieshův nedůvěřivý povzdech, tak i hněvný protest Dot Moxonové.

"Ne, Dot. Je naprosto přirozené, že Adam Dalgliesh takto uvažuje. Podezírat a být skeptický patří k jeho profesi. Upálit jsem se náhodou opravdu nepokoušel. Jedna sebevražda v černé věži v rodině stačí. Ale mám za to, že vím, kdo oheň založil, a naložím s tou osobou, jak uznám za vhodné a kdy uznám za vhodné. Rodině se mezitím nebude nic říkat, nic. Jednou věcí si díkybohu můžu být jistý, že v tom nikdo z nich nemá prsty. Když jsem se o tom teď přesvědčil, budu už vědět, co dělat. A nyní bych už byl rád, kdybyste byli tak laskaví a odešli..."

Dalgliesh nečekal, jestli poslechnou i ostatní. Spokojil se s poslední poznámkou ode dveří:

"Pokud pomýšlíte na soukromou pomstu, zapomeňte na to. Jestli nemůžete nebo nechcete jednat v mezích zákona, pak nejednejte vůbec."

Anstey vykroužil onen sladký úsměv, kterým dokázal dohnat člověka k zuřivosti.

"Pomsta, komisaři? Pomsta? To slovo v naší filozofii zde na Toyton Grange nemá místa."

Když Dalgliesh znovu procházel halou, nikoho nezahledl ani nezaslechl. Dům jako by byl jen prázdná skořápka. Po krátkém rozmyšlení rychle zamířil přes ostroh k Charity Cottage. Ostroh byl vylidněný, až na osamělou postavu, která sestupovala ze svahu směrem od útesu: byl to Julius a v obou rukách nesl cosi, co z dálky vypadalo jako láhve.

Pozdvihl je nad hlavu a napůl bojovně a napůl oslavně mu pokynul. Dalgliesh zdvihl ruku na pozdrav, otočil se a vydal se po kamenitěm chodníku k domku Hewsonových.

Dveře byly otevřené a zprvu nezaznamenal žádné známky života. Zaklepal, a když nedostal odpověď, vstoupil dovnitř. Charity Cottage, která stála osamoceně, byla větší než ostatní domky. Kamenný obývací pokoj, do něhož teď dvěma okny proudilo sluneční světlo, byla příjemně rozměrná místnost. Vypadalo to tam ovšem nepořádně a neudržovaně a místnost svou rozháraností odrážela nespokojenou a neklidnou povahu Maggie. Nejprve měl dojem, že se ani neobtěžovala vybalit, aby dala najevo, že na tomhle místě nehodlá zůstat nadlouho. I těch pár kusů nábytku budilo dojem, že stojí na místech, kam je při stěhování podle libosti pohodili stěhováci. Před velkou televizí, která tvořila dominantu pokoje, spočívala umouněná pohovka. Svazky Erikovy hubené lékařské knihovničky byly naplocho nacpány do polic knihovny, v níž se mimo ně tísnila i směs nádobí, ozdobných předmětů, gramofonových desek a rozplácnutých bot. Lampě odpudivého tvaru scházelo stínidlo. O stěnu se malbou ke zdi opíraly dva obrazy, závěsné šňůry měly zauzlované a přetřhané. Uprostřed pokoje stál čtvercový stůl, povalovalo se na něm cosi, co vypadalo jako zbytky pozdního oběda: natřený sáček sucharů, z něhož se vyvalily drobky, hrouda sýra na nakrápplém talířku, máslo vyhrzezlé z umaštěného obalu a láhev kečupu bez víčka a s oblemtaným hrdlem. Nad pozůstatky složitě kroužily dvě vypasené bzučící mouchy.

Z kuchyně sem doléhalo crčení vody a hukot karmy. Eric a Maggie umývali nádobí. Karma se znenadání vypnula a Dalgliesh uslyšel hlas Maggie:

"Seš děsná slabota. Od všech se necháš využívat. A jestli šoustáš tu arogantní čubku - a nemyslí si, mně je to naprosto volný -, je to jenom proto, že jí nedokážeš odříct. Ve skutečnosti ji nechceš o nic víc než mě."

Erikovou odpověď bylo jakési hluboké zamumlání. Ozval se třesk nádobí. Pak Maggie vyvřískla:

"Kristova noho, nemůžeš se tady přece schovávat na věčný čas. Když ses objevil ve špitále U Salvátora, nebylo to tak zlé, jak ses bál. Nikdo nic neřek."

Tentokrát byla Erikova odpověď naprosto srozumitelná:

"Ani nic říkat nemuseli. Konečně, koho jsme potkali? Jenom toho konzultanta a úřednici z kartotéky. Ta o tom věděla moc dobře a dávala mi to patřičně znát. Tak by to bylo pořád, kdybych někdy sehnal nějaké místo. Lékař delikvent. Každou pacientku, které ještě není šestnáct, taktně zavedou k některému z kolegů, pro jistotu. Wilfred se mnou alespoň zachází jako s člověkem. Můžu tu něčím přispět. Můžu dělat svoje povolání."

Maggie se na něho skoro rozkřikla:

"Ale jaký povolání, prokrista!" Pak se jejich hlasy znovu ztratily v řevu karmy a v cákání vody. Když to přestalo, uslyšel Dalgliesh znovu Maggie, mluvila nahlas a důrazně.

"Dobře! Dobře! Dobře! Slíbila jsem, že to neřeknu a taky to neudělám. Ale jestli s tím budeš pořád opruzovat, můžu si to ještě rozmyslet."

Erikova odpověď zapadla, ale znělo to jako dlouhý mumlavý protest. Pak se znovu ozvala Maggie:

"Fajn, a co kdybych to udělala? On nebyl blázen, to přece víš. Mohl se domyslet, že se něco děje. A co z toho? Je mrtvej, mrtvej, mrtvej."

Dalgliesh si náhle uvědomil, že tu stojí jako přimrazený a natahuje uši, jako by šlo o úřední případ, jeho případ, a každé pokradmu odposlechnuté slovo představovalo důležitou stopu. Popudilo ho to natolik, že se rázně přinutil k činu. Vrátil se několik kroků ke dveřím a zvedl ruku, užuž chtěl znovu a hlasitěji zaklepat pěstí, když se z kuchyně vynořila Maggie s malým cínovým podnosem v rukách a s Erikem za zády. Rychle se vzpamatovala z údivu a spustila téměř věrohodný chechot.

"Bóže, jen se mi nepokoušejte namluvit, že Wilfred povolal sám Scotland Yard, aby mě skřípl. To nám panáček pěkně zpanikařil. Copak se, milánku, chystáte udělat, varovat mě, že cokoli řeknu, může být použito proti mně?"

Ve dveřích se setmělo a vešel Julius. Jistě přes ostroh běžel, že je tu tak brzy, pomyslel si Dalgliesh. Proč ten spěch?

Julius s těžkým oddechováním postavil na stůl dvě láhve whisky.

"Smírná oběť."



"To bych řekla!" Maggie začala flirtovat. Rozjasněnýma očima pod těžkými víčky těkala z Julia na Dalglisha, jako by si nebyla jistá, komu dát přednost. Obrátila se na Dalglisha:

"Julius mě obvinil, že jsem se snažila Wilfreda zaživa usmažit v černé věži. Vím, že to není žádná legrace. Což ovšem neplatí o Juliovi, když si vezme do hlavy, že bude důležitý. Ale vážně, je to nesmysl. Kdybych to chtěla svatému Wilfredovi spočítat, obešla bych se bez vochovejtaní kolem černý věže, co vy na to, milánku?" Zadržela smích a pohled, který vrhla na Julia, byl výhrůžný i spiklenecký zároveň. Žádnou odezvu to nevyvolalo. Julius spěšně pravil:

"Neobvinil jsem tě. Prostě jsem se s nejvyšším taktem dotazoval, kde jsi byla od jedné hodiny."

"Na pláži, milánku. Čas od času tam zajdu. Vím, že to nemůžu dokázat, ale vy zas nedokážete, že jsem tam nebyla."

"Je to shoda okolností, vid, že jsi se náhodou procházela po pláži?"

"Ne větší shoda okolností než to, že ty jsi náhodou jel po pobřežní silnici."

"A neviděla jsi nikoho?"

"Už jsem ti to, milánku, řekla, ani živou duši. Měla jsem snad někoho vidět? A teď, Adame, jste na řadě vy. Hodláte ze mě vymámit pravdu s šarmem, jenž odpovídá těm nejlepším tradicím Metropolitní policie?"

"Já ne. Tohle je Courtův případ. Jedna z předních zásad detektivní práce praví, nikdy se neplet jinému do způsobu vyšetřování."

Julius poznamenal:

"Jen tak mimochodem, drahoušku Maggie, naše drobné starosti komisaře nezajímají. Je to sice podivné, ale je mu to fuk. Ani nepředstírá, že by ho zajímalo, jestli Dennis Victora nepostrčil z útesu a jestli ho já nekryju. Není to ponižující?"

Maggie se nuceně zasmála. Vrhla tázavý pohled na manžela jako nezkušená hostitelka, která se obává, že se večírek začíná vymykat kontrole.

"Nebud' hlupák, Julie, víme, že nikoho nekreješ. Proč bys taky měl? Co bys tím tak získal?"

"Ty mě tak dobře znáš, Maggie! Ovšemže nic. Ale možná jsem to udělal z čiré dobromyslnosti." Mazaně se usmál na Dalglisha a dodal:

"Věřím na to, že přátelům se má vycházet vstříc."

Tu náhle s překvapující autoritou zasáhl do hovoru Eric:

"Co jste si přál, pane Dalglishi?"

"Pouhou informaci. Když jsem přijel, našel jsem vedle postele otce Baddeleyho bloček zápalek s reklamou hospody U staré tudorské stodoly blízko Warehamu. Říkal jsem si, že bych si tam dnes mohl zajet na večeři. Chodil tam otec Baddeley často, nevíte?"

Maggie se zahihňala:

"Kriste, ne! Řekla bych, že tam nikdy nebyl. To není nic pro Michaela. Ty zápalky jsem mu dala já. Měl takové prkotiny rád. Ale Stodola není špatná. Když jsem měla narozeniny, vzal mě tam na večeři Bob Loder a bylo to tam slušné."

Julius ji doplnil:

"Já to vyličím. Atmosféra: šňůra barevných světýlek obtáčí jinak původní a ladnou stodolu ze století sedmnáctého. První chod: rajská polévka z konzervy osvěžená plátkem skutečného rajčete, jenž jí dodává věrohodnost a kontrast barev, dále mražené garnáty s omáčkou z konzervy, vše servírováno na plátku salátu, půlka melounu - zralého, budete-li mít ovšem štěstí. Nebo šéfkuchařova zaručeně čerstvá domácí paštika z místní samoobsluhy. Zbytek menu si dokážete představit. Obvykle je to výběr steaků podávaných s mraženou zeleninou a s čímsi, čemu tam říkají hranolky. Neobejdete-li se bez pití, držte se červeného. Netuším, jestli ho majitel dělá sám, nebo jen lepí na láhve svoje nálepky, ale je to přinejmenším slušné víno. Bílé jsou chcanky."

Maggie se pobaveně zasmála.

"Nebud' takový snob, milánku, tak děsné to zas není. Měli jsme s Bobem docela slušnou večeři. A ať to víno plnil do lahví, kdo chtěl, mělo, aspoň pokud jde o mě, ten správný efekt."

Dalglish řekl:

"Možná se zhoršili. Víte, jak to chodí. Odejde kuchař, a restaurace se změní skoro přes noc."

To Julia rozesmálo.

"V tomhle má Stodola výhodu. Kuchaři se střídají každých čtrnáct dní, ale polívka z plechovky chutná zaručeně pořád stejně."

Maggie namítla:

"Od mých narozenin se tam nezměnilo nic. Měla jsem je teprve 11. září. Jsem Panna, milánkové. To sedí, co?"

Julius pravil:

"V okolí je tu pár slušných podniků, kam si lze dojet. Můžu vám jich několik vyjmenovat."

Nadiktoval je a Dalglish si svědomitě zapisoval na zadní stranu diáře. Na zpáteční cestě do Hope Cottage si však už v mysli zaznamenával důležitější informace.

Maggie je tedy s Bobem Loderem natolik zadobře, že s ním chodí na večeři; s tím úslušným Loderem, který byl stejně ochotný změnit závěť otce Baddeleyho - nebo ho od změny odradit? - jako pomoci Millicent ošidit bratra o polovinu kapitálu z prodeje Toyton Grange. Jenže na takový figl přišel samosebou Holroyd. Upekli to Holroyd a Loder mezi sebou? Maggie jim o schůzce s Loderem vyprávěla s lišáckým zadostiučiněním. Jestliže ji o narozeninách zanedbával manžel, nezůstala bez utěšitele. Ale co Loder? Chtěl pouze ochotně posloužit povolné nespokojené ženě, nebo měl nekalejší motiv a snažil se neztratit kontakt s tím, co se děje na Toyton Grange? A rozcupovaná zápalka? Dalglish ji sice ještě neporovnal s pahýly v bločku, který stále ještě ležel u postele v ložnici otce Baddeleyho, ale nepochyboval, že jeden z útržků k ní pasovat bude. Nemohl se Maggie dál vypytovat, aniž by vzbudil podezření, ostatně to ani nebylo

nutné. Bloček zápalek nemohla otci Baddeleymu dát dřív než 11. září, den před Holroydovou smrtí. A jedenáctého odpoledne navštívil otec Baddeley svého advokáta. Nemohl tedy dostat bloček zápalek dřív než ten den večer. A to znamenalo, že v černé věži musel pobývat buď následující den ráno, nebo odpoledne. Přišlo by vhod, kdyby se naskytla příležitost promluvit se slečnou Willisonovou a zeptat se jí, jestli byl otec Baddeley ve středu odpoledne na Toyton Grange. Podle záznamů v jeho diáři patřilo k neměnné rutině, že zámeček navštěvoval každé ráno. A to znamená, že v černé věži téměř jistě byl dvanáctého odpoledne a že se vši pravděpodobností seděl u východního okna. Čáry na rohoži vypadaly docela čerstvě. Ale ani z toho okna nemohl vidět, jak Holroydův vozík přepadá přes útes, ani nemohl pozorovat vzdálené postavy Lerner a Holroyda, jak přijíždějí úvozovou cestou na onen osudný čtverec zeleného trávníku. A i kdyby mohl, jakou by jeho svědectví mělo cenu? Svědectví starce, který o samotě seděl nad knihou a pravděpodobně si v odpoledním sluníčku zdíml. Bylo vskutku směšné hledat tu motiv k vraždě. Ale předpokládáme, že si byl otec Baddeley naprosto jist, že ani nedřímá, ani nečte! Pak tedy nešlo o to, co viděl, ale kupodivu o to, co neviděl.

## 6 / VRAŽDA BEZ KRVE

### (I)

Na druhý den odpoledne, poslední den svého života, seděla Grace Willisonová na nádvoří, kam svítlo slunce. Paprsky ji ještě hřály do tváře, ale dotýkaly se její rozpraskané kůže už s umdlévající silou. Slunce občas překryl mrak a ona se zachvívala prvním náznakem ohlašující se zimy. Vzduch byl už ostřejší a odpoledne se brzy stmívalo. Mnoho takových teplých dní, kdy si ještě bude moci posedět venku, už asi nepříjde. I dnes byla na nádvoří z pacientů jediná a byla ráda, že si přes kolena přehodila teplou deku.

V myšlenkách se dostala ke komisaři Dalglieshovi. Byla by ráda, kdyby na Toyton Grange chodil častěji. Zjevně dosud pobýval v Hope Cottage. Včera pomáhal Juliovi zachránit Wilfreda z hořící černé věže. Wilfred svou zkoušku ohněm statečně zlehčoval, dalo se to očekávat. Šlo jen o drobný ohniček, který způsobil sám vlastní neopatrnost, ve skutečném nebezpečí nikdy nebyl. Ona si však přesto myslela, že bylo štěstí, že byl komisař nablízku a mohl pomoci. Myslela na to, jestli z Toytonu odejde, aniž se s ní přijde rozloučit. Doufala, že ne. Za ten krátký čas, který spolu strávili, si ho oblíbila. Bylo by hezké, kdyby tu s ní teď mohl sedět, vyprávěli by si o otci Baddeleym. Na Toyton Grange jeho jméno už nikdo nevyslovoval. Nedalo se ovšem čekat, že s ní komisař bude ztrácet čas.

V té myšlence nebyla stopa hořkosti ani zloby. Na Toyton Grange vskutku nebylo nic, co by ho mohlo zajímat. Jiné by bylo, kdyby mu mohla poslat osobní pozvání. Na minutku si dopřála trochu lítosti nad bývalými nenaplněnými plány, jak bude prožívat čas po odchodu do důchodu. Malá penze od Společnosti, chaloupka, plná slunce a zářící barevnými záclonami a pelargóniemi; věci po její mamince, ty, které, než ji přijali do Toytonu, prodala: čajový servis s růžíkovým vzorem, psací stůl z růžového dřeva, série akvarelů s obrázky anglických katedrál. Jak by bylo krásné, kdyby mohla pozvat k sobě domů na čaj všechny, které má ráda. Ne na společnou ústavní svačinu do ponurého refektáře, ale na opravdový odpolední čaj. Na vlastním stole, s vlastním čajovým servisem, s jídlem, které by připravila sama, a s hostem, který by byl jen její host.

Uvědomila si, že ji na klíně spočívá kniha. Bylo to levné vydání Trollopeovy Poslední kroniky Barsetu. Ležela tam už celé odpoledne. Proč jen se ji tak zdráhala otevřít? A pak si vzpomněla. Právě tuto knihu četla to strašné odpoledne, kdy přinesli Victorovo tělo. Od té doby ji neotevřela. Bylo to však směšné. Té myšlenky se musí zbavit. Je to hloupost, ne, je to nesprávné, zkazit si knihu, kterou má ráda - onen poklidný svět spleť chramových dějů, onu rozvážnost, jemnou morální senzitivitu - a potřísnit ji scénami násilí, nenávisti a krve.

Zachytila knížku pokřivenou levou rukou a pravou ji otevřela. Mezi stránkami, které naposled četla, byla záložka - vylisovaný růžový hledík v hedvábném papíru. Opět se jí vynořila vzpomínka. Byl to kvítek z kytíčky, kterou jí to odpoledne, co zemřel Victor, donesl otec Baddeley. Běžně květiny netrhal, to jen pro ni. Nevydržely dlouho, ani ne celý den. Tuhle květinu však ihned založila mezi listy knížky. Nehnutě na ni hleděla.

Na stránku dopadl stín. Ozvalo se:

"Něco se stalo?"

Vzhlédla a usmála se.

"Ne, nic. Jen jsem si na něco vzpomněla. Není to zvláštní, jak vědomí odmítá vše, co je spojuje s hrůzou nebo neštěstím? Komisař Dalgliesh se mě ptal, jestli nevím, co dělal otec Baddeley těch několik dní, než šel do nemocnice. A já to samozřejmě vím. Ví, co dělal ve středu odpoledne. Nemyslím, že je to nějak důležité, ale ráda bych mu to řekla. Ví, že tu všichni mají spoustu práce, ale myslíte, že..."

"Nedělejte si starosti. Najdu si čas a do Hope Cottage vás zavezu. Jestli tu chce zůstat o trochu déle, je načase, aby se ukázal. Ale nemyslete, že by už bylo rozumné jít dvanáct? Dělá se chladno."

Slečna Willisonová poděkovala úsměvem. Byla by sice raději zůstala venku o chvíli déle, ale nechtěla naléhat. Bylo to myšleno dobře. Knihu opět zavřela. Její vrah mocným rukama uchopil křeslo a odvázel ji vstříc smrti.

### (II)

Ursula Hollisová vždycky žádala ošetřovatelky, aby ji nechávaly roztažené závěsy, proto mohla i tuto noc při slabé záři světélkujícího budíku u postele přece jen rozeznat obdélníkový rám, který odděloval venkovní temnotu od tmy uvnitř. Bylo k půlnoci. Tichá a bezhvězdná noc. Ursula ležela v černočerné tmě, tak husté, že ji téměř cítila jako váhu na prsou,

jako těžkou oponu, jež klesá a tlumí dech. Venku na ostrohu všechno spalo, až na malá noční zvířata, pobíhající v nehybné trávě. Uvnitř domu dosud slyšela vzdálené zvuky, rychlé kroky mizející chodbou, tiché zavírání dveří, skřípění nenamazaných kol, jak někdo pohnul kládkou nebo vozíkem, jakoby myši škrábání z pokoje odvedle, kde se Grace Willisonová neklidně převalovala v posteli, náhlé zavřsknutí hudby, jak kdosi otevřel a hned za sebou zavřel dveře do obývacího pokoje. Budík u postele lapal po vteřinách a odtikával je v zapomnění. Ležela bez hnutí, po tváři jí v proudu stékaly horké slzy a vychladlé a lepkavé se vsakovaly do polštáře. Pod polštářem ležel dopis od Steva. Čas od času bolestně natáhla ruku a prsty šátrala pod polštářem, dokud neucítila hranu obálky, ostrou jako nůž.

Do bytu se nastěhoval Mogg, žili teď spolu. Steve to napsal skoro jen tak na okraj, jako by šlo jen o dočasnou a vzájemně výhodnou dohodu, že se rozdělí o nájem a domácí práce. Mogg vařil, Mogg dal nové tašy a přestavěl nábytek v obýváku, přidal nějaké nádobí, Mogg mu sehnal i jakési kancelářské místo v nakladatelství s nadějí na stálou a lepší práci. Moggova sbírka veršů měla vyjít na jaře. Následoval jen zběžný dotaz po Ursulině zdraví. Vynechal i obvyklé vágní a neupřímné sliby, že přijede na návštěvu. Nenapsal ani slovo o jejím návratu domů, o plánech na nový byt, o jednání na úřadech. Nikdy se nevrátí. Věděli to oba. Věděl to Mogg.

Dopis jí dali až při svačině. Albert Philby chodil vyzvedávat poštu nezodpovědně pozdě, a než se jí dopis dostal do ruky, bylo už po čtvrté. Byla ráda, že zůstala v obývacím pokoji sama, že se Grace Willisonová ještě nevrátila z nádvoří, aby se připravila na svačinu. Nikdo ji nepozoroval, když dopis četla, nikdo, kdo by mohl klást taktní otázky nebo se ještě ohleduplněji vzdálit. Hněv a šok ji držely při životě až do této chvíle. Upjala se k hněvu, živila ho vzpomínkami a představivostí, nutila se sníst obvyklé dva krajíčky chleba, vypít čaj, přidat svůj díl frází k společenské konverzaci. Až teprve teď, kdy se těžké oddychování Grace Willisonové utišilo a změnilo v jemné chrápání, kdy už nehrozilo nebezpečí, že by k ní mohla zajít Helena nebo Dot, kdy se už Toyton Grange halil do ticha a ukládal k spánku, teprve teď mohla dát průchod prázdnotě a bezútěšnosti a oddat se tomu, o čem věděla, že je to sebelítost. A slzy, když už začaly téct, jen tak nepřestanou. Zármutek, jakmile mu propadla, nebyl k utišení. Neovladatelně plakala. Pláč jí už ani nepůsobil bolest, neměl už nic společného se zármutkem nebo s touhou. Byl to pouhý tělesný projev, nedobrovolný jako škytavka, ale tichý, téměř utišující; nekonečný proud.

Věděla, co musí udělat. Přes nápor slz naslouchala. Z vedlejšího pokoje se neozývalo nic než chrápání Grace Willisonové, znělo teď pravidelně. Natáhla ruku a rozsvítila. Měla tu nejslabší žárovku, jakou mohl Wilfred koupit, ale přesto ji oslepovala. Představila si ten oslepující obdélník světla, zářící do noci a vysílající do celého světa zprávu o jejím úmyslu. Věděla, že ho nikdo neuvidí, ale v představách byl ostroh náhle plný běžících nohou a odevšad zaznívaly volající hlasy. Plakat už přestala, avšak napuchlými očima viděla pokoj, jako by to byla jen napůl vyvolaná fotografie, obraz rozmazaných a pokřivených tvarů, přelévajících se a rozplývajících, viděných skrze pichlavý závěs, prořátý jehlicemi světla.

Čekala. Nestalo se nic. Odvedle se stále neozývalo nic jiného než chraplavý a pravidelný dech Grace. Další krok byl snadný; už se jí to povedlo dvakrát předtím. Hodila oba své polštáře na podlahu, posunula tělo k okraji postele a nechala je sklouznout do měkkého. I když polštáře náraz ztlumily, zdálo se, že se pokoj otrásl. Znovu vyčkávala. Ale žádné spěšné kroky se chodbou nepřibližovaly. Zvedla se na polštářích a opřela o postel, pak se začala posunovat k jejím nohám. Natáhnout ruku a vyvléct pásek z županu bylo snadné. Pak už jí začala strastiplná pouť ke dveřím. Nohy byly bezvládné, sílu měla jen v pažích. Mrtvé nohy jí ležely na podlaze bílé a ochablé jako ryby, palce se rozšiřovaly jako obsecnní výrůstky pachťící se po stisku. Linoleum bylo sice neleštěné, ale hladké, takže klouzala překvapivě rychle. Vzpomněla si, jakou měla radost, když poprvé zjistila, že to dokáže; že se dokáže pohybovat po pokoji bez křesla, ať už je tehle trik jakkoli směšný a ponižující.

Dnes však zašla dál než obvykle. Štěstí, že se tyhle moderní, ledabylé dveře otvíraly stisknutím kliky, a ne otočením knoflíku. Na pásku z županu udělala smyčku a na druhý pokus ji přehodila přes kliku. Zatáhla a dveře se tiše otevřely. Odhodila jeden polštář a pomalu se vsouvala do tiché chodby. Srdce jí tlouklo tak mocně, až se bála, že ji to prozradí. Znovu přehodila smyčku přes kliku, vysunula se několik decimetrů dál do chodby, až uslyšela, jak se dveře s lehkým klapnutím zavřely.

Na opačném konci chodby svítila jediná tlumená žárovka, a tak snadno dohlédla až k patě krátkého schodiště, které vedlo do horního patra. Tam byl její cíl. Až ji zarazilo, jak bylo snadné se k němu dostat. Linoleum na chodbě, i když ho nikdo neleštil, se zdálo hladší než v pokoji, ale snad to bylo tím, že už měla cvik. Klouzala kupředu s radostnou lehkostí. Na schodišti to ovšem bylo obtížnější. Spoléhala na to, že se schod za schodem bude vytahovat po zábradlí. Bylo však nezbytné vzít s sebou polštář. Bude ho potřebovat i nahoře v poschodí. Jenže se zdálo, že polštář nabobtnal a proměnil se v bílé a měkké gigantické závaží. Schody byly úzké a zvedat polštář nebylo nic snadného. Dvakrát už jí sklouzl a ona musela sjet až dolů, aby ho znovu uchopila. Když s námahou zdolala čtyři schody, osvojila si už nejvýhodnější metodu postupu. Jeden konec pásku z županu si přivázala k pasu a druhým pevně omotala polštář. Litovala teď, že si župan nevzala na sebe. Překážel by jí sice v pohybu, ale už teď se třásla zimou.

A tak lapala po dechu, navzdory chladu se potila a schod za schodem se vytahovala nahoru, zachytávajíc se oběma rukama zábradlí. Schody poplašeně vrzaly. Čekala, že každou minutou uslyší slabý signál zvonku a zaslechne zdálky spěchající kroky Heleny nebo Dot.

Nedokázala říct, jak dlouho jí trvalo, než se po schodech doškrábala až nahoru. Konečně však seděla na nejvyšším schodu, skrčená a roztřesená, oběma rukama svírala zábradlí tak křečovitě, až se dřevo zachvívalo, a hleděla dolů do haly pod sebou. A tehdy se zjevila ta postava v kutně. Neohlašovalo ji žádné varování, žádné kroky, zakašlání, zvuk lidského dechu. Jednu chvíli byla chodba prázdná. A v příští minutě pod ní halou tiše a rychle prošla postava v hnědém hábitu - hlavu skloněnou, kapuci staženou hluboko do obličeje - a zmizela do chodby. Ursula zděšeně vyčkávala, co nejvíc přikrčená, aby ji nebylo vidět, a ani se neodvažovala dýchat. Mohlo se to vrátit. Věděla, že to půjde zpátky. Jako ta děsivá figura smrti, kterou vídala ve starých knihách nebo vytesanou na monumentálních

náhrobcích, se to pod ní na okamžik zastaví, stáhne si to kápi, jež stíní tvář, a na ni se zašklebí lebka, pohlédne na ni prázdnými očními důlky a skrze zábradlí se na ni počnou dobývat kostlivé prsty. Srdce jí v hrůze tlouklo o hrudní koš a zdálo se být příliš veliké pro její drobné tělo. Tohle šílené bušení ji jistě prozradí! Zdálo se jí, že to trvá už celou věčnost, uvědomila si však, že snad neuběhla ani minuta, a postava se zjevila znovu, před jejíma vyděšenýma očima tiše a rychle prošla do hlavní části domu.

Ursula si uvědomila, že už se nechce zabít. Snad to byla jenom Dot, nebo Helena, nebo Wilfred. Kdo jiný to mohl být? Ale otřes, který ta tichá postava kráčející jako stín vyvolala, v ní znovu obnovil vůli žít. Pokud skutečně chtěla zemřít, co tu pak dělá takhle schoulená v nepohodlí a chladu nahore na schodišti? Má přece pásek z županu. Ještě teď by si ho mohla ovázat kolem krku a bez odporu sklouznout dolů po schodech. Ale to ona neudělá. Při pouhém pomýšlení na ten poslední pád, na škrtící šňůru, zařezávající se jí do krku, zasténala v zoufalém odporu. Ne, nikdy se vážně zabít nechtěla. Nikdo, dokonce ani Steve, nestojí za věčné zatracení. Steve asi na peklo nevěří, ale co vůbec Steve věděl o věcech, na kterých záleží? Teď však musí pokračovat v cestě a dojít k cíli. Musí si vzít lahvičku aspirinu, který, jak věděla, někde v ordinaci jistě bude. Nebude s ní dělat nic, jen ji bude mít na dosah. Bude vědět, že má po ruce prostředek, kdyby život začal být nesnesitelný. A možná, kdyby si jich vzala jenom pár a lahvičku nechala u postele, konečně by jim všem došlo, jak je nešťastná. To bylo všechno, co měla v úmyslu, všechno, na co kdy pomýšlela. Pošlou pro Steva. Všimnou si její mizérie. Možná dokonce Steva přimějí, aby si ji vzal zpátky do Londýna. Když už se za takovou cenu dostala až sem, musí se dostat i do ordinace.

Dveře nepředstavovaly žádný problém. Když se vsunula bokem dovnitř, zjistila, že tohle je konec. Nedokáže rozsvítit. Slabá žárovka na chodbě vydávala matnou rozptýlenou záři, jenže i když nechala dveře do ordinace dokořán, nedokázala rozeznat polohu vypínače. A měla-li úspěšně rozsvítit pomocí pásku z županu, musela přesně vědět, kam zamířit. Natáhla ruku a ohmatávala zeď. Nic. Svinula pásek do smyčky a házela jí několikrát na místo, kde si myslela, že se vypínač nachází. Smyčka však bez výsledku sklouzla. Začala znovu plakat, poražená, zoufale prochladlá, když si uvědomila, že celou tu strastiplnou cestu bude muset prodělat ještě jednou nazpátek a že to nejtěžší a nejbolestnější bude vytáhnout se nazpět do postele.

A tu se najednou ze tmy vynořila ruka a rozsvítilo se světlo. Ursula zděšeně zaúpěla. Vzhlédla. Ve dveřích, v nedopnuté kutně s kápi shrnutou na záda, stála Helena Rainerová. Obě ženy na sebe zkoprněle zíraly a nebyly mocny slova. Ursula viděla, že oči, které se na ni shora dívají, jsou naplněny hrůzou stejně jako ty její.

### ( III )

Tělo Grace Willisonové se s trhnutím probralo ze spánku a ihned se počalo neovladatelně třást, jako by jím cloumala jakási silná ruka a chtěla je přivést k plnému vědomí. Naslouchala do tmy, s námahou zvedla hlavu z polštáře; ale neuslyšela nic. Ať byl ten zvuk, který ji probudil, skutečný, nebo existoval jen v představách, nyní ztlchl. Rozsvítila noční lampičku. Natáhla se pro knížku. Škoda, že Trollopeův svazek byl tak těžký. Znamenalo to, že si ho musela opřít o příkrývkou, a jelikož nebylo snadné pokrčit kolena, jakmile si už jednou natáhla nohy do obvyklé polohy k spánku, námaha, s jakou maličko pozvedla hlavu, aby dohlédla na drobný tisk písmen, byla únavná jak pro oči, tak pro krční svaly. Toto nepohodlí ji někdy vedlo k úvahám, jestli je čtení v posteli opravdu tak příjemná libůstka, jak si to vždycky myslela už od dětství, kdy ji otcova starost o účet za elektřinu a matčin strach, že si zkazí oči a že by měla spát osm hodin denně, připravily o lampu u postele.

V levé noze jí začalo neovladatelně cukat. Odtazíťe a se zájmem pozorovala, jak příkrývka nevyzpytatelně nadskakuje, jako by pod peřinou pobíhalo nějaké zvíře. Takové náhlé probuzení krátce poté, co se jí podařilo usnout, nevěstilo nikdy nic dobrého. Má před sebou neklidnou noc. Nespavosti se hrozila a na chvíli byla v pokušení se modlit, aby jí tuto noc byla ušetřena. Jenže modlitby dnes už odříkala a modlit se znovu se jí zdálo nesmyslné, když ze zkušenosti věděla, že se jí milosti, o kterou prosí, stejně nedostane. Žadonit k Bohu o cosi, o čem dal jasně na srozuměnou, že vám to nehodlá poskytnout, znamenalo chovat se jako vzpurné a dotěrné děcko. Se zájmem pozorovala, co její končetina vyvádí, uklidňoval ji pocit nesounáležitosti a odstupu od vlastního těla, který v sobě teď už téměř vědomě sama vyvolávala.

Odložila knihu a dala se místo četby do přemýšlení o pouti do Lurd. Mají se na ni vypravit už za čtrnáct dní. Představovala si veselý shon při odjezdu - schovávala si pro tu příležitost nový kabát -, cestu napříč Francií s tou rozjařenou společností, jako by si vyjeli na piknik, první letmé pohledy na mlžný opar válejší se na předhůří Pyrenejí; zasněžené vrcholky štítů; samotné Lurdy, soustředěné k svému poslání a s atmosférou nekonečného svátku. Skupinka z Toyton Grange, s výjimkou dvou římských katolíků - Ursuly Hollisové a Georgieho Allana -, nepatřila k oficiální skupině anglických poutníků, nechodili na mši, a když biskupové v karmínových róbách zvolna obcházelí Růžencové náměstí za vysoko vyzdviženou zlatou monstrancí, drželi se s náležitou pokorou na okraji zástupu. Ale bylo to vzrušující, barvitě, nádherně! Ty plameny svíček, splétající se do světelných obrazců, ty zpěvy, ten pocit, že zase přináleží k okolnímu světu, a ke světu, v němž se nemoci dostává úcty, kde se nepovažuje za odcizení, za pokřivení ducha stejně jako těla. Už jenom třináct dní. Uvažovala, co by jí na tuto dychtivě očekávanou radost řekl její otec, nesmiřitelný protestant. Radila se s otcem Baddeleym, zda je účast na takové pouti vhodná, a jeho rada byla velmi jednoduchá. "Drahé dítě, cesta se vám bude líbit a změna vám prospěje, proč ne? Jistě si nikdo nemůže vážně myslet, že by návštěva v Lurdech mohla ublížit. Aspoň pomůžete Wilfredovi oslavit jeho skvělou dohodu s Všemohoucím." Myslela na otce Baddeleyho. Dosud bylo těžké smířit se s tím, že si s ním už nikdy nepohovoří na nádvoří ani se s ním nebude modlit v tichém pokoji. Mrtev; netečné, neutrální, odpudivé slovo. Krátké, nesmlouvavé, obyčejné. Totéž slovo, když se to tak vezme, pro rostlinu, pro zvíře i pro člověka. Byla to zajímavá myšlenka. Jeden by očekával, že pro smrt člověka se najde odlišné, působivější nebo závažnější slovo. Proč vlastně? Byl přece jen součástí téhož stvoření,



součástí univerzálního života, dýchal týž vzduch. Mrtev. Doufala, že bude s to pocítit, že otec Baddeley je blízko ní; ale nestalo se, prostě to nebyla pravda. Všichni odešli do světa světla. Odešli, a živí je už nezajímají.

Měla by zhasnout světlo, elektřina je drahá; když nechce číst, je její povinností ležet potmě. Prozáří naši temnotu - tuhle modlitbu měla ráda její maminka - a Tvá milost nechť nás ochrání před protivensstvím a nebezpečensstvím této noci.

Tady však žádná nebezpečensství nebyla, jen nespavost a bolest - ta stará známá bolest, kterou bude muset snést a kterou už teď vítá skoro jako věrného přítele, neboť ví, že se dokáže vyrovnat i s tím nejhorším, čeho je schopna; i ta nová, hrozná bolest, kvůli níž už brzy bude muset přidat někomu starost.

Záclona se zachvívala větrem. Náhle uslyšela klapnutí, nepřírozně hlasité, až se jí rozbušilo srdce. Ozvalo se skřípnutí kovu o dřevo. Maggie se nepodívala, zda je zajištěné okno, když ji ukládala na noc. Teď už bylo pozdě. Křeslo sice stálo u postele, ale bez cizí pomoci by se do něj nedostala. Pokud nepřijde bouřka, bude všechno v pořádku. Cítila se naprosto bezpečně, sem nikdo šplhat nebude. Na Toyton Grange není co ukrást. A za vzdouvající se bělobou záclon už nebylo nic než černá prázdnota, temné útesy vybíhající do moře, které nezná spánek.

Záclona se vzedmula, nafoukla se jako bílá plachta, jako světelná křivka. Bylo to tak krásné, že téměř vykřikla. Po tváři jí proudil chladivý vzduch. Otočila se ke dveřím a usmála se na přivítanou. Načala větu:

"Okno - mohla bych vás poprosit, abyste...?"

Jenže nedopověděla. Na této zemi jí zbývaly už jen tři vteřiny. Spatřila postavu zahalenou v kutně s kápí staženou do čela a stínící obličej, postava se k ní blížila rychle a neslyšně jako zjevení, povědomá, ale děsivě jiná, laskavé útěšné ruce, jež přinášely smrt, temnota, jež se na ni snažela. Nevzdorovala, neboť takovou měla povahu, a jak vlastně mohla vzdorovat? Ale přece jen nezenřela bez grácie, nakonec skrze jemný závoj umělé fólie pocíťovala pouze silný, hřejivý, zvláště útěšný dotyk lidské ruky. Pak se ruka odtáhla a jemně, aniž se dotkla dřevěného stojanu, zhasla noční lampu. O dvě vteřiny později se lampa znovu rozsvítila a zahalená postava, jako by si dodatečně vzpomněla, vztáhla ruku a uchopila Trollopeův svazek, jemně jím zalistovala, a když narazila na vylišovanou květinu v hedvábném papíru, silnými prsty obojí rozmačkala. Pak se ruka znovu napřáhla k lampě a světlo zhaslo už naposledy.

#### (IV)

Konečně byly zpátky v Ursulině pokoji. Helena Rainerová zavřela s tichou důkladností dveře a na chvíli se o ně jakoby vyčerpáním opřela. Pak přešla rychle k oknu a dvěma ráznými pohyby zatahla záclony. Těsný pokojík se naplnil jejím těžkým dechem. Měly za sebou obtížnou cestu. Helena ji okamžik nechala v ordinaci a mezitím připravila dole pod schody Ursulin vozík. Až se k němu dostanou, bude všechno dobré. I kdyby je spolu někdo viděl na chodbě v přízemí, myslel by si, že Ursula zazvonila, aby ji Helena pomohla do koupelny. Byly tu ovšem ještě schody a sestup, při němž ji Helena napůl podpírala a napůl nesla; bylo to vyčerpávající a hlučné, pět minut namáhavého oddechování, vrzání zábradlí, sykavé šeptaných pokynů a Ursuliných přidušených bolestných stenů. Teď jim připadalo jako zázrak, že se v hale nikdo neobjevil. Bylo by sice rychlejší i snazší, kdyby se dostaly do hlavní budovy a sjely dolů výtahem, jenže řinčení kovové mříže a hlučný motor výtahu by jistě vyburcovaly ze spaní celý dům.

Nakonec se však v pořádku dostaly zpátky do pokoje. Helena, pobledlá v obličejí, ale klidná, se vzpamatovala, odtrhla se ode dveří a s profesionální zručností začala Ursulu ukládat do postele. Dokud nebyly hotovy, nikdo nepromluvil. Ursula teď ležela na posteli v strnulém, napůl bázlivém tichu. Helena se naklonila k Ursulině obličejí, její tvář byla nepříjemně blízko. Ve světle lampy bylo vidět její rysy zvlečelé a zhrublé, póry jako drobné krátery, v koutku úst ji trčely jako štětiny dva nevytržené chloupky. Dech jí byl cítit kysele. Zvláštní, říkala si Ursula, že jsem si toho předtím nevšimla. Když ji šeptem naváděla, když usykávala to hrozné varování, zdálo se, že ty zelené oči rostou a vylézají z důlků.

"Až odejde další pacient, bude muset začít brát ze seznamu čekatelů, nebo to vzdát. S menším počtem pacientů než s šesti to tu nemůže udržet. Nahlédla jsem do záznamů, když je nechal na stole v kanceláři, takže to vím. Buď to tu všechno prodá, nebo to předá Ridgewellově nadaci. Jestli se odsud chceš dostat, jsou lepší způsoby než se zabíjet. Pomoz mi, aby to prodal, a vrátíš se do Londýna."

"Ale jak?" Ursula bezděky šeptala jako spiklenec.

"Svolá, jak tomu říká, rodinnou radu. To dělá vždycky, když se má rozhodnout něco důležitého, co se týká celé domácnosti. Všichni budeme říkat, jaký na to máme názor. Pak odejdeme a budeme hodinu v klidu meditovat. A pak se bude hlasovat. Nedej se nikým přemluvit, abys hlasovala pro Ridgewellovu nadaci. To bys tu zůstala trčet do smrti. Obecní úřady hledají místa pro mladé chroniky strašně těžko. Jakmile budou vědět, že o tebe je postaráno, nikdy tě nedají nikam jít."

"Pošlou mě ale doopravdy domů, jestli se to tu zavře?"

"Budou muset, v každém případě tě pošlou zpátky do Londýna. Pořád tam máš trvalé bydliště. Odpovídá za tebe tvůj vlastní obecní úřad, ne Dorset. A jak jednou budeš zpátky, přinejhorším se s ním aspoň budeš vídat. Bude za tebou chodit, bude tě brát ven, budeš moct na víkend domů. Choroba u tebe mimochodem ještě doopravdy nepokročila. Nevím, proč byste to spolu neměli zvládnout v některém z těch bytů pro postižené manžele. Jste přece svoji. Má k tobě povinnosti."

Ursula se pokusila o vysvětlení:

"O povinnosti nestojím. Chci, aby mě měl rád."

Helena se uchichtla, hrubý, nepřijemný zvuk.

"Rád. Není tohle všechno? Copak to nechceme všichni? Přece nemůže milovat někoho, koho nevidí, nebo ano? U mužů to takhle nechodí. Musíš zpátky k němu."

"A vy, nebudete mluvit o tom?"

"Nebudu, když mi dáš slib."

"Že budu hlasovat, jak chcete?"

"A že budeš držet jazyk za zuby - o tom, že ses chtěla zabít, a o všem, co se tady dneska v noci stalo. Když se někdo zmíní, že v noci něco zaslechl, tak jsi na mě zvonila a já tě vzala na záchod. Jestli Wilfred přijde na to, jak to doopravdy bylo, pošle tě na psychiatrii. A to bys nechtěla, ne?"

Ne, to by nechtěla. Helena má pravdu. Musí se dostat domů. Jak je to všechno prosté. Náhle ji zaplavil pocit vděku, chtěla k Heleně vztáhnout ruce. Jenže Helena odstoupila. Pevnými rukama zastrkávala prostěradlo, až to houpalo matraci. Prostěradlo i příkrývka se napjaly. Byla jako uvězněná, ale cítila bezpečí; dítě pevně zavinuté do plenek. Helena sáhla po vypínači. Bílá skvrna se ve tmě pohybovala ke dveřím. Ursula uslyšela jemné cvaknutí západky.

Když zůstala sama, vyčerpaná, ale podivuhodně klidná, vzpomněla si, že Heleně neřekla o té postavě v hábitu. Ale snad to není nic důležitého. Pravděpodobně to byla sama Helena, když na ni zazvonila Grace. Měla snad Helena na mysli právě to, když ji varovala, aby neřikala nic o tom, co se tu dnes v noci stalo? Určitě ne. Ale ona stejně nic neřekne. Jak by o tom mohla mluvit, a neprozradit přitom, že seděla přikrčená nahoře na schodech? A vůbec, všechno zas bude v pořádku. Teď už může klidně spát. Měla to ale štěstí, že Helenu bolela hlava, přišla si do ordinace pro aspirin a našla ji tam!

V domě vládlo pozhnané ticho. Bylo v tom tichu cosi podivného, bylo jiné než předtím. Pak si ve tmě s úsměvem vzpomněla. To dělá Grace. Přes tenkou příčku odvedle nepronikal žádný zvuk, žádné chrčení a chrápání, které by ji rušilo.

Dnes v noci spala i Grace Willisonová v pokoji.

( V )

Julius Court usínal obvykle pár minut poté, co zhasl lampu u postele. Dnes v noci se ale neklidně převaloval, byl nervózní, hlavou se mu honily myšlenky a nohy měl studené a těžké, jako by už přišla zima. Třel jimi o sebe a rozmyšlel se, jestli nemá vylovit elektrickou příkrývku.

Vyhlídku na to, že by musel přestýlat postel, ho však odradila. Daleko líp a rychleji zabere alkohol a zaplaší jak nespavost, tak chlad.

Zašel k oknu a díval se přes ostroh. Ubývající měsíc zakrývaly letící mraky, tmou na pevnině pronikal jen jediný obdélník žlutého světla. Ale když se na něj díval, spustila se přes vzdálené okno tma jako roleta. Na chvíli zbýval z obdélníku čtverec, a pak zhasl i on. Toyton Grange se rýsovalo jako obtížně rozeznatelná silueta, vyrytá do temnoty nad tichým ostrohem.

Ze zvědavosti se podíval na hodinky. Bylo osmáct minut po půlnoci.

( VI )

Dalgliesh se probudil za svítání do tichého, chladného rána, natáhl si župan a sešel dolů uvařit si čaj. Zajímalo ho, jestli je Millicent ještě pořád na záměčku. Po celý večer se od ní neozývala televize a teď, i když nebyla žádné ranní ptáče a po ránu nikdy nerámusila, halila se Hope Cottage do tajemného a nezaměnitelného ticha dokonalého odloučení.

Rozsvítil lampu v obývacím pokoji, šálek s čajem si přinesl ke stolu a rozložil si mapu. Dneska se vydá na průzkum severovýchodní části hrabství a namíří si to do Sherborne, kde by rád poobědval. Ale napřed bude slušné zajít na Toyton Grange a poptat se, jak se daří Wilfredovi. Ve skutečnosti o něj žádnou starost neměl; stěž si dokázal na ten včerejší tyátr vzpomenout bez podráždění. Možná by stálo za to, pokusit se Wilfreda ještě jednou přesvědčit, aby zavolal policii, nebo aby bral ten útok proti své osobě trochu vážněji. A také bylo načase, aby za svůj pobyt v Hope Cottage zaplatil nějaký nájem. Toyton Grange jistě neprosperovalo natolik, aby nebyl vítán malý příspěvek. Žádná z těchto povinností by ho na Toyton Grange neměla zdržet déle než deset minut.

Ozvalo se zaklepání a vešel Julius. Byl už zcela oblečený a navzdory téhle časné hodině už budil obvyklý dojem lehce elegantní neformálností. Nevzrušeně, jako by ta zvěst ani nestála za řeč, prohodil:

"Jsem rád, že jste už vzhůru. Jdu na Toyton Grange. Právě mi volal Wilfred. Umřela Grace Willisonová, zjevně ve spánku, ale Eric dělá drahoty s úmrtním oznámením. Netuším, co si Wilfred myslí, že s tím já nadělám. Erika znovu zapsali do seznamu lékařů, a to v něm, jak se zdá, probudilo aroganci příznačnou pro jeho profesi. Říká, že Grace Willisonová měla vydržet přinejmenším ještě osmáct měsíců, ne-li dva roky. A teď se tuhle neposlušnost zdráhá nějak pojmenovat. Jako obvykle z toho dělají drámo, co to dá. Na vašem místě bych si to nenechal ujít."

Dalgliesh se mlčky podíval směrem k vedlejšímu domku. Julius zahlaholil:

"Á, nemějte strach, že bychom vyrušili Millicent; ta už, jak se obávám, bude na místě. Včera večer se jí pokazila televize, a tak se na noční program šla podívat na Toyton Grange a z jakéhosi nevyzpytatelného důvodu usoudila, že tam zůstane na noc. Pravděpodobně cítila příležitost ušetřit svoje povlečení a osprchovat se na cizí účet."

Dalgliesh řekl:

"Běžte, přijdu za vámi později."

Beze spěchu vypil čaj a tři minuty věnoval holení. Uvažoval, proč se tak zdráhal jít zároveň s Juliem, proč, když už na Toyton Grange musí jít, dal přednost osamělé procházce. Sám sebe se ptal, proč pociťuje tak palčivou lítost. Netoužil se zaplést do sporů na Toyton Grange. Smrt Grace Willisonové v něm nebudila žádnou zvláštní zvědavost.

Uvědomoval si, že nad smrtí ženy, kterou sotva znal, necítí nic kromě nevysvětlitelné tísně, která se blížila zármutku, a jakéhosi rozladění z toho, že tak krásný den mělo hned zpočátku zkazit znamení rozkladu. A bylo tu ještě cosi: pocit viny. Připadalo mu to nerozumné a nečestné. Tím, že zemřela, stala se spojencem otce Baddeleyho. Teď tu namísto

jednoho byli hned dva žalující duchové. Schylovalo se k tomu, že zklame hned dvakrát. K cestě na Toyton Grange se musel přinutit.

O tom, který pokoj patří Grace Willisonové, nemohlo být pochyb. Jakmile vešel do přístavby, dolehly k němu vzrušené hlasy. Když otevřel dveře, uviděl Wilfreda, Erika, Millicent, Dot a Julia, jak stísněně postávají kolem postele jako neznámí, kteří se náhodou sešli na místě neštěstí, s nímž by raději neměli nic společného a od něhož se zároveň zdráhají odejít.

Dorothy Moxonová stála v nohách postele, její mohutné ruce, rudé jako šunky, svíraly kovovou pelest. Na hlavě měla sesterský čepce. Pomineme-li, že to scéně dodávalo nádech profesionální jistoty, celkový dojem byl groteskní. Vysoký rozevlátý škrobený dort z mušelinu vypadal jako morbidní a bizarní oslava smrti. Millicent byla dosud v županu, vězela v tlustém kostkovaném vlněném plášti se sňůrkovým zapínáním, jak tomu bývá u parádních uniforem. Jistě kdysi patřil jejímu muži. Na nohách měla naproti tomu titěrné trepky z růžové kožešinky. Wilfred s Erikem na sobě měli hnědé hábity. Když vcházel, krátce se ohlédl ke dveřím a ihned se znovu obrátili k posteli. Julius říkal: "Krátce po půlnoci se v přístavbě v jednom z pokojů svítilo. Neříkal jsi, že právě tou dobou zemřela, Eriku?"

"Mohlo to být tehdy. Odhaduju to podle vychladnutí těla a podle počínajícího rigor mortis. Na tyhle věci nejsem odborník."

"To je divný, myslel jsem, že smrt je jediná věc, v které se vyznáš."

Wilfred tiše poznamenal:

"Svítilo se u Ursuly. Krátce po půlnoci zvonila, že potřebuje na toaletu. Postarala se o ni Helena, ale ke Grace nezašla. Nebylo proč. Nezvonila. Poté, co ji Dot uložila na noc, nikdo ji neviděl. Na nic si nenaříkala."

Julius se znovu obrátil na Erika Hewsona:

"Nemáš na vybranou, co? Když neumíš říct, na co umřela, nemůžeš napsat ani úmrtní list. V žádném případě by sis neměl zahrávat. Koneckonců ti dovolili podepisovat úmrtní listy teprve nedávno. Radši nic nezkoušej, aby ses nesešnul."

Eric Hewson odpověděl:

"Ty se do toho nepleť, nepotřebuju, abys mi radil. Nechápu, proč ti Wilfred volal."

Mluvil však bez přesvědčivosti, jako nejistě a vyděšené děcko, a těkal očima ke dveřím, jako by doufal, že jimi vstoupí nějaká spřízněná duše. Julia to nikterak nevyvedlo z míry:

"Tak se mi zdá, že by ti přišla vhod jakákoli rada, která se namane. Z čeho máš vlastně strach? Máš snad podezření na nějakou nečistou hru? To je ale srandovní fráze, když na to přijde, tak půvabně britská, kombinace étosu soukromých škol a boxerského ringu."

Eric se pokusil zjednat si respekt:

"Nebuď směšný! Jde jasně o přirozenou smrt. Potíží je v tom, že mě mate, proč k ní došlo už teď. Vím, že pacienti s roztroušenou sklerózou můžou umřít takto náhle, u ní jsem to ale nečekal. A Dot říká, že když ji v deset ukládala do postele, vypadala úplně jako obvykle. Uvažuju, jestli se nepřidala nějaká jiná organická choroba, která mi unikla."

Julius zvesela pokračoval:

"Policie na nečistou hru podezření nemá. Máme tu koneckonců jejího představitele, kdybys potřeboval odbornou radu. Jenom se komisaře zeptej, jestli nemá podezření na nečistou hru."

Otočili se a hleděli na Dalgieshe, jako by si teprve nyní zcela uvědomili jeho přítomnost. Okenní klika vtíravě rachotila. Šel k oknu a vyhlédl ven. U kamenné zdi byla v šířce asi jednoho metru vykopaná hlína, jako by tam někdo chtěl udělat záhon. Písčítá půda byla hladká a neporušená. Samozřejmě! Jestli se někdo chtěl potají dostat ke Grace do pokoje, proč by lezl oknem, když se na Toyton Grange nikdy nezamykaly dveře?

Upevnil západku, a když se vracel k posteli, podíval se na tělo. Tvář mrtvé neměla zcela klidný výraz, tvářila se poněkud odmítavě, ústa měla pootevřená, přední zuby, které teď víc než za jejího života budily dojem králíčího chrupu, se zatínaly do spodního rtu. Pod povytaženými víčky byly patrné zorničky, a tak se zdálo, že se mrtvá dívá na své ruce, úhledně složené na napjaté přikrývce. Silná pravice, posetá hnědými skvrnami, překrývala nedostatečnou levou ruku, jako by ji instinktivně chtěla chránit před jeho litujícím pohledem. K poslednímu spánku se oblékla do staromódní bílé noční košile z krepové bavlny s modrou stužkou, absurdně uvázanou pod bradou na dětskou mašličku. Dlouhé rukávy měla na zápěstí shrnuté do záhybů. Pod loktem bylo patrné jemné štepování. Upřeně se na to místo zadíval. Kdo by si s tím dnes ještě dával takovou práci, říkal si. Svými zmučenými rukama tuhle jemnou práci udělat nemohla. Proč mu tohle štepování připadalo dojemnější a trýznivější než soustředěný klid mrtvé tváře?

Uvědomil si, že hádka utichla a že ho přítomní tiše a ostražitě sledují. Z nočního stolku vzal dvě knihy, které tam ležely, modlitební knížku slečny Willisonové a paperbackové vydání Poslední kroniky Barsetu. V modlitební knížce byla záložka. Všiml si, že četla modlitbu a pasáž z evangelia vybrané pro ten den. Stránka byla založená jednou z těch sentimentálních pohlednic, jaké mají zbožní lidé rádi, na barvotisku stál sv. František se svatozáří, obklopený plectvem, a zjevně držel kázání barvitěmu a rozmanitému shromáždění zvířátek, vymalovaných s pedantskou precizností. Nesouvisle mu blesklo hlavou, proč není záložka také v Trollopeově svazku. Grace Willisonová nebyla z těch, co ohýbají rožky stránek, a mohla-li se v některé z těch knih snadněji ztratit, byl to jistě Trollope. To opominutí ho trochu zneklidňovalo.

"Měla nějaké blízké příbuzné?" zeptal se. Odpověděl Anstey:

"Ne. Říkala mi, že její rodiče byli jedináčci. Když se narodila, bylo jim už oběma přes čtyřicet. Zemřeli pár měsíců po sobě asi před patnácti lety. Měla staršího bratra, ale ten padl za války v severní Africe. U El Alameinu, myslím."

"A co její majetek?"

"Nic, vůbec nic. Po smrti rodičů pracovala několik let pro Výbor otevřených dveří, charitativní společnost pro pomoc propuštěným vězňům, a dostala od nich nízkou invalidní penzi, byla to vlastně almužna. Ta teď samozřejmě končí."

Tady za ni platil poplatky obecní úřad."

Julius Court s náhlým zaujetím řekl:

"Výbor otevřených dveří? Neznala Philbyho, než jsi ho zaměstnal?"

Anstey na něho vrhl pohled, který naznačoval, že takovou otázku považuje za nevkusnou a nemístnou.

"Možná ho znala, nikdy se však o tom nezmínila. Sama Grace navrhl, že by nám Výbor otevřených dveří mohl sehnat údržbáře, tak mohlo Toyton Grange pomoci při charitativní činnosti. Jsme rádi, že tu Alberta Philbyho máme. Patří do rodiny. Nikdy jsem si nevyčítal, že jsem se rozhodl ho přijmout."

Ozvala se Millicent:

"A dostal jsi ho lacino, samozřejmě. A pak, buď jsi mohl mít Philbyho, nebo už nikoho, ne? S nábohem jsi moc štěstí nenadělal, když uchazeči zjistili, že nabízíš jenom pět liber týdně, a to zjistili všichni. Někdy si říkám, co to, že tu Philby zůstává."

Diskusi na toto téma zabránil příchod samotného Philbyho. O smrti slečny Willisonové už musel vědět, nebyl totiž nijak překvapen, když našel v jejím pokoji spoustu lidí, a neřekl nic na vysvětlenou, proč vlastně přišel. Namísto toho zaujal pozici u dveří jako hrozivý a nevyzpytatelný hlídací pes. Společnost se chovala, jako by se domluvili, že bude moudré si ho nevšímat. Wilfred se obrátil na Erika Hewsona:

"Nemůžete diagnózu stanovit bez pitvy? Nerad bych, aby ji někdo řezal, je to nedůstojné, neosobní. Byla na své tělo tak citlivá, a skromná, takovou skromnost už dnes nechápeme. Autopsie je to poslední, co by si přála."

Julius hrubě prohodil:

"No, a je to poslední věc, co se jí dostane, ne?"

Poprvé se nechala slyšet Dot Moxonová. V návalu hněvu se po něm ohnala. Na obličeji jí vyrazily skvrny, ruce měla v pěst.

"Co si to dovolujete! Co je vám po tom? Nestaral jste se o ni ani o mrtvou, ani o živou, o ni ani o ostatní pacienty."

Jenom tady všeho využíváte pro vlastní prospěch."

"Využívám?" Zamrkal a šedé zorničky se mu rozšířily; Dalglish téměř mohl pozorovat, jak rostou. Julius na Dot zíral v nevěřicím vzteku.

"Využíváte! Ano. Vykořisťujete, jestli je vám libo. Máte tu z toho plezír, že jo! Když vás začne nudit Londýn, přijedete si na Toyton Grange, vytahujete se na Wilfreda a předstíráte, že mu dáváte rady, a chovancům rozdáváte pamlsky jako nějaký děda Mráz! Dělá vám to dobře, vaše já se tím utuží, když si můžete srovnat svoje zdraví s jejich vadami. Ale dáváte si sakra dobrý pozor, abyste se nezapletl. Vlídlost vás přece nic nestojí. K sobě nezvete nikoho jiného než Henryho. Jenže Henry byl pro vás svého času důležitý, co? Máte si o čem popovídat. Jediný tu máte výhled na moře, ale ani vás nenapadne pozvat nás, ať zavezeme vozíky k vám na terasu. Bože chraň! Třeba jenom tohle jste pro Grace mohl udělat, čas od času ji vzít k sobě, nechat ji tam tiše sedět a dívat se na moře. Hloupá nebyla, to víte. Mohl jste si s ní i dobře pokonverzovat. Jenže to by pošramotilo eleganci vaší terasy, vidíte, stárnoucí ženská v invalidním křesle! A teď je mrtvá a vy si přijedete a děláte, že chcete radit Erikovi. Proboha, nechte toho!"

Julius se nejistě usmál. Zdálo se, že se plně ovládá, ale hlas mu zazněl vysoko a pronikavě.

"Netuším, čím jsem si tenhle výlev vysloužil. Neměl jsem zdání, že jsem převzal odpovědnost za Grace Willisonovou a za všechny ostatní z Toyton Grange jenom proto, že jsem od Wilfreda koupil domek. Nepochybuju, že to pro vás byl šok, Dot, když jste tak brzo po Victorovi ztratila dalšího pacienta. Ale proč si to vyléváte na mně? Všichni víme, že milujete Wilfreda, a nepochybuju, že v tomhle ohledu máte pěkně nevděčnou roli, ale to snad není moje vina. Mám možná mírně ambivalentní sexuální sklony, ale můžu vás ujistit, že Wilfreda vám přebrat nehodlám."

Připotácela se k němu a napřáhla ruku, aby ho uhodila do obličeje. V tom gestu bylo cosi teatrálního i absurdního zároveň. Než však stačila udeřit, chytil ji Julius za zápěstí. Dalglish překvapilo, jak rychle a účinně reagoval. Napjatou rukou, zbělelou a třesoucí se námahou, jí držel zápěstí vysoko v sevření svalů, takže vypadali jako dvojice nesouněřitelných zápasníků, strnulých v živý obraz. Náhle se zasmál a nechal její ruku spadnout. Vlastní paži spouštěl pomaleji, očima stále sledoval její tvář a začal si mnout zápěstí. Pak se znovu zasmál, znělo to nebezpečně, a smířlivě řekl:

"Pomalů! Pomalů! Já nejsem žádný bezmocný geront, víme?"

Zalapala po dechu, propukla v pláč a vzlykajíc se vypotácela z pokoje. Dojemná a neohrabaná figura, směšného na ní však nebylo nic. Philby vyklouzl za ní. Jeho odchod vzbudil stejný zájem jako příchod. Wilfred zašeptal:

"To jsi neměl říkat, Julie, nic z toho, co jsi řekl."

"Vím, je to neodpuštělné. Mrzí mě to. Omluvím se jí, až budeme klidnější."

Stručná a očividně upřímná omluva, v níž se nijak nepokoušel obhajovat, vzala všem řeč. Dalglish tiše poznamenal:

"Myslím, že by pro slečnu Willisonovou byla tahle hádka nad jejím tělem daleko ořesnější než cokoli, co se s ní může dít na pitevním stole."

Dalglishova poznámka Wilfredovi připomněla, o co se tu jedná. Obrátil se na Erika:

"S Michaellem jsme tyto potíže neměli, úmrtní list jsi tenkrát vystavil bez problémů."

Poprvé Dalglish v jeho hlase rozpoznal známky rozmrzelosti.

Eric se dal do vysvětlování:

"Proč zemřel Michael, jsem věděl, prohlížel jsem ho naposledy to ráno, než se to stalo. U Michaela to po posledním záchvatu byla jen otázka času. Už umíral."

"Jako my všichni," pravil Wilfred. "Jako my všichni."

Zdálo se, že tyhle zbožné prostopравdy popouzejí jeho sestru. Poprvé promluvila:

"Nebud' směšný, Wilfrede. Já určitě ještě neumírám a tobě by taky nebylo milé, kdyby ti někdo tvrdil, že umíráš. A pokud jde o Grace, vždycky se mi zdálo, že je na tom daleko hůř, než si všichni mysleli. Teď snad už konečně pochopíš,



že ne vždycky potřebuji nejvíc pozornosti ti, kteří kolem sebe nadělají nejvíc hluku."

Otočila se k Dalglishovi:

"Co se přesně stane, jestliže Eric nevystaví úmrtní list? Znamená to, že sem přijde policie?"

"Policista se pravděpodobně dostaví, jistě, běžný policista, coronerův úředník, a postará se o tělo."

"A potom?"

"Coroner zařídí pitvu. A podle jejích výsledků buď vystaví pro matriku úmrtní list, nebo zahájí soudní vyšetřování."

Wilfred řekl:

"Je to všechno tak strašné, tak zbytečné!"

"Je to podle zákona, a doktor Hewson ví, že je to podle zákona."

"Ale co tím chcete říct, že je to podle zákona? Grace přece zemřela na roztroušenou sklerózu, to víme všichni. A jestli se přidala ještě jiná choroba? Eric už ji léčit nebude, teď už pro ni nemůže udělat nic. O jakém zákonu to mluvíte?"

Dalglish trpělivě vysvětloval:

"Lékař, který ošetřoval zemřelého po dobu jeho poslední choroby, je povinen podepsat úmrtní list a doručit ho matrikáři v předepsané podobě s uvedením příčiny smrti stanovené podle jeho nejlepšího vědomí a svědomí. Zároveň je povinen předat oprávněné osobě, což může být například obyvatel domu, v němž k úmrtí došlo, zprávu, že takové dobrozdání podepsal. Zákon lékaři neukládá povinnost oznamovat každé úmrtí coronerovi, obvykle se tak však děje, má-li lékař nějaké pochyby. Oznámi-li lékař úmrtí coronerovi, nezabývá ho to povinností vystavit úmrtní list a stanovit příčinu smrti, ukládá se mu však uvést ve formuláři, že úmrtí bylo oznámeno, aby matrikář věděl, že musí záznam zadržet, dokud nedostane zprávu od coronera. Podle článku tři Zákona o coronerech z roku 1887 má coroner povinnost zahájit vyšetřování, kdykoli je mu oznámeno, že se v obvodu jeho působnosti nalézá tělo osoby, u níž je důvod se domnívat, že mohla zemřít násilnou nebo nepřírozenou smrtí, nebo smrtí náhlou, jejíž příčina není známa, nebo osoby, která zemřela ve vězení nebo na jiném místě či za jiných okolností, které podle jiných zákonů vyžadují, aby bylo vedeno vyšetřování. Toto, když už jste se tázal, je zákon, i s těmi nudnými podrobnostmi. Grace Willisonová zemřela náhle a doktor Hewson se domnívá, že příčina je nyní neznámá. Nejlépe udělá, když úmrtí oznámí coronerovi. To bude znamenat pitvu, ne však nutně vyšetřování."

"Představa, že bude ležet rozkuchaná na pitevním stole, je pro mne nepřijatelná." Wilfred se začínal chovat jako umíněné děcko. Dalglish řekl chladně:

"Rozkuchaná není vhodné slovo. Pitva je řádná a naprosto čistá procedura. A teď, když mě omluvíte, bych se šel zpátky nasnídat."

Wilfred vyvinul téměř tělesné úsilí, aby se vzpamatoval. Napřímil se, ruce zkrříl do širokých rukávů svého hábitu a chvíli postál v tiché meditaci. Eric na něj chvíli zmateně hleděl, pak sklouzl pohledem z Dalglisha na Julia, jako by u nich hledal oporu či vysvětlení. Potom Wilfred promluvil:

"Měl bys raději zavolat do coronerovy kanceláře hned, Eriku. Za normálních okolností by tělo připravila Dot, ale dnes bude lépe počkat, jaké dostaneme pokyny. Až dotelefonuješ, dej prosím všem vědět, že bych hned po snídani rád k celé rodině promluvil. Teď je u nich Helena s Dennisem. Millicent, ty bys mohla zajít za Dot a zjistit, jestli je v pořádku. A nyní bych si rád promluvil s tebou, Julie, a s Adamem Dalglishem."

Zavřel oči a chvíli postál u nohou postele, na níž spočívala Grace Willisonová. Dalglish uvažoval, zda se modlí. Pak vykročil z pokoje. Když šli za ním, zašepтал Julius téměř nepohrnutými rty:

"Nepříjemně to připomíná školní léta a předvolání do ředitelny. Měli jsme se na to posílit snídání."

V kanceláři Wilfred nemarnil čas.

"Smrt Grace mě nutí k rozhodnutí dřív, než jsem doufal. S pouhými čtyřmi pacienty se nemůžeme udržet. Na druhé straně nemůžu ani začít přijímat nové pacienty podle pořádku, když není jisto, že Toyton Grange bude pokračovat v práci. Odpoledne po pohřbu Grace svolám rodinnou radu. Myslím, že bude správné do té doby počkat. Nenastanou-li komplikace, mělo by to být dřív než za týden. Byl bych rád, kdybyste se oba zúčastnili a pomohli nám se rozhodnout."

Julius ihned namítl:

"To nejde, Wilfrede. Nemám na tom žádný podíl, myslím ani právně, ani finančně. Prostě to není moje věc."

"Žiješ tady. Vždycky jsem tě považoval za člena rodiny."

To je od tebe milé a je mi ctí. Ale pravda to není. Nepatřím k rodině a už vůbec nemám právo hlasovat o něčem, co se mě nijak netýká. Jestli se rozhodneš Grange prodat, a to bych ti nevyčítal, prodal bych asi také. Nedovedu si představit, že bych bydlel na ostrohu, když tam bude kempink pro přívěsy. Ale vadit mi to nebude. Dostanu za domek slušné peníze od nějakého úspěšného šikuly z Midlandsu, kterému bude houby záležet na klidu a tichu, zato si v obýváku postaví elegantní bar, kde bude míchat koktajly, a na terase si vztyčí stožár s praporem. Asi se poohlédnu po jiné chalupě v Dordogne, ale předem si zjistím, jaké skvělé dohody si majitel dojednal s Pánembohem nebo s čertem. Je mi líto, ale definitivně říkám ne."

"A vy, Adame?"

"Mám ještě menší právo na názor než Court. Tenhle domov patří pacientům. Proč by měl o jejich budoucnosti, třeba jen zčásti, rozhodovat hlas nějakého náhodného návštěvníka?"

"Protože si velice vážím vašeho úsudku."

"Nevím, proč byste měl. V této věci se spíš spoléhejte na svého účetního."

Julius se zeptal:

"Nepozveš na rodinnou radu Millicent?"

"Samozřejmě že ji pozvu. Snad mě ne vždy podporovala, tak jak jsem od ní čekal, ale k rodině patří."

"A Maggie Hewsonovou?"

Wilfred řekl úsečně:

"Ne."

"To se jí nebude líbit. A nebude to tak trochu bolestivé pro Erika?"

Wilfred pánovitě prohlásil: "Právě jsi tu jasně řekl, že se nepovažuješ za osobu, které se to jakkoli týká, proč tedy na mně nenecháš rozhodnutí, co bude pro Erika bolestivé a co ne. A nyní kdybyste mě laskavě oba omluvili, půjdu se s rodinou nasnídat."

( VII )

Když vyšli z Wilfredova pokoje, Julius stroze, jakoby z okamžitého popudu, řekl:

"Pojďte se nasnídat ke mně. Dáte si něco k pití. Nebo jestli je pro vás na alkohol ještě moc brzo, tak kávu. Ale pojdte, prosím. Začal jsem dnes den s pocitem naprostého sebeznechucení a dělal bych si prašpatnou společnost."

Pozvání se příliš blížilo naléhavé prosbě, aby je bylo možno jen tak lehce odmítnout. Dalglish řekl:

"Počkal byste asi tak pět minut? Potřebuju s někým promluvit. Sejdeme se v hale."

Ze své první obhlídky záměčku si pamatoval, v kterém pokoji bydlí Jennie Pegramová. Možná by se pro tohle setkání našel vhodnější čas, říkal si, ale nemohl už dál čekat. Zaklepal, a když se ozvalo "Vstupte", zaslechl v jejím hlase náznak překvapení. Seděla ve vozíku před toaletním stolem, žluté vlasy jí splývaly přes ramena. Vyňal z náprsní tašky anonymní dopis, postavil se jí za záda a dopis položil před ni. V zrcadle se setkali pohledem.

"Psala jste to?"

Bloudila po dopise očima, ale do ruky ho nevzala. Víčka se jí chvěla a po zátylku jí jako postupující vlna putovala rudá skvrna. Slyšel, jak se křečovitě nadechuje, hlas jí však zněl klidně:

"Proč bych to měla psát?"

"Důvody bych vám mohl napovědět. Psala jste to?"

"Jistěže ne! Nikdy jsem ten dopis neviděla."

Vrhla na dopis opovržlivý pohled. "Je to... stupidní, infantilní."

"Jistě, dost ubohý výkon. Psáno ve spěchu, předpokládám. Myslím jsem si, že se na to budete dívat svrchu. Není to nic tak vynalézavého a vzrušujícího jako ty ostatní."

"Jaké ostatní?"

"Ale no tak, začneme s dopisem Grace Willisonové. Ten vám dělá čest. Skvěle vymyšleno a chytře sestaveno, abyste jí zkazila radost z jediného skutečného přítele, jehož si tu našla, a také dostatečně nechutné, abyste si mohla být jista, že se bude stydět dopis komukoli ukázat. Komukoli, ovšem s výjimkou policisty. Ani slečna Willisonová se nezdřáhala ukázat ho policistovi. Kde se jedná o obscenitu, těšíme se důvěře téměř lékařské."

"To by si nedovolila! A vůbec, nevím, o čem mluvíte."

"Nedovolila? Škoda, že se jí už nemůžete zeptat. Víte, že zemřela?"

"S tím nemám nic společného."

"Naštěstí pro vás si myslím, že opravdu nemáte. Nebyla suicidální typ. Jenom si nejsem jist, jestli jste měla stejné štěstí - nebo smůlu - s ostatními oběťmi, například s Victorem Holroydem."

Nyní už nebylo pochyb, že ji přepadla hrůza. Hubené ruce svíraly v zoufalé pantomimě rukojetě kartáče na vlasy.

"To nebyla moje vina! Já jsem Victorovi nikdy nepsala! Nikomu jsem nikdy nepsala."

"Nejste tak chytrá, jak si myslíte. Zapomínáte na otisky prstů. Možná jste si neuvědomila, že je soudní laboratoř může zjistit i na dopisním papíru. A pak to načasování. Dopisy se začaly objevovat až po vašem příchodu na Toyton Grange. První byl doručen předtím, než byla přijata Ursula Hollisová, a Henryho Carwardinea můžeme myslím vyloučit. Víme, že po smrti pana Holroyda dopisy přestaly. Bylo to tak proto, že jste si uvědomila, jak jste zašla daleko? Nebo jste doufala, že vina padne na Holroyda? Jenže policie pozná, že ty dopisy nepsal muž. A pak je tu ještě rozbor slin. U všech, s výjimkou patnácti procent populace, lze ze slin zjistit krevní skupinu. Škoda, že jste to nevěděla, když jste olizovala lepidlo na obálkách."

"Na obálkách... ale ty dopisy nebyly..."

Zajíkla se. Zírala na Dalglisha, oči rozšířené děsem. Rumělec ustoupil, byla teď velice bleďá.

"Ne, ty dopisy nebyly v obálkách. Byly jen přehnuté a založené do knih, které měly oběti vypůjčeny z knihovny. To ale neví nikdo kromě adresátů a vás."

Nedívala se na něho, když ze sebe vypravila:

"Co budete dělat?"

"Ještě nevím."

A opravdu nevěděl. Cítil podivnou směs rozpaků, hněvu a také studu, s jakou se dosud nesetkal. Přelstít ji bylo tak snadné, tak snadné a prosté. Viděl sám sebe tak jasně, jako by byl nezúčastněným pozorovatelem, jak zdravý a zdatný sedí v soudcovském křesle a povzneseně soudí její slabosti, dává jí obligátní napomenutí, odkládá trest. Byla to znechucující představa. Způsobila sice bolest Grace Willisonové, jenže se přinejmenším mohla dovolávat jakési psychologické omluvy. Kolik z jeho hněvu a znechucení má kořeny v pocitu viny? Co on udělal pro to, aby se Grace Willisonová ty poslední dny cítila šťastnější? Něco se s ní ale bude muset udělat. Je nepravděpodobné, že by na Toyton Grange nyní nadělala víc zlé krve, ale co později? A Henry Carwardine má jistě právo o tom vědět. Dalo by se namítat, že i Wilfred a Ridgewellova nadace, pokud to tady převeze. Někdo by namítl, že Jennie potřebuje pomoc. Přišel by s řešením, které se dnes považuje za nejlepší, poslat ji k psychiatrovi. Dalglish prostě nevěděl. K takovému způsobu nápravy nechoval valnou důvěru. Uspokojí to její marnivost, možná, vyhoví to její potřebě, aby okolí bralo vážně její pocit vlastní důležitosti. Jestliže se ale postižení rozhodli o věci nemluvit, třeba jen proto, aby uchránili od starostí Wilfreda, jaké má on právo vysmát se jejich pohnutkám a zklamat jejich důvěru? Ve svém povolání byl zvyklý

pracovat podle jistých pravidel. I když udělal nějaké neortodoxní rozhodnutí, což nebyvalo zřídka, morální východiska - dalo-li se to tak říct, třebaže on takové označení nikdy nepoužíval - byla jasná a jednoznačná. Choroba asi podkopala jeho vůli a schopnost úsudku, stejně jako fyzickou sílu, když ho teď zmáhal i takhle nicotný problém. Měl by Ansteymu nebo jeho nástupci zanechat zprávu v zapečetěné obálce, kterou by mohli otevřít, kdyby se potíže opakovaly? Bylo vskutku k smíchu, že dospěl až k těmhle slabomyslným histriónským nápadům, jak si vytrhnout trn z paty. Kristepane! Zatoužil, aby byl otec Baddeley naživu; věděl, že by tohle břímě mohl bez obtíží složit na jeho křehká ramena.

Řekl:

"Je na vás, abyste to postiženým řekla, všem postiženým. Že jste to psala vy a že už se to víckrát nestane. O to byste se měla postarat. Spoléhám na vaši vynalézavost, jistě si vymyslíte přijatelnou omluvu. Dovedu si představit, jak vám asi chybí všechn ten rozruch a pozornost, které se vám dostávalo v nemocnici. Proč si to ale vynahrazovat tím, že zkazíte jiným radost?"

"Oni mě nenávidí."

"Samozřejmě že ne. Nenávidíte sama sebe. Napsala jste ty dopisy ještě někomu jinému kromě slečny Willisonové a pana Carwardinea?"

Koutkem oka se na něho vychytrale zadívala.

"Ne. Jenom těm dvěma."

Asi lže, říkal si unaveně. Dopis dostala pravděpodobně i Ursula Hollisová. Nadělá víc škody, když se jí zeptá, nebo když bude mlčet?

V hlase Jennie Pegramové bylo cítit víc sebejistoty. Levou rukou si čechrala vlasy a stahovala si je přes obličej.

Pronesla:

"Nikdo se tu o mě nezajímá. Všichni mnou pohrdají. Nikdy nechtěli, abych sem přišla. Ani já sem nechtěla. Vy byste mi mohl pomoci, ale ve skutečnosti je vám to taky jedno. Ani mě nechcete poslouchat."

"Požádejte doktora Hewsona, ať vás pošle k psychiatrovi, a svěřujte se jemu. Bere peníze za to, aby nastavoval ucho neurotikům, kteří se chtějí vybavovat o sobě samých. Já za to placen nejsem."

Litoval této nezdvořilosti, jakmile za ním zapadly dveře. Věděl, co ho k tomu přimělo; vybavil si náhle to scvrklé, ošklivé tělíčko Grace Willisonové v laciné noční košili. Znechucen sám sebou si říkal, jak je dobře, že nechá své profese, jestliže mu lítost a rozhořčení dokážou zničit potřebný odstup od problémů. Nebo že by na vině bylo Toyton Grange?

To místo mu pomalu šlo na nervy.

Když rychlým krokem procházel chodbou, otevřely se dveře vedle pokoje Grace Willisonové a ukázala se Ursula Hollisová. Kývala na něho, ať vejde, a pootočila se s křeslem, aby mu ve dveřích udělala místo.

"Řekli nám, ať počkáme na pokojích. Grace umřela."

"Ano. Vím."

"Proč to je? Co se stalo?"

"To zatím nikdo neví. Doktor Hewson zařizuje pitvu."

"Nezabila se - nebo tak?"

"Jsem si jist, že ne. Zdá se, že zemřela klidně ve spánku."

"Myslíte jako otec Baddeley?"

"Ano, zrovna jako otec Baddeley."

Chvilí se na sebe mlčky dívali. Dalgliesh se zeptal:

"Včera v noci jste nic nezaslechla?"

"Ne! Nic! Spala jsem, teda potom, co u mě byla Helena."

"Slyšela byste ji, kdyby volala nebo kdyby k ní někdo vešel?"

"Jistě, kdybych nespala. Někdy jsem nemohla usnout kvůli jejímu chrápání. Ale volat jsem ji neslyšela, a to šla spát dřív než já. Zhasínala jsem před půl jednou a říkala jsem si, že je u ní ticho."

Šel ke dveřím, ale pak se zastavil. Vytušil, že by nerada, kdyby odešel. Zeptal se:

"Něco vás trápí?"

"Ale ne. Nic. Jenom jsem neměla jistotu, co je s Grace, nevěděla jsem, všichni se chovali tak tajemně. Ale jestli ji budou pitvat... myslím, pitva nám řekne, jak umřela."

"Ano," řekl nepřesvědčivě, jako by o tom chtěl ujistit ji i sebe, "pitva to objasní."

## ( VIII )

Julius čekal ve vstupní hale sám. Vyšli spolu ze zámečku a kráčeli svěžím ranním vzduchem zamyšlení, na krok od sebe a s očima upřenými na cestu. Nemluvili. Jako by je kdosi neviditelným provazem přitahoval k moři. Dalgliesh byl rád, že jeho společník mlčí. Přemýšlel o Grace Willisonové, snažil se dobrat příčin svého znepokojení a neklidu, emocí, které se mu zdály tak nelogické, že se blížily zvrácenosti. Na těle nebyly žádné viditelné známky: promodralá místa, krevní výron na obličejí nebo na čele; žádné stopy po nepořádku v pokoji, nic neobvyklého kromě otevřeného okna. Ležela tam a tělo ji vychládalo a tuhlo v odmlčení přirozené smrti. Proč tedy tahle iracionální podezření? Je profesí policista, a ne jasnovidec. Pracoval s důkazy, a ne s intuicí. Kolik se ročně provádělo pitev? Že by přes sto sedmdesát tisíc? Sto sedmdesát tisíc úmrtí, která vyžadovala alespoň předběžné vyšetřování. Při většině z nich se alespoň u jedné osoby zjistil zjevný motiv. I dojemné lidské trosky na okraji společnosti po sobě mají co zanechat, jakkoliv je to ubohé a nezáviděníhodné z náročnějšího pohledu. Z každé smrti má někdo prospěch, každá smrt někoho osvobozuje, snímá břímě z něčích beder, ať už tím břemenem je odpovědnost, bolest nad cizím utrpením nebo tyranie lásky. Pátrá-li člověk

pouze po motivech, je podezřelá každá smrt, stejně jako je každá smrt nakonec smrtí přirozenou. Tomu ho naučil starý dobrý doktor Blessington, jeden z prvních a skvělých soudních patologů. Vzpomínal si na Blessingtonovu poslední pitvu, pro mladého detektiva-konstábla Dalglisha to byla první. Oběma se jim třáslы ruce, jen důvody k tomu měli odlišné, a starý pán, jakmile jednou provedl první řez, byl už klidný jako chirurg. Na stole leželo tělo dvaadvacetileté rezavé prostitutky. Prosektor setřel dvěma tahy ruky, na niž měl navlečenou rukavici, z obličeje krev, špínu, nános pudru, až se ukázala bledá, zranitelná, anonymní tvář. Ne smrt, ale jeho živá svalnatá ruka z ní vymazala veškerou osobitost. Starý Blessington na ní demonstroval moudrost svého řemesla:

"Podívejte, mladíku, ta první rána, kterou odrazila rukou, sklouzla po krku a po hrdle k pravému rameni. Spousta krve, kravál až na půdu, ale škoda veškerá žádná. Druhou, mířenou vzhůru a napříč, jí přetřel průdušnici. Zemřela na šok, ztrátu krve a asfyxiu, pravděpodobně v tomhle pořadí, podle toho, jak vypadá brzlík. Když je dostaneme na stůl, mladíku, nic takového jako nepřirozená smrt už neexistuje."

Přirozená nebo nepřirozená, on už s tímhle skoncoval. Popuzovalo ho, že i když měl pevnou vůli, potřebovalo se v tom jeho vědomí neustále utvrzovat a tvrdošíjně odmítalo nechat tyhle problémy na pokoji. Co ho koneckonců opravňuje k tomu, aby šel na místní policejní stanici a stěžoval si tam, že se na Toyton Grange v poslední době nějak moc umírá? Že na srdeční chorobu zemřel starý kněz, bez přátel a bez majetku, pomineme-li skromnou sumu věnovanou na charitativní účely? Odkázal ji muži, jenž mu přátelsky pomohl, význačnému filantropovi, jehož charakteru ani pověsti se nedá nic vytknout. A Victor Holroyd? Co víc mohla policie v případě jeho smrti udělat než to, co už naprosto kompetentně udělala. Fakta byla prošetřena, porota vyhlásila své závěry. Holroyd byl pohřben, otec Baddeley spálen. Zůstala jen rakev s přelámanými kostmi a rozkládajícím se masem a hrst šedého prachu na toytonském hřbitově; v zásobárně tajemství pochovaných do posvěcené půdy přibyla dvě nová. Žádné z nich už nebylo v lidských silách odhalit.

A nyní ta třetí smrt, ta, na kterou na Toyton Grange pravděpodobně kdekdo pověřivě čekal, vědom si magického pravidla, že smrt chodívá v trojicích. Teď už si mohou všichni oddechnout. Coroner nařídí pitvu a o jejím výsledku nemá Dalglish nejmenších pochyb. Kdyby byli Michael i Grace zavražděni, vrah byl příliš chytrý na to, aby zanechal stopy. A proč by je taky měl zanechávat. U vetché, nemocné a chorobou sužované ženy stačilo málo, nic prostšího než na chvíli pevně přitisknout dlaň na nos a ústa. Kdyby se do případu vložil, nenašel by se proto žádný důvod.

Nemůže přece říct: Já, Adam Dalglish, mám opět jednu ze svých pověstných předtuch - nesouhlasím s coronerem, s patologem, s místní policií, se všemi fakty. Vzhledem k tomuto novému úmrtí žádám, aby byly zpopelněné kosti otce Baddeleyho exhumovány, uvedeny do původního stavu a přinuceny vydat své tajemství.

Došli k Toyton Cottage. Julius vedl Dalglisha kolem domku ke krytému vchodu obrácenému k moři, jímž se z kamenné terasy vcházelo přímo do obývacího pokoje. Julius nechal dveře nezamčené. Strčil do nich rukou a poodstoupil, aby mohl Dalglish vejít první. Pak oba strnuli, neschopní pohybu. Před nimi v domku někdo byl. Mramorová bysta smějícího se chlapce byla rozbitá na kusy.

Mlčky přešli přes koberec k sošce. Hlava, omlácená k nepoznání, se povalovala v tříšti mramorových úlomků. Tmavý koberec byl poset blýskavými zrnky kamene. Z oken a otevřených dveří dopadaly do pokoje široké pásy světla, v jeho paprscích zářily zubaté odštěpky jako myriády drobných hvězd. Vypadalo to, že se tu ničilo systematicky. Obě uši byly čistě odštěpnuté a byly položeny vedle sebe, necudné objekty, z nichž neviditelně prýštila krev, zatímco kytička květů, tak jemně vymodelovaná, až se zdálo, že se konvalinky zachvívají jako živé, ležela poněkud stranou od ruky, jako by ji kdosi jen zlehka odhodil. Miniaturní mramorová dýka stála rukojetí vzhůru na pohovce; mikrokosmos násilí.

V pokoji panovalo strnulé ticho. Jeho spořádané pohodlí, odměřený tikot hodin na krbové římse, urputné rytmické hřmění moře, to všechno umocňovalo pocit bezuzdnosti a brutality ničení a nenávisti.

Julius poklekl, vzal do rukou beztvářý kus kamene, který byl kdysi chlapcovou hlavou. Po chvíli ho nechal vyklouznout z dlaní. Kámen se nemotorně a křivolace skutálel po podlaze a zastavil se o nohu pohovky. Pořád ještě mlčky zvedl Julius kytičku a vzal ji jemně do dlaní. Dalglish viděl, jak se Court třese, byl bledý a na čele skloněném nad troskami se mu leskl pot. Vypadal jako v šoku. Dalglish zamířil ke stolu, na němž stála karafa, a odměřil štedrou dávkou whisky. Sklenku mlčky podal Juliovi. Jeho mlčení a strašný třas ho znepokojovaly. Zuřivost, výbuch vzteku, proud nadávek, cokoli, říkal si Dalglish, by bylo lepší než tohle nepřirozené mlčení. Ale když Julius konečně promluvil, hlas se mu ani nezachvěl. Na nabízenou sklenku jen zavrtěl hlavou.

"Ne, děkuju. Nepotřebuju se napít. Chci vědět, co cítím, vědět to i tady ve vnitřnostech, nejenom v hlavě. Nechci si tlumit vztek, a Bůh ví, že si ho nepotřebuju přiživovat! Jenom si pomyslete, Dalglishi. Umřel před třemi sty lety, tenhle hošík. Do mramoru ho museli vytesat krátce potom. Celých tři sta let z toho nikdo neměl praktický užitek, jenom potěšení a útěchu a taky připomínku, že jsme jenom prach. Tři sta let. Tři století válek, revolucí, násilí, hamižnosti. Ale přežil. Přežil až do tohoto léta Páně. Vypijte tu whisky sám, Dalglishi. Zvedněte sklenku a připijte věku toho vykrádače. Nevěděl, že tu něco takového mám, pokud sem nenakukuje, když jsem pryč. Cokoliv, co je moje, by mu posloužilo stejně dobře. Mohl zničit, co chtěl. Ale jak uviděl tu sošku, nemohl odolat. Takovou radost z ničení mu nic jiného nemohlo poskytnout. Ono nejde jen o nenávist ke mně, víte? Ať to udělal kdokoliv, nenáviděl i tu sošku.

Protože ona dávala radost, byla dělaná se záměrem, nebyl to jen kus hlíny hozený proti zdi, barva naplácaná na plátno, kus kamene vyhlazený do neškodných křivek. Mělo to tíhu i soudržnost. Vzešlo to z tradice a zvláštní výjimečnosti a posilovalo ji to. Bože, měl jsem to vědět a nebrat ji sem mezi tyhle barbary!"

Dalglish klečel vedle něho. Zvedl dva úlomky rozbitého předloktí a skládal je k sobě jako hádanku. Řekl: "Víme, kdy se to pravděpodobně stalo, s tolerancí několika minut. Víme, že zničit sošku vyžadovalo sílu a že pravděpodobně použil - nebo použila - kladivo. Měly by tu být nějaké stopy. A nemohl sem za tu dobu přijít a zase odejít. Buď unikl po vaší stezce dolů k pobřeží, nebo jel mikrobusem a pak odjel vybrat poštu. Nemělo by být těžké zjistit, kdo za to může."

"Bože, Dalglishi, vy máte policajtskou duši, ne? To mě má utěšit?"



"Mě by to potěšilo; ale jak říkáte, asi to bude věc duše."

"Je-li to tak, jak naznačujete, nebudu volat policii. Nepotřebuju, aby mi místní polda řekl, kdo to byl. Vím to a vy taky, nebo ne?"

"Ne. Mohl bych vám sice nabídnout krátký seznam podezřelých, seřazený podle míry pravděpodobnosti, ale to není totéž."

"Ušetřte si námahu. Já vím, kdo to byl, a naložím s ním po svém."

"A potěšíte ho dvakrát, až uvidí, jak vás seberou za napadení nebo těžké ublížení na těle."

"Moc porozumění bych u vás nenašel, vidíte, a u místního soudce taky ne? Pomsta jest má, praví smírčí komise Jejího Veličenstva. Uličník, rozkladný element, ukrivděný mládenec! Dejte mu podmínku a pět liber pokuty. Ha, nebojte se! Nic ukvapeného neprovedu. Počkám si, ale vyřídím si to sám. Své místní hochy z toho můžete vynechat. Nedá se říct, že by byli proklatě úspěšní, když vyšetřovali Holroydovu smrt, ne? Ať se drží zpátky. Nemusí strkat svoje nešikovné prsty do mých průšvihů."

Když se zvedal na nohy, s nevrlou umíněností, téměř jako by ho to právě napadlo, dodal:

"Kromě toho tu teď nechci žádný další rozruch, hned po smrti Grace Willisonové. Wilfred toho má až nad hlavu."

Uklidím to tady a Henrymu řeknu, že jsem mramor odvezl nazpět do Londýna. Nikdo jiný sem z Toyton Grange zaplat'pánbůh nechodí, a tak budu ušetřen obligátních neupřímných kondolencí."

Dalgliesh poznamenal:

"Připadá mi to zajímavé, ta starost o klid Wilfredovy duše."

"Myslel jsem si, že vám to tak bude připadat. Ve vaší knize jsem za sobeckého grázla. O sobeckých grázlech jste si už udělal obrázek a máte jejich identikit, jenže já tak docela nezapadám. Ergo, je třeba najít důvod. Musí existovat nějaká prvotní příčina."

"Vždycky se najde nějaká prvotní příčina."

"Fajn, čím to teda je? Beru od něho nějaké peníze? Dělá švindly v účtech? Má na mě nějaký vliv? Je něco pravdy na nařčeních Dot Moxonové? Nebo bych mohl být Wilfredův nemanželský syn?"

"Třeba i manželský syn by mohl dospět k názoru, že se mu bohatě vyplatí způsobit Wilfredovi nějakou tu starost, doví-li se, kdo to udělal. Nepřeháníte to trochu s tou ohleduplností? Wilfred přece musí vědět, že ho kdosi z Toyton Grange, pravděpodobně některý z jeho vyznavačů, skoro zabil, ať už záměrně nebo jakkoli jinak. Řekl bych, že ztrátu vašeho mramoru snese s filozofickým klidem."

"Nic snášet nebude. Prostě se to nedoví. Nemůžu vám vysvětlit cosi, co sám nechápu. Ale jsem Wilfredovi zavázán. Je příliš zranitelný a křehký. A tohle je tak beznadějně. Něco vám povím, v něčem mi připomíná rodiče. Měli obchůdek v Southsea. Když mi bylo čtrnáct, otevřeli vedle nich velkoprodejnu. To byl jejich konec. Zkoušeli všechno, nechtěli to vzdát. Dávali víc na dluh, když už stejně svoje peníze nedostávali zpátky; nabízeli zvláštní slevy, až měli prakticky nulový zisk; když večer zavřeli, trávili celé hodiny aranžováním výkladu; dětem z okolí dávali zadarmo bonbónky. Ale bylo to k ničemu, bylo to naprosto zbytečné a bezvýsledné. Nemohli uspět. Říkal jsem si, že bych unesl, kdyby zbankrotovali. Ale nedokázal jsem snášet tu jejich naději."

Dalgliesh ho zčásti chápal. Věděl, o čem Julius hovoří. Podívejte se na mě, jsem zdravý, mladý, bohatý. Vím, jak si zařídít štěstí. Dokázal bych šťastně žít, jenom kdyby svět byl takový, jaký ho chci mít. Jenom kdyby si ostatní dali říct a nechtěli být nemocní, znetvoření, bezmocní, poražení, zklamaní. Kéž bych dokázal být ještě o trochu sobečtější, aby mi to nevadilo. Kéž by tu nebyla ta černá věž. Slyšel Julia říkat:

"O mě si starosti nedělejte. Pamatujte na to, že jsem pozůstalý. Copak se neříká, že se pozůstalí musí svým žalem protřpět? Vhodným přístupem tedy bude lhotejná soustrast a náležité kvantum zdravé výživy. Radši si dejme snídani."

Dalgliesh tiše řekl:

"Nebudete-li volat policii, mohli bychom také uklidit tenhle nepořádek."

"Donesu koš. Nesnáším kravál z vysavače."

Zmizel do své sterilní kuchyně, vybavené s velkorysou elegancí, a vrátil se s lopatkou a dvěma smetáčky. Ve zvláštním srozumění spolu poklekli k práci. Jenže smetáčky byly příliš jemné, aby se jim dařilo vyprostit úlomky mramoru z koberce, a tak je nakonec museli jeden po druhém pracně vybírat rukama.

## ( IX )

Soudní patolog dočasně zastupoval staršího odborného lékaře, a pokud počítal s tím, že tahle tříměsíční služba na půvabném venkově bude méně náročná než jeho vlastní práce v Londýně, pak se mýlil. Když to dopoledne už podesáté zazvonil telefon, stáhl si pečlivě rukavice, pokusil se nemyslet na to, že ho na policích lednice čeká ještě patnáct nahých mrtvol, a odevzdaně zvedl sluchátko. Ozval se povědomý mužský hlas, jaký by až na příjemně venkovský přízvuk mohl patřit kterémukoli příslušníku Metropolitní policie, i ta slova slyšel předtím už mnohokrát:

"Jste to vy, doktore? Máme tu tělo, na poli, tři míle na sever od Blanfordu, a nějak se nám nezdá. Mohl byste přijet?"

Když ho volali, bylo to téměř vždycky stejné. Vždycky měli nějaké tělo, které se jim nezdálo - v příkopě, na poli, ve škarpě, ve zkrouceném plechu rozmláceného auta. Přisunul si poznámkový blok, položil obvyklé otázky a vyslechl odpovědi, které očekával. Prosektorovi řekl:

"Fajn, Berte, můžeš ji zašít. Není to nic zvláštního. V coronerově kanceláři řekni, že můžou vystavit povolení k pohřbu. Musím teď k případu. Připrav mi zatím další dva, jo?"

Naposledy se zadíval na vychrtlé tělo na stole. S Grace Miriam Willisonovou, svobodnou, 57 let, nebyla potíž. Žádné vnější známky násilí, a uvnitř nic průkazného, co by vyžadovalo analýzu vnitřností. S trochou hořkosti zabručel na

asistenta, že budou-li se místní obvodáci obracet na soudní, kde už i tak nevědí, kam dřív, jenom proto, aby si srovnali svoje odlišné diagnózy, můžou to tu klidně zabalit. Ten doktor měl ovšem správné tušení. Něčeho si u ní nevšiml, pokročilého novotvaru v horní partii žaludku. K čemu mu to bude, až se to doví? Zabil ji tenhle nádor, nebo roztroušená skleróza, nebo srdce? Není pámbu a už si vybral. Nebo se prostě rozhodla, že už toho má dost, a vzdala to. V jejím případě bylo spíš na místě vysvětlit záhadu, proč tak dlouho přežívala, a ne její smrt. Začínal si myslet, že většina pacientů umírá, když se rozhodnou, že přišel jejich čas. Ale to se do zprávy psát nedá. Nadrásal poslední poznámky do záznamů Grace Willisonové, zahálel na asistenta pokyny, rozrazil lítačky a vydal se vstříc další smrti, dalšímu tělu, vstříc, jak si s jakýmsi ulehčením říkal, skutečné práci, kterou má dělat.

## 7/ MLHA NA OSTROHU

### (I)

Kostel všech svatých v Toytonu byla viktoriánská přestavba starší budovy, hřbitov se tísnil na trojhranném plácku posekané trávy mezi jeho západní stěnou, silnicí a řadou šedivých domků. Hrob Victora Holroyda, na který ukazoval Julius, byl pouhý obdélník navršené hlíny, nedbale překrytý čtvercovými kusy plevelného drnu. Prostý dřevěný kříž vedle označoval místo, kde spočíval popel otce Baddeleyho. Grace Willisonová měla ležet vedle něho. Na pohřbu byli z Toyton Grange všichni kromě Heleny Rainerové, která zůstala v domově, aby se postarala o Georgieho Allana, a Maggie Hewsonové, o níž se bez řečí všeobecně předpokládalo, že nepřijde. Dalglish, když přijížděl, nicméně překvapilo, že vedle autobusu z Toyton Grange parkuje u hřbitovní brány i Juliův mercedes. Hřbitov byl přeplněný a cestička mezi náhrobky zarostlá a úzká, proto nějaký čas trvalo, než se kolem otevřeného hrobu seřadily tři invalidní vozíky.

Místní vikář odjel na pozdní dovolenou a jeho zástupce, který o Toyton Grange zjevně neměl ponětí, s údivem hleděl na čtyři ze smutečních hostí, kteří se halili do hnědých mnišských hábitů. Ptal se, jestli nepatří k anglikánským františkánům, což u Jennie Pegramové vyvolalo příval nervózního chichotu. Ansteyho odpověď Dalglish nezaslechl, očividně však vikáři nedala za pravdu, a tak si zmatený kněz hleděl s obřadem nenápadně pospíšet, jako by chtěl hřbitov co nejdříve zbavit nebezpečí, že by ho mohla znesvětit přítomnost podvodníků. Na Wilfredův popud zapěla malá společnost oblíbený hymnus Grace Willisonové Svatí andělé zářící. Byl to, jak konstatoval Dalglish, hymnus zvláště nevhodný pro amatérský zpěv bez doprovodu. Nejistě a rozladěné hlasy se jim v ostrém podzimním vzduchu ve výškách chvěly jako třiny.

Nebyly tu květiny. Jejich nepřítomnost, sytý pach čerstvě vykopané hlíny, zubaté podzimní slunce, všudypřítomný pach spáleného dřeva i ten pocit, že zpoza živých plotů morbidně civí neviděné zvědavé oči - to vše s bodavou bolestí Dalglishovi vracelo vzpomínku na jiný pohřeb.

Byl tenkrát čtrnáctiletý školák a přijel domů na pololetní prázdniny. Rodiče byli v Itálii a farnost spravoval otec Baddeley. Syn místního farmáře, plachý, mírný, až přemrštěně svědomitý osmnáctiletý mladík, který přijel domů na víkend z univerzity, kde studoval v prvním semestru, popadl otcovu pušku a zastřelil oba rodiče, patnáctiletou sestru a nakonec i sebe. V té rodině si byli všichni navzájem velice oddaní, byl to milující syn. Pro mladého Dalglisha, který si začínal pohrávat s představou, že je do té dívky zamilovaný, zastínila tahle hrůza všechny ostatní, které následovaly. Děsivá tragédie, pro niž nebylo vysvětlení, vesnici nejprve ohromila. Smutek však brzy ustoupil vlně pověrečného strachu, děsu a odporu. Bylo nemyslitelné, aby chlapce pochovali do posvěcené země, a otec Baddeley, který mírně, ale nezvratně trval na tom, že celá rodina bude ležet v jediném hrobě, se načas stal vyvrhelem. Pohřeb, který vesnice bojkotovala, se konal právě takového dne. Rodina neměla žádné bližší příbuzné. Přišel jen otec Baddeley, hrobník a Adam Dalglish. Čtrnáctiletý hoch, strnulý žalem, který nechápal, se soustředil na odpovědi knězi a ze všech sil se snažil oddělit ta nesnesitelně palčivá slova od jejich významů, dívat se na ně, jako by nebyla ničím víc než pouhými černými symboly bezesmyslu rozhozenými po stránkách modlitební knížky, a říkat je nad otevřeným hrobem klidně a pevně, dokonce s jakousi nonšalancí. A nyní, když neznámý kněz pozvedal ruku, aby nad tělem Grace Willisonové vyřkl poslední požehnání, uviděl Dalglish na jeho místě vetchou postavu otce Baddeleyho, jemůž vlasy cuchá vítr. Když na rakev začaly dopadat první hroudy, odvrátil se s pocitem zrádce. Vzpomínka na událost, při které se na něho otec Baddeley nespolehal marně, jen umocňovala drásavý pocit selhání, který měl dnes.

Proto asi tak kousavě odpověděl, když k němu přistoupil Wilfred a otázal se:

"Jedeme teď zpátky na oběd. Rodinná rada začíná o půl třetí a znovu se sejdem kolem čtvrté. Opravdu nám nepomůžete?"

Dalglish otevřel dveře vozu.

"Můžete mi říct jediný rozumný důvod, proč bych to měl dělat?" Wilfred se otočil, pojednou se zdálo, že ho to vyvedlo z rovnováhy. Dalglish slyšel, jak se Julius tiše zasmál.

"Copak si ten starej dobrák opravdu myslí, že nevíme, že by žádnou rodinnou radu nesvolával, kdyby si nebyl jistý, že se rozhodnou, jak bude chtít on? Jaké máte na dnešek plány?"

Dalglish pravil, že jsou dosud mlhavé. Ve skutečnosti byl ovšem rozhodnut potýrat tělo, aby se zbavil pocitu sebeznechucení, a hodlal se vydat na pěší túru podél pobřeží až do Weymouthu a nazpátek. Dvakrát však netoužil vzít s sebou Julia.

Stavil se v blízké hospodě na trochu sýra a na pivo, zajel zpátky do Hope Cottage, převlékl se do tepláků a větrovky a vyrazil po pěšině podél útesu na jih. Když tudy šel poprvé to ráno po příjezdu, vnímaly jeho nově probuzené smysly veškeré zvuky, barvy, vůně; dnes to bylo jiné. Kráčel usilovně vpřed, utopený v myšlenkách, s očima upřenými na

cestu, a skoro si neuvědomoval ani lopotně sípající dech moře. Brzy už se bude muset rozhodnout o své práci, ale to ještě pár týdnů počká. Čekala ho však naléhavější, i když možná méně závažná rozhodnutí. Jak dlouho má ještě v Toytonu zůstat? Měl málo důvodů k tomu, aby si pobyt protahoval. Knihy už probral a rozřídil, bedny stačilo už jen převázat. A s věcí, která ho v Hope Cottage držela, nijak zvlášť nepokročil. Teď už se nedalo příliš doufat, že přijde na kloub záhadě, proč ho otec Baddeley povolal. Málem věřil, že cítí přítomnost zlého. Tahle schopnost ho naplňovala a téměř naprosto v ni nevěřil. A přece v něm ten pocit stále sílil. Už si byl jist, že otec Baddeley byl zavražděn. Jenže když se na věc podíval jako policista a důkladně probral známé údaje, případ se rozplynul jako pára nad hrncem.

Snad proto, že byl tak zahloubán do bezvýsledných myšlenek, mlha ho zaskočila. Vyvalila se z moře; náhlý vpád hmatatelné, vlhké a lepkavé všesmazávající běloby. Jednu chvíli si vykračoval v měkkém odpoledním slunci a vítr mu zachvíval chloupky na rukách a na krku. A v příštím okamžiku slunce, barvy i vůně vybledly a on zůstal na místě stát a opíral se do mlhy, jako by to byla nějaká neznámá síla. Ulpívala mu ve vlasech, tlačila se mu do hrdla a v groteskních tvarech vířila nad ostrohem. Pozoroval, jak její vlnivý průsvitný závoj povlává ostružiním a kapradinami, jak roste, mění podoby a zahaluje stezku. S mlhou padlo i náhlé ticho. Teprve teď, kdy oněměl křik ptáků, si Dalgliesh uvědomil, že ostroh má své obyvatele. Bylo to zlověstné ticho. Zvuk moře naproti tomu zmohutněl; výhrůžný, pronikavý hukot, který se na něho hrmul zdánlivě ze všech stran. Jako zvíře uvázané na řetězu moře hned vzpurně kvílelo, hned se vzepjalo a s řevem bezmocné zuřivosti se vrhlo proti vysoko navršeným valounům pláže.

Otočil se nazpátek směrem k Toytonu, nebyl si jist, jak daleko se dostal. Cesta zpátky nebude snadná. Kromě úzkého pásu vyšlapané hlíny pod nohama neměl podle čeho by se zorientoval. Říkal si ale, že nebezpečí nebude tak velké, půjde-li pomalu. Na cestu bylo sotva vidět, ještě že ji z valné části lemovalo ostružiní - vítaná, byť pichlavá zábrana, když na chvíli ztratil orientaci a sešel z pěšiny. Jednou se mlha mírně zvedla a Dalgliesh si vykračoval s větší jistotou. Byla to však mýlka. Taktak si na poslední chvíli uvědomil, že balancuje na okraji široké průrvy, kolem níž se cesta rozdvjovala, a že to, co pokládal za zvedající se okraj pohyblivé mlhy, byla pěna, která se ztrácela na stěně útesu dobrých patnáct metrů pod ním.

Černá věž se z mlhy vynořila tak náhle, že si jí všiml až poté, co se dlaněmi, instinktivně vztaženými před sebe, dotkl jejích chladných a pevných kamenů. Pak se náhle mlha zvedla a zřídla a on spatřil vrchol věže. Její základna se dosud halila do vířivé, lepkavé vlhké bílé vaty, osmihránná kupole s třemi viditelnými šterbinami oken však vyplouvala z krivolaké mlžné vlákniny a nehybně utkvěla v prostoru, dramaticky čnicí, hrozivě pevná, a přece nehmotná jako sen. Posouvala se s pohybující se mlhou, tu klesala tak nízko, až téměř uvěřil, že ji má na dosah, tu vystoupila, magická a nedosažitelná, vysoko nad burácející moře. Jistě nemohla mít pražádnou souvislost s chladivými kameny, na kterých spočívaly jeho dlaně, ani s pevnou zemí pod jeho nohama. Aby získal rovnováhu, opřel se hlavou o věž a na čele pocítil tvrdou a drsnou realitu. Přinejmenším konečně narazil na orientační bod. Odtud už by mohl popaměti zvládnout podstatné zákruty a záludnosti pěšiny.

A právě v tu chvíli to zaslechl; škrábání konečků kostí, drhnoucích o kámen, až z toho běhal po zádech mráz. Rozum nabyt vrchu nad pověřenou představou tak rychle, že si jeho vědomí sotva stačilo uvědomit děs, který ho opanoval. Pouze bolestné bušení srdce a mrazivý chlad v žilách svědčily o tom, že na okamžik překročil hranici nepoznatelného světa. Na vteřinu, a snad i méně, se vynořily dlouho zasuté a potlačované noční můry z dětství a postavily se mu tvář v tvář. Pak hrůza odezněla. Naslouchal důkladněji a pátral. Okamžitě určil, o jaký zvuk jde. U stěny věže obrácené k moři, skryté v rohu mezi okrouhlou zdí a zastřešeným vchodem, rostlo houževnaté ostružiní. Vítr z něj vyrval dva šlahouny a jejich uvolněné ostré špičky škrábaly o kamennou zeď. Jakýsi akustický trik způsobil, že se zdálo, jako by se ten znetvořený zvuk ozýval z vnitřku věže. Z podobných záhad, usmál se kysele, se rodí legendy a duchové. Ani ne za dvacet minut už stál nad údolím a díval se dolů na Toyton Grange. Mlha teď zřídla, a tak mohl rozlišit samotný zámček - hřmotný tmavý stín se světlými skvrnami rozsvícených oken. Podíval se na hodinky, byly tři hodiny a osm minut. To tedy budou osamocené meditovat každý ve své klauzuře a čekat, až se ve čtyři znovu sejdou a vyhlásí výsledky hlasování. Rád by věděl, jak ten čas zabíjeli doopravdy. O výsledku se sotva dalo pochybovat. Domníval se, stejně jako Julius, že by Wilfred stěží radu svolával, kdyby si nebyl jist, že všechno půjde podle jeho přání. A to pravděpodobně znamená, že Toyton Grange přejde na Ridgewellovu nadaci. Dalgliesh odhadoval, jak asi probíhá volba. Wilfred byl nepochybně ujištěn, že nikdo nepřijde o místo. S tímto ujištěním bude Dot Moxonová, Eric Hewson i Dennis Lerner pravděpodobně hlasovat pro předání nadaci. Chudák Georgie Allan si nemá moc z čeho vybírat. Názory ostatních pacientů už byly méně jisté, měl však pocit, že Carwardineovi bude tohle řešení docela vyhovovat a zůstane, zvlášť když se s příchodem nadace zvýší pohodlí a lepší péče. Millicent bude samozřejmě nejradši, když se Grange prodá, a bude mít oporu v Maggie Hewsonové, pokud jí ovšem bude dovoleno, aby se zúčastnila.

Když se zadíval do údolí, všiml si dvou čtverců světla z oken Charity Cottage, kde osamělá Maggie čekala, až se jí vrátí Eric. Při okraji útesu byla patrná mohutnější a jasnější záře. Julius doma elektrinou nešetřil.

Světla, třebaže je co chvíli zakryla převalující se mlha, přišla vhod jako majáky. Dolů po svahu téměř běžel. A pak světla v domku Hewsonových kupodivu třikrát po sobě zhasla a znovu se rozsvítila, záměrně jako signál.

Zmocnil se ho natolik silný dojem, že tímhle způsobem kdosi volá o pomoc, že si musel připomenout, jaká je realita. Nemohla přece vědět, že on nebo kdokoli jiný na ostrohu je. Na Toyton Grange by mohli signál zachytit jen náhodou, byli přece zaměstnání meditací a rozhodováním. A navíc byla většina ložnic pacientů v zadní části domu.

Pravděpodobně se nejednalo o nic víc než o zcela náhodné zablikání světél, možná se Maggie nedokázala rozhodnout, jestli se má na televizi dívat potmě, nebo si má nechat rozsvíceno.

Dvě šmouhy žlutavého světla, které teď, co mlha zřídla, zářily silněji, ho však k domku Hewsonových přitahovaly. Znamenalo to zajít si ne víc než tři sta metrů. Byla tam sama. Klidně může nahlédnout dovnitř, i když riskuje, že bude

zavlečen do alkoholických výlevů, plných ukřivděných stesků a zlomyslností.

Dveře hlavního vchodu nebyly zamčené. Když se na jeho zaklepání nic neozvalo, strčil do nich a vešel dovnitř. V pokoji, kde stále nebylo uklizeno a který budil upatlaný dojem místa přechodného pobytu, nikdo nebyl. Přenosný elektrický zářič rudě žhnul na plný výkon a v místnosti bylo překvapivě horko. Obrazovka televizoru byla tmavá. Jediná, nestíněná žárovka uprostřed stropu oslnivě svítila na čtvercový stůl, láhev se zbytkem whisky, převrhnutou skleničku, list dopisního papíru s jakousi černou škrábanicí, která se zpočátku držela relativně dobře, ale pak začla bloudit a vypadala jako stopa, kterou na papíře zanechal nějaký lezoucí hmyz. Telefon byl z obvyklého místa na knihovně přesunut na stůl, šňůra byla napjatá a sluchátko volně viselo přes hranu stolu.

Čtením dopisu se nezdržoval. Dveře do temné předsíně byly pootevřené, opřel se do nich a otevřel je dokořán. S naprosto jasnou předtuchou katastrofy věděl, co za nimi najde. Předsíň byla úzká a dveře zavadily o její nohy. Tělo se zhouplo a k Dalglieshovi se pomalu natácel zarudlý obličej. Shlížel na něho dolů s výrazem, v němž jako by se odrážel omluvný, zpola melancholický, zpola smířlivý úžas nad tím, že se ocitla v takto nevýhodné pozici. Předsíň osvětlovala jediná silná žárovka a ona tu visela protáhlá jako bizarní, strakatě pomalovaná loutka ve výkladu hračkářství. Přílehavé šarlatové kalhoty, halenka z bílého saténu, lakované nehty na rukou i na nohou a stejně zbarvená zející rána úst vypadaly hrůzně, ale neskutečně. Stačilo by jedinkrát zabodnout nůž, a vyhrězly by piliny a rozsypaly by se mu na hromadu k nohám.

Horolezecké lano, hladce spletené z červených a hnědých vláken a veselé jako provaz ve zvonici, bylo vyrobeno, aby uneslo tíhu člověka. Uneslo i Maggie. Udělala to jednoduše. Lano bylo zdvojené, oba konce protažené smyčkou tvořily oprátku, lano potom nemotorně, ale účinně uvázala k zábradlí v patě. Přebytné metry ležely poházené nahoře na podlaze.

Vysoká kuchyňská stolička se dvěma schůdky ležela zkácená na podlaze a zatarasila průchod místností, jako by ji Maggie pod sebou odkopla. Dalgliesh postavil stoličku pod tělo, kolena jí zapřel o čalouněnou sedačku, vystoupil po schůdkách a stáhl ji oprátku přes hlavu. Nalehla na něho celá váha netečného těla. Nechal je proklouznout rukama na podlahu a napůl je nesl a napůl táhl do pokoje. Položil ji na koberec před krbem a začal s umělým dýcháním z úst do úst. Z úst jí táhla whisky. Na jazyku cítil mazlavou chuť její rtěnky. Zpocená košile se mu lepila k její blůze a spojovala její dosud teplé, měkké, ale netečné tělo s jeho pumpující hrudí. Když do ní silou vdechoval vzduch, musel přemáhat atavistický odpor. Příliš se to podobalo prznění mrtvol. Skutečnost, že jí netlouklo srdce, pocíťoval ostře jako bodavou bolest ve vlastních prsou.

Podle náhlého závanu studeného vzduchu poznal, že se otevřely dveře. Vedle těla se objevil pár nohou. Uslyšel Juliův hlas.

"Můj bože! Je mrtvá? Co se stalo?"

Zděšený tón v jeho hlase Dalgliesh překvapil. Na vteřinu vzhlédl, spatřil Courtův zděšený obličej. Vznášel se nad ním jako nehmotná maska s rysy vybělenými a zkřivenými strachem. Ten člověk se ze všech sil snažil ovládnout. Po celém těle se třásl. Dalgliesh, soustředěný na zoufalý rytmus resuscitace, ze sebe vyřázel nesouvislé povely.

"Přivedte Hewsona. Rychle."

Julius odpovídal monotónním mumláním.

"To nemůžu. To po mně nechtějte. Na tyhle věci já nejsem. On mě ani nemá rád. Nikdy jsme se nepřátelili. Běžte vy.

Radši zůstanu tady s ní, než muset mluvit s Erikem."

"Tak telefonujte. Jemu a pak policii. Zabalte sluchátko do kapesníku. Kvůli otiskům."

"Oni to ale nezvednou! Nikdy neberou telefony, když meditují."

"Tak ho proboha přivedte!"

"Ale ten obličej. Má ho samou krev!"

"Rtěnka. Rozmazaná. Volejte Hewsona!"

Julius se nehýbal. Pak řekl:

"Zkusím to. Už budou mít po meditacích. Jsou čtyři. Snad to zvednou."

Otočil se k telefonu. Koutkem oka Dalgliesh zahlédl, jak se mu sluchátko v ruce chvěje, viděl i zákmít bílého kapesníku, kterým Julius sluchátko omotával, jako by se snažil převázat si ránu, kterou si sám způsobil. Po dlouhých dvou minutách se na druhé straně kdosi ozval. Neuhádl, kdo to byl. Stejně jako si později nedokázal vzpomenout, co vlastně Julius říkal.

"Řekl jsem jim to. Už jdou."

"A teď policii."

"Co jim mám říct?"

"Fakta. Budou si vědět rady."

"Neměli bychom ale počkat? Co když přijde k sobě?"

Dalgliesh se napřímil. Věděl, že už celých pět minut dýchá do mrtvého těla. Řekl:

"Myslím, že už se nevzpamatuje."

Okamžitě se znovu sklonil ke své práci. Přilepil se ústy na její rty a pravou dlaní se v mlčícím srdci snažil nahmatat první záchvěv života. Visící žárovka se jemně kymácela ve vzduchu proudícím dveřmi a přes mrtvou tvář se jako padající opona pohyboval stín. Uvědomoval si kontrast mezi netečným svalstvem, zvadlými rty, které po jeho stiscích naběhly, a výrazem zardělé dychtivosti, výrazem ženy zaujaté aktem milování. Zarudlé rýhy po lanu se podobaly dvojitému náhrdelníku, který jí obkroužil krk. Dveřmi se vplížily chuchvalce studené mlhy a obtáčely se kolem zaprášených noh stolu a židlí. Mlha mu vnikala do nosu a páčila jako anestetikum; v ústech měl kyselou příchut' z dechu nasáklého alkoholem.

Náhle se ozvaly spěšné kroky; pokoj se zaplnil lidmi a hlasy. Eric Hewson ho odstrkoval stranou, aby poklekl vedle své



ženy. Za ním otvírala Helena Rainerová medicínskou brašnu. Podávala mu stetoskop. Trhnutím rozepnul své ženě blůzu. Helena jemně a nevzrušeně nadzvedla Maggie levý prs, aby si mohl poslechnout srdce. Strhl si stetoskop a odhodil ho stranou, ruka zůstala napřažená. Tentokrát mu, stále ještě mlčky, podala injekční stříkačku.

"Co to chcete dělat?" To se ozval hysterický hlas Julia Courta.

Hewson vzhledl na Dalglisha. V obličeji byl smrtelně bledý. Oči měl rozšířené. Řekl:

"Je to jenom digitális."

Ten tichý hlas prosil o ujištění, o naději. Zaznívala v něm však i prosba za odpuštění, jako by se vzdával odpovědnosti. Dalglish přikývl. Byl-li v injekci digitális, mohlo by to zabrat. Ten chlap by určitě nebyl takový blázen, aby jí píchl něco smrtelného. Kdyby mu v tom zabránil, mohl by ji tím zabít. Nebylo by lepší pokračovat v umělém dýchání?

Pravděpodobně ne; každopádně tu musel rozhodnout lékař. A lékař tu byl. V jádru však Dalglish věděl, že je to jen akademická debata. Už se jí nedalo nijak ublížit, stejně jako se jí nedalo pomoci.

Helena Rainerová teď držela v ruce baterku a svítila Maggie na řadra. Póry kůže mezi převislými prsy vypadaly zvětšené, jako miniaturní krátery ucpané pudrem a potem. Hewsonovi se začala třást ruka. Znenadání Helena rozhodla:

"Dej mi to, udělám to sama."

Předal jí injekci. Dalglish uslyšel Courtovo nedůvěřivé: "Ne! To ne!" a pak pozoroval, jak vníká jehla do hrudi tak čistě a snadno jako rána z milosti.

Útlé ruce se jí nezachvěly, ani když jehlu opět vytahovala, v místě vpichu přidržela vatový tampón a mlčky podala stříkačku Dalglishovi.

Julius Court se náhle vypotácel z místnosti. V mžiku byl zpátky se sklenkou v ruce. Než mu v tom kdokoli mohl zabránit, popadl za hrdlo láhev whisky a vše, co zbylo na dně, si nalil. Zpod stolu vystrčil židli, dopadl na ni a zhroutil se na stůl s rukama napůl objímajícími láhev. Wilfred pravil:

"Ale Julie... než přijde policie, nesmíme se ničeho dotýkat!"

Julius vytáhl kapesník a otřel si obličej.

"Potřeboval jsem to. A k čertu co! Její otisky jsem neseťfel. A na krku má oprátku, to sis nevšiml? Na co si myslíš, že umřela, na alkohol?"

Ostatní se shromáždili kolem těla. Vypadali jako živý obraz. Hewson klečel po boku své ženy; Helena si položila její hlavu do klína. Po stranách stáli Wilfred a Dennis, záhyby jejich hábitů v stojatém vzduchu nehybně splývaly. Vypadají, napadlo Dalglisha, jako pestrá skupinka herců stojící modelem k modernímu dvoudílnému oltáři, s očima žádostivě vyhlížejícími zářící tělo umučeného světce.

Po pěti minutách vstal Hewson. Bezvýrazně řekl: "Reakce žádná. Položte ji na pohovku. Nemůžeme ji nechat na zemi."

Julius Court se zvedl ze židle a spolu s Dalglishem zvedli prohýbající se tělo a uložili ho na pohovku. Byla však příliš krátká. Nohy s šarlatem na konečcích prstů strnule trčely přes okraj, groteskní a dojemně bezbranné. Dalglish slyšel, jak si přítomní zlehka oddechli, jako by uspokojili jakousi obskurní potřebu poskytnout tělu pohodlí. Julius, zjevně v rozpacích, se začal rozhlížet, hledal, čím by mrtvolu přikryl. Překvapivě se věci ujal Dennis Lerner, vyňal velký bílý kapesník, zatřepal s ním, aby se uvolnily všechny záhyby, a s rituální důkladností ho rozprostřel Maggie přes obličej. Všichni na tu bílou roušku napjatě hleděli, jako by sledovali, zda se nezachvěje prvním váhavým dechem.

Wilfred řekl:

"Je to zvláštní tradice, přikrývat mrtvým obličej. Je to tím, že cítíme, že jsou v nevýhodě, bezbranně vystaveni našim kritickým pohledům? Nebo proto, že z nich máme strach? Myslím, že to druhé."

Eric Hewson ho ignoroval, obrátil se k Dalglishovi.

"Kde...?"

"Venku v předsíni."

Hewson šel ke dveřím, tiše stál a prohlížel volně visící lano a lesklou chromovanou a žlutou kuchyňskou stoličku. Otočil se k půlkruhu pozorných, soucitných tváří.

"Jak se dostala k lanu?"

"Může to být moje." Wilfredovi v hlase zazníval zájem a sebejistota. K Dalglishovi poznamenal:

"Vypadá nověji než Juliovo lano. Koupil jsem ho brzy poté, co jsem zjistil, že to staré je naříznuté. Visívá na háku v kanceláři. Možná jste si ho všiml. Určitě tam viselo, když jsme dnes ráno odjížděli na pohřeb Grace. Vzpomínáš si, Dot?"

Dorothy Moxonová vystoupila ze své skrýše ve stínu u protější stěny. Poprvé promluvila. Rozhlíželi se, jako by je překvapilo, že tu s nimi stojí. Mluvila nepřírozeně, hlasitě, jedovatě a nejistě.

"Jistě, všimla jsem si ho. Tedy, jistě bych si všimla, kdyby tam nebylo. Ano, vzpomínám si. Lano bylo na místě."

"A když jste se z pohřbu vrátili?" zeptal se Dalglish.

"Šla jsem do kanceláře uložit hábit. Myslím, že tam pak už nebylo. Jsem si skoro jistá."

"Nezpřípadalo vám to divné?" zeptal se Julius.

"Ne, proč by mělo? Nejsem si jistá, jestli jsem si tehdy uvědomila, že to lano chybí. Až teď, když si to vybavuju, bezpečně vím, že tam nebylo. I kdybych zaregistrovala, že chybí, nijak zvlášť by mě to neznepokojilo. Předpokládala bych, že si ho na něco vypůjčil Albert. To samozřejmě nemohl, byl přece s námi na pohřbu a do autobusu nastupoval přede mnou."

Náhle se ozval Lerner:

"Volali jste na policii?"

"Samozřejmě," řekl Julius, "telefonoval jsem jim."

"A co jste tu dělal?" Didaktická otázka Dorothy Moxonové vyzněla jako obvinění, ale Julius, který se už, jak se zdálo, plně ovládal, odpověděl s náležitým klidem:

"Než zemřela, třikrát po sobě zhasla a rozsvítila světlo. Náhodou jsem to v mlze viděl okénkem z koupelny. Nepřišel jsem okamžitě. Nemyslel jsem si, že je to důležité nebo že by byla doopravdy v úzkých. Pak jsem se ale začal cítit nesvůj a rozhodl se, že sem zajdu. Dalglish už tu byl."

Dalglish řekl: "Viděl jsem ten signál z ostrohu. Jako Julia, ani mě to nijak zvlášť neznepokojilo, ale zdálo se mi, že bych se měl podívat dovnitř."

Lerner přešel ke stolu:

"Zanechala dopis." Dalglish ho ostře upozornil:

"Nedotýkejte se ho!"

Lerner odtáhl ruku, jako by ho cosi ušklo. Nahrnuli se ke stolu. Dopis byl psán černou propisovací tužkou na vrchním listu kvartového bloku dopisního papíru. Potichu si přečetli:

Milý Eriku, dost často jsem ti opakovala, že v týhle zavšivený díře už nemůžu tvrdnout ani minutu. Myslel sis, že jsou to jenom řeči. Lítal jsi kolem svých drahocenných pacientů, a kdybych třeba zdechla nudou, ani by sis nevšiml. Promiň, že jsem ti zpackala tvoje skvělé plány. Nejsem blázen, abych si myslela, že se ti po mně bude stejskat. Můžeš ji teď mít, a bůhví že se k sobě hodíte. Taký nám bejvalo spolu dobře. Nezapomínej na to. A snaž se, abyse ti stejskalo. Promiň, Wilfrede. Černá věž.

Písmo prvních osmi řádek bylo úhledné a pevné, na posledních pěti už byla skoro nečitelná škrábanice.

"Písmo je její?" zeptal se Anstey.

Eric Hewson odpověděl tak tiše, že ho sotva slyšeli.

"Ano. Písmo je její."

Julius se obrátil na Erika a pojednou plný energie řekl:

"Podívejte, je úplně jasné, jak se to stalo. Maggie se nikdy zabít nechtěla. Neudělala by to. Není ten typ. Proč by se proboha měla zabíjet? Je ještě mladá, zdravá, kdyby se jí tu nelíbilo, mohla by se sebrat a jít. Je kvalifikovaná ošetrovatelka. Zaměstnání by si našla. Tohle všechno vás mělo vystrašit. Zkoušela telefonovat na Toyton Grange a dostat vás sem - právě včas, samozřejmě."

Když telefon nikdo nezvedal, signalizovala světly. Ale tou dobou už byla příliš opilá, aby si uvědomovala, co dělá, a celé to začalo být strašlivě reálné. Jen si vemte ten dopis, copak je to napsáno jako sebevrahův dopis na rozloučenou?"

"Mně se zdá, že je," řekl Anstey. "A obávám se, že coroner se na to bude dívat stejně."

"Dobře, na mě to tak nepůsobí. Stejně dobře by to mohl být dopis ženy, která se chystá odejít."

Helena Rainerová klidně poznamenala:

"Jenže ona se nechystala. Neodešla by z Toytonu jenom v halence a v kalhotách. A kde má kufr? Žádná žena z domu neodchází bez neceséru a noční košile."

U nohy stolu ležela objemná černá kabelka přes rameno. Julius ji popadl a začal se v ní přehrabovat:

"Nic tu není. Ani noční prádlo, ani šminky."

Prohledával dál. Pak náhle pohledem sklouzl z Erika na Dalglisha. Na obličeji se mu v podivném pořadí vystřídal výraz údivu, rozpaků a zájmu. Zaklapl kabelu a položil ji na stůl.

"Wilfred má pravdu. Dokud nepřijde policie, neměli bychom se ničeho dotýkat."

Mlčky stáli. Pak se ozval Anstey:

"Policii bude nepochybně zajímat, kde každý z nás dnes odpoledne byl. Takové otázky se musí klást i v případě jasné sebevraždy. Musela zemřít v době, kdy se naše hodina meditace už blížila ke konci. To samozřejmě znamená, že nikdo z nás nemá alibi. Za těchto okolností je štěstí, že se Maggie rozhodla zanechat dopis na rozloučenou."

Helena Rainerová věcně poznamenala:

"Celou tu hodinu jsem byla s Erikem u sebe v pokoji." Wilfred na ni, celý nesvůj, zíral. Poprvé, co vstoupil do domku, se zdálo, že je v rozpacích. Namítl:

"Ale měli jsme přece rodinnou radu! A podle pravidel medituje každý mlčky a sám."

"Nemeditovali jsme a taky se nedá říct, že bychom mlčeli. Ale sami jsme byli - sami dva." Vyzývavě a téměř triumfálně hleděla přes něho do očí Eriku Hewsonovi. Zíral na ni zděšeně.

Dennis Lerner, jako by se od sporu chtěl distancovat, poodešel ke dveřím a postavil se vedle Dot Moxonové. Teď tiše říkal:

"Myslím, že jsem zaslechl auto. To bude policie."

Zvuk prozrazující jejich příjezd ztlumila mlha. Až po Lernerově upozornění zaznamenal Dalglish dvojí klapnutí zavíraných dveří od vozu. Nato se Eric vrhl na kolena před pohovku a zastínil tělo Maggie před hrozbou přicházející ode dveří. Pak se znovu nemotorně narovnal a postavil se na nohy, jako by se bál, že bude přistižen v kompromitující pozici. Dot, aniž se ohlédla, odsunula své mohutné tělo ode dveří.

Náhle byl pokoj přeplněný jako přístřešek na autobusové zastávce za deštivé noci, byl cítit mlhou a vlhkými pláští do deště. Zmatek však nezavládl. Nově příchozí vstoupili vážně a klidně, nesli si své nástroje a pohybovali se cílevědomě jako obtížení členové orchestru, kteří zaujímají svá vyhrazená místa. Skupinka z Toyton Grange poodstoupila a pozorně je sledovala. Nikdo nemluvil. Ticho prolomil až lenivý hlas inspektora Daniela:

"No a teď, kdo tu ubohou našel?"

"Já," řekl Dalglish. "Court přišel asi o dvanáct minut později."

"Takže bych prosil pana Dalglisha, pana Courta a doktora Hewsona. To bude pro začátek stačit." Wilfred řekl:

"Dovolíte-li, rád bych zůstal."

"No, možná, pane. Pan Anstey, mám pravdu? Jenomže nemůžeme mít vždycky všechno, co bychom rádi. Vraťte se prosím všichni na Grange, detektiv-konstábl Burroughs vás doprovodí. Jestli máte něco na srdci, můžete to říct jemu. Přijdu za vámi později."

Wilfred už beze slova vykročil a ostatní se vydali za ním.

Inspektor se podíval na Dalglisha:

"Vypadá to, pane, že jste si od té smrti na Toyton Head rekonvalescence moc neužil."

## (II)

Jakmile odevzdal injekční stříkačku a vylíčil, jak našel tělo, nezdržoval se už, aby sledoval postup vyšetřování. Nechtěl budit dojem, že kriticky dohlíží, jak inspektor Daniel bude případ řešit, bylo mu proti mysli pouze přihlížet a nerad by se pletl do jejich věcí a překážel jim v práci. Přítomní muži si navzájem nepřekáželi. I v stísněném prostoru se pohybovali s jistotou, každý z nich byl specialista, a přece budili dojem sešraného týmu. Fotograf do úzké předsíně obratně vsoukal přenosné reflektory; odborník na otisky prstů si rozložil nádobíčko na stole a se štětcem v ruce se chystal metodicky poprášit láhev od whisky; policejní lékař soustředěně a nezaujatě poklekl vedle mrtvé Maggie a ohmatával její mramorovou kůži, jako by ji chtěl znovu přimět k životu. Nad ním se nakláněl inspektor Daniel, hovořili spolu. Dalglishovi připadali jako dva drůbežáři odborně posuzující kvality mrtvého kuřete. Zaujalo ho, že si s sebou Daniel přivedl policejního lékaře, a ne soudního patologa. Ale proč ne? Patologové ministerstva vnitra se při těch úžasně rozlehlých rájonech, které musela většina z nich obstarávat, jen zřídkakdy mohli dostavit na místo činu okamžitě. A předběžné lékařské ohledání ostatně v tomto případě nenabízelo žádné zjevné problémy. Nemělo smysl na tuhle práci nasazovat víc sil, než bylo třeba. Zajímalo ho, jestli by se Daniel obtěžoval osobně, kdyby na Toyton Grange nepobýval komisař Metropolitní policie.

Dalglish formálně požádal Daniela o povolení vrátit se do Hope Cottage. Eric Hewson už odešel. Daniel mu ohleduplně položil jen pár krátkých nezbytných otázek a navrhl mu, aby se vrátil k ostatním na Toyton Grange. Po jeho odchodu se Dalglishovi ulevilo. I tihle otrlí experti se začali pohybovat volněji, jakmile jim nebránil v práci povinný smutek. Nyní se už inspektor neomezil jen na strohé příkvytnutí, řekl:

"Děkuji vám, pane. Než odjedeme, zašel bych k vám na slovíčko, dovolíte-li," a znovu se sklonil nad tělo.

Ať už si Dalglish od pobytu na Toyton Head sliboval cokoli, po tomhle zcela jistě neprahl; po téhle staré známé rutinní benefici na počest násilné smrti. Na chvíli ji uviděl očima Julia Courta; jako esoterický nekromantický obřad, který buď mlčky, nebo mezi remcáním, nadávkami či mumláním, jež se úsečností podobají zaklínadlům, vykonávají znučení praktici; jako tajemnou službu mrtvému. Bylo zřejmé, že Juliovi takhle procedura naprosto učarovala. Neměl se k odchodu, postával u dveří, a když je přidržel, aby mohl Dalglish projít, nespustil ani na vteřinu uhrančivý pohled z inspektora Daniela. Daniel mu sice nenaznačil, že už může jít, ale Dalglish pochyboval o tom, že by na něho jen tak zapomněl.

Než u Hope Cottage zastavil vůz inspektora Daniela, uplynuly téměř tři hodiny. Inspektor byl sám, seržant Varney a ostatní už odjeli, řekl na vysvětlenou. Když vcházel, táhly se za ním jako ektoplazma cáry mlhy a studená vlhkost. Ve vlasech se mu perlily kapky vody a protáhlý brunátný obličej mu žhnul, jako by se vracel z procházky na slunci. Na Dalglishovo pozvání si sundal nepromokavý plášť a usadil se do křesla před hořícím krbem. Živými očima tékal po pokoji, zaznamenal prošlapaný koberec, skrovný rošt v krbu i ošuntělé tapety.

"Tak tady žil ten starý pán."

"A tady zemřel. Dáte si whisky? Nebo dáte přednost kávě?"

"Whisky. Děkuju, pane Dalglishi. Pan Anstey mu zrovna moc nevyhovoval, vidíte? Ale ty peníze šly, řekl bych, na pacienty, a to je bezesporu v pořádku."

Něco šlo i na samotného Ansteyho, doplnil v duchu Dalglish, když si vybavil onu rozkošnickou celu, která sloužila Wilfredovi za ložnici. Nahlas řekl:

"Je to tu lepší, než to teď vypadá. Ty bedny na útulnosti moc nepřidají. Ovšem pochybuju, že by si otec Baddeley té ošumělosti vůbec všiml, a pokud ano, určitě mu nevadila."

"No, každopádně je tu pěkně teplo. Tahle mořská mlha zalézala až do kostí. Ve vnitrozemí je jasněji, jakmile se dostanete za Toyton Village. Proto jsme sem dojeli tak rychle."

Vděčně se napil whisky. Po chvilce mlčení pokračoval:

"Ta dnešní záležitost, pane Dalglishi. Vypadá to dost jednoznačně. Na láhvi její a Courtovy otisky a na telefonu její a Hewsonovy. Z vypínače žádné otisky nedostaneme, to je jisté, a ty na propisovačce nestojí zanic. Našli jsme pár vzorků jejího písma. Hoši od dokumentů se na to v laborce můžou kouknout, ale mně se zdá dost jasné - a náhodou i doktoru Hewsonovi -, že ten dopis psala ona. Na ženskou je to velmi výrazná škrábanice."

"Až na ty tři poslední řádky."

"Ta poznámka o černé věži? Byla už pěkně udělaná, když to dopisovala. Abych nezapomněl, pan Anstey v tom vidí

doznání, že ten oheň, co ho málem zabil, založila ona. A to podle něj prý nebyl první pokus. Jistě jste slyšel o tom naříznutém horolezeckém lanu? Incident v černé věži mi popsal do detailů včetně toho, jak jste našel ten hnědý hábit." "Skutečně? Svého času mu velmi záleželo na tom, aby se policie nic nedověděla. A teď se to má elegantně připsat na vrub Maggie Hewsonové."

"Vždycky mě překvapí, i když by už opravdu nemělo, jak násilná smrt rozvazuje jazyk. Říká, že ji podezíral od začátku, nedělala prý žádné tajnosti s tím, že Grange nenávidí, a ani s tím, že má odpor k němu osobně."

Dalgliesh řekl:

"Taky že nedělala. Překvapilo by mě, kdyby si žena, která tak bez zábran a s rozkoší říkala, co si myslí, potřebovala ulevovat ještě jiným způsobem. Ten požár, naříznuté lano - v tom bych viděl spíš součást jakési promyšlené strategie nebo projev bezmocné nenávisti. Maggie Hewsonová dávala svou nechuť k Ansteymu najevo naprosto otevřeně."

"Pan Anstey ten požár za součást promyšlené strategie považuje. Podle něj se ho snažila zastrašit a přinutit ho, aby Grange odprodal. Mermomoci chtěla dostat manžela z Toytonu."

"To ho tedy špatně odhadla. Tipoval bych, že Anstey neprodá. Zítra už bude rozhodnut předat Toyton Grange Ridgewellové nadaci."

"Právě se rozhoduje, pane Dalglieshi. Smrt paní Hewsonové je z rozhodování vyrušila. Velmi mu záleželo na tom, abych chovance vyslechl co nejrychleji, aby se do toho mohli zase pustit. Ostatně, nechťelo to moc času, zjistit základní fakta. Po návratu z pohřbu neviděli z Toyton Grange nikoho vycházet. Až na doktora Hewsona a sestru Rainerovou, kteří přiznali, že během meditační hodiny byli spolu v jejím pokoji, všichni ostatní tvrdí, že byli sami. Pacienti, jak jistě víte, bydlí v zadním křídle. Z domu mohl odejít kdokoli, tedy kdokoli ze zdravých. Neexistuje však důkaz, že někdo odešel." Dalgliesh poznamenal:

"A i kdyby někdo odešel, mlha by posloužila jako spolehlivá zástěrka. Na ostrohu se mohl nepozorovaně procházet kdokoli. Mimochodem, přesvědčili vás, že oheň zapálila Maggie Hewsonová?"

"Nevyšetřuju zhářství ani pokus o vraždu, pane Dalglieshi. Co mi pan Anstey řekl, bylo jen důvěrné sdělení, celou tu záležitost chce smést ze stolu. Udělat to mohla, ale žádné hmatatelné důkazy pro to nejsou. Mohl to udělat i on sám."

"O tom pochybuji. Ovšem uvažoval jsem, jestli v tom nemohl mít prsty Henry Carwardine. Nemohl samosebou oheň zapálit sám, ale snad si najal komplice. Ansteyho myslím nemá v lásce. Ale to sotva obstojí jako motiv. Na Toyton Grange není odkázaný, je však vysoce inteligentní a řekl bych značně zhýčkaný. Těžko si představit, že by se zapletl do tak naivního uličnictví."

"No, jenže té inteligence nevyužívá, nebo snad ano, pane Dalglieshi? V tom je ta potíž. Moc snadno a příliš brzy se vzdal, ten dotyčný. A kdo zná pravdu o motivech? Někdy si myslím, že se v nich nevyzná ani sám pachatel. Řekl bych, pro takového člověka to není nic lehkého, žít v takové uzavřené skupině, pořád závislý na druhých, a věčně být vděčný panu Ansteymu. No, nepochybně mu vděčný je; všichni jsou mu vděční. Jenže vděk může být někdy účinně peklo, zvláště když musíte být vděčný za služby, bez kterých byste se radši obešel."

"Asi budete mít pravdu. O Carwardineových pocitech toho vím málo, i o pocitech všech ostatních z Toyton Grange. Dávám si dobrý pozor, abych nevěděl. Přiměla blízkost násilné smrti ještě někoho jiného, aby odhalil svá malá tajemství?"

"S troškou do mlýna přispěchala paní Hollisová. Nemám tušení, co si myslela, že to dokazuje, ani proč se domnívala, že o tom stojí za to mluvit. Možná se jen alespoň na chvíli chtěla stát středem pozornosti. S tou blondýnou to bylo totéž - slečna Pegramová, vidíte? Pořád naznačovala, že ví, že doktor Hewson a sestra Rainerová jsou milenci. Důkazy veškeré žádné, samosebou, jenom zlost a naparování. O těch dvou bych si mohl ledacos myslet, ale to bych musel mít po ruce víc důkazů, víc, než jsem se dověděl dnes večer, než bych začal uvažovat o tom, jestli neplánovali vraždu. Výpověď paní Hollisové se smrti Maggie Hewsonové ani příliš netýkala. Říkala, že tu noc, kdy zemřela Grace Willisonová, zahlédla, jak paní Hewsonová v hnědém hábitu a s kapucí staženou do obličeje prošla chodbou u ložnic. Paní Hollisová má zřejmě ve zvyku spouštět se v noci z postele a postrkávat se po pokoji na polštáři. Prý je to druh cvičení, snaží se být pohyblivější a nezávislejší. V kritickou noc se jí každopádně podařilo pootevřít dveře - nepochybně se chtěla klouzat po chodbě - a uviděla tu zahalenou postavu. Později dospěla k názoru, že to musela být Maggie Hewsonová. Každý, kdo by tam měl skutečně co dělat - tedy kdokoli z personálu -, by si nepřetáhl kapuci přes hlavu."

"Kdyby tam skutečně měl něco na práci. V kterou dobu to bylo?"

"Říká, že krátce po půlnoci. Pak zavřela dveře a s obtížemi se dostala nazpět do postele. Nic víc neviděla ani neslyšela." Dalgliesh se zamyslel:

"Viděl jsem se s ní sice jen krátce, ale přesto mě zaráží, že se zpět do postele dostala bez pomoci. Dostat se z postele je jedna věc, vytáhnout se zpátky by ovšem bylo mnohem těžší. Za to by ono cvičení snad ani nestálo."

Nastalo ticho. Pak inspektor Daniel upřel na Dalglieshe své černé oči a zeptal se:

"Proč oznamoval doktor Hewson to úmrtí coronerovi, pane? Když si nebyl jistý diagnózou, proč se neobrátil na patologa z nemocnice nebo nepožádal některého kamaráda, aby mu ji otevřel?"

"Přitlačil jsem ho ke zdi, neměl na vybranou. Kdyby to odmítl hlásit, vypadalo by to podezřele. A myslím, že v okolí žádné kamarády nemá. Tak zadobře tu se svými kolegy není. Jak jste se o tom doslechl?"

"Od Hewsona. Když jsem vyslechl to děvče, promluvil jsem si s ním ještě jednou. Jenže na smrti slečny Willisonové nebylo vůbec nic nejasného."

"Jistě. Zrovna jako na té sebevraždě. Zrovna jako na smrti otce Baddeleyho. Vše naprosto jasné a bez problémů. Zemřela na rakovinu žaludku. Ale ta záležitost dnes večer. Zjistil jste něco o tom lanu?"

"O tom jsem se zapomněl zmínit, pane Dalglieshi. Lano to všechno vyjasnilo. Sestra Rainerová viděla, jak si ho dnes ráno kolem půl dvanácté paní Hewsonová z kanceláře odnesla. Sestra Rainerová zůstala v domě, aby se postarala o



toho ležícího pacienta - Georgieho Allana, jestli se nemýlím - všichni ostatní odjeli na pohřeb slečně Willisonové. Rainerová vyplňovala zdravotnickou kartu a potřebovala čistý list. Všechny papíry tu mají uložené v registrační skříni v kanceláři. Papír je drahý a pan Anstey ho nechce rozdávat jen tak, jak si kdo vzpomene. Má strach, že by ho lidi používali na psaní dopisů. Když přišla do haly, sestra Rainerová viděla, jak paní Hewsonová vyklouzla z kanceláře s lanem přehozeným přes ruku."

"Jak to Maggie vysvětlovala?"

"Podle sestry Rainerové řekla: 'Buďte bez obav, nechci to naříznout. Spíš právě naopak. Vráti se vám jako nové, i když třeba ne ode mě.'"

Dalgliesh řekl:

"Když jsme objevili tělo, Helena Rainerová s touhle informací nijak zvlášť nespěchala. Ale pokud nelže, máte ten případ vyřešen."

"Myslím, že nelže, pane Dalglieshi. Ale dal jsem si tu práci a nahlédl do karty toho kluka. Slečna Rainerová dnes dopoledne načala nový list. A zdá se skoro jisté, že lano v kanceláři viselo, když pan Anstey a sestra Moxonová odcházeli na pohřeb. Kdo jiný ho mohl vzít? Kromě sestry Rainerové, toho nemocného chlapce a paní Hammitové byli všichni na pohřbu."

Dalgliesh poznamenal:

"Na paní Hammitovou jsem zapomněl. Všiml jsem si, že na hřbitově byli z Toyton Grange skoro všichni. Nenapadlo mě, že ona ne."

"Říká, že je proti pohřbům do země. Zemřeli by měli být spáleni, jak pravila, slušně v ústraní. Dopoledne prý čistila sporák. Pokud jde o to, sporák vskutku někdo nedávno čistil."

"A dnes večer?"

"Meditovala s ostatními na Toyton Grange. Měli být o samotě a každý zvlášť. Pan Anstey jí vyhradil malou hovornu.

Paní Hammitová tvrdí, že z místnosti neodešla, dokud její bratr nezazvonil, aby se znovu shromáždili. To bylo krátce před čtvrtou. Hned nato telefonoval pan Court. Zemřela někdy během té hodiny, co meditovali, o tom není sporu.

Policejní lékař to odhaduje spíš ke čtvrté než ke třetí."

Má Millicent dost síly, uvažoval Dalgliesh, aby dokázala oběsit Maggiino těžké tělo? Možná ano, pokud si vypomohla kuchyňskou stoličkou. A vlastní strangulace by už byla snadná záležitost, Maggie byla přece opilá. Za zády se jí tiše cosi hnulo, ruce v rukavicích jí přetahují smyčku přes padající hlavu, náhlé trhnutí vzhůru, jak se lano zařízlo do masa. Mohl to udělat kdokoli z nich, nepozorovaně se vykrást a pod rouškou mlhy se plížit k světlé šmouze označující domek Hewsonových. Nejslabší byla Helena Rainerová, ale byla to ošetřovatelka a dovedla zacházet s těžkými pacienty. A Helena Rainerová nemusela být sama. Slyšel, jak Daniel říká:

"Dáme udělat rozbor té látky v injekční stříkačce a měli bychom požádat laboratoř, aby se podívali taky na tu whisky. Tyhle dvě drobnosti by však neměly vyšetřování zdržet. Pan Anstey by to měl strašně rád co nejdřív za sebou, aby to nenarušilo pouť do Lurd, mají jet triadvacátého. S pohřbem si, jak se zdá, nikdo z nich nedělá starosti. To počká až po návratu. Když si v laboratoři s analýzou pospíší, nevím, proč by nemohli odjet. A whisky je, jak víme, v pořádku; Court pořád vypadá docela zdravě. Vrtalo mi hlavou, pane Dalglieshi, proč si vlastně přihnul. Tu whisky jí shodou okolností dal on, půl tučtu lahvi, jedenáctého září, když měla narozeniny. Štědrý to džentlmen."

Dalgliesh řekl:

"Myslel jsem si, že jí přihrává whisky. Ale neřekl bych, že si zaval, aby ušetřil hochům z laboratoře práci. Prostě to potřeboval."

Dalgliesh zamyšleně pohlédl ke dnu své poloprázdné sklenky:

"Court se stále vnucoval se svou teorií, že na sebevraždu nikdy nemyslela, že celé to divadýlko bylo jen naoko, zoufalý pokus na sebe upozornit. Ta chvíle se jí mohla dobře hodit. Oni byli na záměčku a rozhodovali o věcech, které se dotýkají i její budoucnosti, a přece ji nechali stranou. Mohl by mít pravdu, porota by to mohla vzít. Manželovi to ale moc útěchy nepřidá."

Hewson, říkal si v duchu Dalgliesh, si útěchu asi bude hledat jinde. Nahlas poznamenal:

"Zdá se, že to neodpovídá její povaze. Dovedu si představit, že by zinscenovala nějaký dramatický výstup jen proto, aby si trochu zpestřila tu monotónní nudu. Vůbec si však nedokážu představit, že by toužila v Toytonu zůstat coby neúspěšný sebevrah a vzbuzovat ono mírně soucitné pohrdání, s jakým se lidé dívají na někoho, kdo se nesvede ani pořádně zabít. A skutečná sebevražda se mi k ní hodí ještě míň."

Daniel namítl:

"Možná nepočítala s tím, že bude muset v Toytonu zůstat. Možná jí šlo právě o to, aby přesvědčila manžela, že se zabije, jestli si on nenajde nové místo. Neumím si představit mnoho mužů, co by na sebe takové riziko vzali. Ale ona se skutečně zabila, pane Dalglieshi, ať už to měla v úmyslu, nebo ne. Případ se opírá o dvojí svědectví: výpověď sestry Rainerové o laně a o dopis na rozloučenou. Jestliže Rainerová porotu přesvědčí a grafolog potvrdí, že dopis psala paní Hewsonová, pak se nemá cenu sázet, jaký bude verdikt. Ať se vám to k ní hodí, nebo ne, důkazům neutečete."

Existují však i jiné důkazy, myslel si Dalgliesh, méně pádné, ale ne nezajímavé. Řekl:

"Vypadalo to, že se někam chystala, nebo že čekala návštěvu. Krátce předtím se vykoukala, póry měla zanesené pudrem. Byla namalovaná a nalakovala si nehty. A nebyla oblečená na doma."

"To tvrdil i její muž. Sám jsem si říkal, když jsem ji viděl, že se hodila do gala. To by svědčilo pro teorii fingované sebevraždy. Když se chystáte strhnout na sebe pozornost, tak se na to představení asi oblečete. Neexistuje však svědectví, že nějakou návštěvu měla. I když je pravda, že by příchozího sotvakdo v té mlze viděl. A taky pochybuju, že by k domku od cesty trefil. A jestli myslela na odchod z Toytonu, pak by pro ni někdo musel přijet. Hewsonovi auto nemají, pan Anstey soukromé cesty nedovoluje, žádný autobus dnes nejedí a v půjčovnách aut jsme se ptali."

"Zdá se, že jste nepromarnili ani minutu."

"Na to stačilo pár telefonátů, pane Dalglieshi. Mám rád, když se tyhle detaily vyřídí, dokud je mám v hlavě."

"Nedokážu si představit, že by Maggie tiše seděla doma, zatímco ostatní rozhodovali o její budoucnosti. Přátelila se s jedním advokátem z Warehamu, Robertem Loderem. Ten pro ni nepřijel?"

Mohutný Daniel si poposedl, naklonil se dopředu a přihodil na oheň další prkýnko. V krbu hořelo jen skomíravě, jako by komín ucpávala mlha. Řekl:

"Přítel odněkud z okolí. Nejste sám, koho to napadlo, pane Dalglieshi. Myslel jsem, že bude dobré tomu pánovi zatelefonovat a popovídat si. Pan Loder je v Poolově všeobecné nemocnici na operaci se zlatou žílou. Přijali ho včera a dali mu vědět týden předem. Ukrutně bolestivé potíže. Jistě uznáte, že to není nejvhodnější čas k přípravám na útěk s cizí manželkou."

Dalgliesh se zeptal:

"A co jediný člověk, který má na Toytonu vůz? Court."

"Nadhodil jsem mu to, pane Dalglieshi. Dostal jsem naprosto rozhodnou odpověď, i když to příliš neznělo, jako by mluvil džentlmen. V kostce řečeno pravil, že sice pro drahou Maggie udělal dost, jenže nic naplat, pud sebezáchovy je první zákon přírody a jeho to náhodou tímhle směrem nijak netáhne. Ne že by se mu přičila myšlenka, že se chystala z Toytonu odejít. Byl to vlastně on, kdo s ní přišel, i když netuším, jak se mu to srovnává s jeho původním názorem, že paní Hewsonová fingovala pokus o sebevraždu. Správné můžou být obě teorie." Dalgliesh se otázel:

"Co to našel v její kabele, antikoncepci?"

"I toho jste si všiml? Jistě, byl to její pesar. Vypadá to, že nebrala prášky. Court se v té věci snažil být taktní, ale jak jsem mu vysvětlil, u násilné smrti musí veškerý takt stranou. Je to jedna ze společenských katastrof, kdy vám žádná příručka bontónu nepomůže. Tohle je nejzávažnější náznak, že mohla plánovat odchod, tohle a cestovní pas. V kabelce bylo obojí. Člověk by řekl, že byla vybavená na všechny eventuality."

Dalgliesh řekl:

"Nachystala si dvě věci, které by sotva mohla dostat v nejbližším krámě. Mohl byste ovšem namítat, že nosit s sebou v kabelce pas, je rozumné. Ale co to druhé?"

"Kdoví jak dlouho to tam měla. A ženy si schovávají věci na neuvěřitelných místech. Ale nemá cenu fantazírovat. Taky není důvod se domnívat, že se chystali přestěhovat, ona a Hewson. On je podle mě k Ansteymu a k Toyton Grange připoutaný stejně jako kterýkoli pacient, chudák. Znáte jeho historii, doufám."

"Vlastně ne. Už jsem vám říkal. Dával jsem si pozor, abych se nezapletl."

"Měl jsem jednou podobného seržanta. Ženský mu nedaly pokoj. To bude tím bezbranným chlapeckým kukučem, co tihle hoši mají. Purkiss se jmenoval. Chudák. Nemohl to vydržet s ženským ani bez nich. Stálo ho to kariéru. Teď má prý garáže, někde u Market Harborough. Hewson je na tom hůř. Tomu se nelíbí ani jeho práce. Asi ho k tomu dotlačili, pravděpodobně matka, jedna z těch energických vdov, co si vezmou do hlavy, že ze svého milánka budou mít doktora. To by myslím odpovídalo. Dřív dávali synka na kněze, dnes na medicínu. Říkal mi, že se studiem to nebylo tak zlé. Má fenomenální paměť a dokáže se naučit jakákoli fakta. S odpovědností je to už horší, tu unést nedokáže. No, tady na Toyton Grange jí tolik nemá. Pacienti jsou nevyléčitelní a nikdo od něj nečeká, že by s tím mohl něco dělat. Pochopil jsem, že mu pan Anstey napsal a nabídl mu místo, když ho Lékařská rada vyškrtila z registru. Měl poměr s pacientkou, bylo jí šestnáct. Našli se sice svědci, že to začalo už asi o rok dřív, ale měl štěstí. Holka se držela své původní výpovědi. Na Toyton Grange nesměl předepisovat nebezpečné drogy a samozřejmě ani podepisovat úmrtní listy. Dokud ho zase nevrátili do registru, to bylo před půl rokem. Znalosti mu však vzít nemohli a já nepochybuju o tom, že s ním byl pan Anstey spokojen."

"A že na něm ušetřil."

"Nu, to samosebou také. A teď se mu odsud nechce. Jistě, mohl manželku zabít, aby do něho pořádně nerýpala, že chce pryč, ale osobně tomu nevěřím a neuvěřím tomu ani porota. Patří k těm chlapům, co za sebe nechají dělat špinavou práci ženskou."

"A Helena Rainerová?"

"To by od ni bylo hloupě, nemám pravdu, pane Dalglieshi? A kde jsou důkazy?"

Dalgliesh se rozmýšlel, zda by Danielovi neměl říct o rozhovoru mezi Maggie a jejím mužem, který vyslechl po požáru. Mávl však nad tím rukou. Hewson by to buď popřel, nebo by přišel s nějakým vysvětlením. Na takovém místě, jako je Toyton Grange, se to pravděpodobně bude hemžit spoustou takových drobných tajemství. Daniel by se jistě cítil povinen ho vyslechnout. Hleděl by na to ovšem jako na protivnou povinnost, kterou mu vnucuje nemístně podezřívavý oficiální vetřelec z Metropolitní, jenž si vzal do hlavy, že jasná fakta zmotá do chumlu komplikovaných domněnek. A co by to vlastně mohlo na věci změnit? Daniel měl pravdu. Kdyby Helena trvala na tom, že viděla Maggie odnášet lano, a kdyby grafikolog potvrdil, že dopis na rozloučenou psala Maggie, pak by byl případ uzavřen. Věděl, jakým verdiktem soudní vyšetřování skončí, stejně jako věděl, že pitva Grace Willisonové neodhalí nic podezřelého. Znovu se uviděl jakoby v těžkém snu, jak bezmocně přihlíží, jak se bizarní autokar fakt a dohadů řítí po své předem určené trase. Nedokázal ho zastavit, jelikož už zapomněl, jak na to. Zdálo se, že choroba z něj vysála nejen vůli, ale i inteligenci.

Dříví v krbu, ožehlé na zčernalý hrot, sršelo jiskrami a zvolna se hroutilo a dohasínalo. Dalgliesh náhle pocítil, že se v pokoji udělalo chladno a že má hlad. Snad to bylo tím mlzným přikrovem, který rozmázl onu hodinu šerosvitu mezi dnem a nocí, až se zdálo, že večer trvá skoro věčnost. Přemýšlel, zda by Danielovi neměl nabídnout něco k snědku. Snad by si mohl dát omeletu. Ale i námaha s vařením se mu zdála nad jeho síly.

Problém se pojednou vyřešil sám od sebe. Daniel se pomalu zvedl a natáhl se pro kabát. Řekl:

"Děkuju za whisky, pane Dalglieshi. Už radši půjdu. Uvidíme se při přelíčení, samozřejmě. To znamená, že byste tu do té

dobu měl zůstat. Ale urychlíme ten případ, jak budeme moci."

Potřásali si rukama. Dalgliesh sebou při tom stisku téměř trhnul. Ve dveřích se Daniel zastavil a soukal se do kabátu. "Byl jsem s doktorem Hewsonem o samotě v té malé hovorně, kterou, jak mi řekli, užíval otec Baddeley. S knězem by mu asi bylo líp, když na to přijde. Spustil sám od sebe. Byla potíž ho zastavit. Pak se rozbřečel a všechno to z něho šlo ven. Jak by bez ní mohl žít? Nikdy ji nepřestal milovat, toužit po ní. Zvláštní, že čím silněji tihle lidi cítí, tím to zní miň upřímně. Ale toho jste si jistě povšiml. Pak se na mě podíval, obličej měl opuchlý od slz, a řekl:

„Nelhala kvůli mně, na mně jí nezáleželo. Byla to pro ni jenom hra. Nikdy nepředstírala, že mě miluje. To všechno jen proto, že pokládala Lékařskou radu za spolek nabubřelých starých páprdů, kteří ji pohrdají, a nechtěla jim dopřát tu radost, abych musel do vězení. A tak lhala."

Víte, pane Dalglieshi, že jsem si až na tomto místě uvědomil, že nemluví o své ženě. Ani na ni nepomyslel. A na sestru Rainerovou taky ne. Chudák! No, máme to ale divné zaměstnání, vy a já."

Znovu mu podal ruku, jako by zapomněl, že mu ji před chvílí málem rozdrtil, naposledy ostřížím zrakem přelétl pokoj, jako by se chtěl ujistit, že je všechno na svém místě, a vytratil se do mlhy.

### ( III )

U okna v kanceláři stála Dot Moxonová s Ansteym a hleděla do závěsů mlžné temnoty.

Prohlásila: "O žádného z nás nadace nemá zájem, uvědomuješ si to? Domov po tobě možná pojmenujou, ale jako správce si tě tu nenechají a mě se budou hledět zbavit."

Položil jí na rameno ruku. Divila se, že kdy mohla po takovém dotyku toužit a že ji dokázal utěšit. Promluvil s nucenou trpělivostí rodiče, který tiši tupě umíněné děcko:

"Dali mi záruky. Nikdo o práci nepřijde. A všichni dostanou přidáno. Odnynějška vás budou platit podle sazebníku ministerstva zdravotnictví. Mají také důchodové pojištění, to je obrovská výhoda. O to jsem se já nikdy postarat nemohl."

"A co Albert Philby? Snad mi nechceš namluvit, že ti slíbili, že si ho tu nechají, taková zavedená a vážená charitativní společnost, jako je Ridgewellova nadace."

"Philby skutečně představuje problém. Bude se s ním jednat ohleduplně."

"Se bude jednat ohleduplně! Víme všichni, co to znamená. Přesně tohle mi říkali v minulém zaměstnání, než mě vyštípali! A on je tu doma! Věří nám. Naučili jsme ho, aby nám věřil! A máme za něho odpovědnost."

"Už ne, Dot."

"Takže Alberta necháme na holičkách a to, co jsi se tu snažil vybudovat, vyhandlujeme za vyšší gáže a přilepšení k penzi! A co moje místo? Padáka mi nedají, to je mi jasné. Ale jako by se stalo. Z Heleny udělají vrchní sestru. To ona ví taky. Proč by jinak hlasovala pro předání?"

Tiše pronesl:

"Protože věděla, že Maggie je mrtvá."

Dot se kysele zasmála:

"Docela pěkně se jim to vyřešilo, co říkáš? Jim oběma."

Řekl:

"Milá Dot, ty i já se musíme smířit s tím, že si nemůžeme vždy vybrat způsob, jak je nám dáno sloužit."

Udivilo ji, že si nikdy předtím v jeho hlase nevšímal toho protivného kňouravě karatelského tónu. Prudce ucukla.

Ruka, kterou takto setřásla, jí ztěžka sklouzla z ramene. Pojednou si vzpomněla, co jí připomíná: cukrového Santa Clause na jejím prvním vánočním stroměčku, byl tak žádoucí, tolik po něm toužila. A pak kousneš do prázdna, trochu sladkosti na jazyku a pak už jen prázdná dutina vystlaná bílým pískem.

### ( IV )

Jennie Pegramová seděla s Ursulou Hollisovou u sebe v pokoji, jejich vozíky stály bok po boku před toaletním stolem. Ursula se naklápěla a kartáčovala Jennii vlasy. Nebyla si jistá, jak se stalo, že je tady a věnuje se tak nezvyklé činnosti. Předtím ji Jennie nikdy nepozvala. Ale dnes večer, když čekala, až ji Helena přijde uložit na noc - Helena, která se nikdy předtím tak neopozdila -, jí bylo příjemné, že nemusela zůstat sama se svými myšlenkami. Bylo jí příjemné i dívat se, jak se s každým tahem hřebenu vzdouvají ty slámové vlasy, jak pomalu poklesávají a jako jemná zářící tříšť padají na shrbená ramena. Obě ženy si s překvapením spiklenecky šuškal jako školačky. Ursula řekla:

"Co myslíš, že se teď stane?"

"S Toyton Grange? Převzme to tu nadace a Wilfred myslím odejde. Mně to nevadí. Aspoň tu bude víc pacientů. Když je nás tu teď jen pár, je to nuda. A Wilfred mi říkal, že tu chtějí na útesu postavit solárium. To by se mi líbilo. A určitě se budeme mít líp, budou výlety a tak. Poslední dobou toho moc nebylo. Po pravdě řečeno, už jsem uvažovala o odchodu. Z mé bývalé nemocnice mi pořád píšou, abych se vrátila."

Ursula věděla, že nic takového nepsali. Ale to nevadilo. Přispěchala zase se svou troškou fantazie.

"Já na to taky myslela. Steve by mě rád měl blíž u Londýna, aby za mnou mohl jezdit. Samozřejmě dokud pro nás nesežene vhodnější byt."

"Ridgewellova nadace má jeden domov i v Londýně, ne? Mohli by tě převést tam."

Zvláštní, že mi to Helena neřekla! Ursula šeptala:

"Nezdá se ti divný, že Helena hlasovala pro nadaci? Myslela jsem si, že chce, aby Wilfred prodal."

"Asi to opravdu chtěla, dokud nevěděla, že Maggie je mrtvá. Když se teď Maggie už zbavila, asi si říká, že by tu mohla

vydržet. Totiž, má teď volné pole, ne?"

Zbavila se Maggie. Skutečně se Maggie nezbavil nikdo, jen Maggie sama? A Helena přece nemohla vědět, že Maggie umře. Je to teprve šest dní, co Ursulu přemlouvala, ať hlasuje pro odprodej. Tenkrát přece nemohla vědět. I na přípravné rodinné radě, než se rozešli meditovali, dala jasně najevo, o co jí jde. A pak během té hodiny, kdy meditovali, si to rozmyslela. Ne, Helena určitě nevěděla, že Maggie umře. To Ursulu uklidnilo. Všechno zas bude v pořádku. I o té zahalené postavě v kápi, kterou viděla tu noc, co zemřela Grace, řekla inspektoru Danielovi, samozřejmě ne celou pravdu, ale dost na to, aby setřásla to břemeno výčitek a iracionálního strachu, které ji tížilo. Nepokládal to za nevýznamné. Vycítila to ze způsobu, jak ji naslouchal, i z několika jeho otázek. A měl jistě pravdu. Nevýznamné to nebylo. Teď nechápala, jak jen mohla zbůhdarma ležet, zírat do tmy a trápit se nevysvětlitelnou úzkostí, jak ji mohly pronásledovat představy zla a smrti, která zahalená do hábitu a s kápí staženou přes tvář kráčí ztichlou chodbou. Určitě to byla Maggie. Jakmile se dověděla o její smrti, začala si tím být jistá. Nebylo snadné zjistit proč, snad proto, že ta postava vyhlížela teatrálně i podloudně zároveň, tak naprosto cize a nepovědomě, v mnišské kutně se vůbec nepohybovala s onou ledabylou samozřejmostí, s jakou ji nosili všichni z personálu Toyton Grange. Ale inspektorovi o tom pověděla. Už nebylo proč se tím trápit. Všechno zas bude v pořádku. Toyton Grange se přece jen rušit nebude. Na tom však nesejde. Ona se dá převézt do toho domova v Londýně, třeba na výměnu. Jistě se tam najde někdo, kdo bude chtít k moři. Do uší ji pronikl vysoký dětský hlásek Jennie:

"Když se zapřísáhneš, že to nikomu nepovíš, prozradím ti na Maggie jedno tajemství. Přísahěj."

"Přísahám."

"Psala anonymní dopisy. Jeden mi poslala."

Ursule se snad zastavilo srdce. Vyhrkla:

"Jak to víš?"

"Protože ten můj dopis byl napsaný na stroji Grace Willisonové a já jsem večer předtím Maggie viděla na něm psát."

Psala ten dopis. Dveře do kanceláře byly pootevřené. Netušila, že se dívám."

"Co v něm psala?"

"Bylo to celé o muži, který se do mě zamiloval. Je to jeden režisér z televize, když to chceš vědět. Chtěl se rozvést se ženou a vzít si mě k sobě. V nemocnici z toho tenkrát dělali obrovský cirkus, záviděli mi. Musela jsem odejít částečně i kvůli tomu. Vlastně bych k němu pořád mohla jít, kdybych si vzpomněla."

"Ale jak se o tom Maggie dověděla?"

"Byla ošetřovatelka, ne? Myslím, že se znala s nějakou sestrou z nemocnice, kde jsem byla. Maggie si dokázala všechno zjistit, v tom byla kanón. Myslím, že věděla něco i na Victora Holroyda, ale neřekla co. Jsem ráda, že je mrtvá. A jestli jsi taky nějaký dopis dostala, tak teď ti už žádný nepříjde. Maggie je mrtvá a s dopisy je konec. Trochu přitlač a češ víc doprava, Ursulo. Je to bezvadný. Měly bychom se spřátelit, ty a já. Až začnou přicházet noví pacienti, musíme držet spolu. Jestli se tu rozhodnu zůstat, samozřejmě."

Hřeben zůstal viset ve vzduchu, Ursula v zrcadle spatřila odraz Jennie - jejího prohnatého, samolibého úsměvu.

(V)

Bylo krátce po desáté, když Dalglish, už po večeři, vyšel do tmy. Mlha se zvedla stejně záhadně, jako se objevila, a do tváře mu zlehka vanul chladivý vzduch vonící po trávě omyté deštěm. Kolem bylo dokonalé ticho, bylo slyšet jen sykvý šepot moře.

Od zámečku k němu tápavě jako bludička kličkovalo světlo baterky. Ze tmy se vynořil hřmotný stín a nabyt tvaru.

Millicent Hammitová se právě vracela domů. Na zápraží Faith Cottage se zastavila a zavolala na něj.

"Dobrou noc, komisaři. Vaši známí už odjeli?"

Byl to silný, skoro bojovný hlas.

"Inspektor už odešel, ano."

"Možná jste si všiml, že jsem se nehnala účinkovat v tom nevydařeném divadýlku, co si zinscenovala Maggie. Takový rozruch není nic podle mého gusta. Eric se rozhodl přespat na Toyton Grange. To pro něj bude bezpochyby nejlepší. Ale když, jak jsem pochopila, policie tělo odvezla, nemusel by si hrát na citlivku. Abych nezapomněla, odhlasovali jsme převedení Ridgewellově nadaci. Když to tak všechno sečtu, byl to docela čínorodý večer."

Otočila se a vsunula do zámku klíč. Pak se zarazila a zavolala ještě jednou. "Říkají, že měla nehty nalakované na červeno."

"Ano, paní Hammitová."

"Na nohách taky."

Neodpovídal. V hlase jí znenadání zazněl hněv.

"Výstřední ženská!"

Slyšel, jak zaklaply dveře. O vteřinu později se za záclonou rozsvítilo. Vešel dovnitř. Příliš ho zmáhala únava, než aby šplhal po schodech do ložnice. Natáhl se do křesla otce Baddeleyho a hleděl do vyhaslého ohně. Bělostný popel se jemně přesýpal, v doutnajícím ožhlém polínku na chvíli vzplál život, a Dalglish tu noc poprvé zaslechl to známé a uklidňující kvílení meluzíny v komíně. A pak se ozval další známý zvuk. Stěnou tlumeně pronikalo veselé synkopické bříkání. Millicent Hammitová si pustila televizi.



(I)

Na druhý den zašel Dalglish na Toyton Grange, aby Wilfredovi vysvětlil, že nyní musí v Hope Cottage zůstat, dokud se neuzavře soudní vyšetřování, a aby zaplatil symbolický nájem. Wilfreda našel v kanceláři. Byl sám. Po Dot Moxonové nebylo kupodivu ani vidu, ani slechu. Wilfred studoval mapu Francie, kterou měl rozloženou na stole před sebou. Jeden cíp zatěžovala hromádka cestovních pasů stažená gumičkou. Zdálo se, že sotva vnímá, co mu host povídá. Odvětil: "Vyšetřování. Ano, jistě," jako by šlo o nějaké pozvání na oběd, které se mu vykoufílo z hlavy, a znovu se sklonil nad mapu. O smrti Maggie se nezminil a Dalglishovu formální kondolenci přijal chladně, jako by šlo o projev chatrného vkusu. Jako by se teď, když už se Toyton Grange zbavil, vzdával i veškeré další odpovědnosti a snad i zájmu. Nezůstalo nic než jeho dvojí posedlost - zázrak a pout' do Lurd.

Inspektor Daniel a kriminalistická laboratoř pracovali svižně. Soudní vyšetřování se konalo přesně týden po smrti Maggie. Týden, během něhož si, jak se zdálo, obyvatelé Toyton Grange umínili klidit se Dalglishovi z cesty stejně zásadně, jako se on snažil vyhýbat jim. Nikdo z nich, dokonce ani Julius, nejevil úmysl poklábosit si o smrti Maggie. Jako by v něm nyní viděli výhradně policistu, nezvaného vetřelce, o němž se vlastně neví, na čí straně je, a tedy potenciálního donašeče. Den co den odjížděl Dalglish z Toyton Head brzy ráno a vracel se až pozdě v noci do tmy a do ticha. Nedotýkal se ho ani život na Toyton Grange, ani činnost policie. Jako vězeň s dočasnou propustkou se denně vydával na své nucené vyjíždky za krásami Dorsetu a těšil se na soud jako na den, kdy ho konečně propustí už natrvalo.

Nakonec se dočkal. Z pacientů z Toyton Grange se nezúčastnil nikdo kromě Henryho Carwardinea, což bylo s podivem, neboť ani nebyl žádán, aby svědčil. Jelikož přítomní před soudní budovou. postávali a šeptali si v potrháných hloučcích, jaké obvykle po chmurných úředních rituálech vznikají, přisunul se několika mocnými záběry do kol k osamoceně stojícímu Dalglishovi. Zdálo se, že je v povznesené náladě.

"Chápu, že na rozdíl ode mne pro vás tyhle obřadné právnícké dodělávky nejsou žádná novinka. Dnes to ale nebylo bez půvabu, myslím. Po technické a kriminalistické stránce sice ne tak fascinující jako v Holroydově případu, ale zajímavější z lidského hlediska."

"Mluvíte o soudním vyšetřování přímo jako znalec."

"Jestli to na Toyton Grange takhle povedeme dál, brzo se jím stanu. Řekl bych, že dnes zazářila Helena Rainerová. Ten výstřední oděv a klobouk, v kterých se rozhodla vyjít na scénu, bude, jak se domnívám, parádní uniforma státně zkoušené ošetřovatelky. Velice moudrá volba. Vlasy vyčesané nahoru, pouhý náznak mejkapu, celkový dojem obětavé oddanosti povolání. Je možné, že se paní Hewsonová domnívala, že mezi mnou a jejím manželem existuje jakýsi vztah. Mohla si dovolit takovými úvahami utrácet čas. Doktor Hewson a já jsme přirozeně velmi těsně spolupracovali. Velice si vážím jeho vldnosti a profesionálních schopností, ale nic neslušného mezi námi nebylo. Pan doktor Hewson byl své ženě velice oddán.' Nic neslušného! Nikdy jsem nevěřil, že tenhle výraz lidí skutečně používají."

Dalglish namítl:

"Před soudem ano. Domníváte se, že jí porota uvěřila?"

"Myslím, že ano, vy ne? Tuhle osvícenou dámu, která se nám dnes oděla do šedého sametu - vlastně gabardénu -, tuhle mystickou, vznešenou bytost si sotva lze představit, jak skotačí na prostěradle. Myslím, že od ní bylo moudré, když připustila, že během meditací byla spolu s Hewsonem ve svém pokoji. To ovšem, jak nám vyložila, bylo proto, že oba už byli rozhodnutí a nemohli si dovolit zabít celou hodinu dumáním nad hotovou věcí, když spolu museli probrat spoustu služebních záležitostí."

"Museli si vybrat, zda se jim vyplatí mít alibi, nebo riskovat pověst. Celkem vzato se rozhodli moudře."

Henry se s vozíkem bujně zatočil.

"Ale ctihodnou dorsetskou porotu to dočista zmátlo. Člověk mohl sledovat, jak jim to vrtá hlavou. Pokud to nejsou milenci, proč se spolu zavírali? Ale jestli byli spolu, pak Hewson nemohl svou ženu zabít. Jenže pokud nejsou milenci, neměl by k vraždě motiv. Ale kdyby takový motiv měl, proč by pak ona přiznávala, že byli spolu? Samozřejmě proto, aby mu poskytla alibi. Jenže to alibi by přece nepotřeboval, kdyby ten obvyklý motiv neměl. A kdyby takový motiv měl, pak by on a ta dívenka byli spolu. Strašně zamotané."

Dalglish se pobaveně zeptal:

"Co jste si myslel o Hewsonově vystoupení?"

"Taky si vedl skvěle. Nepředvedl sice ten dokonalý chlad a způsobilost hodnou profesionála, jak to umíte vy, milý komisaři, ale byl to tichý, upřímný projev se špetkou pochopitelného, statečně potlačovaného smutku. Bylo rozumné, že připustil, že Maggie po něm zoufale chtěla, aby z Toyton Grange odešli, ale on že se cítil zavázán Wilfredovi, který ,ho přijal v době, kdy pro něj nebylo snadné najít zaměstnání'. Samosebou ani zmínka o tom, že ho vyšoupli z lékařského registru, dokonce se nenašel nikdo natolik netaktní, aby to nadhodil."

Dalglish řekl:

"Ani nikdo natolik netaktní, aby naznačil, že on a Helena o svém vztahu možná lžou."

"Co jste čekal jiného? To, co lidi vědí a co můžou dokázat před soudem, jsou dvě různé věci. Kromě toho přece musíme za každou cenu chránit Wilfreda, aby se nepotřisnil pravdou. Ale ne, mám za to, že to šlo docela dobře. Sebevražda při porušené rovnováze vědomí atd. atd. Chudák Maggie. Udělali z ní sobeckou flundru, co se stará jenom o vlastní potěšení, bez flašky nedá ani ránu, a nejenže nechápe manželovu oddanost jeho vznešenému povolání, ale není ani s to poskytnout mu pohodlný domov. Courtově domněnce, že mohlo jít o náhodnou smrt, o hru, která se vymkla z rukou, porota nevěřila, co myslíte? Pojali přesvědčení, že ženská, co dokáže vytáhnout skoro celou láhev whisky, půjčuje si lano a píše dopis na rozloučenou, to prostě s fingováním mírně přepískla, a složili jí poklonu, jelikož uvěřili, že to, co udělala, udělat chtěla. Myslím, že soudní znalec měl neobyčejně vyhraněný názor, když uvážíte onen v zásadě

subjektivní charakter zkoumání dokumentů. Zdá se, že není pochyb, že ten dopis psala Maggie."

"Jeho první čtyři řádky, což také bylo jediné, o čem se cítil způsobilý hovořit. Co jste říkal na verdikt?"

"Á, souhlasím s Juliem. Počítala s tím, že ji stihnou odříznout uprostřed všeobecného haló. Jenže když v sobě měla skoro celou flašku, nebyla s to pořádně narezírovat ani vlastní zmrtvýchvstání. Julius mi, mimochodem, plasticky vyličil drama v Charity Cottage, včetně Helenina strhujícího debutu v úloze lady Macbeth:

Dej mně stříkačky. Ten, kdo spí, kdo mrtev,  
jak obraz jest; jen dítě strach má z čerta,  
jenž namalován."\*)

Dalglieshova tvář byla bezvýrazná stejně jako jeho hlas: "Oba se dobře bavíte. Škoda, že si Court neudržel podobný odstup tehdy. Snad by se byl snažil, aby byl co k čemu, a nechoval se jako hysterický buzerant."

Henry se spokojeně usmál, povedlo se mu vyprovokovat reakci, jakou očekával. Privil:

"Takže vám nejde pod nos? A mám za to, že vašemu kněžskému příteli taky nehověl."

Dalglieshe náhle napadlo říct:

"Vím, že mi po tom nic není, ale není načase, abyste z Toyton Grange odešel?"

"Odešel? A kam by to mělo být?"

"Určitě je spousta jiných míst."

"Svět je samé místo. Ale co si představujete, že bych mohl dělat, čím být nebo v co doufat kdekoli jinde? Po pravdě řečeno, jednou jsem se už chystal odejít. Byl to zvlášť bláznivý sen. Ne, já už na Grange zůstanu. Ridgewellova nadace, to jsou profesionálové a mají zkušenosti, to všechno Ansteymu chybí. Mohl bych dopadnout hůř. Kromě toho i Wilfred má zůstat; a já musím Wilfredovi ještě splatit dluh. V mezidobí, až budou tyhle formality za námi, si všichni odpočineme a zítra v klidu vyrazíme do Lurd. Měl byste jet s námi, Dalglieshi. Motáte se tu už tak dlouho, že vás začínám podezřívát, že se vám v naší společnosti líbí. Kromě toho se nedomnívám, že vám rekonvalescence nějak zvlášť prospěla. Proč si tedy nezajete do Lurd a nezkusit, co s vámi provede pach kadidla a změna prostředí?"

Mikrobus z Toyton Grange s Philbym za volantem zastavil těsně vedle nich a vzadu se začala spouštět rampa.

Dalgliesh se tiše díval, jak se Eric s Helenou odpoutali od Wilfreda, zároveň se chopili rukojeti a v mžiku vtačili Henryho do vozu. Rampa se zvedla, Wilfred usedl dopředu vedle Philbyho a mikrobus se ztratil z dohledu.

Plukovník Ridgewell a členové správní rady se dostavili po obědě. Dalgliesh sledoval, jak auto zastavuje a společnost v tmavých oblecích mizí v domě. Později se opět vynořili a kráčeli s Wilfredem přes ostroh k moři. Dalglieshe poněkud překvapilo, že s nimi jde i Eric s Helenou, zato však není vidět Dot Moxonovou. Plukovníkovi ve větru pohlávaly vlasy, když se zastavoval, aby velkorysým šermováním hůlkou dokreslil svůj výklad, nebo když se znenadání zarazil a probíral cosi se skupinkou, která se kolem něj ihned uzavřela. Bezpochyby si budou chtít prohlédnout i domky, pomyslel si Dalgliesh. Nu, Hope Cottage byla na vzácnou návštěvu připravená. Z polic zmizely knihy i prach, bedny byly převázané a označené nálepkami s adresou, kufr měl už sbalený až na těch pár věcí, které bude potřebovat na tuhle poslední noc. Netoužil ale po složitém představování ani po společenské konverzaci.

Když se společnost nakonec obrátila a zamířila si to k Charity Cottage, nasedl do auta a vyrazil, aniž měl představu kam, věděl jen, že by rád jezdil dlouho do noci.

## (II)

Na druhý den ráno bylo dusné povětrí, jaké vyvolává bolení hlavy, obloha se podobala špinavému stanu, nasáklému nevylištěným deštěm. Skupinka poutníků se měla vydat na cestu v devět hodin a o půl deváté vplula bez varovného zaklepání do Hope Cottage Millicent Hammitová, aby se rozloučila. Měla na sobě nepadnoucí šedomodrý kostým s krátkým sáčkem s dvouřadovým zapínáním, křiklavě modrou, nelaide halenku, která byla ozdobená řvavou broží pod krkem. Přes uši měla naražený šedý plstěný klobouk. S žuchnutím si položila k nohám přečpanou tašku a kabelku, natáhla si žlutohnědé bavlněné rukavice a podala mu ruku. Dalgliesh odložil šálek s kávou. Popadla jeho ruku a vší silou ji stiskla.

"Tak tedy sbohem, pane komisaři. Je zvláštní, že jsem si nikdy nezvykla říkat vám křestním jménem. Až se vrátíme, budete myslím už pryč?"

"Chystám se odjet do Londýna ještě před polednem."

"Doufám, že se vám u nás líbilo. Přinejmenším tu bylo docela rušno. Jedna sebevražda, jedna přirozená smrt a konec Toyton Grange jako nezávislé instituce. Nudit jste se nemohl."

"A jeden pokus o vraždu."

"Wilfred v hořící věži? Zní to jako název nějaké avantgardní hry. O tom povyku jsem vždycky měla své pochybnosti. Wilfred si to narařičil sám, aby se měl na co vymlouvat, až se vzdá svých povinností a předá je někomu jinému. Ale na tohle vysvětlení jste určitě přišel taky."

"Napadlo mě hned několik vysvětlení, ale žádné z nich nedávalo příliš smysl."

"Na Toyton Grange toho dává smysl jenom málo. Nu, staré pořádky se mění ustupující novým a Bůh sám sebe nalézá mnohými cestami. Musíme doufat, že tomu tak bude."

Dalgliesh se zeptal, jestli má Millicent nějaké plány do budoucna.

"Zůstanu bydlet tady v domku. Ve Wilfredově smlouvě s nadací je ujednáno, že tu můžu dožít, a to vám povím, že mám v úmyslu umřít, až sama uznám za vhodné. Ale už to nebude ono, samozřejmě, když to tu bude patřit cizím lidem."

Dalgliesh se otázel:

"Jak prožívá převod na nadaci váš bratr?"

"Ulevilo se mu. Nu, přece si to naplánoval, ne? Ovšem nemá zdání, co si to nadrobil. Mimochodem, tenhle domek nadaci nedal. Zůstane jeho a on počítá s tím, že se sem nastěhuje, až se to tu trochu zcivilizuje. Taky se nabídl, že pomůže na Toyton Grange v jakékoli funkci, ve které by mohl být nadaci prospěšný. Jestli si představuje, že ho dál nechají dělat správce, tak ho čeká pořádná rána. Mají s Toyton Grange svoje plány a pochybuju, že v nich pamatovali i na Wilfreda, i když se uvolili pošimrat jeho ješitnost a dům nazvat po něm, jako po svém dobrodinci a původním majiteli. Můžu vás ujistit, že to neudělají. Hned jak bude darovací listina - nebo co to vlastně je - podepsaná, bude pro ně Wilfred stejný nýmand jako Philby, a snad i mň. Může si za to sám. Měl to celé prodat."

"Neznamenalo by to porušení slibu?"

"Pověra! Nesmysl! Jestli chtěl Wilfred chodit vyparáděný jako mnich a hrát si na středověkého opata, měl požádat o přijetí do kláštera. Nějaký anglikánský by naprosto vyhovoval. Ovšem do Lurd se bude dvakrát ročně jezdit i dál. Je to jedna z Wilfredových podmínek ve smlouvě. Škoda, že s námi nejedete, pane komisaři. Bydlíme tam v příjemném malém penzionu, skutečně docela laciném, a výborně tam vaří; a v Lurdech je veselo. Má to tam atmosféru. Neříkám, že bych nebyla radši, kdyby se Wilfredovi ten zázrak přihodil v Cannes, ale mohlo to být i horší. Mohl se uzdravit třeba v Blackpoolu."

U dveří se ještě otočila a řekla:

"Počítám, že tu autobus cestou zastaví, aby se s vámi mohli rozloučit i ostatní." Pronesla to, jako by mu tak prokazovali velikou čest. Dalglish odpovídal, že půjde s ní a se všemi se rozloučí na Toyton Grange. V knihovně otce Baddeleyho našel i jednu knížku Henryho Carwardinea a rád by mu ji vrátil. Také musí zanést zpátky ložní prádlo a pár zbylých konzerv, které na Toyton Grange pravděpodobně zužitkují.

"Konzervy vezmu pak já. Klidně je tu nechte. A prádlo můžete vrátit kdykoli. Grange se nikdy nezamyká. Philby bude brzo zpátky. Zaveze nás do přístavu, vyprovodí na loď a pak se vrací, stará se o Jeoffreyho a samosebou i o slepice. Teď jim Grace u slepic chybí, ačkoli když byla naživu, nikdo si nemyslel, že dělá něco užitečného. A nejde jenom o slepice. Nemůžou najít její seznam Spolku přátel. Wilfred vlastně chtěl, aby tentokrát zůstal doma Dennis. Dostal tu svou migrénu a vypadá jako smrt. Ale vynechat pout, k tomu Dennise nikdo nepřinutí."

Dalglish šel k zámečku s ní. Autobus parkoval u hlavního vchodu a pacienti už byli naloženi. Dojemně prořídlá skupinka budila bizarní dojem poněkud předstírané veselosti. Při pohledu na jejich různorodé oblečení Dalglishovi připadalo, že mají v úmyslu věnovat se naprosto rozdílným a nijak nesouvisejícím činnostem. Henry Carwardine v přepásaném tvrdém kabátě a s loveckou čapkou vypadal jako edwardiánský džentlmen, který se vydal na lov tetřevů. Philby, nepatřičně upjatý do tmavého obleku s vysokým límcem a černou kravatou, připomínal pohřebního zřízence, který nakládá máry. Ursula Hollisová se vystrojila jako pakistánská přistěhovalkyně v plné parádě, jediným ústupkem, který učinila anglickému podnebí, byl špatně střižený kabátek z umělé kožešiny. Jennie Pegramová s dlouhým bělostným šátkem na hlavě se zjevně pokoušela ztělesnit svatou Bernardetu. Helena Rainerová, oděná jako před soudem, byla vězeňská dozorkyně dohlížející na tlupu nevyzpytatelných delikventů. Už zaujala pozici u hlav nosítek Georgieho Allana. Chlapci horečně svítily oči a k Dalglishovi dolehlo jeho hlasité frenetické povídání. Měl na sobě vlínou, modře a bíle proužkovanou šálu a objímal obrovského plyšového medvěda, jemuž se na krku skvěla bledě modrá stužka s čímsi, co se Dalglishovým užaslým očím jevilo jako poutová medaile. Docela dobře by se mohlo jednat o podivně sestavenou skupinku fotbalových fanoušků, kteří se vydali podpořit své mužstvo při zápase, jenže - pomyslel si - ani neočekávají, že jejich tým vyhraje.

Wilfred pobíhal kolem zbylých zavazadel. On, Eric Hewson a Dennis Lerner na sobě měli mnišské hábity. Dennis vypadal zoufale nemocný, obličej měl stažený bolestí a přivíral oči, jako by nemohl snést ani to mdlé ranní světlo.

Dalglish zaslechl, jak mu Eric šeptá:

"Proboha, Dennisi, vzdej to a zůstaň doma! Když teď máme o dvě křesla mň, zvládneme to bez problémů."

Z Lernerova hlasu vyrazela hysterie.

"Budu zas v pořádku. Víš, že to nikdy netrvá dýl než dvacet čtyři hodin. Proboha, dej mi pokoj."

Konečně byly naloženy i úhledně zabalené medicínské parafernálie. Rampa se zvedla, zadní dveře se s třísknutím zavřely a autobus se pohnul vpřed. Dalglish pokynul v odpověď zuřivě mávajícími rukám a sledoval, jak zářivě nalakovaný autobus kolébavě projíždí přes ostroh. Jak se vzdaloval, vypadal jako bezbranná a křehká dětská hračka. Překvapeně a trochu i se smutkem zjišťoval, že k těm lidem, třebaže se tolik snažil nemít s nimi nic společného, cítí lítost a účast. Hleděl za odjíždějícím autobusem, dokud se nevyškřábal po svahu údolí, nepřehoupl se přes ostroh a nezmizel mu z očí.

Ostroh byl nyní opuštěný, Toyton Grange a přilehlé domky stály pod olověnou oblohou tmavé a vylištěné. V poslední půlhodině se setmělo. Před polednem přijde bouřka. Už teď ho při té představě začínala bolet hlava. Na ostrohu se rozhostilo zlověstné ticho, jaké visívá nad bitevním polem. Doléhalo sem jen rytmické dunění moře, spíše než zvuk to bylo chvění hustého vzduchu, podobné ponurému hřmění vzdálené střelby.

Teď, když už mu nic nebránilo v odjezdu, zmocnil se ho jakýsi zvrácený neklid a nerozhodnost. Zašel k bráně vyzvednout noviny a poštu, bude-li jaká. Mikrobus určitě u schránky zastavil, protože v ní už nebylo nic než jediný výtisk Timesů, hnědá úřední obálka pro Julia Courta a bílý čtvercový dopis adresovaný otci Baddeleymu. Noviny si strčil pod paži, rozlepil naditou vyztuženou obálku a cestou zpět začal v chůzi číst. Dopis byl napsán pevnou a silnou mužskou rukou, měl hlavičku jakéhosi děkanství v Midlandsu. Pisatel se omlouval, že na dopis otce Baddeleyho neodpověděl dřív, ale museli ho za ním poslat do Itálie, kde přes léto dočasně pracoval. Po obvyklých zdvořilostních dotazech, metodickým vyličením událostí v rodině a v děkanství a letmých, nijak originálních poznámkách k politickému dění následovala odpověď na záhadu, proč otec Baddeley Dalglisha povolal:

"Ihned jsem se vypravil k Vašemu mladému příteli Petru Bonningtonovi, ale to už byl samozřejmě několik měsíců po

smrti. Je mi to velice líto. Za daných okolností se zdálo nesmyslné vyptávat se, zda se v novém domově cítil šťastný nebo zda se skutečně z Dorsetu odstěhoval z vlastní vůle. Doufám, že ho jeho přítel z Toyton Grange stihl ještě před smrtí navštívit. Pokud jde o Vaši druhou otázku, obávám se, že Vám mnoho neporadím. Ze zkušeností z naší diecéze, kde se, jak jistě víte, zajímáme zejména o mladistvé delikventy, víme, že poskytnout péči a přístřeší bývalým vězňům ať už v ústavu, nebo v jakési samosprávné ubytovně, jakou máte na mysli Vy, vyžaduje daleko větší kapitál, než jakým disponujete. Snad byste i při dnešních cenách mohl zakoupit menší dům, zpočátku byste ovšem potřeboval nejméně dva zkušené pracovníky a podnik byste musel, než se zaběhne, nějakou dobu podporovat. Existuje však množství už fungujících ubytoven a organizací, které by Vaši pomoc velice uvítaly. Jistě by se pro Vaše peníze našlo lepší využití, pokud jste se rozhodl, a je zřejmé, že ano, že by neměly být připsány ve prospěch Toyton Grange. Bylo myslím moudré, že jste se obrátil na svého přítele od policie. Jistě Vám poradí nejlépe ze všech."

Chybělo málo, aby se Dalgliesh nerozesmál nahlas. Tak tohle tedy byla ironická a případná tečka za jeho nezdary. Takhle to tedy všechno začalo! Za dopisem od otce Baddeleyho se neskrývalo nic zlověstného, žádné podezření na zločin, žádná konspirace, žádná utajená vražda. Ten nevinný ubožák, povznesený nad tento svět, chtěl prostě jen odbornou radu, jak za devatenáct tisíc liber koupit a vybavit ubytovnu pro mladistvé propuštěné vězně a zajistit pro ni personál a finančně ji zabezpečit. Za daného stavu na trhu s realitami a při současné míře inflace by byl spíš potřeboval geniálního finančníka. Napsal však policistovi, pravděpodobně jedinému, kterého znal. Napsal odborníkovi na násilnou smrt. A proč ne? Pro otce Baddeleyho byli všichni policajti v podstatě stejní, měli zkušenosti se zločinem a stýkali se s kriminálníky, věnovali se stejně prevenci jako vyšetřování. A já, říkal si Dalgliesh s hořkostí, jsem neudělal ani jedno. Otec Baddeley potřeboval odbornou radu, ne radu, jak nakládat se zlem. V tom ohledu měl své vlastní neselhávající směrnice; tam byl doma. Z nějakého důvodu, který téměř s jistotou souvisel s převozem toho mladého neznámého pacienta Petra Bonningtona, ho Toyton Grange rozčarovalo. Chtěl poradit, jak naložit s penězi. Přímou ukázkový příklad mé domýšlivosti, myslel si Dalgliesh, když jsem předpokládal, že po mně bude chtít něco víc. Vecpal si dopis do kapsy saka, a jak si vykračoval dál, zavádil pohledem o složené noviny. Z potištěné stránky jasně, jako by byl zatržený, vystupoval inzerát, povědomá slova bila do očí.

Toyton Grange. Všem našim příznivcům oznamujeme, že ode dne našeho návratu ze zářijové pouti se staneme součástí širší rodiny Ridgewellovy nadace. Prosíme, abyste na nás v tomto proměnlivém čase stále pamatovali v modlitbách. Jelikož jsme nešťastnou náhodou přišli o seznam našich přátel, prosím všechny, kteří s námi chtějí i nadále zůstat ve styku, aby mi neodkladně napsali. Wilfred Anstey, správce.

To je ono! Seznam přátel Toyton Grange, který od smrti Grace Willisonové záhadně není k nalezení, těch osmašedesát jmen, která Grace znala z paměti. Zůstal pod hroznou oblohou nehybně stát a znovu se začel do té zprávy. Zmocnilo se ho vzrušení, stejně tělesné jako stahy žaludku a tep krve. S náhlou, povzbudivou jistotou věděl, že teď konečně narazil na konec toho zmotaného klubka. Stačí už jen zatáhnout za tento drobný fakt a nit se začne zázračně odvíjet. Byla-li Grace Willisonová zavražděna, jak nehledě na výsledek pitvy umíněně věřil, bylo to proto, že něco věděla. Muselo se ovšem jednat o zásadní, životně důležitou informaci, o něco, co věděla jen a jen ona. Člověk nezabývá pouze proto, aby umlčel sice obtížné, ale evidentně neupotřebitelné podezření o tom, kde trávil otec Baddeley to odpoledne, kdy zemřel Holroyd. Byl v černé věži. Dalgliesh to věděl a mohl to dokázat; snad to Grace Willisonová věděla také. Jenže ani rozlámaná zápalka, ani svědectví Grace nestačily a nesvedly by dohromady nic dokázat. Ted', když otec Baddeley byl po smrti, vůbec nejhorší, co kdo mohl udělat, bylo poukázat na to, že se starý pán nezmiňoval, že viděl Courta jít přes ostroh. Dalgliesh si dokázal představit Juliův pohrdavý, sardonický úsměšek. Nemocný, unavený stařík, sedící nad knihou u jižního okna. Kdo může tvrdit, že celou tu dobu, než se opět přes ostroh vrátil na Toyton Grange, neprospal, zatímco dole na pláži, kam z věže nedohlédl, záchranná skupina právě zápolila se svým břemenem? Ted', když otec Baddeley byl po smrti a jeho svědectví umlčeno, by se už žádná policie na světě nevracela k uzavřenému případu jen na základě důkazů z druhé ruky. Grace si mohla ublížit nanejvýš tím, kdyby prozradila, že Dalgliesh do Toytonu nepřišel jen na zotavenou a že má také svá podezření. Takové odhalení by snad jen vychýlilo misky vah ve prospěch smrti. Potom už mohlo být nebezpečné nechávat ji naživu. Ne proto, že věděla, že dvanáctého září odpoledne byl otec Baddeley v černé věži, nýbrž proto, že znala daleko důležitější, cennější informaci. Existoval jen jediný seznam přátel Toyton Grange, podle něhož se rozesílaly zásilky, a Grace ho dokázala natukat do stroje z paměti. Julius byl při tom, když to tvrdila. Seznam se dal roztrhat, spálit, prostě zničit. Ale existoval jen jediný způsob, jak oněch osmašedesát jmen vymazat z paměti jedné slaboučké ženy. Dalgliesh přidal do kroku. Přes ostroh téměř běžel. Zdálo se, že bolest hlavy zázračně ustoupila i navzdory stále těžším mrakům a dusnu před bouřkou. Je třeba poznamenit přirovnání, ošpané, leč osvědčené. V jeho profesi nebyl nejdůležitější poslední dílek skládačky, ten byl naopak nejsnazší. Zde záleželo na tom opomíjeném, nezájímavém drobném dílečku, který, zapadne-li na správné místo, dá náhle smysl celému množství odložených, nezařazených kousků. Klamné barvy, beztvaré a nezřetelné kontury se náhle začnou skládat, a jako právě nyní, odhalí první



rozeznatelný obrys konečného obrazu.

Když byl nyní onen dílek na svém místě, nastal čas teoreticky umístit i ty další. Prozatím zapomeň na důkazy, zapomeň na pitevní zprávy a na puntičkářskou právní jistotu verdiktů soudního šetření; zapomeň na pýchu, strach, že se ti vysmějou, na neochotu se zaplést. Vrať se zpátky k první zásadě, kterou se řídí každý detektiv na okrsku, když na svém písečku tuší nějakou lumpárnu. Cui bono? Kdo si žije nad poměry? Kdo má víc peněz, než se dá rozumně zdůvodnit? Na Toyton Grange byli taková dva, a spojovala je Holroydova smrt. Julius Court a Dennis Lerner. Julius, který pravil, že jeho obdoba černé věže jsou peníze a všechno to příjemné, co za ně lze koupit: krása, pohodlí, přátelé, cestování. Jak mu mohlo jakkoli chytře investovaných třicet tisíc liber, které zdědil, umožnit takový život, jaký vede? Julius, který pomáhal Wilfredovi s účty, a líp než kdokoli jiný věděl, jak jsou finance na Toyton Grange vratké. Julius, který nikdy nejedl do Lurd, protože to nebylo nic podle jeho gusta, ale který si vždycky dal tu práci a uspořádal poutníkům hned po návratu večírek na přivítanou. Julius, který tak naprosto netypicky pomáhal, když měl autobus s poutníky nehodu; který na místo nehody okamžitě přijel, o všechno se postaral a zakoupil i nový, speciálně upravený mikrobús, aby propříště pouť nebyla odkázaná na cizí pomoc. Julius, jehož svědectví očistilo Dennise Lerneru od jakéhokoli podezření z vraždy Victora Holroyda.

Dot Julia obvinila, že Toyton Grange zneužívá ve svůj prospěch. Dalgliesh si vybavil scénu nad úmrtním ložem Grace Willisonové; jak Dot vybuchla, jak Julius nejprve nevěřičně zíral a pak jí to všechno zlomyslně vrátil. Ale co když toho místa využíval k daleko určitějším účelům, než aby uspokojil rafinovanou slast shovívavé povýšenosti a dobrodiní, jež ho nic nestojí? Využívá Toyton Grange. Využívá pouti do Lurd. Obojí se snaží uchovat, protože obojí je pro něho nepostradatelné.

A co Dennis Lerner? Dennis, který zůstal na Toyton Grange, i když dostával nižší plat, než bylo kdekoli jinde zvykem, a který si přesto mohl dovolit platit matce pobyt v drahém domově s pečovatelskou službou. Dennis, který odhodlaně překonával strach, aby mohl s Juliem lžít po skalách. Nabízela se lepší příležitost, jak si pohovořit v dokonalém soukromí a nevzbudit přitom podezření? A jak přišlo vřel, že Wilfreda vyděsilo nařizované lano a horolezectví nechal. Dennis, který by za žádnou cenu nezmeškal pouť, i kdyby, jako dnes, sotva stál na nohou. Dennis, který měl na starost distribuci krému na ruce a koupelové soli a který většinu zásilek balil sám.

A vysvětlovalo to i smrt otce Baddeleyho. Dalgliesh nebyl nikdy s to uvěřit, že mu zabili přítele jen proto, aby nevyšlo najevo, že onoho odpoledne, kdy zemřel Holroyd, nezahlédl, jak Julius Court přichází přes ostroh. Nebyl-li k dispozici jasný důkaz, že si starý pán u okna, byť jen na chvíli, nezdržel, tvrzení, že Julius Court lže, které se na tomto svědectví zakládalo, by snad způsobilo jisté komplikace, ale sotva by představovalo hrozbu. Ale co když Holroydova smrt byla součástí nějakého rozsáhlejšího a zlověstnějšího plánu? Pak se lehce mohlo zdát nezbytné oddělat - a jak snadno! - neobložené, inteligentního a všudypřítomného pozorovatele, který, jakmile vyčlenil přítomnost zla, už nemohl být umlčen jiným způsobem. Otce Baddeleyho odvezli do nemocnice, než se dověděl o Holroydově smrti. Avšak jakmile se o ní dověděl, jistě si uvědomil, jaký význam má to, co on kupodivu neviděl. Jistě by pak něco podnikl. A taky že ano.

Telefonoval do Londýna, na číslo, které si musel vyhledat v seznamu. Smluvil si schůzku se svým vrahem. Dalgliesh pospíchal dál, minul Hope Cottage a téměř nevědomky se octl u Toyton Grange. Sálh na kliku a dveře se otevřely. Znovu ucítil tu poněkud odrazující kořeněnou vůni, která maskovala zlověstnější, méně příjemné pachy. Setmělo se tak, že musel okamžitě rozsvítit. Hala zářila jako prázdné filmové studio. Černé a bílé čtverce dlažby oslňovaly oči, obrovská šachovnice, která čeká, až figury zaujmou svá místa.

Procházel prázdnými místnostmi a postupně rozsvěcel světlá. Pokoje se jeden po druhém naplňovaly oslnivou září. Procházel kolem stolů a židlí, dotýkal se jich, jako by to dřevo bylo talisman, a obezřele se kolem sebe rozhlížel, jak to dělá člověk, který se nevtácně vrací z cest do pustého domu. A v mysli stále přesouval dílky skládačky. Útok na Ansteyho, konečný a nejnebezpečnější pokus v černé věži. Anstey sám v tom viděl poslední pokus zastrašit ho a přimět, aby Toyton Grange prodal. Ale dejme tomu, že to mělo jiný cíl, ne Toyton Grange zavřít, ale zajistit jeho budoucnost? A to při Ansteyho vysychajících zdrojích příjmů nešlo jinak než tím, že Domov převezme finančně silná a dobře zavedená organizace. A Anstey neprodal. Uspokojen poznáním, že ten poslední, nejnebezpečnější útok nemohl být dílem některého z pacientů a že tedy jeho sen zůstává bez poskvrny, své dědictví daroval. Toyton Grange bude fungovat dál. Budou pokračovat pouti. Byl snad toto cíl, k němuž kdosi - kdosi, kdo až příliš dobře věděl, v jak choulostivé finanční situaci se Domov nachází, - vždycky směřoval a který měl na mysli?

Holroydova návštěva v Londýně. Bylo zřejmé, že se při té návštěvě něco dověděl, že nějakým způsobem získal informace, s nimiž se na Toyton Grange vrátil roztěkaný a v radostné náladě. Stal se také pro to, co věděl, příliš nebezpečným, aby mohl zůstat naživu? Dalgliesh předpokládal, že mu něco sdělil právní zástupce, snad něco o jeho vlastních finančních záležitostech nebo o záležitostech Ansteyho rodiny. Návštěva u advokáta ovšem nebyla hlavní cíl cesty. Holroyd a Hewsonovi byli také v nemocnici sv. Salvátora, v téže nemocnici, kde se léčil i Anstey. A tam kromě Holroydova setkání s konzultantem pro tělesnou rehabilitaci zašli také do kartotéky. Neříkala to Maggie, když se s Dalglieshem poprvé setkali? "Nikdy se neobtěžoval vrátit se do nemocnice sv. Salvátora v Londýně, kde se léčil, aby si mohli to zázračné uzdravení zaznamenat do jeho karty. Byla by to docela sranda, kdyby to udělal." Dejme tomu, že Holroyd v Londýně nějakou informaci získal, ale nezískal ji přímo, nýbrž prostřednictvím Maggie, která se mu svěřila, když spolu o samotě sedávali na okraji útesu. Vzpomněl si, co slyšel Maggie Hewsonovou říkat:

"Slíbila jsem, že to neřeknu a taky to neudělám. Ale jestli s tím budeš pořád opruzovat, můžu si to ještě rozmyslet." A pak: "A co kdybych to udělala? On nebyl blázen, to přece víš. Mohl se domyslet, že se něco děje. A co z toho? Je mrtvej, mrtvej, mrtvej." Otec Baddeley byl po smrti. Jenže Holroyd jakbysmet. A stejně i Maggie. Existoval nějaký důvod, proč Maggie zemřela a proč právě v tu dobu, kdy k tomu došlo?

Tohle však už zacházelo příliš daleko. Dosud to byla samá domněnka a spekulace. Byla to sice jediná teorie, do níž zapadala všechna fakta, ale nic průkazného. Stále neměl důkazy, že by jediné z těch úmrtí na Toyton Grange byla

vraždy. Jedno jisté bylo. Byla-li Maggie zabita, pak ji někdo přinutil, aby na svém vlastním konci bezděky spolupracovala.

Uvědomil si sotva slyšitelný bublavý zvuk a zjistil, že z kuchyně táhne pronikavý pach mastnoty a vařeného mýdla. V kuchyni samé to čpělo jak v prádelně viktoriánského chudobince. Na staromódním plynovém sporáku se v hrnci vyvařovaly utěrky. Dot Moxonová jistě ve zmatku před odjezdem zapomněla vypnout plyn. Nad temnou hladinu smradlavého šlemu se vydouvalo šedavé plátno a hořák byl zacákaný houbovitými chuchvalci vysušené pěny. Vypnul plyn a utěrky klesly ke dnu své špinavé lázně. Plamen s beknutím zhasl a ticho v domě se prohloubilo; jako by otočením knoflíku zmizela poslední stopa lidské přítomnosti.

Přešel do dílny. Pracovní ponky pokrývaly potahy proti prachu. Pod nimi se rýsovaly obrysy řádky lahvíček a plechovek se solí do koupele, které bylo třeba přesít a zabalit. Ansteyho poprsí od Henryho Carwardinea dosud spočívalo na dřevěném soklu. Halil je igelitový pytlík, převázaný pod krkem čímsi, co vypadalo jako Carwardineovy staré tkaničky do bot. Působilo to zvlášť hrozivým dojmem; nezřetelné rysy pod průhledným obalem, prázdné oční jamky, špička ostrého nosu obepnutá tenkou fólií, to vše až příliš živě vyvolávalo představu utřáté hlavy.

V kanceláři na samém konci přistavěného křídla stál dosud pod severním oknem kolmo ke stěně psací stůl Grace Willisonové, přes psací stroj byl přehozen šedivý kryt. Pozotvíral zásuvky. Panoval v nich, jak očekával, naprostý pořádek a úzkostlivá čistota, ležely tu srovnané archy dopisních papírů s hlavičkou Toyton Grange, obálky pečlivě seřazené podle velikosti, barvicí pásy do stroje, tužky, gummy, kopíraky dosud v originálním balení, aršíky perforovaných samolepek, na které psala jména a adresy přátel. Chyběl jen vázaný seznam jmen, seznam šedesáti osmi adres, z nichž jedna byla v Marseille. V něm, vytištěný v sešitě a otištěný do paměti slečny Willisonové, se skrýval onen nejdůležitější článek řetězu chtivosti a smrti.

Než byl heroin na Toyton Grange zabalen na dno plechovky s koupelovou solí, musel prodělat dalekou cestu.

Dalgliesh si všechny fáze té cesty dokázal představit tak zřetelně, jako by ji sám absolvoval. Opiová pole vysoko na anatolské náhorní planině, k prasknutí nadité makovice, ronící hustou bílou šťávou. Pokoutní úprava syrového opia na hrubé morfium ještě předtím, než zboží opustí hory. Daleké putování na hřbetech mul, po železnici, po silnicích nebo letadly až do Marseille, jednoho z největších přístavů světa, odkud se distribují drogy. Rafinace na čistý heroin v jedné z tuctu utajených laboratoří. A pak sjednaná tajná schůzka uprostřed lurských zástupů, snad na mši, a balíček chvatně vložený do připravené dlaně. Vzpomněl si, jak tlačil vozík s Henrym Carwardinem přes ostroh první večer po příjezdu na Toyton Grange, vybavil si masivní gumové rukojeti, které se mu protáčely v dlaních. Bylo snadné jednu z nich stáhnout, do dutiny v trubce zasunout malý igelitový sáček a jeho zadrhovací šňůru přilepit páskou ke kovu. Celá operace by nezabrala víc než minutu. A příležitostí by bylo nepřeberně. Philby na pouti nejezdil. O invalidní vozíky se s největší pravděpodobností bude starat Dennis Lerner. Vymyslel by pašerák lepší způsob, jak se dostat přes celnici, než jako účastník známé a úctyhodné pouti? A postup, který následoval, byl rovněž prostý a spolehlivý. Dodavatelé se musí s předstihem dovědět datum každé pouti, stejně jako je nutné informovat zákazníky a distributory, kdy přijde příští zásilka. Jak jednodušeji to zařídit než prostřednictvím neškodného bulletinu ctihodné charitativní společnosti, bulletinu, který s takovou nevinností kvartál co kvartál svědomitě rozesílala Grace Willisonová.

A Juliova výpověď před francouzským soudem, alibi pro vraha. Nešlo o nucený ústupek vydírání ani o splátku za poskytnuté služby, nýbrž o splátku za služby budoucí. Nebo Julius Michonnetovi poskytl alibi, jak se domnívá informátor Billa Moriartyho, jen pro to perverzní potěšení, že zkřížil plány francouzské policie, zavázal si vlivnou rodinu a v maximální míře ztrapnil své nadřízené? Možná. Snad ani žádnou odměnu neočekával, ani ji nevyžadoval. Co když mu ji však nabídli? Co když mu bylo taktně naznačeno, že by mohlo být dodáno jisté zboží v přísně omezeném množství, pokud by našel způsob, jak ho propašovat do Anglie? Byl by pak s to odolat pokušení, jaké představovalo Toyton Grange a jeho pravidelné pouti, opakující se každých šest měsíců?

A bylo to tak snadné, tak prosté, tak bezpečné. A tak neuvěřitelně výnosné. Kolik dnes nezákonný heroin vynášel? Kolem čtyř tisíc liber za uncii. Julius vůbec nepotřeboval podnikat ve velkém ani komplikovaně rozšiřovat distribuční cesty a zaměstnávat víc než jednoho dva spolehlivé agenty, aby měl do smrti po starostech. Stačilo pokaždé přivést pouhých deset uncii, a mohl si dopřát veškeré pohodlí a krásu, po jakých jen člověk může toužit. A s převodem na Ridgewellovu nadaci je budoucnost jistá. Dennis Lerner si udrží místo. V poutích se bude pokračovat. Bude mít otevřenou cestu i do dalších domovů, k dalším poutním výpravám. A Lerner má spolehlivě pod palcem. I když se bulletin už nebude dál vydávat a Domov už nebude muset balit a prodávat krém na ruce a sůl, heroin bude přicházet pořád. Nový systém avizování zákazníků a distribuce představoval pouhý logistický zádrhel v porovnání s fundamentální otázkou, jak drogy spolehlivě, bezpečně a pravidelně dopravovat přes hranice.

Dosud však nebyly po ruce důkazy. S trochou štěstí, pokud se ovšem nemýlí, je může opatřit do tří dnů. Mohl by teď zavolat místní policii, aby se věci ujali a spojili se s ústředním protinarkotickým oddělením. Ale bude lepší, když inspektor Danielovi zavolá a domluví se s ním, že by se u něho cestou do Londýna zastavil. Utajení bylo nezbytné. Nesmí riskovat, že by vzbudil podezření. Stačí jediný telefonát do Lurd, aby tentokrát zásilka nedošla, a on bude mít v rukách zas jenom ten galimatyáš zpola formulovaných podezření, shod okolností a nepodložených tvrzení.

Vzpomněl si, že nejbližší telefon je v jídelně. Šňůra byla vedena po povrchu a bylo vidět, že je připojená k ústředně. Ale když zvedl sluchátko, linka byla hluchá. Popadl ho chvilkový vztek, že se z tak samozřejmého přístroje stala směšná a bezcenná hrouda kovu a umělé hmoty, a přišlo mu na mysl, že se dům s hluchým telefonem zdá vždycky mnohem izolovanější a odříznutější od světa než dům, kde telefon ani není zaveden. Že telefon nefungoval, bylo zajímavé, ba přímo příznačné. Ale na tom nezáleželo. Může se vypravit na cestu a doufat, že inspektora Daniela zastihne na policejním úřadě. V situaci, kdy se jeho teorie skládala víceméně z pouhých dohadů, by o tom nerad hovořil s někým jiným. Položil sluchátko. Ode dveří se ozvalo:

"Nějaké potíže, komisaři?"

Julius Court se musel domem proplížit tiše jako kočka. Stál tu teď s rukama hluboko v kapsách a ležérně se ramenem opíral o rám dveří. Jeho uvolněnost byla jen klamně zdání. Tělo, spočívající na špičkách, jako by se chystalo ke skoku, měl ztuhlé napětím. Tvář nad vysokým rolákem svetru byla kostlivá a výrazná jako řezba, pod zrudlou kůží se napínaly svaly. Strnulé, nepřírozně lesklé oči upíral na Dalglisha s úporným kombinujícím soustředěním hráče, který sleduje rotující kulíčku.

Dalglish klidně odpověděl:

"Vypadá to na poruchu. Co se dá dělat. Až mě hospodyně uvidí, jistě pozná, že jsem už přijel."

"To se běžně flákáte po cizích domech, když si chcete zavolat? Hlavní linka je v kanceláři. To jste nevěděl?"

"Pochybuju, že bych tam měl větší štěstí."

Mlčky se na sebe dívali v houstnoucím tichu. Přes celou délku místnosti mohl Dalglish rozeznat a sledovat myšlenkový pochod svého protivníka, jako by ho viditelně zaznamenával graf, černý hrot vyznačující klikatý obrys rozhodnutí. Nebyl to žádný vnitřní zápas. Jen prosté zvažování pravděpodobností.

Když Julius konečně vysunul ruku z kapsy a Dalglish uviděl hlaveň lugera, pocítil cosi jako úlevu. Kostky jsou vrženy. Už se nedá couvnout, je konec s předstíráním, konec nejistoty.

Julius tiše řekl:

"Nehýbejte se. Střilím skvěle. Sedněte si ke stolu. Ruce na stůl. Tak, a teď mi povězte, jak jste na mě přišel."

Předpokládám, že jste tomu přišel na kloub. Jestli ne, tak jsem se přepočítal. Vy umřete a já zabřednu do pořádných potíží a oba nás bude rmoutit, že to nakonec všechno bylo pro nic za nic."

Dalglish vytáhl levou rukou ze saka dopis pro otce Baddeleyho a postrčil ho přes stůl.

"Tohle vás bude zajímat. Přišlo to dnes ráno otci Baddeleymu."

Julius ho nespouštěl z očí.

"Omlouvám se. Je to jistě vzrušující, ale mně teď vrtají hlavou jiné věci. Přečtěte mi to sám."

"Vysvětluje to, proč se se mnou chtěl vidět. Nemusel jste se namáhat s vymýšlením anonymu ani ničít jeho deník. To, co měl na mysli, s vámi nemělo nic společného. Proč jste ho tedy vlastně zabíjel? Když umřel Holroyd, byl ve věži; byl si naprosto jistý, že nespál a že vy jste přes ostroh nepřišel. Copak vás tahle okolnost ohrožovala natolik, že jste ho musel odrovnat?"

"Ohrožovala. Když to věděl Baddeley, tak ano. Starý pán měl hluboko zakořeněný instinkt pro to, co by on nazval zlo. To znamená, že měl hluboko zakořeněné podezření vůči mně, a zvláště vůči tomu, co považoval za můj vliv na Dennise. Hráli jsme spolu soukromou taškařici na úrovni, na jakou by se ouřední procedury Metropolitní policie myslím nikdy nezmohly. Mohlo to skončit jenom jediným způsobem. Tři dny předtím, než ho propustili, mi z nemocnice telefonoval do bytu v Londýně a požádal mě, abych k němu večer 26. září někdy po deváté zašel. Dostavil jsem se připraven. Z Londýna jsem přijel mercedesem a nechal jsem ho ve výklenku za kamennou zídou u pobřežní silnice. Když byli všichni u večeře, vzal jsem si z kanceláře jeden hábit. Pak jsem šel k Hope Cottage. Kdyby mě někdo uviděl, byl bych musel změnit plán. Ale neviděl mě nikdo. Byl sám, seděl u vyhasínajícího krbu a čekal na mě. Myslím, že už takové dvě minuty potom, co jsem vstoupil, věděl, že ho zabiju. Nevšiml jsem si ani jiskřičky údivu, když jsem mu na obličej přitlačil igelit. Všimněte si, igelit. Ten nezanechává žádné nitky v nose nebo v průduškách. Ne že by si toho chudák Hewson byl všiml. Baddeleyho deník ležel na stole, vzal jsem ho s sebou jenom pro případ, že by si do něj zaznamenal něco inkriminujícího. A taky že ano. Jak jsem zjistil, měl ten nudný zvyk přesně si zapisovat, kde kdy byl. Ale do stolu jsem se nevlámal. Nebylo to třeba. Tenhle hříšek musíte připsat na vrub Wilfredovi. Musel být celý bez sebe, jak se hnál, aby mohl nahlídnout do staříkovy závěti. Mimochodem, vaši pohledníci jsem nenašel a řekl bych, že ani Wilfred ve stole dál nehrabal, když už měl závěť v ruce. Lístek pravděpodobně roztrhal starý pán sám. Nerad skladoval zbytečnosti. Potom jsem šel zpátky a s trochou nepohodlí přespál v autě. Druhý den ráno jsem znovu najel na londýnskou silnici a dorazil sem, až bylo po celém tom kraválu. V deníku jsem se dočetl, že pozval na návštěvu jakéhosi A. D. a že ho čeká prvního října. To mě trochu zarazilo. Stařík návštěvy nemíval. Tak jsem večer před prvním narafčil ten anonym pro případ, že by se Baddeley svěřil, že ho cosi trápí. Musím přiznat, že mě mírně vyvedlo z konceptu, když jsem zjistil, že ten záhadný A. D. jste byl vy, milý komisaři. Kdybych to byl věděl, snad bych si dal víc záležet."

"A štůla? Měl na sobě štůlu."

"Měl jsem mu ji sundat, ale člověk nemůže myslet na všechno. To víte, nevěřil, že chráním Dennise, abych ušetřil Wilfredovi zbytečný zármutek. Nebo z čiré náklonnosti k Dennisovi. Na to mě znal až moc dobře. Když mě obvinil, že kazím Dennise, že zneužívám Toyton Grange ke svým záměrům, řekl jsem, že mu povím pravdu, že se chci vyzpovídat. V hloubi duše musel vědět, že to pro něj znamená smrt, že se jenom tak bavím. Ale nemohl riskovat. Kdyby mě odmítl brát vážně, pak by celý jeho život byla jedna lež. Váhal jenom pár vteřin, pak si nasadil štůlu."

"Ani tentokrát vás neodměnil ani jiskřičkou strachu?"

"Ale kdepak! Proč by to dělal? V jednom jsme si byli podobní. Ani jeden z nás se nebál smrti. Netuším, kam si Baddeley myslel, že se dostane, když si udělal čas na to poslední archaické gesto věrnosti, ale ať už to bylo kamkoli, zjevně neměl důvod se obávat. A já taky ne. Věděl jsem stejně jistě jako on, co bude následovat po mé smrti. Zánik duše i těla. Není to tak nerozumné, jak by se zdálo. Jakmile se zbavíte strachu ze smrti - naprosto se ho zbavíte - , pak veškerý jiný strach ztrácí význam. Nic už se vás nedotkne. Jenom musíte dbát na to, abyste měl smrtící prostředek pořád po ruce. Pak je člověk nezranitelný. Omlouvám se, že to v mém případě musí být pistole. Uvědomuju si, že teď vypadám směšně a melodramaticky. Ale nedovedu si představit, že bych se zabil jiným způsobem. Utopit se? Zalykat se dusivou vodou? Drogy? Mohl by se k tomu přichytit nějaký cvok a dostat mě z toho. A kromě toho, opravdu mě děsí ta stínová zóna mezi životem a smrtí. Nůž? Spousta svinstva okolo, a navíc nespolehlivé. Mám tři náboje, Dalglishi. Jeden pro vás a dva, když bude třeba, pro sebe."

"Když se smrtí obchodujete, nemám nejmenších pochyb o tom, že se s ní taky dokážete srovnat."



"Každý, kdo bere tvrdé drogy, chce umřít. Víte to stejně dobře jako já. A neexistuje jiná cesta, jak toho dosáhnout s minimem nepohodlí a maximem prospěchu pro jiné, a aspoň zpočátku s tak příjemnými pocity."

"A Lerner? Předpokládám, že jste platil poplatky za pobyt jeho matky v pečovatelském domově. Kolik to obnáší, dvě stě liber měsíčně? To jste ho dostal lacino. Ale i tak, musel přece vědět, co sem vozí."

"Přiveze, ode dneška za tři dny. A bude přivážet dál. Řekl jsem mu, že je to hašíš, naprosto neškodná droga, kterou sice poněkud přecitlivělá vláda postavila mimo zákon, ale kterou má přátelé v Londýně mají rádi a jsou ochotni za ni dobře zaplatit. Ochotně mi uvěřil. Zná pravdu, jenom si to nechce připustit. Je to přijatelný a užitečný sebeklam. Tímhle způsobem se držíme při životě všichni. Jistě víte, že vaše povolání je špinavá práce, zloději honí zloděje, a že tak mrháte svou inteligencí. Jenže by vaši duši nijak nepřidalo na klidu, kdybyste si to přiznal. A jestli s tím někdy praštíte, stejně nebudete uvádět jako důvod zrovna tohle. Mimochodem, nehodláte s tím praštit? Měl jsem takový dojem, že byste na to mohl pomýšlet."

"Svědčí to o vaší bystrosti. Opravdu jsem na to myslel. Ale teď už ne."

Rozhodnutí, že bude v práci pokračovat - i když Dalglish nedokázal říct, kdy a proč k němu dospěl - se mu zdálo stejně iracionální jako to dřívější rozhodnutí, že toho nechá. Pokládal ho dokonce za jakýsi druh prohry. Jestli přežije, bude mít dost času, aby si tyhle výkyvy ve svém osobním sporu příčinně analyzoval. Jako otec Baddeley; člověk žije a umírá tak, jak musí. Juliův hlas zněl pobaveně:

"Škoda. Ale jak to tak vypadá, tohle bude váš poslední případ. Proč byste mi teda neřekl, jak jste mě odhalil?"

"Je na to čas? Nelíbí se mi, že bych měl posledních pět minut života strávit výčtem své profesionální neschopnosti. Žádné zadostiučinění bych z toho neměl a nechápu, proč bych měl kmitat vaši zvědavost."

"Ne. Je to spíš ve vašem vlastním zájmu než v mém. Neměl byste hrát o čas? Mimochodem, pokud to bude dostatečně napínavé, mohla by má ostrážitost polevit a vy byste měl šanci se na mě vrhnout nebo po mně mrsknout židli nebo co vás to vlastně učí dělat v situaci tohoto druhu. Může taky někdo přijít, nebo si to třeba já sám rozmyslím."

"A rozmyslíte?"

"Ne."

"Pak tedy utište vy mou zvědavost. Myslím, že vím, jak to bylo s Grace Willisonovou. Zabil jste ji stejným způsobem jako otce Baddeleyho, jakmile jste usoudil, že začínám být nebezpečně podezřívavý, ona totiž znala nazpaměť seznam přátel, seznam, který zahrnoval i vaše distributory. Ale co Maggie Hewsonová, proč ta musela umřít?"

"Kvůli čemusi, co věděla. Na to jste nepřišel? Přecenil jsem vás. Věděla, že Wilfredův zázrak je podvod. Vezl jsem Hewsonovy a Victora do Londýna, Victor měl schůzku v nemocnici sv. Salvátora. Eric a Maggie si tam zašli do kartotéky podívat se na Wilfredovu kartu. Mám za to, že když už tam byli, chtěli ukojit přirozenou zvědavost profesionála. Zjistili, že roztroušenou sklerózu nikdy neměl, jeho poslední testy prokázaly, že šlo o mylnou diagnózu. Trpěl pouhopouhou hysterickou paralýzou. Ale to vás asi, drahý komisaři, šokuje. Vy se snažíte předstírat vědu, ne? Musí být pro vás těžké si přiznat, že lékařská technika se může mýlit."

"Ne. Věřím, že mylná diagnóza možná je."

"Váš zdravý skepticismus ovšem Wilfred zjevně nesdílí. Na další kontrolu do nemocnice se už nikdy nedostavil, a tak se nikdo neobtěžoval, aby mu o té drobné chybičce napsal. Proč by mu taky koneckonců psali. Takovou novinku si ovšem Hewsonovi nemohli nechat pro sebe. Řekli to mně a později se Maggie jistě svěčila i Holroydovi. Už v autě cestou zpátky na Toyton Grange si Victor domyslel, že se něco děje. Zkoušel jsem ji uplatit whisky, aby si tu zvěst nechala pro sebe - skutečně mi uvěřila, že mám tak něžnou starost o drahého Wilfreda - fungovalo to, dokud ji Wilfred nevyloučil z rozhodování o budoucnosti Domova. Zuřila. Řekla mi, že se chystá vpadnout na poslední sezení, až bude po meditacích, a veřejně zvěstovat pravdu. To jsem nemohl riskovat. Bylo to jediné, co by ho přimělo, aby prodal. S předáním Ridgewellově nadaci by byl konec. Jenže Toyton Grange a výpravy do Lurd musely trvat dál."

O hádky, které zpráva vyvolá, moc nestála, a tak bylo snadné ji přesvědčit, aby nechala společnost na Toyton Grange, ať si z plna hrdla vychutnají veškeré reakce na její novinu, a hned po akci se mnou prchne do města. Poradil jsem jí, aby doma zanechala záměrně dvojznačný dopis, který by se dal číst i jako výhrůžka sebevraždou. Pak by se mohla do Toytonu vrátit, kdy se jí zamane, pokud se ovšem vůbec bude chtít vracet, a podívat se, jak si vede Eric coby domnělý vdovec. Bylo to histriónské gesto, v jakých si drahá Maggie libovala. Tady by ji dostalo z trapné situace, způsobilo by co možná nejvíce starostí a potíží Wilfredovi i Erikovi, zato ona by si zadarmo užívala v mém bytě v Londýně, navíc s vyhlídkou na vzrušující zábavu, kdyby se přece jen rozhodla se vrátit. Dokonce se nabídla, že sama obstará lano. Seděli jsme tam a pili, dokud nebyla natolik opilá, aby mě podezřívala, ale pořád ještě dost střízlivá, aby svedla napsat ten dopis. Ty poslední nadržané řádky, tu zmínku o černé věži, jsem samosebou připsal já."

"Tak proto byla po koupeli a nastrojená."

"Jistě. Vyštafirovaná, aby na Toyton Grange udělala dojem, a abych si polichotil, taky proto, aby zapůsobila na mě. Potěšilo mě, že jsem jí stál za čisté kalhotky a nalakované nehty na nohách. Nemám tušení, co si přesně myslela, že mám za lubem, až my dva společně dorazíme do Londýna. Drahá Maggie byla věčně tak trochu na štiřu s realitou. Že si přibalila antikoncepci, bylo spíš optimistické než diskrétní. Ale možná měla svoje plány. Chudák holka, byla z pomýšlení, že vytáhne paty z Toyton Grange, celá pryč. Můžu vás ujistit, že umřela šťastná."

"A než jste z domku odešel, dal jste světelný signál."

"Potřeboval jsem nějaký důvod, abych tam zašel a objevil tělo. Zdálo se mi prozíravé dodat tomu všemu na věrohodnosti. Možná někdo vyhlédne z okna a bude s to potvrdit mou výpověď. Ovšem moc dobře jsem nepochodil, když jste to byl vy. Když jsem vás uviděl, jak se lopotíte při tom skautském cvičení, pořádně mě to zaskočilo. A pozoruhodně zatvrzele jste se odmítal hnout od těla."

Muselo ho to zaskočit stejně jako tehdy, když našel Wilfreda málem udušeného, pomyslel si Dalglish. V Juliově děsu nebylo nic hraného ani tehdy, ani po smrti Maggie. Zeptal se:



"A Holroydovi jste pomohli z útesu ze stejného důvodu? Aby nemluvil?"

Julius se zasmál:

"To vás určitě pobaví; skvělá ironie. Ani jsem nevěděl, že se Maggie Holroydovi svěřila. Vytáhl jsem to z ní až po jeho smrti. A Dennis to neví vůbec. Holroyd začal Dennise popichovat, jak to měl ve zvyku. Dennis na to byl už víceméně zvyklý, a tak se jenom uklidil trochu stranou a začal si číst. Jenže Holroyd přešel na daleko hrozivější muka. Začal na Dennise křičet. Že ho zajímá, co řekne Wilfred, až se doví, že ty jeho drahocenné pouti jsou podfuk a že Toyton Grange je celé založeno na lži. Radil Dennisovi, ať si příští pouť pořádně užije, protože to určitě bude už poslední. Dennis zpanikařil; myslel si, že nám Holroyd přišel na pašování drog. Ani se nezamyslel nad tím, jak by na to k čertu Holroyd vůbec mohl přijít. Až bylo po všem, řekl mi, že si ani nedokáže vzpomenout, jak se zvedl, povolil brzdy a strčil do vozíku. Ale udělal to. Nikdo jiný tam koneckonců nebyl. Vozík by nemohl dopadnout tam, kam dopadl, kdyby ho někdo pořádně nepostrčil. Když Holroyd přepadl, byl jsem na pláži pod nimi. Na celé té vraždě mě nejvíc rozčilovalo, že mě nikdy nikdo ani trochu nepolitoval za ten traumatický zážitek, když se mi Holroyd rozpleštil přímo před očima, tak dvacet metrů ode mě. Doufám, že vy mě politujete."

Dalglish si uvědomil, že se ta vražda Juliovi hodila hned ze dvou důvodů. Zbavil se tak Holroyda i jeho nebezpečných vědomostí a Dennis Lerner mu teď byl vydán na milost a nemilost. Řekl:

"A zatímco Lerner běžel pro pomoc, vy jste se zbavil postranních částí vozíku."

"Asi o padesát metrů dál jsem je hodil do pukliny mezi dvěma skalami. Tenkrát se zdálo, že to bude rozumný způsob, jak případ zkomplikovat. Bez brzd si nikdo nemohl být jistý, že nešlo o nehodu. Když o tom uvažuji, měl jsem to nechat, jak to bylo, ať všichni dojdou k názoru, že se Holroyd zabil sám. V podstatě to taky udělal. O tom jsem přesvědčil i Dennise."

Dalglish se zeptal:

"A co uděláte teď?"

"Vstřelím vám do hlavy kulku, tělo ukryju ve vašem voze a obojího se zbavím naráz. Je to poněkud ošepaná metoda vraždy, uznávám, ale vím, že funguje."

Dalglish se zasmál. Sám byl překvapen, že to zaznělo tak spontánně.

"Pokud jsem to dobře pochopil, hodláte jet takových šedesát mil snadno identifikovatelným autem s tělem zavražděného komisaře Metropolitní policie v kufru - navíc v jeho vlastním kufru. Jistě byste sklídl obdiv u celého zástupu mých známých z pohotovostních hlídek v Parkurstu a Durhamu za to, jaké máte pevné nervy, i když je asi nijak nenadchne představa, že by vás měli přivítat ve svých řadách. Je to nesnášenlivá a necivilizovaná banda. Obávám se, že toho s nimi moc společného mít nebudete."

"Já budu v nebezpečí, ale vy budete po smrti."

"Jistě. Ovšem vy od chvíle, kdy mi kulka vnikne do těla, prakticky také, pokud ovšem nepovažujete doživotí za život. I když se pokusíte fingovat otisky na spoušti, budou vědět, že jsem byl zavražděn. Nejsem prostě ten typ, co se zabíjí nebo zajede autem na odlehlé místo někde v lese nebo v kamenolomu a prožene si hlavu kulkou. A stop bude tolik, že v laboratoři budou mít učiněné hody."

"Pokud najdou tělo. Jak dlouho potrvá, než se po vás začnou shánět? Tři týdny?"

"Na pátrání si dají záležet. Jestliže si vy dokážete vymyslet příhodné místo, kam mě strčíte, pak to dokážou oni taky. Nedoufejte, že policie neumí přečíst topografickou mapu. A jak plánujete dostat se zpátky sem? Hodláte naskočit do vlaku v Bournemouthu nebo ve Winchesteru? Nebo to vezmete stopem, půjčíte si kolo, půjdete přes noc pěšky? Těžko byste mohl dojet do Londýna vlakem a předstírat, že jste nastoupil ve Warehamu. Je to malé nádraží a všichni vás tam znají. Ať přijedete nebo budete odjíždět, budou si vás pamatovat."

Julius se zamyslel:

"Jistě, máte pravdu. Pak tedy zbývají útesy. Budou vás muset vylovit z moře."

"S kulkou v hlavě? Nebo čekáte, že si vyjdu na útes na procházku a skočím sám, abych vám to ulehčil? Mohl byste se uchýlit k fyzickému násilí, jistě, ale to byste musel přistoupit nebezpečně blízko, dost blízko na to, aby došlo k zápasu. Fyzicky jsme na tom tak zhruba stejně. Rozumím dobře, že nemáte v úmyslu dát se stáhnout dolů spolu se mnou? Jakmile najdou mé tělo a střelu, jste vyřízený. Nezapomeňte, stopa začíná tady. Naposledy mě viděli živého, když odjížděl mikrobusem, a nezůstal tu nikdo kromě nás dvou."

Právě v tu chvíli oba zároveň uslyšeli vzdálené třísknutí venkovních dveří hlavního vchodu. Po tomto ostrém zvuku, podobném třesku výstřelu, k nim dolehly údery kroků, těžkých a pevných, jež se blížily napříč vstupní halou.

### ( III )

Julius vyhrkl:

"Zakřičte, a zabiju vás oba. Postavte se nalevo ode dveří."

Kroky se teď přibližovaly centrální halou, nepřírozně zesílené v tom děsivém tichu. Oba muži zadržovali dech. Ve dveřích se objevil Philby.

Pistoli uviděl okamžitě. Vyvalil oči a rychle zamrkal. Díval se z jednoho muže na druhého. Když otevřel ústa, zaznělo to chraplavě a omluvně. Obracel se přímo na Dalglisha jako dítě, které chce vysvětlit nějaký přestupek:

"Wilfred mě poslal zpátky dřív. Dot myslela, že nechala hořet plyn."

Pohled se mu opět stočil na Julia. Tentokrát už bylo zřetelně vidět, že ho popadla hrůza. "Ó ne!" řekl. Téměř současně Julius vystřelil. Třesk revolveru, jakkoli očekávaný, působil ošesně, neuvěřitelně. Philbyho tělo zkopnělo, zakymácelo se a s rachotem, který otřásl místností, padlo na záda jako poražený strom. Střela vnikla do hlavy přesně uprostřed mezi očima. Dalglish věděl, že to bylo přesně tam, kam ji chtěl Julius poslat; že téhle nezbytné vraždy využil, aby předvedl,

že to se zbraní umí. Trénoval střelbu na terč. Když promluvil, mřel už zase hlavní na Dalgliesh.

"Jděte k němu."

Dalgliesh se sklonil nad mrtvolu. V očích mrtvého utkvěl výraz šíleného údivu. Rána byla jen úhledná hlenovitá štěrbinka v nízkém masivním čele, tak neznatelná, že mohla sloužit v soudní balistice k demonstraci účinku, jaký mívá výstřel ze vzdálenosti šesti metrů. Nebyly tu žádné stopy po střelném prachu, prozatím málo krve, jen zabarvení kůže, způsobené rotací střely. Bylo to čisté, téměř ozdobné stigma, jež nedávalo tušit nic o ničivé smrti uvnitř.

Julius řekl:

"A jsme si kvít za ten rozmlácený mramor. Vyšla střela ven?"

Dalgliesh ztěžklou hlavu opatrně otočil.

"Ne. Musel jste zasáhnout kost."

"To jsem chtěl. Zbyly dva náboje. Tohle mám k dobru, komisaři. Byl jste na omylu, když jste říkal, že já budu ten poslední, kdo vás uvidí živého. Odjedu, abych si zajistil alibi, a v očích policie to bude Philby, kdo vás viděl poslední, kriminálník se sklonem k násilnému chování. V moři se najdou dvě těla se střelnými ranami. A pistole, řekněme registrovaná, kterou mi ukradli ze zásuvky nočního stolku. Ať z toho policie uštrikuje nějakou vysvětlující teorii. Nemělo by to být nic těžkého. Je tam nějaká krev?"

"Ještě ne. Ale bude. Ne moc."

"Budou na to myslet. Z toho linolea se to snadno setře. Sundejte z té Wilfredovy bysty, co dělal Carwardine, ten plastický pytel a uvažte mu ho přes hlavu. Jeho kravatu. A pohněte. Půjdu jen šest kroků za vámi. A jestli mi dojde trpělivost, mohlo by mě napadnout, že bude lepší, když to s vámi skončuju už tady."

S hlavou zahalenou bílým igelitem, z níž civěla rána jako jeho třetí oko, se Philby proměnil v netečnou figurínu, nafouklé tělo měl groteskně napěchované do elegantního, poněkud nepřiměřeně těsného oblečku a pod klaunským šklebem mu nakřivo visela kravata. Julius řekl:

"Teď přivezte jedno lehčí křeslo."

Opět Dalgliesh nadirigoval do dílny a stále se opatrně držel oněch šest kroků za ním. U stěny stály tři složené vozíky.

Dalgliesh jeden z nich rozložil a zarejdoval s ním vedle mrtvoly. Najdou se na něm otisky. Ale co budou dokazovat?

Možná je to křeslo, v kterém vzal Grace Willisonovou.

"Teď ho naložte."

Když Dalgliesh zaváhal, nechal Julius v hlase zaznít náznak potlačované netrpělivosti:

"Nerad bych se tahal s dvěma těly sám. Ale když nebude vyhnutí, zvládnou to. V koupelně je kladka. Jestli ho bez pomoci sám nezvednete, dojděte si pro ni. Myslel jsem si ale, že se policajti učí, jak takovouhle prácičku šikovně zvládnout, občas se to může hodit."

Dalgliesh to zvládl bez kladky. Snadné to však nebylo. Zabrzdná kola na linoleu podkluzovala, a tak trvalo víc než dvě minuty, než se ztěžklé, bezvládné tělo svalilo na plátěné sedadlo. Dalglieshovi se sice podařilo získat čas, ale za jakou cenu; naprosto se vysílil. Věděl, že naživu zůstane jen tak dlouho, dokud jeho mozek se svou zásobou děsivě příhodných zkušeností a jeho fyzická síla budou Juliovi k užítku. Bylo by velice nepohodlné, kdyby se Julius musel táhnout k útesu s oběma těly sám, ale provést se to dalo. Toyton Grange bylo na převážení nemohoucích těl náležitě vybaveno. Prozatím byl Dalgliesh mihn na obtíž živý než mrtvý, ovšem rozdíl mezi těmito stavy byl už nebezpečně těsný, riemělo smysl ho ještě zmenšovat. Příhodná chvíle k činu nastane, a nastane jim oběma. Oba na ni čekají. Dalgliesh, aby zaútočil, Julius, aby střelil. Oba znali cenu, kterou zaplatí, pokud tu chvíli nerozpoznají. Zbývají dva náboje a on se musí postarat o to, aby mu žádná z těch střel neskončila v těle. Dokud Julius udržoval odstup a měl v ruce zbraň, byl nedotknutelný. Dalgliesh si ho nějak musí dostat blíž k tělu. Musí nějak odvést pozornost, třeba jen na zlomek vteřiny. Julius prohodil:

"A teď se spolu projedeme k Toyton Cottage."

Když Dalgliesh sjížděl se svým groteskním břemenem po rampě u hlavního vchodu a pak tlačil vozík přes ostroh, Julius se stále držel v bezpečné vzdálenosti za ním. Obloha na ně nalezla jako obrovská šedivá deka. Vzduch byl těžký, štiplavý, chutnal po kovu a páchl jako hniající mořské řasy. Kameny na cestě se v pološeru blýskaly jako polodrahokamy. Když dospěli napůl cesty přes ostroh, uslyšel za sebou Dalgliesh žalostné zakvílení. Ohlédl se a viděl, že je zpovzdálí se vztyčeným ocasem pozoruje Jeoffrey. Kocour ťapkal Juliovi za zády ještě nějakých padesát metrů a pak, stejně záhadně, jako se zjevil, stáhl ocas mezi nohy a zamířil si to k domovu. Julius, s očima bez mrknutí přilepenýma na Dalglieshových zádech, si, jak se zdálo, nevšiml ani kocourova příchodu, ani jeho zmizení. Mlčky kráčeli dál. Philbyho hlava se zvrátila dozadu, krk mu obepínalo plátno opěradla. Kyklopská rána na čele, na níž se lepila fólie, civěla Dalglieshovi do tváře s němou výčitkou. Cesta byla suchá. Dalgliesh se zadíval pod nohy, kola za sebou na hroudách suchého drnu a na prašné pěšině zanechávala jen sotva postřehnutelnou nitku. A za sebou slyšel, jak Julius ty stopy rozšlapává do naprostého zapomnění. Tady po nich žádné svědectví nezůstane.

Teď už stáli na kamenné terase. Zdálo se, že se jim kameny od burácení vln pod nohama chvějí, jako by země a moře předjímalý blížící se bouři. Ale moře ustupovalo, byl odliv. Mezi nimi a okrajem útesu nevisel závoj vodní tříště.

Dalgliesh věděl, že tohle je chvíle velkého nebezpečí. Přinutil se nahlas zasmát a uvažoval, zda to Juliovy ušima zní stejně falešně jako jemu.

"Co vás tak pobavilo?"

"Je vidět, že obyčejně zabijíte na dálku, bývá to pro vás vlastně pouhá obchodní transakce. Chcete snad říct, že nás svrhnete do moře u vlastního prahu, tahle stopa by snad trkla i toho nejstupidnějšího okráskáře. A na tenhle případ hlupáky věru nenasadí. Dnes odpoledne k vám má přijít hospodyně, mám pravdu? A na tomto úseku pobřeží zůstává pláž i při přílivu nezaplavená. Měl jsem za to, že chcete, aby se těla našla co nejpozději."

"Na terasu nepůjde. Nechodí sem nikdy."

"Jak můžete vědět, co dělá, když tu nejste? Možná na útesu vytřepává prachovku. Možná že se dokonce ráda brouzdá ve vodě. Ale dělejte, jak myslíte. Chtěl jsem jenom zdůraznit, že máte jedinou naději na úspěch - a ani ta podle mě není nijak velká -, pokud se naše těla najdou co nejpozději. Po Philbym nebude nikdo pátrat nejmiň tři dny, než se vrátí poutníci. Jestli se zbavíte mého vozu, začnou se po mně shánět ještě později. To vám poskytne příležitost zbavit se zásilky heroinu dřív, než začne honička, pokud ovšem stále ještě chcete, aby ji Lerner přivezl. Do toho se vám ale plést nebudu."

Ruka s pistolí se Juliovi ani nezachvěla. Jako by přemýšlel o návrhu, kam se vypravit na piknik, pravil:

"Máte pravdu, jistě. Měli byste přijít do hluboké vody a dál odsud. Nejlepší to bude u černé věže. Tam bude moře ještě dosahovat k útesům. Musíme ho dostat k věži."

"Jak? Váží určitě přes osmdesát kilo. Bez pomoci ho nahoru po útesu tlačit nemůžu. Když mi půjдете s pistolí v zádech, tak mi s ním moc nepíchnete. A co stopy po kolech?"

"S těmi se vypořádá déšť. A nahoru nepůjdeme po útesu. Zajedeme tam autem po pobřežní silnici a k věži přejdeme přes útes, jako když jsme zachraňovali Ansteyho. Jakmile vás budu mít oba vzadu v kufru, vezmu si triedr a budu vyhlížet paní Reynoldsovou. Jezdí sem z Toyton Village na kole a vždycky ve stejnou dobu, je jak hodinky. Měli bychom si to naplánovat tak, abychom ji potkali až za hraniční bránou. Zastavím a řeknu jí, že se dnes k obědu nevrátím. Tahle příjemná minutka běžné konverzace by měla zapůsobit na coronera pro případ, že by našli vaše těla a že by došlo na vyšetřování. A nakonec, až budu mít tu otravnou dřinu za sebou, si vyrazím do Dorchesteru na oběd."

"S invalidním vozíkem a plastickým pytlek v kufru?"

"S invalidním vozíkem a plastickým pytlek v zamčeném kufru. Zajistím si alibi na celý den a na Toyton Grange se vrátím až večer. A nezapomenu ani vyprat ten igelit, než ho zase dám na původní místo, ani oprášit vozík a setřít z něho vaše otisky, ani prohlédnout podlahu, jestli na ní nezůstaly skvrny od krve. A samosebou vyndám zásobník. Doufal jste, že to opominu? Nemějte strach, komisaři. Plně si uvědomuju, že pak už budu muset plánovat bez vaší cenné asistence, díky vám ovšem budu mít den dva k dobru, abych si promyslel detaily. Láká mě jeden rafinovaný nápad. Uvažuji, jestli bych nemohl nějak zužitkovat tu rozmáčenou sošku. Nešlo by to nějak zapracovat, aby to Philbymu poskytovalo motiv k útoku na vás?"

"Já bych to nijak nekomplikoval."

"Snad máte pravdu. Moje první dvě vraždy byly přímo ukázkově nekomplikované a žádné to neuškodilo. Teď ho strčte do kufru mercedesu. Parkuje za domem. Ale napřed to vezmeme přes komoru. V pračce tam najdete dvě prostěradla. Vemte to svrchu. Nechci v autě žádný prach z bot nebo nitky."

"Nevšímme si paní Reynoldsová, že jedno chybí?"

"Prát a žehlit bude až zítra. Má to přesně rozškatlukováno. A do večera dám prostěradlo zpátky. Šetřte si čas a námahu."

Juliusův mozek registruje každou vteřinu, myslí si Dalgliesh, a hlas mu přesto ani v nejmenším neprozrazuje úzkost. Ani jednou se nepodíval na hodinky, dokonce ani na kuchyňské hodiny na zdi. Pohledem i hlavní lugera neustále míří na svou oběť. To soustředění bylo třeba nějak narušit. A čas plynul.

Mercedes stál před kamennou garáží. Dalgliesh podle Juliovy pokynů zdvihl víko neuzamčeného kufru a na dno prostřel zmačkané prostěradlo. Vyklopit Philbyho dovnitř byla snadná záležitost. Dalgliesh složil invalidní křeslo a položil ho na mrtvolu. Julius řekl:

"Teď si vlezte k němu."

Mohla to být nejpříhodnější a také poslední příležitost k činu; právě teď, když stáli před Juliovy domem, v autě ležel zavražděný člověk a důkazy byly naprosto jasné. Ale komu byly jasné? Dalgliesh věděl, že kdyby po Juliovi skočil teď, nedosáhl by ničeho než vteřinového osvobození z frustrace a vzteku, pak už by ho zasáhla kulka. Namísto jednoho by se v autě vezla dvě těla a obě by se zřítily do hlubokého moře. V představách už viděl Julia, jak se v triumfálním postoji tyčí na liduprázdném útesu, vzduchem jako padající pták letí pistole, aby rozčísila převalující se vlny, pod nimiž odlivový proud smývá a rve dvě bezduchá těla. Vše půjde podle plánu. Jen to zabere trochu víc času, protože se přes ostroh budou muset na vozíku převést bez cizí pomoci dvě těla. Ale může tomu někdo zabránit? Jistě ne paní Reynoldsová, která už šlape do pedálů na silnici z Toyton Village. A kdyby pojala nějaké podezření, kdyby se dokonce, až bude na cestě sesedat z kola, aby se s Juliem pozdravila, čistě náhodou zmínila, že zaslechla cosi, co znělo jako výstřel? V pistoli přece zbyly ještě dva náboje.

A Dalgliesh si už nebyl jistý, zda je Julius ještě při smyslech.

Ale v téhle chvíli přece jen něco málo udělat mohl, něco, k čemu se chystal. Snadné to však nebude. Doufal, že zvednuté víko kufru Juliovi aspoň na pár vteřin zamlouje výhled a že tu malou chvíli nebude pozorován. Jenže Julius stál přímo za autem a měl Dalglieshe jako na dlani. Mělo to však jednu výhodu. Pohled šedých očí nikdy neuhýbal, neodvažoval se sklouznout z Dalglieshova obličej. Půjde-li na to rychle a od lesa a bude-li mít štěstí, mohlo by se mu to podařit. Jakoby bezděčně si opřel ruce o bedra. V zadní kapse kalhot nahmatal koženou peněženku, která mu přiléhala k hyždím. Julius nebezpečně tiše prohodil:

"Řekl jsem, vlezte si za ním. Blízkost těla si vás nepustím. Takovou jízdu bych neriskoval."

Palcem a ukazováčkem pravé ruky pootočil Dalgliesh knoflík u kapsy. Dírka byla díkybohu pořádně vytahaná. Řekl:

"To byste tedy měl jet rychle, pokud se vám nechce vysvětlovat, proč máte v kufru udušenou mrtvolu."

"Stačí jedna dvě noci v moři a budete mít v plicích tolik vody, že na takovou diagnózu nikdo nepomyslí."

Teď už byla kapsa rozepnutá. Opatrně dovnitř vsunul pravý palec a ukazovák a uchopil horní okraj peněženky. Teď už všechno záviselo na tom, jestli peněženka hladce vyklouzne a jestli se mu ji podaří nepozorovaně hodit na zem za zadní kolo vozu. Namítl:

"Určitě ne. Víte, pitva naprosto přesně ukáže, že jsem byl mrtev dřív, než jsem dopadl do vody."

"Taky že budete, s kulkou v těle. Za těch okolností pochybuju, že budou pátrat po známkách udušení. Nicméně děkuju za upozornění. Pojedu rychle. A teď šup dovnitř."

Dalgliesh pokrčil rameny a svižně se přikrčil, aby se vsoukal do kufru, jako by se v té chvíli vzdal veškeré naděje. Opřel se levou rukou o nárazník. Aspoň tam zůstane otisk dlaně a ten bude těžké vysvětlit. Ale pak si vzpomněl: opíral se dlaní o nárazník, když nakládal do kufru pastýřskou hůl, pytle a koště. Byl to sice jen drobný zádrhel, ale vzalo mu to náladu. Nechal ruku volně viset podél těla, kožená taška se vysmekla z prstů a spadla pod pravé kolo.

Nevypovokovalo to žádnou nebezpečně klidnou a tichou poznámku. Julius ani nepromluvil, ani se nepohnul a Dalgliesh byl stále ještě naživu. S trochou štěstí naživu zůstane, aspoň dokud nedorazí k černé věži. Usmál se té ironii - jak se teď těší z daru, který sotva před měsícem přijímal s takovou nechtí!

Víko kufru se zaklaplo. Tísnil se v absolutní tmě, v naprostém tichu. Na vteřinu se ho zmocnila panika z uzavřeného prostoru, nepotlačitelné nutkání napřímit zkroucené tělo a bušit pěstmi do plechových stěn. Auto se nehýbalo. Julius teď bude mít kdy srovnat si čas. Philbyho tělo na něj ztěžka naléhalo. Cítil pach mrtvého, jako by ještě dýchal, směs mastnoty, naftalínu a potu, vzduch v zavazadlovém prostoru jeho přítomností houstl. Dalgliesh se na chvíli cítil vinen, že on žije, kdežto Philby je mrtvý. Mohl ho zachránit, kdyby na něho zakřičel a varoval ho? Věděl, že to mohlo skončit jedině smrtí jich obou. Philby by přišel na řadu hned po něm, musel by přijít. A i kdyby vzal nohy na ramena a utíkal, Julius by se dal za ním a zbavil by se ho. Dotyky vychladlého vlhkého těla, které se na něj tisklo, dotyky tuhých, ostrých chlupů na bezvládném zápěstí ho však teď pálily jako výčitky. Auto se lehce zhouplo a vyjelo.

Nemohl nijak zjistit, zda si Julius peněženky nevšiml a neodstranil ji; nepovažoval to za pravděpodobné. Najde ji však paní Reynoldsová? Leží jí v cestě. Skoro jistě bude z kola sesedat před garáží. Jestli ji najde, odhadoval, že nebude mít pokoj, dokud ji nevrátí. Vybavil si svou paní Mackovou, vdovu po konstáblu z Metropolitní, která mu chodila uklízet a čas od času mu uvařila; vzpomněl si na její téměř úzkostlivou poctivost, na to, jak úzkostlivě dbala na všechny jeho věci, na ustavičné vysvětlování o tom, co chybí v prádle, a kolik víc musí dávat na nákupy, o ztraceném knoflíku do manžety. Ne, paní Reynoldsová nebude mít klid, dokud bude mít peněženku u sebe. Když byl naposledy v Dorcnesteru, nechal si proplatit šek: tři desetilibrové bankovky, hromádka kreditních karet a jeho policejní průkaz, to vše jí zvláště nedá spát. Asi si hned udělá čas a zajde do Hope Cottage. Tam ho nenajde, co pak? Rekl by, že zavolá na policejní stanici v hrůze, že bych na ztrátu mohl přijít dřív, než ji nahlásí. A policie? Bude-li mít štěstí, napadne je, že v tom asi bude nějaká nesrovnalost, když peněženku našla jen tak pohozenou uprostřed cesty. Ať budou mít nějaké podezření nebo ne, určitě učiní zadost zdvořilosti a budou mu volat. Asi zatelefonují na Toyton Grange, protože v Hope Cottage není linka. Přijdou na to, že telefon kupodivu nefunguje. Má šanci přinejmenším jedna ku jedné, že budou považovat za vhodné poslat za ním hlídku. Bude-li nějaké auto poblíž, mohli by se objevit brzy. Všechno to přirozeně muselo navazovat. A kousek štěstí přece jen měl. Paní Reynoldsová, jak si vzpomínal, byla vdova po strážníkovi z vesnice. Přinejmenším se nebude bát vzít do ruky telefon a bude vědět, komu volat. Jeho život závisí na tom, jestli si všimne peněženky. Několika čtverečních centimetrů hnědé kůže na dlážděném dvorku. A pod zataženou oblohou se stmívá.

Julius jel rychle i po hrbolaté cestě přes ostroh. Auto zastavilo. Asi teď otvírá bránu v ohradě. Po několika vteřinách jízdy zastavilo auto znovu. Teď se jistě věnuje oné půlminutové konverzaci s paní Reynoldsovou. Znovu se rozjeli, tentokrát byla pod koly hladká, rovná silnice.

Ještě jednu věc může udělat. Vsunul si ruku pod tvář a kousl se do levého palce. Krev byla teplá a chutnala sladce. Rozmázl ji po víku kufru, shrnul stranou prostěradlo a přimáčkl palec na potah dna. Skupina AB, Rh-faktor negativní. Tahle skupina je dost vzácná. A Julius by si s trochou štěstí těch drobných, ale výmluvných šmouh nemusel všimnout. Doufal, že policejní prohlídka bude důkladnější a pozornější.

Začínal mít dojem, že se dusí, v hlavě mu hučelo. Přesvědčoval se, že vzduchu má dost, ten tlak na prsou není nic jiného než psychologické trauma. A pak se vůz zlehka zhoupal a Dalgliesh věděl, že Julius sjel z cesty a jede k onomu výklenku za kamennou zídkou, která odděluje ostroh od silnice. Bylo to příhodné místo k parkování. I kdyby kolem jelo jiné auto, a to věru nebylo pravděpodobné, mercedes by z cesty nebylo vidět. Zastavili. Teď je čekal poslední úsek cesty.

K černé věži, která se neblaze krčila pod výhrůžnou oblohou, to bylo jen asi sto padesát metrů nerovného, kamenitého trávníku. Dalgliesh věděl, že Julius bude radši, když tu cestu půjdou jen jednou. Bude se chtít co nejrychleji dostat z dohledu silnice. Bude rád, když to bude mít rychle za sebou, aby podle plánu mohl odjet. Co bylo důležitější, žádné z obětí se nesměl dotknout. Až nakonec vyloví jejich nafouklá těla z moře, nenajde se na jejich šatech sice nic zrádného; jenže Julius jistě ví, jak nesnadné bude odstranit ty mikroskopické pozůstatky vlasů, tkaniny nebo krve z jeho vlastních šatů, a neprozradit se tím, že by si je dal vyčistit. Dosud byl naprosto čistý. To bude jeden z jeho největších triumfů. Dalgliesh zůstane naživu, přinejmenším dokud se nedostanou za věž. Tím si byl docela jistý, a tak když Philbyho upínal v křesle do popruhů, nijak nespěchal. Jakmile byl hotov, opřel se na chvíli o rukojeti a ztěžka oddechoval, simuloval větší vyčerpání, než jaké doopravdy cítil. I když bude namáhavě tlačít vozík, musí se nějak udržet při síle. Julius zaklapl víko kufru a řekl:

"Hod'te sebou. Bouřka je už na spadnutí."

Ale ani na vteřinu neuhnul pohledem, ani nezvedl oči k obloze, nebylo to koneckonců třeba. Déšť už bylo cítit v ochlazujícím se vzduchu.

Přestože měl vozík dobře promazaná kola, pohyboval se ztěžka. Dalglieshovi na gumových madlech klouzaly ruce. Mrtvý Philby, uvázaný do popruhů jako vzpouzející se děcko, sebou škubal a klátil se, jak kola narážela na kameny nebo na chomáče trávy. Dalgliesh cítil, jak se mu do očí hrne pot. To mu konečně dávalo příležitost svléknout si sako. Až dojde k přímému zápasu, bude ve výhodě ten, který bude mít menší zátěž. Přestal tlačít vozík a zprudka oddechoval. Kroky za ním utichly také.



Ted' se to mohlo stát. Proti tomu byl bezmocný. Uklidňoval se myšlenkou, že by o ničem nevěděl. Stačí, aby Julius jen maličko hnul prstem na spoušti, a jeho neklidný, kombinující mozek, plný obav, najde klid. Vzpomněl si, co řekl Julius. "Vím, co se se mnou stane, až umřu: zánik těla i duše. Není důvod se toho obávat." Kdyby to jen bylo takhle jednoduché! Ale Julius spouští nezmačkl. Za zády se Dalglieshovi ozval onen nebezpečně tichý hlas:

"Tak co?"

"Je mi horko. Můžu si sundat sako?"

"Proč ne? Přehod'te ho Philbymu přes kolena. Mrsknu to za váma do moře. Stejně by to z vaší mrtvolky serval příliv." Dalgliesh si vysoukal ruce z rukávů, nechal sako sklouznout z ramen a složil ho Philbymu na klín. Neohlížel se:

"Střelit mě do zad by nebylo moudré. Philby umřel okamžitě. Musí to vypadat, jako by on střelil první, ale jenom mě poranil, a já mu pak pistolí vytrhl a odpráskl ho. Rvačka s jedinou pistolí by sotva mohla logicky skončit dvojitou okamžitou smrtí, a u jednoho navíc zásahem do kříže."

"Já vím. Připouštím sice, že na rozdíl od vás nebudu mít tak bohaté zkušenosti s hrubějšími projevy násilí, ale nejsem blázen a ve střelných zbraních se docela vyznám. Hněte sebou."

Pohnuli se vpřed v pečlivě udržovaném odstupu. Dalgliesh tlačil svého morbidního pasažéra a za zády slyšel jemný šešest kroků, jež ho nepřestávaly sledovat. Vzpomněl si na Petra Bonningtona. To, že jednoho neznámého, a teď už mrtvého chlapce odvezli z Toyton Grange, byl důvod, proč se teď on, Adam Dalgliesh, pachtí přes Toyton Head s pistolí v zádech. Otec Baddeley by v tom spatřoval nějaký úradek. Ale to pak otec Baddeley věřil, že existuje jakýsi veliký skrytý řád věcí. Při takovém přesvědčení neznamenal veškeré lidské zmatky nic víc než cvičení ze spirituální geometrie. Julius zničehonic promluvil. Dalgliesh si dokázal živě představit, že cítí potřebu svou obět na téhle nudné poslední cestě trochu pobavit, a chápal, že se pokusí o jakési ospravedlnění.

"Už bych nemohl znova zchudnout. Potřebuju peníze jako kyslík. A ne jenom dost, víc než dost. Mnohem víc."

Chudoba zabíjí. Ze smrti strach nemám, ale děším se toho pomalého zničujícího procesu umírání. Asi jste mi nevěřil, nebo ano? - když jsem vám vyprávěl to o rodičích."

"Ne docela. Čekali jste, že to spolknou?"

"A přece aspoň to byla pravda. Mohl bych vás vzít do hospod ve Westminsteru - kristepane, asi to tam budete znát - a zblízka vám předvést, čeho se to bojím; ty žalostné obstarožní teplouše, co taktak vyjdou s penzí. Nebo taky nevyjdou. A to ti ubozí buzíci ani nebyli na peníze zvyklí. Já ano. Nestydím se za svoji přirozenost. Ale jestli mám vůbec žít, musím být bohatý. Opravdu jste čekal, že se budu jen tak koukat, když mi stál v cestě jeden nemocný stařík a umírající ženská?"

Dalgliesh neodpověděl. Namísto toho se zeptal:

"Když jste ve věži založil oheň - předpokládám, že jste přišel touhle cestou?"

"Jistě. Udělal jsem to stejně jako dnes, zajel jsem do výklenku a dál šel po svých. Wilfred svoje zvyky dodržoval, nebylo těžké odhadnout, kdy do věže přijde, a taky jsem ho viděl dalekohledem, jak jde přes ostroh. Kdyby k tomu nedošlo ten den, stalo by se to jindy. Obstarat si klíč a hábit nebylo nic těžkého. Zařídil jsem to den předem. Každý, kdo se na Toyton Grange vyzná, se tam může pohybovat naprosto nepozorovaně. A i kdyby mě někdo uviděl, nemusel bych vysvětlovat, co tam dělám. Jak říká Wilfred, patřím k rodině. Proto jsem taky neměl žádné potíže s vraždou Grace Willisonové. Už něco po půlnoci jsem byl v posteli a netrápilo mě nic horšího než studené nohy a menší table s usínáním. Mimochodem, pro případ, že ve vás hlodá nějaká pochybnost, bych vám měl říct, že Wilfred o tom pašování nemá potuchy. Kdyby se to obrátilo a měl bych umřít já, kdežto vy byste zůstal naživu, mohl byste mu to s potěšením oznámit. Obě ty novinky. Že jeho zázrak byl podvod a jeho příbytek lásky přestupní stanicí smrti. Dal bych nevímco za to, abych viděl, jak se při tom bude tvářit."

Byli teď už pouhých pár metrů od věže. Aniž znatelně změnil směr, zarejdoval Dalgliesh s křeslem co nejbliž, jak si jen mohl dovolit, ke krytému vchodu. Vítr se zvedal v jemných poryvech a v kvílivém crescendu. Na tomto ošlehaném výběžku z kamení a trávy bude větrno pořád. Znenadání se zastavil. Levou rukou se přidržel křesla a natočil se k Juliovi, pečlivě udržoval rovnováhu. Ted'. Ted' přišla ta chvíle.

Julius se zostra ozval:

"Co to má znamenat?"

Čas se zastavil. Vteřina se protahovala ve věčnost. V téhle kratičké bezčasé mezeře se Dalgliesh oprostil od napětí a strachu. Bylo to, jako by se oddělil od minulosti i budoucnosti a simultánně vnímal sebe, svého protivníka i zvuky, vůně a barvy oblohy, moře a skal. Zadržovaný hněv nad smrtí otce Baddeleyho, zklamání a nerozhodnost posledních měsíců, potlačované napětí uplynulé hodiny; to vše se na tu chvíli utišilo, než dojde k poslednímu výbuchu. Promluvil, zlomený hlas se mu třásl předstíranou hrůzou. Ale i jeho uším zněla ta hrůza strašlivě skutečně.

"Věž! Někdo je uvnitř!"

Ozvalo se to znovu, přesně tak, jak si to usilovně přál; konečky kostí trčících z orvaného masa freneticky škrábaly o nepoddajný kámen. Spíš vytušil, než uslyšel sípavý zvuk, jak se Julius nadechl. Čas se dal znovu do pohybu, a v té vteřině Dalgliesh skočil.

Když dopadli na zem, Juliovo tělo pod sebou, ucítil Dalgliesh v pravém rameni mohutný úder, pak náhlé zmrtvění a cosi lepkavého a teplého, tišivého jako balzám se mu vsakovalo do košile. Výstřel od černé věže vrátila ozvěna a ostroh náhle ožil. Ze stěny útesu se vzneslo mračno racků. Obloha i útes byly jedinou bouří divoce bijících křídel. A jako by ztěžklé mraky čekaly jen na tento pokyn, obloha se roztrhla, zaznělo to, jak když se trhá plátno, a spustil se déšť.

Rvali se jako vyhladovělá zvířata sápadící se na kořist, bezohledně, s očima bolavými a zaslepenými deštěm, zaklesnutí do sebe v nenávisném sevření.

Dalgliesh, i když celá váha Juliova těla ležela pod ním, cítil, že mu ubývají síly. Muselo to být teď, dokud on je nahoře. Ještě mu zůstala nezraněná levá ruka. Vyvrátil Juliovi zápěstí do provlhlé hlíny a vši silou mu tiskl puls. V obličejí cítil

Juliusův horký dech. Leželi tvář v tvář v děsivě parodické poloze milostného vyčerpání. Ale pistole z těch tuhých prstů nevypadla. Julius pomalu a v křečovitých bolestných záchvěvech ohýbal pravou ruku a mířil Dalglieshovi na hlavu. Pak vyšla rána. Dalgliesh cítil, jak mu střela prolétla kolem vlasů a neškodně se ztratila v záclonách deště. Teď už se kutáleli směrem k hraně útesu. Slábnoucí Dalgliesh si uvědomil, že se Julia drží, jako by v něm hledal oporu. Kapky deště se mu zapichovaly do očí jako kopí. Dusil se s nosem vtlačeným do mazlavé hlíny. Humus. Utišující a důvěrně známá poslední vůně. Koulel se a prsty mu bezmocně chňapaly, jak se snažily zachytit trávy. V rukách mu zůstávaly vlhké trsy. A najednou klečel Julius na něm, rukama mu tiskl hrdlo a hlavu mu tlačil dozadu přes okraj útesu. Obloha, moře i řinoucí se hustý déšť splývaly v jedinou vířivou bělobu, v jediný ohlušující hukot v uších. Juliova tvář, po níž se řinula voda, byla mimo jeho dosah, napjaté paže tiskly dolů hrdlo obtočené krutě sevřenými prsty. Musí ten obličej dostat blíž. Záměrně povolil svaly a uvolnil už slábnoucí ruce, zapřené do Juliovyho ramen. Fungovalo to. Julius povolil sevření a instinktivně naklonil hlavu dopředu, aby viděl Dalglieshovi do obličeje. Zařval - Dalglieshovy palce se mu zaryly do očí. Odtrhli se od sebe. Dalgliesh už byl na nohách, škrábal se nahoru po ostrohu a skácel se za invalidní křeslo.

Přikrčil se za ně, s námahou se přidržoval prověšeného plátna sedačky a pozoroval přicházejícího Julia; z vlasů mu crčela voda, oči měl rozlícené, mohutné paže vztažené dopředu a chtivé posledního stisku. Za ním po stěnách věže stékala černá krev. Déšť šlehal do balvanů mocně jako krupobití, až se z nich zvedala jemná tříšť a mísila se s jeho chraplavým dechem. Ten bolestný rytmus mu trhal plíce a vnikal mu do uší jako obrovské zvíře v smrtelné agónii. Zprudka povolil brzdy a z posledních sil odmrštil vozík vpřed. Viděl zkoprnělé, zoufalé oči svého vraha. Na vteřinu si myslel, že se Julius vrhne proti křeslu. V poslední chvíli však uskočil a vozík se svým strašným břemenem přepadl přes útes.

"Jak to vysvětlíš, až ho vytáhnou!" Dalgliesh nevěděl, jestli si to říká sám pro sebe, nebo ta slova křičí nahlas. Pak se na něj Julius vrhl.

To je konec. Už se nevzpíral, nechal se vláčet dolů vstříc smrti. Neměl už žádnou naději, jenom doufal, že Julia strhne s sebou. Uši mu trhaly chraplavé, nesouhlasné výkřiky. Na Julia křičel celý zástup. Celý svět na něj křičel. Ostroh byl plný hlasů, plný tvarů. Pojednou se váha z jeho prsou zvedla. Byl volný. Slyšel, jak Julius šeptá: "Ne, ne!" Dalgliesh slyšel ten smutný, zoufalý protest tak jasně, jako by to byl jeho vlastní hlas. Nebyl to poslední, zděšený výkřik zoufalého člověka. Ta slova zněla tiše, žalostně, téměř pobaveně. Pak oblohu nad ním zastínil obrys, temný jako obrovský pták s roztaženými křídly, jako by zvolna plachtící nad jeho hlavou. Ozval se osamělý skřek racka. Zem se otřásla. V kruhu se nad ním skláněly jakési bílé šmouhy. Ale země byla měkká, neodolatelně měkká. Jeho vědomí se do ní pohroužilo.

#### (IV)

Chirurg vyšel z Dalglieshova pokoje a zamířil si to ke skupince hmotných mužů, která zatarasila chodbu:

"Asi tak za půl hodiny ho už budete moct vyslechnout. Extrahovali jsme střelu. Předal jsem ji už jednomu od vás. Dali jsme mu kapačku, ale tím se neznepokojte. Ztratil solidní množství krve, ale jinak je docela v pořádku. Můžete teď klidně dovnitř."

Daniel se zeptal:

"Je při vědomí?"

"Ani bych neřekl. Váš člověk, co je uvnitř, povídal, že cituje z Krále Leara. V každém případě cosi o Cordelii. A prý ho mrzí, že nepoděkoval za květiny."

Daniel poznamenal:

"Pro tentokrát zaplat'pámbůh květiny potřebovat nebude. Za to může děkovat bystrým očím a zdravému rozumu paní Reynoldsové. A ta bouřka taky pomohla. Ale bylo to taktak. Kdybychom je nenašli, než si nás Court všiml, byl by ho shodil z útesu. No, tak abychom šli dovnitř, když říkáte, že mu nic není."

Přistoupil k nim konštl v uniformě a s helmou pod paží.

"Tak co?"

"Náčelník už je na cestě, pane. A už vytáhli Philbyho tělo, napůl připoutané k invalidnímu vozíku."

"A co Court?"

"Toho ještě nenašli. Myslí si, že ho to zaneslo někam dál podél pobřeží."

Dalgliesh otevřel oči. Jeho postel v kruhu obstoupily černé a bílé postavy, které se přibližovaly a zase ustupovaly v jakémsi rituálním tanci. Čepce sester se nad rozmazanými tvářemi vznášely jako nehmotná křídla, jako by váhala, kam usednout. Pak se obraz zaostřil a Dalgliesh v kruhu uviděl povědomé tváře. Byla tu sestra, jak jinak. A pan asistent se už taky vrátil ze svatby. Růži v klopě už nemá. Všechny obličeje se rázem roztáhly do váhavého úsměvu. Zkusil se na ně usmát také. Takže to nebyla akutní leukémie, vůbec žádná leukémie to nebyla. Bude to s ním lepší. A až dají pryč i tu věc, co mu bůhví proč připevnili k pravé ruce, bude odsud moct vypadnout a jít zase do práce. Ať se v diagnóze zmýlili nebo ne, myslel si ospale, když se díval nahoru do tváří, které ho obklopovaly, je od nich milé, že je tak těší, že nakonec přece jenom neumře.